VITT. EMANUE

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
68
13 C
39

39.

ANTONII DE MATTHAEIS ROM. IVRISCON SVLTI CLARISS.

PROROGATIONIS FORI
& Competentiæ, Præuentionis, & iu-
ris reuocandi domum, Recon-
uentionis, et reorum tranſ
miſſionis.

TRACTATVS.

ex legato

SOC. IESV BIBL.
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ALEXANDRO FARNESIO. S.R.E.

Cardinali ac Vicecancellario digniſs. Studioſorum perpetuo Mecœnati.

Antonius de Matthæis fœlicitatem.

PLVRA *ſane* Reuerendiſſime ac Illuſtriſſime *pater. mihi ſuaſerunt, vt aliquid eorum quæ ex meis vigiliis deprompſeram, multorũ oculis legendũ ſubiicerem.* Sed duo *præcipua fuere, alterũ ꝙ* Ioânis Hieronymi Albani *æquitis & iuriſconſulti literis commonebar vt ꝙ incepiſſem labores meos edere non deſiſterem, cui obtemperandum fuit, cum .n. ab vrbis direptione me ſic apud ſe continuerit, vt mihi domo propria abeſſe non viderer, effectum eſt, vt quicquid illi gratum fore cognoſcerẽ, id etiam non rogatus faciendum exiſtimarem.* Alterum *fuit, vt quod ſemper ſtudui noſtræ huius profectionis amatoribus aliquam vtilitatem afferrem, & quod per me præſtare non poſſem; id ab eruditis viris acciperent, quorum nomen ex iſtis gymnaſiis circumfertur: qui velut meo hoc officio prouocati ipſi quoq; viciſſim ea proferant, quæ longe tum vtiliora, tum vt confido maiora iudicentur. Sed cum longa conſuetudine receptum ſit, vt qui ſuas lucubrationes in lucem edunt, eas viro cuipiam laudato inſcribant, [illegible]lem mihi cenſui faciendum: & quoniã inter egregias animi tui dotes perſpicua iuſtitia eſt qua æquũ ab iniquo ſeparatur, licitum ab illicito diſcernitur (quod eſt noſtræ facultatis ſubiectum) hoc opuſculum de fori prorogatione tuo numini dicare non dubitaui. Accipe igitur labores meos, qua ſolitus es benignitate maioraq; in dies expecta.*

DOMINE DEVS SALVATOR MEVS DIRIGAS ME FOVEAS ET SPIRITVM CONCEDAS

MARIANVS
Auus Mariani
Dñi mei, optiſ
me dixit, conſy
derauitq; ſup ti
tu.de fo. cõpe.
cui non pauca
Bartholomęus
addidit. Quiatñ
inuentis addere
ſemp facile fuit,
multo plã cõgerã. Ordinẽ longe diuer
ſum obſeruabo, quędã (& ſi minimus)
1 excogitabo. ¶ Et qm̃ ꝑcipalr̃ proro
gationis fori materiã, ſed cõſequenter
Competentiæ, Præuentionis, & Iuris
Reuocandi domũ, Reconuentionis, &
Remiſſionis dicturi ſumus. Non ab re
fore duxi, opus diuidendũ in has Prin
cipales partes. ¶ Quarũ prima, pona
tur Prorogatio fori quid ſit & cur in
troducta. ¶ In.2. quę eius ſubſtãtialia
ſint, & quomodo ad eſſe producatur.
¶ In.3. quot eius genera ſint, de qui
buſue rebus prorogatio fori ab homi
ne fiat. ¶ In 4. quot modis a lege in
genere vel i ſpecie fiat ¶ In.5. quis ſit
eius effectus. ¶ In.6. Quomõ finiatur.
2 Prorogatio fori dicitur augumen
tatio ſeu extẽſio iuriſ
ditionis eius qui foro præſit, vt ſic in
iis poteſtatẽ habeat, in quibus al's co
gnoſcere nequiuiſſet. colligitur ex.l.
i.ff.de iudic.& ex.c.p.g.de officio dele
ga.ex doct.in.c.ſignificaſti de foro cõ
peteñ. ¶ Poteſtatẽ inq̃ prout eius loci
ſiue Ciuitatis ſtatuta reqrũt. Vide So
ci.in.conſil.cclxxi.in.ii. colum. ¶ Si
igitur foro non præſit quia careat iu
riſditione, vel nunquã eam habuerit,
vel habita euanuerit, forus eius non
prorogatur, nam extẽſio non entis, nũ
q̃ fiet.l. Sed ſi manente.ff. de præcar.
Bar. de fictione trãſlatiua. in.l. ſi is qui
pro emptore. de vſucap. & vulgare eſt,
in noſtris terminis tradit Specu. de iu
di. deleg. ſub verbo excipi poteſt, de di
lation §. nunc videndũ. ad quod eſt.
tex.in.c. Prudentiam de off. delega. cũ
ſimil. ¶ Vnde habes, per Prorogatio
nẽ non alterari primũ actũ niſi augu
mentatiue. not. in.l. interconuenien
tes.ff. ad municip. doct. in.c. cauſam. de
regu. iur. & cenſetur is idem forus qui
primo erat. Ita Dec. in.c. de cauſis. De
offi. deleg. poſt Paul. in conſi. cccliх.
Rota in nouis. cccxxxi. Ponens diffe
rentiã inter innouationẽ & proroga
3 tionem. ¶ CVR PROROGATIO.
FORI ſit introducta doct. non dicũt.
Sed tamen putarem vt litigatores cõ
modiorem iudicem haberẽt. Arg. text.
in prin. in auct. vt nulli iudic. & in.c.
cordi. de app. in.vi. cum ſimil. ¶ Ra
tio hæc verificatur in prorogatiõe fo
ri quę fit ab homine. apparet per.l.i.
ff. de iudi. argu.l. cum de indebito.ff. de
probatiõ. ¶ Verificatur etiã in pro
rogatione fori quæ fit a lege. text. eſt
clarus i.l. cũ Papinianus, & i auct. & cõ
ſequẽter. C. de ſentẽ. & interlo. om. iu
di. qui quãuis in vna tãtũ ſpecie loqua
tur legalis prorogationis, videlicet ea
quę fit per recõuentionẽ nihilominus
& in qualibet locum habet, cum cõmo
ditas in eo detur, vt lites cito ac bñ di
rimantur, eſt tex. in. §. illud. in auct. de
exequut. vbi etiã gloſ. dum allegat.l.
properãdum. ¶ Vnde cum in foro lo
ci contractus, vel quaſi, delicti, vel qua
ſi litem ventilari quandoq; cõmodius,
q̃ in domicilio ſit. ¶ Vel quia ſcdm lo
ci conſuetudinem, contractus interpre
tãtur.l. ſi fundus, & ibi bar.ff. de euict.

& in.l.cōtraxiſſe de actio.& obli. habetur in.l.ſemper vbi Alexā.& Dec.ff. de reg.iur.expreſſe Bal.in.l.i. in vlt.col. C.quę ſit longa conſuetu.¶ Similiter, quaſi contractus. Bal.in.l.fi.vbi Paul. in.§.i.C.de iure delib.dū loquūtur de inuētario ab hęredibus & cęteris quaſi contrahentibus faciēdo, vel alias ob rōnes vt diligens indagator inueniet. ¶ Vel quia cū in loco delicti facilius delicta probentur, vt Abb.in.c.poſtulaſti, & Marianus, in alio propoſito. coſū.x.de foro competeñ. in.§.i. dicunt apertū in auct.vt nulli iud. ideo prorogationē fieri eo ipſo quo contrahitur ſeu delinquitur.ll. introduxerunt. ¶ Commodius ī nq̄ in loco rei ſitæ ēt, vt citius exequutio ſniæ fiat, quæ per alterū iudicem non fit.l.fi.ff.de iuriſd. om.iud.nā rōne ſituationis prorogatur a.l.forus, vt ſuo loco dicam. ¶ Et cōmodius per iudicem eccleſiaſticum cauſa ſpūalis, per militarem militaris, per mercatorē mercatoria, cum ſimil. arg.l.inter artifices.ff.de ſolution.¶ Et cōmodius per eū qui in loco iuriſditionem præſcripſiſſet, cū poſſideat.l. ſine poſſeſſione.ff.de reg.iur. q̄ per eū contra quem præſcriptū ſit, quiſi negligēs l.fi.C.de ann.excep.cauſæ expeditur. ¶ Ratio igitur vt puto in omni hominis prorogatiōe, verificatur, & in qualibet ſpecie legalis prorogatiōis, quas, tam hominis, q̄ legis, in.3.&.4.parte tractatus ordinabo.

4 SVBSTANTIALIA prorogationis forī tria eſſe conſyderarem.¶ Extremum a quo.¶ Extremum ad qđ.¶ Et medium concludens.

¶ Extremū a quo eſt iuriſd.eius cuius forus prorogatur. vt igitur eius forus prorogetur iuriſditioni ordinariæ, habitu ſaltim, vel delegatæ præeſſe debet l.i.ff.de iudic.argu.l. priuatorū.C. de iuriſdi.om.iudi.vide tex.& ibi gloſ.& bar.in.l.iii.ff.de offō præſidis.& gl.in l.i.C.de iuriſd.om.iud. ¶ Habitu ſaltim, preeſt Cartularius iudex ita denominatus, quia nō eſt ſine cartis.iux.l. ſi debitor.ff.de iudic.& i.d.l.i. melius q̄ alibi notatur, ſuper verbo pro tribunali.ff.eod.& per Bal.in.l. iuriſgentiū §.quod fere.ff de pactis, nō.n.eſt ſimplex Tabellio, vt als per Pau.de Caſt. ſed vltra, poteſtatē habet a Principe, vel eo qui loco principis eſt inſtrumētum a ſe confectum guarentigianti. videlicet ei qui inſtrumento confeſſus eſt debitum quiue & ipſe inſtrumētū confeſſionis confici notariū rogaſſet itaq; hoc modo forū eius prorogaſſet præceptum de ſoluendo faciendi, vt ſolutionis adueniente tēpore vigore pręcepti olim inſtrō confeſſionis facti exequutio ſtatim fiat, propter quod inſtrm habēs exequutionē paratam ab oibus appellatur. de quo Cy.in.l.i.C. de cō feſſ. Bar.in.l.nō fatetur.ff.de confeſſ.& in.l.i.ff.de eden. & in.l. poſſeſſio.§. ſi poſſeſſio.ff.de acqui.poſſ. Ang.in.l. ait prætor in.§.i.ff.de re iudic. requiritur tñ vt in matricula ſimiliū, deſcriptus reperiatur. Bal.in.l.eo tēpore.ff. de mil.teſt.per gl.in.l.iii.C.de officio magiſtri mil. requiritur & vltra Principis poteſtatē vt per ſtatutū ei facultas actualiter pręcipiendi detur. Bened.de Barzis, in tract. guarentigiæ, qđ mihi non ſatisfacit cum a partibus capiat actualiter poteſtatē.d.l.i.pp quam prorogarunt, vt ſupra. ¶ A partibus inq̄ hoc eſt perſonis etiā extraneis quæ accederent ad territoriū Iudicis, Comitis, vel alterius qui poteſtatē guarentigiandi dediſſet, nam extra territorium ipſum poteſtas Cartularii prorogari non poſſet. ¶ Vnde melius erit vt, a, Pricipe, maxime Papa iuriſdictionem talem conſequatur quibus territorium eſt totus mundus.l. deprecatio.ff.ad.l. Rhod.de iac.de quibus a Pricipe creatis. doct.in.l.repetita.C.de epiſ.& clerī.Bar.&Bal.in.l.i.de ſumma trini.in

l.i.de off.conſul. Butr.& doct.in.c.per venerabilemqui filii ſint legit. ¶ Dixi prçeſſe debet iuriſditioni qđ intelligas eo tẽpore quo partes conſenſu proro garũt nam ſi iuriſditio poſt conſenſum ei concederetur(niſi ex cã orta añ con ſenſum)prorogatio non teneret,ſed ſi poſt cãm ſuperueniret,conualidaretur vt ex nũc.Bal.in.l.obſeruare.ff.de off. proconſul.Butrius in.c.p.g. qua de re acta præterita non valent ex vi proro gationis.¶ Proſequamur,vel præeſſe cõiter reputetur.l. Barbarius.ff. de off. prçtor.Specu.de compet.iud.adi.§.i. verſ.ſed pone partes,& verſi.quid ſi pri uatim.Cardinal.in.d.c.p.g. in.q.xix. ☞ Dũmodo ſit in poſſeſſione loci ſuæ iuriſditionis.Clemeñ.i.arguendo p lo cum a ſpeciali.de foro competeñ.An char.ibidem in.iiii.notab.☞ Sic intel ligo Butrium vbi.ſup.nu.xx. in prin. ☞ Neque curo de iuriſditione nõ fuiſſe oſtenſum.Innocen.in.c. paſtoralis,de reſcrip.☞ Minus etiã an habeat tribu nal ſiue locum maiorũ. iuxta.l.primã ff de iuſt.& iure.ſiue non habeat, vt eſt rector ſcholariũ.Auct.habita, ne filius pro patre, & in prooem. ffорũ.§.i. vt etiam qui prçſunt vniuerſitati,ſiue col legio.De quibus per Bar. in.l.i.C.qui pro ſua iuriſd.& eſt tex.in.l. fina.C.de iuriſd.om.iud.

5 Quod extremũ a quo, ſicq; iuriſdi tio,debet eſſe habile ad extẽ ſionem, hoc eſt prorogabile. Hoc in loco animaduerto,ꝙ improprie dici tur prorogari forus, quãuis ſequutus cçteros,ita titul.poſuerim.Forus.n.eſt locus &c.vt in.c.forus,de verb.ſignifi. & tamẽ locus nõ prorogatur item po teſtas eius prorogatur,qui non habet locũ ſeu forũ ſupradiximus de Rectore ſcholariũ & Cartulario. Niſi ſaluares ꝙ locus accipiatur mentaliter in.d.c. quicquid ſit poteſtas, hoc eſt iuriſdi. proprie dicitur prorogari.

PROROGABILIS EST NATVRA SVI ORDINARIA.

iuriſditio ſi qua ẽ quia firmior p Alex. Dec.& omnes in Rub.ff.de off.eius cui mandata &c.vel conceſſa ſit per.l.mor tuam de qua in.l.& quia.ff. de iuriſdit. om.iud.vel viuam de qua i auct. de cõ ſulibus iũcta.d.l.etiam in cauſis crimi nalibus,tex.eſt vbi Bal. Pau. & Salyc. in.l.i.C.vbi de crimi.agi.opor. Bald. Ang.& comuniter,in.l.i.ff. de iud.Gl. in.l.in criminali.ff.de iuriſd.om.iud. Ioã.And.in addit.ad Spec. de cõpet. iud.adi.in verſi.ſed nunquid.¶ Volo tamẽ vos animaduertere, ꝙ illa de qua in.d.l.i.ad quam omnes ſe referunt,eſt prorogatio legis,de qua dicemus loco ſuo rõne delicti quãuis propter factũ hois, ſed nos,modo loquimur de pro rogatione hois potius ꝗ legis,qa illa eſt ſpecialis.☞ Vnde dico non poſſe or dinariã in criminibus prorogari quin a iudice loci delicti ſemp puniatur.Nã delinquens violauit territoriũ argu. dictorũ Bal.de pace Cõſtan.non ergo dicendũ eſt ꝙ accuſator in prçiudiciũ iudicis ſeu dñi ipſius loci poſſit proro gare iuriſditionẽ alterius,nam de faci li fraus fieret,ita vt delicta nõ punirentur,cõtra.l.ita vulneratus.ff.ad.l.aql. cum ſimil.☞ Vñ infero veram eſſe opi. doctorũ videlicet in inquiſitiõibus nõ fieri prorogationẽ,vt Bal.in.d.l.i. & i l.magiſt.de iuriſdit. om.iud.& Nellus in trac.bannitorũ in.ii.q.ii. partis pri mi tẽporis,non tñ per rõnem illã vi delicet qa non adſunt partes quç pro rogẽt,ſed potius quia in criminalibus nõ prorogatur,per ea quç dixi.☞ Per quæ tollo rõnem Aretini quam ſequi tur Bartholomæus,in addi.ad Maria nũ,in.d.c.ſignificaſti,ſe habentem ꝙ in cã inquiſitionis tractatur tm̃ de præiu dicio inquiſiti,ſic vnius,ergo põt pro rogare nam per ſuperiora præiudi cium eſt etiã dñi territorii, igitur &c. ¶ Concludo tandem ꝙ iuriſd. crimi nalis ordinaria ſit prorogabilis,natu ra ſui argu.l.i.ff.de iudic.et in inquiſi tionibus,vt per Aret.ſed nõ abdicati

ue quin iterum per iudicē loci delicti poſſit inquiri vide gl.in.c.ſi diligenti, de foro competeñ.& Abb. dum eam al legat in.c.ad petitionē nu.viii.de accu ſat.dū dicit in præiudiciū ſui &c. Hæc opinio fuit Guil.de cun.in.d.l.i. & ibi Ang.ff.de iudic.& Butrii.in.d.c.p.g.& nō dubito quin ſit cōis quā ſic defendi declarauiq;. Vnū nihilominus firmo ꝙ ſi a iudice prorogato pœna corpali quę vera pęna delicti eſſet punitus fuiſſet,tunc non iterū per iudicem loci delicti puniretur.Et in hoc ite ligo ꝙ de eodem crimine,quis nō debet pluries puniri.l.diuus.ff.de off.præſidis, non aūt in pęna,pecuniaria quicquid Curtius in.l.i.de iudic.nā prorogan ti eſt imputandū qui aliū adiuiſſet iudicem ſic ceſſat.l.licet.ff.nau.caupo.&c. allegata p ipſum. ¶ Ordinaria igitur iuriſdi.eſt prorogabilis. Ita vt quidā auſi fuerint vt ordinaria qñq; prorogetur, quæ nec actu nec habitu competat in loco prorogatiōis vt in epō expulſo, qui extra diocesim eſt priuatus pp ſolum odoré ordinariæ quā alibi habet, volebant vt accedente conſenſu epī loci,homines ipſius loci poſſent expulſi iuriſditionē prorogare. Quod eſt fal ſum,vt in prin.extremi diximus. iuncta.l.extra territoriū.ff.de iuriſd. om. iud. conſenſus.n.iudicis loci forſitan importaret delegationē,ſic Marian.in c.ſignificaſti,de foro cōpeteñ.in.v. pri cip.att.ver. ſeptimo quæritur, intelligens ita gloſ.in verbo indulgemus in Clemeñ.vnica eod.tit. Quę mihi nō probat talem expulſum,cum conſenſu vt ſup.cognoſcere poſſe, neq; concedo conſenſum operari delegationē. argu. l.quicquid adſtringendæ,de verb.obli. ſed potius dicendū eſt nihil operari. arg.l.multū intereſt.C.ſiquis alteri vł ſibi. ¶ Nihilominus aduertendum eſt, qñq; ordinariam non prorogari, vt quia ſit per accidens alterata ex aliquo extrinſeco impedimento reſpectu iudicū quoq; iuriſditionē: prorogare vellemus. Puta extra territoriū exiſtētiū l.extra territoriū.ff.de iuriſd.om. iudi. nā tunc dicitur alterata nec prorogatur niſi inter proprios ſubditos ratiōe videlicet domicilii,nā qui ſunt ratione cōtractus vel q̄ſi &c.proprie ſubditi nō ſunt clem̄.i.de foro cōpetē. Et niſi in his quæ ſunt voluntariæ iuriſditionis vel niſi in ſummariis,vt per Bald.in.l. teſtamēta:oīa.C.de teſtam̄.Cyn.in.l.ſi quis ex conſenſu.C. de epali audieñ. Innocē.in.c.nouit de officio delegat. Secundum exemplum reſpectu iudicis eſt ſi procederet in loco non publi co,vel publico tamen inhoneſto tunc eius prorogatio vt puto nō tenet moueor per ea quæ glo.in.l.cum ſententiam.C.de ſententiis & interlo.om.iudic.& per Bal. i.d.l. teſtamēta omnia. Tertiū exemplū vbi iudex excōmunicaretur:aut furioſus efficeretur vel ſimile quid pateretur vt dicam in tertio eſſentiali in conſenſu iudicis. ¶ Proſequor vel quia ſit alterata reſpectu partium vt infra dicemus poſt oia ſubſtātialia. ¶ PROROGABILIS eſt iuriſditio delegata, dummodo in habitu & actu competat,non ſic ſi habitu tā tum,exemplū vbi plures delegati ſimul eſſent in actu,quilibet de per ſe iuriſditionē inſolidum non habet, in habitu ſic,ſed non eſt prorogabilis.c. pruden tiam,de off.deleg. in.vi. Quinimmo qñq; ſi actu haberet puta ſi dati cū clau ſula ꝙ ſi non oēs,vnus procedere valeat,nō eſt prorogabilis, niſi prius cō ditio verificaretur,illa videlicet ꝙ nō oēs &c.vt in.d.c.non tñ hoc verum eſt in beneficialibus,bellē in deciſ.ccclix. Rom.in ſing.xiii.Felyn.in.c.ſciſcitatus:col.pen.de reſcriptis. Si vero da ti ſint ꝙ ambo ſiue vnus procedere va leat prorogatio tunc neceſſaria nō eſt c.cum plures titu.dicto.Marianus i.c. ſignificaſti,de foro cōpeteñ. Sed qua re ſit ꝙ habitus Cartularii prorogatur vt ſupra. dicas tu quia principalis mo tus concedentis is fuit aſs verbalis iu

riſditio fuiſſet, contra.c. commiſſa de elect.in.vi.arg.l. prię.C. cõmunia de leg.& an & qñ delegata prorogetur, vi debimus in prorogatione de perſona ad perſonam de re ad rem,cum ſimil.

¶Hoc tñ in loco ſcire debemus ꝙ & ſi ſit prorogabilis, tñ qñꝗ impeditur p alteratione quę contingit vel natura ipſius delegatę vel per accidens. ☞Exẽplum naturæ eſt quia re vera non erat delegatus nã quãuis qui delegare potuit geſta corã delegato retinuiſſet nõ per hoc iuriſditio prorogata eſt Cyn. in.l.i.C.qui pro ſua iuriſd.q.ſi. quinimmo ſi talis delegatus ſnĩam tuliſſet etiam partibus prorogare volentibus ſnĩa non teneret niſi in vim pacti.l.ii. C.cõmunia vtriuſꝗ iudic.Card.in.c. prudentiã,de off.deleg. ☞Secũdum exẽplum naturę dabo vbi delegatus a, nõ cõgruo iudice fuiſſet nã quãuis iuriſditio ſuperueniret ſi tpe prorogationis non cõpetebat prorogatio non tenet Cyn.in.d.l.in.q.ii. ☞Tertium exemplũ vbi iuriſditio iudicis delegati prorogaretur anteꝗ̃ reſcriptum ſuæ delegationis recepiſſet etiã ꝙ ſciret ſe delegatum prorogatio eius non teneret Bald.in .l.falſus.C. de furt. in verſicu.ſed pone.Rota.in nouis.cccclix.& loquitur de exequutore. ☞Quartum vbi iuriſditio ſit iudicis incõpetentis delegantis per miniſtrum iudicẽ delegatum corã quo tanꝗ̃ delegato proceſſum eſt nam licet delegatus alias ordinariã haberet iuriſditionẽ non ideo iuriſditio delegantis prorogat̃, immo proceſſus eſt nullus. Quia prorogatio eſt actus qui per miniſtrum exerceri nõ poteſt ita Cyn.in.l.i.in.q.i.C.qui pro ſua iuriſd. ☞Quintum exemplum naturæ eſt quia lata ſentẽtia delegatio expirat.l.iudex poſtꝗ̃.ff.de re iud.pp qd qui delegauit,ſnĩam exequetur.l. a diuopio.ff.d.tit.c.et inotuit,de off.dele. vnde reſpectu exequutionis cũ remãſerit homo priuatus, non dicemus iuriſditionẽ ſuam prorogari. argu.l.priuatorũ.ff.de iuriſd.om.iud.&.l. primę ff.de iud. ita intelligo gl. in.l.ii.in.§. i.in verbo ex cauſa.ff.ſiquis ius dicen. non obtemp.& Bal.in cõcluſionibus ſuis,ſecus iure canon.in delegato principis.c. quęrenti,de offic.delega. vnde vbi nõ remaneret homo priuatus puta exercitium tñmodo ſublatum eſſet tẽpore interdicti(non dico excõmunicationis)prorogari poterit. Ang.in.l. i.ff.de iudi. ¶Aut eſt alterata per accidens,& idem dicimus non eſſe prorogabilem. ☞Exemplum eſt ſi delegatus fuiſſet conditionaliter,non prorogaretur de caſu ad caſũ. Spe.de cõpet.iud. adit.§.i.in verſi.ſed pone partes Ang. in.d.l.i.licet Innocẽ.in.c.cordi. de appel.in.vi.cõtradicat.Cum ſupradictis tñ tenuit Butr.in.c.p.g.nu.xix.de off. deleg. cum ante conditionẽ,nec habitu iuriſditionem habeat. rñdens ad.c. cordi.de appel.ꝙ loquatur in Papa ꝗ etiam per viam querelæ poterat adiri, non mirum ſi anteꝗ̃ pronunciet pro appellante ſic ante conditionem adiri potuit. ¶Nec eſt prorogabilis de pſona ad perſonã. ☞Exemplum in tribus iudicibus datis cum clauſula, ꝙ ſi non oẽs duo. Nam ante declaratiõe ſiue mortem tertii proceſſus duorũ nõ ſuſtineretur in vim prorogatiõis, neꝗ ratificatiõe ſequuta poſt declarationẽ &c. Card.in.c.prudentiã in.ii.concluſi.de off.deleg.niſi in vim pacti iuxta.l.ii.C. cõmunia vtriuſꝗ iud. & vide eundẽ in d.c.q.i. ¶Idem ſi alterata eſſet reſpectu tẽporis,puta cognoſcat intra duos mẽſes tm̃.argu.gl. in.l.rõnes.C.de probatioñ.iuncta.l.ii.§.ſi & iudex.ff. de iud. ¶Sed vbi tempus adiectũ eſſet abſꝗ taxatiua prorogaretur,vt in.d.§.cũ gl. dum allegat.l.properandũ: ſi non eſſet appoſitũ tempus inſtantię ſic Bald. in margarita ad Innoceñ.in verbo prorogatio. ¶Idem ſi alterata eſt reſpectu loci, nã delegatus extra locum in quo eſt delegatus ad cognoſcendum ſe conferre non poteſt.c. ſtatutũ.§.in nullo

de reſcrip.in.vi.ſaltim delegatus Papę Butrius in.d.c.p.g.no.in.d.§.¶ Idem ſi alterata eſt reſpectu perſonæ delegatæ puta quia delegari prohiberetur nam tunc iuriſdi.eius non pôt tacite pro rogari,etiam ſi ſubſit impedimentum iuris,& non naturę,Ang.in.l.cum prę tor.§.non autem.ff.de iud.¶ Fallit in infame nam is prorogatur,dicit ibidẽ, licet Innoc.in.c.ſciſcitatus de reſcrip. & Archid.ii.q.vii.§.i.contrariũ tenue rint in ſeruo,niſi cõmuniter liber habe retur,vt per Ang.i.l.Barbarius de off. prę.¶ Idem ſi alterata ſit reſpectu cau ſarũ puta ex forma ſtatuti cognoſceret de cauſis viduarũ vel pupillorũ aut te ſtamentorũ nam tunc non prorogare tur ad cauſas nõ pupillares vel nõ te ſtamẽtarias &c. ℣ Quãuis in ſtatuto nõ adſit clauſula decreti irritãtis, cuius na tura eſt vt abſq; partis oppoſitiõe pro ceſſus reddatur nullus.c.ſtatuto de re ſcrip.in.vi.ſic Marianus in.c. ſignifica ſti:in.v.princ.arti:℣ An retento pręfa to themate pupillus: vel vidua poſſit alterius iudicis iuriſditionẽ prorogare Bal.in.l.certas.C. qñ prouo. non eſt neceſſ.dicit ꝙ nõ dũ dicit de iudicibus villarũ.¶ Idem ſi alterata ſit pronun ciatione delegatus pronunciauit ſe in competentẽ,nam poſtea non eſt proro gabilis c.ſignificantibus de off.deleg.ſi non ſit appellatũ vel ſi ſit, & nõ reuo catũ.c.dilectus.vlti.de probationibus, Rota in dec.cccclxxiiii.nam appellari poſſet iure ci.not.per gl.in auct. habi ta.C.ne fil.pro pře.¶ Niſi quęſtio fuiſ ſet iter plures Iudices, quorũ ſuperior pronũciaret ad alterum eoꝶ iuriſditio nem ſpectare,& niſi incompetẽtię pro nunciatio prædicta lata ſit cõtra reum contumacẽ. Innocẽ.in.c. præterea.de dilation.his caſibus quia non reuoca tur nec prorogãtur. Aduerte ꝙ quo ad vlti. caſum improprie dicitur proro gatio argu.l.decem de verbo. obliga. ¶ Idem ſi alterata eſt per.l.iudiciũ ſol uitur.ff.de iudic.per quã legẽ Curtius in.§.ſi & iudex in.d.l.ii.de iudic.vult ꝙ ſicut Princeps ita ordinarius delega re pôt prohibẽdo fieri prorogationẽ.

¶ PROROGABILIS EST IVRIS DITIO QVÆ SPECIALI IVRE competit. Priuilegio puta, Conſuetu dine,vel Pręſcriptione, Hoſtieñ.Ioan. And. Butrius i.i.not.collect. & Abb. in.d.c.ſignificaſti,quãuis dicat Hoſtiẽ. diuinare ad illum tex.& teneat Abbatẽ contentioſam iuriſditionẽ habere.

¶ PROROGABILIS EST IVRIS DITIO: SPIRITVALIS in foro contentioſo.Decimis puta vel iure pa tronatus, ex rõne obedientiæ Butrius in.d.c.p.g.nõ in ſacramentalibus Inno cẽ.Abba.& cõmuniter in.c.p.g. de off.deleg.℣ Et aduerte,ꝙ q̃uis velint nõ prorogari ſine conſenſu ſuperioris,ne ei pręiudiciũ fiat vt doct. & Fely.in.d. c.ſignificaſti,nihilominus hoc non fa cit quin ſui natura ſit prorogabilis,de quo loquimur,illud enim eſt ĩpedimen tum extrinſecũ,ad quæ vide glo.mag. in.l.ſi longius in fine.ff.de iud.argum. Clemen.primæ de elect. ℣ Poteſtas ta mẽ excõicandi per laycũ pôt proroga ri vt Abb.in.d.c.p.g.vbi Butr. niſi fie ret pricipaliter propter ſe nõ propter aliud,ſic intelligo Butr.dum dicit ac ceſſorie &c. Quicquid in hoc ibidem dicat Abb.& ꝙ poſſit ſequutus eſt Ma rian.in.d.c.ſignificaſti.& verũ puto ex rõne Abbatis illa,quia q̃uis ptãs detur, a ſolo Deo vel ſũmo Pôt.tñ & illi cu ius iuriſditio prorogaᵗ,a ſũmo Pont. data fuit ſic remouetur opinio contra ria,quę vř cõmunis ſed nõ eſt,nã doct. non dixerunt ſed ſenſerunt, probatur noſtra in.d.c.ponderato per Abbatẽ.

¶ PROROGABILIS eſt etiam iuriſditio eius qui pręſit alicui vniuer ſitati ſiue collegio de quibus in.l.fi.C. iuriſd.om.iud.ita glo. & Bar.in.d.l.i: ff. de iudic. puta Iudicis mercaturæ vel aromatariarũ ad cauſas tñ merca turæ non alias Cyn. Bal.& Salyc.in.l. fi.C.de iuriſ.om.iudi.ex ratione vt di

temus infra verſi.ſecundũ extremũ &c. ❡PROROGABILIS EST IVRISDITIO CONSERVATORIS Dominicus in.c.i.de offi.deleg.in.vi.quę vide in verſi.nunquid autem,& ibi habes quis ſit conſeruator qñ & quibus detur. ☞ Nõ autẽ forus (vt ſic loquar) arbitri, cum non habeat iuriſditionẽ ſed notionẽ.l.ait prætor.ff. de re iud. argu.l.i.ff.de iud.voluit Bald. in.l.ex compromiſſo.ff.de arbitris, in.vii.q. quãuis glo.in.d.c.p.g.& ibi Butr.nu. xxv.velint notionẽ prorogari. ❡ Aduerte quia hoc eſt cõtra naturã,& deficit extremũ a quo, vt ſupra dic potius ꝙ eſt aliud tacitũ cõpromiſſum quod habeat vim expſſi: loquor in caſu quo nõ expreſſerint fieri cõpromiſſum ſed corã eodem de alia re litigarent, ſicut in ſimili,colonus dr reconduxiſſe quãdo vltra tps in domo perſiſtat.l. qui ad certũ.ff.locati.ſicut enim cum eiſdẽ qualitatibus relocata cenſetur,ita cum ſimilibus compromiſſum. ☞ Caſum tñ nota ꝙ a, lege iuris arbiter prorogatᵗ vt poſt romanũ,dicã in materia pręuẽtionis. ❡NEC PROROGABILIS EST IVRISDITIO IVDICIS APPELLATIONIS, puta ſi cum ad vnũ Iudicem appellare deberet appellaret ad alium,& appellatus nõ oppoſuerit declinatorium. Bal.in titu.de pace cõſtañ. ❡ Quod procedit niſi is ad quem appellatur eſſet ſuperior illi a quo appellatur,q̃uis non immediatus,argu.l.i.§.peñ.verſi.ſi vero,& verſi. ſiquis ergo.ff.de appel.tunc & ſi parteserrarẽt. prorogaretur: dicit Marian.in.c.ſignificaſti.in.ix.q.quintæ principalis quæſtionis, quinimmo finaliter tenere vr ꝙ iuriſditio iudicis appellatiõis a ſciẽtibus prorogetur,dicens ab alio nõ tactum,& cogitandũ cum hoc vlti.tranſibo,cum prohibitũ nõ reperiatur, a.l. vt puto,vel rõnẽ,vnde ſtabimus diſpoſitioni.l.i.ff.de iudic.prorogetur inq̃ ad cãm appellatiõnis itaq̧ ſimilẽ non autẽ ad cãm primę inſtantiæ q̃uis eiuſdem ſpeciei iuriſditiõis eſſet nam vltra ſpeciem & ſimilitudo requiritur: vt per doct.quos allegabo infra in verſic.ſecundũ extremũ &c.

❡PROROGABILIS EST IVRISDITIO FEVDALIS q̃uis requiratur dñi conſenſus ad hoc vt alterius iuriſditio feudalis ad cãm prorogetur. Bar.in.l.i.ff.de iudic.& in.l.i.§.& poſt operis.ff.de nou.ope.nunciat.vbi Alexan.Innoc.in.c.cęterũ de iudic. ☞ Dubium eſt an dñs ſciens & tacẽs qui prohibere poſſit neq̧ prohibeat cõſentire dicatur: And.de Iſern.in.c.i.in.§.pręterea de prohibita feudi.alienat.p Freder.dicit ꝙ tacendo ſibi præiudicauerit: quẽ ſequitur Abbas in.c. cæterũ.de iudic.referentẽ motiua dñi Antonii de Butr.& reſpõdentẽ:& ſequitur Marianus in.c.ex tranſmiſſa de foro cõpetẽ. eſt maxima diſputatio. ☞ Nã contra,ſic pro dño Antonio tenet Aret. in.d.c. cęterum vbi Florianus:& Apoſtilla ad Marianũ in.d.c.ex tranſmiſſa in verſi. quinto principalr &c.Mihi magis placet opinio dñi Antonii alioꝝq̧ ipſam tenere videtur Imol.& Alex.in.l.ſępe in repetitioñ.nu.lxxxvii.ff. de re iudi. ad hęc vide quę dixi in prorogatione legis ratiõne cauſæ in.v.caſu.

❡PROROGABILIS EST IVRISDITIO VOLVNTARIA, vt ſupra dictum eſt in guarentigia. ☞ Et procedit in manumiſſione emãcipatione in poteſtate dandi tutorem,cũ ſimil. gloſ.in §.pręterea inſt.quib.mo.ius pat. pot. ſol. Butr.in.d.c.p.g.nu.xxiii. ☞ Volũtaria etiã iuriſditio eſt illa inſinuationis glo.in.§.nulla,in auct.dẽ defen.ciuit. de Iudice inſinuationis vide Bald. in.c.i.§.non ſacram. de pace iuramẽ. firm. ☞ Nam q̃uis id velint cum cõſenſu iudicis declinati, tamẽ non negant quin ſui natura ſit prorogabilis,cõſenſus vero ſi non pręſtetur,eſt impedimẽtum extrinſecum,ſicut in ſimili qñ voluntaria non prorogatur in fauorem layci contra clericũ Benedi.de Barzis

in guarentigia. ℭ In quibus latius dicas ꝙ voluntaria non prorogatur, ad cauſas quãuis voluntariæ iuriſditionis Principi reſeruatas, vt Butrius vbi ſupra. cum inferior non habeat ſimiliũ cauſarũ cognitionem arg. l. i. C. de iuriſd. om. iud. Aut loquimur de nõ reſeruatis, tunc iuriſditio talis Iudicis exiſtẽtis, in ſuo territorio, vel non alieno, prorogatᵗ ab exteris, ſeu aduenis, abſq; conſenſu Iudicis proprii ſeu incolatus aduenarũ. eſt tex. in. l. i. C. de eman. lib. & ibi not. circa medium glo. ibi ſed qñ cõſuetudo prẹiudicat hominibus aliorũ locoꝶ etc. ℭ Sed ſi loqmur de voluntaria Iudicis exiſtentis in alieno territorio, dicendũ eſt, per Bal. in. l. ii. ff. de off. proconſul. ꝙ inter ſuos ſubditos cognoſcit ſuo iure, magis q̃ ex vi prorogationis. ℭ Et dicas ꝙ ſi non requirit cauſę cognitionẽ neq; tribunal, non expectabit Iudicis territorii conſenſum, vide gl. in. l. emancipati. ff. de adop. ibi vel dic. li. & in. l. fi. vbi glo. & Bar. ff. de off. præfec. vrb. doct. in. c. nouit de off. deleg. Oldr. in cõſi. lxxxviii. ℣ Nam & cõtentioſam inter ſubditos alibi exercet, ſi non requirit cognitionem, vt in caſu, qñ partes voluntarię agunt, voluntariam ſui pñtſam & obedientiam exhibentes, ita Marian. in. c. licet rõne. in. vi. prin. art. ibi tertio fallit de foro competeñ. ℭ Sed inter non ſubditos diſtinguit, ꝙ aut exercetur ſecundũ conſuetudinem loci, & proprie non eſt prorogatio, ex ratiõe quia lis non cõteſtatur, ad quod facit. l. eſt receptum. ff. de iuriſdi. om. iud. ℭ Et iſto caſu, dic requiri conſenſum Iudicis territorii, vt per Butr. in. d. c. p. g.

6 ℭ VLTIMO LOCO pro prædictorum dilucidatione, dico ſic, ꝙ quædam impropriiſſime dr̃ iuriſd. vt eſt poteſtas quã notarius habet ad acta ſcribenda, nam eſt offñ non poteſtas iuris q̃uis de ipſa mentio fiat, in. c. qm̃ contra de probatio. ℭ Et non eſt prorogabilis partes enim aliũ actuariũ q̃ deputatum adire non pñt Bal. in. l. i. ff. de iudic. & in. l. teſtamenta omnia. C. de teſt. ℭ Et ſimiliter dicas in quocũq; mœro officiali, dico abſq; mixtura iuriſditionis. ℣ Sic intelligo Bald. in. l. repetita C. de epis, & cle. poſt Guil. Butr. in. d. c. p. g. ad quod. l. i. C. de ſpor. ℣ Nõ ſic vbi mixturam iuriſditionis haberet puta poteſtatem guarentigiãdi, de qua ſupra diximus, prope principiũ. ℭ Quędam in proprie dr̃ iuriſditio, vt poteſtas Excõicandi & Abſoluendi, Deponẽdi, vel Peccatorũ pœnitentiam iniungendi, non eſt. n. poteſtas iuris de quo loquimur, ſed largo modo iuris, quia Dei qui ſummum ius eſt, ptãs eſt, & eſt prorogabilis Butr. Abba. & doct. in. d. c. p. g. ℭ Quædam proprie dr̃ iuriſditio, quę diffinitur per gl. & doct. in. l. i. ff. de iuriſd. om. iud. quę an ſit prorogabilis, diuerſimode conſyderanda eſt.

ℭ Aut in perſonam Principis, & tunc eſt in confuſo, & non eſt prorogabilis, ex ratione, quia Princeps fortius Papa. c. cuncta per mũdum. ix. q. iii. cum quolibet inferiori cõcurrit & vna tantum parte volente cognoſcit. Itaq; vtitur iure ſuo. c. cordi. de appel. in. vi. facit lex Princeps. ff. de legibus: quilibet in foro ſuo. c. nouit de iudic. notatur in dicto. c. cuncta. ℣ Quinimo Papa de omnibus etiã laycis. arg. l. ſi quis ex cõſenſu. & l. epãle. C. de epiſ. audieñ. dum nõ ſimus in. c. in archipreſbyteratum, de raptoribus: Vl' clarius dicas ꝙ quo ad laycos Papa in habitu tm̃ habeat iuriſditionem glo. & Ioã. de ligna. in. c. nouit de iudic. glo. in. c. cauſam quæ: in. i. oppoſi. qui filii ſint legitimi: ita intelligunt. d. c. cuncta, vnde ſi nõ opponitur dicitur exceptiõis omiſſio nõ prorogatio, differẽtia eſt quam videas in verſ. veniamus ad tacitũ: ibi tertium caput hæc dixit Nicol. milis. in verbo prorogatio: redeundo. ℭ Aut in perſonam inferioris, & tunc ſi voluntariã conſyderamus, dic vt ſupra. ℭ Si contẽtioſam, ſimilr̃ dicas vt ſupra diximus in

pluribus

pluribus membris vt ſui natura ſit proro gabilis. ¶ Quãuis quandoq; delegata alteretur, quod fit pluribus modis, ſic ſui natura non ſit prorogabilis, vt diximus. ¶ Et qñq; extrinſeco, proro gari impediatur, vt dicemus in impedimentis, tam ordinaria, ꝙ delegata.

¶ Poſtremo aduerto ꝙ iuriſditio iudicis inter ſubditos non prorogatur ad notionem, puta ſi ſubditi vellent compromittere in iudicem ſuũ, tanquã in arbitrum. gloſ. in. l. i. ff. de iudic. & ibi Fulg. ¶ Et verum eſt de iure ciuili, ſecus iure canoni. vt per Bart. in. l. ſed & ſi ſi in ſuis. §. ſiquis iudex. ff. de arbitris. ¶ Vñ in terris Imperii ſerua vt ſupra. cum hic non agatur de peccato, iuxta ea quæ habentur. in. c. i. de no. oper. nunci.

7 Secundum extremũ, ſeu eſſentiale prorogatiõis fori eſt habilitas cauſæ ad quã alterius iudicis iuriſditionẽ volumus prorogare, vt ſic talis cauſa ſit quæ apprehendi poſſit (loquor non abſolute nam oĩs pœnæ cauſa prorogabilis eſt, ſed reſpectiue vt infra declarabo.) ¶ Nam vt prorogatio fiat, requiritur ſimilitudo poteſtatis. gl. Bar. & docto. in. l. interconuenientes. ff. ad municip. Canoniſtę. in. c. ſi diligenti, de foro compe. Bal. in. l. teſtamenta oĩa. C. de teſtamen. ¶ Ex rõne Cyni, quia prorogatio fieri debet in iis quę ſunt eiuſdem formæ & naturæ.

¶ Et procedit etiã in pnialibus adeo ꝙ ſi ab ep̃o licentiam haberẽ eligendi ſacerdotem cui confitear, illũ eligere debeo, cui alii confitentur, eſt gl. in clem. i. in verbo ſpeciali in fine gl. de priuil. ¶ Et cõcluſionẽ tenuerunt oẽs & eſt gl. ſing. vbi Anch. in. c. hi qui de pręben. lib. vi. quam ibi Gemi. dicit ſcribendam literis aureis. ¶ Vnde ſi vellemus prorogare iuriſditionem iudicis layci ad cauſas ſpũales, non poſſemus, quia maioris eſt ptãtis iuriſdi. clericalis quę eſt ſuper cauſis ſpũalibus. argu. c. ſolitę de maio. & obedi. ¶ Similiter ſi iuriſditionem alicuius iudicis prorogare vellemus ad cauſas feudales, vel ad alias Principi reſeruatas, non poſſemus, cũ nõ patiantur abſorbi per inferioris iuriſditionẽ: Bal. & Iacob. de Alua. in. c. i. de prohib. feu. alie. per Fed. ¶ Neq; conſenſus partium iuriſditionẽ dare põt. l. priuatorũ. C. de iuriſdi. om. iud. ¶ Sed aduerto quia ſecundum hęc dicta doct. ponderantium maioritatem ſequeret ꝙ vbi cauſa non eſſet maior prorogaretur, qd eſt falſum: latrũculator. n. habet maiorẽ poteſtatem quia mœrũ imperium eius tñ iuriſditio ad cauſas ciuiles non prorogatur dicunt in. l. ſolemus. in. §. latrunculator. ff. de iudic.

¶ Reſponderi poſſet illud euenire quia ſunt diuerſę ſpeciei, & in taliter diuerſis non prorogatur vt Iac. de Are. Cy. & Bal. in. l. teſtamẽta oĩa. C. de teſtam. ¶ Satis in diſputando haberẽ ſi tractatui conueniret & diſputarẽ vt qñq; nõ prætermitto. ¶ Nunc vero breuiter pertranſibo diſtinguẽdo ꝙ in ciuilibus omnis cauſa ſit habilis & apprehendi poſſit quãuis maioris ponderis. ¶ Dũmodo iuriſditio quę ad ipſam cauſam prorogãretur eſſet eiuſdem ſpeciei. Eſt tex. in. l. intercõuenientes vbi gl. Bar. & doct. ff. ad municip. ¶ Non obſtante ꝙ iuriſditio ipſa fuerit a lege reſtricta. vt ibi. ¶ Dũmodo non adſit dictio tantum, vel ſimilis taxatiua ſeu prohibitiua vt dicam infra in alterationibus.

¶ In criminalibus aũt cauſa eſt maioris ponderis & nõ erit habilis. (¶ Aduerto quia loquor reſpectiue, nam abſolute loquendo omnis cauſa de mundo eſt habilis vt apprehendatur per habentem ſimilẽ poteſtatem arg. notatorum in. d. l.) ¶ Qua de re iuriſditio iudicis dãnorum datorum nõ prorogatur ad cauſas ſanguinolentas. Ang. in. l. i. ff. de iudic. ¶ Ex rõne quia ſunt certis iudicibus attributę vult dicere ꝙ in his electa eſt induſtria perſonæ argu. l. i. ff. de off. præfect. prętor: quare ſpecialiter cõpetere dicũtur. l. i. ff. de off. eius.

¶ Aut cauſa criminalis eſt minoris põ-

deris & tunc ad eam iuriſditio alterius iudicis prorogetur. ꝩ In eodem tamẽ territorio vt per Ang. poſt Guil. vbi ſupra. Itaq; cauſa prorogabilis eſt. ꝩ Sic intellige iſta quicquid dicatur per docto. in. c. ſignificaſti. vbi Marianus: in verſi. primo igitur quęro de foro com
8 peten. ℂ Et qm̃ in ciuilibus dixi omnẽ cauſam eſſe habilem aduerto. ꝩ Niſi alterata ſit vł rõne PRIVILEGII annexi non pſonæ ſed ordini puta clericatus tunc nullo modo eſt habilis reſpectu iudicis laici cuius iuriſditionẽ prorogare vellemus. c. ſi diligenti. de foro cõpeten. ꝩ Nam vt dicit Abbas. in. c. p. g. fieret iniuria deo volens per hoc ne Papa ſubmittere ſe poſſit iudicio Imperatoris & reſpondet ad tex. in. c. nos. ii. q. vii. ℂ Et reſpectu Iudicis eccleſiaſtici non eſt habilis. ℂ Niſi conſentiret eps declinatus vel Abbas ordinarius declinãtis argu. cle. i. de elect. & glo. mag. in fi. in. l. ſi longius. ff. de iud. ℂ Etiam ſi conferret ſolutionẽ in loco vide Spec. de cõpeten. iudic. adit. §. i. in verſi. in clericis autẽ &c. ℂ Quãuis declinans eſſet clericus coniugatus. ℂ Si tamen in habitu incederet & tonſura. gl. & Ang. in. d. l. i. de iudic. probatur hæc in. c. vnico. de cler. coniug. in. vi. ibidẽ. ℂ Sed ſecus vbi ammitteret priuilegium, q̃uis tunc perditio potius priuilegii q̃ prorogatio diceret: Cardi. in. d. c. p. g. quæſt. xvi. ℂ Item ſecus vbi clericus, a, iuriſditiõe ſui ordinarii cõſentiret in ipſum tunc abſq; ſpecialis iudicis conſenſu prorogaretur in ordinariũ Inno. in. c. dilecti. de off. archi. Ioan. and. in regula ſcienti. lib. vi. in mercurialibus. facit regula. l. iuriſgentiũ. §. pactus. ff. de pactis: ꝙ res de facili reuertitur ad naturã ſuã. ℂ Vł niſi ſit alterata rõne ORDINIS DISCIPLINARIS vt eſt rodiorꝫ vel collegii ſiue frataleę: vt i ſimili. in. c. rep̃henſibilis. de appel. & habetur in cle. i. de elect. & in. l. magiſterię. C. de iuriſd. om. iud. ℂ Vel niſi ſit alterata IVRE FIDELITATIS vt ſu p̃. diximus p bal. & Iac. de Alua. adde bar. in. l. i. in. §. & poſt operis. ff. de nou. oper. nunc. bal. in. l. decernimus. C. de epi. & cler. dicẽs procedere in populis Lombardię. Innocẽ. in. c. cęterũ. de iudic. & in. c. vegꝫ. de foro compet. Hoſt. burrius: & doct. in. d. c. p. g. ℂ Vel niſi alterata ſit rõne SPECIALITATIS, ſeu p̃rogatiuę vt in caſu reddẽdę adminiſtratiõis vel rõnis eſt tex. in. §. yconomos in fine vbi glo. in verbo venire: in auc. de ſanctiſſ. epiſ. eſt glo. in. l. i. ff. de iud. ℂ Quæ tã in clerico q̃ in laico intelliguntur. ℂ Specialẽ etiam puto caſum in. l. ad egregias. ff. de iureiurando cui legi renunciari non põt ſecundũ Cyn. in auc. ſed iudex. C. de epiſcop. audien. ꝩ Hi enim caſus ſiue cauſę non ſunt habiles neq; apph̃eſibiles ab alterius iuriſditione. ℂ Vel niſi alterata eſſet VIGORE RESCRIPTI ſe hñtis ꝙ delegatus p ſe cãm expediat enimuero ſubdelegati iuriſditio neq; partium, neq; iudicũ conſenſu prorogaretur. Angel. in. l. more. ff. de iuriſd. om. iud. habetur in. c. dilecto: de reſcrip. quia vł Principẽ elegiſſe induſtriã. arg. l. i. ff. de offic. præfect. prætorio. ꝩ Aduerte quia non dicẽdo per ſe expediat: præſuppono cauſam delegatam eſſe habilem ſeu apprehenſibilem, vt ſic ad ipſam alterius iudicis iuriſditio prorogetur. Innocẽ. in. c. ad petitionem de accuſ. diuerſimode loq̃tur dicas per doct. ibidem verũ eſſe: niſi Papa motu proprio ex certa ſcientia cauſam ad ſe auocaret & eam cõmitteret nam tunc proceſſus corã prorogato eſſet nullus q̃uis oppoſitum nõ fuiſſet, ſed ſi princeps non auocaret ad ſe q̃uis eam cõmitteret habilis eſſet. ℂ Redeundo. ℂ Vel niſi alterata ſit legis aut iuris municipalis PROHIBITIONE ſiue taxatione tacita q̃ expreſſa. d. l. magiſterię, in gl. declaratur. ꝩ Exemplum eſt vbi ſtatuto caueretur iuriſditionẽ ſui iudicis declinari non poſſe. arg. glo. in. l. i. ff. de iudic. in. ii. parte.

nam talia verba debent aliquid operari.l.ſi q̃n in prin.de leg.i. ☞ Similiter teſtatoris prohibitione, vtſupra argu. §.diſponat in auc.de nup.vide bal.in l.ii.ff.vt in poſſ.lega. ☞ Similiter ſiqs iurauerit non declinaturũ ſe iudicẽ ordinariũ tunc.n. ſeipſum prohibuit alterius iuriſditionem prorogare.argu. c.cum contingat de iureiurando: cum ſimil.nã hæc tacitæ prohibitiones dicuntnr. ☞ Sequũtur expreſſe puta ſi delegans prohiberet prorogationẽ delegato.d.§.ſi & iudex: vel lex vel ſtatutũ vt quilibet cognoſcit. ℭ Exẽplum taxationis eſt dum diceretur lege vel &c. vtſupra ꝙ ſolus Poteſtas cognoſcere poſſit.bal. in.l.teſtamẽta o'a.C.de teſta.& in.l.certa forma.q̃n prouoc. nõ eſt neceſſ.in.iii.oppoſi.& in.c.i. de iudic. ℭ Et procedunt hæc in voluntaria etiam iuriſditioñ.bal.in.l.illud.C. de ſacr.ſanct. eccle. ℭ Tacita taxatio eſt vbi iuriſditio per quarteria diuiſa fuiſſet ex forma puta ſtatutorũ. bal.in d.l.teſtamẽta omnia. ☞ Et tunc dr ius prohibitorium adeo ꝙ neq; ſui iudicis conſenſu prorogatio teneret. Ang.in d.§.ſi & iudex tã in caſu iſto q̃ in omnibusꝑdictis videlicet taxatione prohibitione &c.neq; per habentẽ ſimilẽ poteſtatẽ. ℭ Vel niſi alterata ſit quia iudex eſt PERPETVVS nam iudicis perpetui iuriſditio declinari non poteſt.c.per venerabilẽ.§.inſuper.qui fi. ſint legit.barto.& Paul.in.d.§.& poſt operis.in.l.i.ff.de noui ope.nun.

9 Tertium eſſentiale prorogatiõis fori eſt, medium concludens ideſt voluntas videlicet in prorogatione hoïs conſenſus in prorogatione legis, volũtas ipſius.l. ℭ Primũ (qd eſt cõſenſus) & cuius requiratur vt ſciamus TRIA DISCVTERE NECESSARIVM EST. ☞ Primo partium. ☞ Secundo iudicis cuius iuriſd. prorogatur. ☞ Tertio Iudicis a quo declinatur. ℭ Partium conſenſus eſt neceſſarius, & ſufficit tacitus puta ſcienter litigando coram iudice non ſuo.bar.Angel.& doct.in.l.ii.ff.de iud.cõmuniter canon.in.c.ſi diligent.de foro competen.late Ang.& Imo.in.l.quæro.ff.de ſolut.nam ſi non litigarent non diceretur tacitus.Inn.Butr.Abb.& Archidiacon.in.c.ad petitionem de accuſa. ℭ Quãuis peteret inducias vel cauſas abſentiæ allegaret, vt dicit bart.ibidẽ. nuũ.xxiii.eſt tex.in.l. non vr.ff.de iudic. ☞ Quãdoq; tñ non litigando dr tacitus, puta ſi citatus fuiſſet ad dicẽdum cauſam quare non debeat pronũciari ſe competentem, neq; aliquid dixerit & ſequuta pronunciatio fuiſſet. ☞ Bar. in repet.l. ex quacũq; .ff. ſiquis in ius voc.non ierit.arg.l.aut qui aliter.ff. qd vi aut clam.declaratus per Marian.in i.col.car.xl.de foro cõp.i.vi.art.pri. ☞ Et nõ bene, vt puto dum dicit id magis ex ſnia iudicis procedere, q̃ ex vi prorogatiõis, dico ſniam in prorogatione fundari, & ex vi prorogationis, hæc eſt mens Bar.ibi nu. 14. ☞ Quem intellige ſi perſonaliter apprehenſus fuiſſet, vel ad domũ vbi ſit in eadem Ciuitate non abſens.Clem.i.de iud.& ſic intelligo Rotam in nouis deciſ. 364. ꝙ loquatur in abſente a ciuitate. ℭ Effectus eſt quia prorogationem principaliter inſpiciẽdo ſi poſtmodũ ſit contumax dr verus contumax talis qui non appellat.clem.i.& ibi Card.de dolo & contuma. ℭ Et ſi ficta prorogatio ſit. ℭ Hæc de tacito conſenſu non procedunt de prorogatione de loco ad locũ c.ſtatutum.§.in nullo. de reſcrip.i.vi. ℭ Neq; de re ad rem arguendo de loco ad rem, vt dicam infra in conſenſu Iudicis per.l.vnum.ff.ſi cer.pet. nam in his expreſſus requireretur. In qbus igitur partium conſenſus expreſſus vel tacitus vtſupra, deficeret, quod ſit, vt ẽt patebit.ibi prorogatio ſubſtãtiali deficiente non tenet. ☞ Et partium cõſenſus taliter eſt neceſſarius, ꝙ vbi non cõcurrerẽt actor & reus, puta lis non fuerit cõteſtata ſic iudiciũ nõ ſit, iuxta gl.

In verbo iudicium in.c.forus, de verb. ſigni.nec habeatur pro cõteſtata,iuxta quæ habentur.in Clemen.ſæpe de ver. ſignifi.ſed ſit actus non contentioſus, prorogatio proprie non eſt,ſed largo modo.Iaco.de arena.Pet.& Cyn.in.l. vbi.ff.de tut. & cur.dat ab his. Bald.in l.teſtamenta omnia.C.de teſtamen.circa prin.facit.l.fin.C.qui admitti.&c.

10 SED ANTEQ̃ deueniamus ad partium cõſenſum expꝛeſſum ſiue tacitum videre oportet quæ perſonæ conſentire poſſint itaq; forũ prorogare & qm̃ a,dignioribus incipiẽdũ eſt iuxta ea quę habentur in .l.ii.ff. de ſtat.ho.ita dicamus ꝙ Sũmus pontifex alicuius iudicis iuriſditionẽ in ſe prorogare poteſt neq; tantũ ex humanitate id facit quãtũ ex neceſſitate cum ſuperior nemo ſit ad quẽ recurri poſſit. Ioan.an.Butrius cæteriq; in.c.ſignificaſti de foro compe. per tex.in.c. nos incõpetenter.ii.q.vii.& in.c.dicetet,§.fi.de elect. ¶ Sicut ex neceſſitate ſubmittit ſe cõfeſſori pro pn̄ia cum ſit homo poſſitq; peccare.c.nouit:in verſiculo. cum valentianus de iudic. & confiteri tenetur vt comprehenſus in.c. omnis vtriuſq; ſexus.de pœni. ¶ Quinimmo etiam laici Iudicis forum prorogat eſt glo. in.d.c.nos: & in prohemio. vi.in verbo forus. ¶ Non tñ eo caſu facit vt Papa cũ vniuerſalis eccleſia ſcãdalizaretur ſed vt homo: ſic abſurdũ conſyderatum per Archid.I.d.c.nos. & p Ioã. and.in.c.eccleſię ſanctæ Marię de conſtitu.contrarium volentes ceſſat. PARROCHIANI SIVE CARDINALES ARCHIEPISCOPI EPISCOPI & cæteri in dignitate nõ prorogãt ſine licentia ſuperioris nã ſuperior eſt nõ tm̃ rõne iuriſditiõis verũ & ordinis Hoſtieñ.in.c. ad reprimendũ de off.ordin.Marianus recitat in.d.c. ſignificaſti de quo tñ dicas vt infra ponã in verſicu.ſequũtur laici &c. ¶ Exempti ſimiliter non prorogant ſine ſuperiore in iuriſditionalibus.Ioan.and. in regula ſcienti in mercurialibus.in.vi. ¶ Dubitatur de foro pœnitentiali maxime ſi ab excõmunicatione abſolui vellet, & quia per exemptionẽ ab epi poteſtate abſolutus fuit, vt per And. Sicul.in c.ii.de offic.leg.per Corneũ in conſi. xxx.Decium in.c.cęterũ eodem, videtur idẽ vt ſupra ſic Ioã.and. & Butr.in d.c.ſignificaſti. ¶ Nec obſt.ꝙ hoc ſtãte priuilegium itaq; fauor in odiũ ſui retorqueretur quia rñdet id etiã eſſe in fauorẽ ſui ſuperioris cuius intereſt mores & geſta ſui ſubditi cõſyderare. not. in.c.omnis de pœnit.non igitur exẽptus fauori ſolus renunciare põt. ¶ Ad c.luminoſo . xviii.q.ii. conſyderatum per Federicũ in cõſil. xiiii.&.lxxxix.p Ioã.de ligna. in.d.c.ſignificaſti. Butr. reſpõdet vt loquatur de priuilegiatis, non autẽ de exemptis,hoc tene quia facilius priuilegiũ tollitur.l. eius militis §.militia miſſus.ff.de mili.teſtamento. ¶ IMPERATOR prorogat vt ſupra de Papa & probatur i.l.eſt receptũ.ff. de iuriſd. om.iud. ¶ Similiter Reges, Duces,Comites & Barones dummodo aliqua qualitate nõ impedirentur puta feudi rõne vel ſimili,vt infra dicemus. ¶ PRIVATÆ PERSONÆ prorogant vt clarum eſt per.l.primã.&.ii.ff. de iud.l.primã.C.de iuriſd. om.iudic.

11 ¶ Intelligas cũ conſenſu qñq; ſuperioris vt ſupra diximus. ¶ Dũmodo in iudicio ſtare poſſint:quia maiores viginti quinq;.l.i.&.ii.C.q legitimã perſonam habeant.vbi Iac.Butr.Ang.in.l. i.ff.ſi quis in ius voc.non ierit. ¶ Vnde quia minor ſine curatore nõ habet legitimã perſonã.l. clarum.ff. de auc. pręſtan.ideo neq; cum iuramẽto foro ſuo põt renunciare nec alterius forũ prorogare.Marian. in.d.c.ſignificaſti. ¶ Bal.vero in.l.i.C.de iuriſd.om.iud. dixit in pupilli fauorẽ prorogari,ſicut alias iudicium in fauorẽ eius agit

tatum valet.l. non ideo minus.C. de procu.¶Credo verũ ſi pupillus dãnũ euitare vellet.ita intelligo.d.l.nõ ideo q̃uis indiſtincte loquat̃ moueor vt minus q̃ poſſibile ſit ius cõmune offendatur.arg.l.præcipimus in fine,cũ ſimil. C.de appel. ☞ Vnde dico minorẽ poſſe petere tutorẽ vel curatorem ſibi a,iu dice non ſuo dari.de quo Bar.in.l.i.ff. de tuto.& cura.dat.ab his:Felyn.in.c. p.g.de off.deleg. ☞ Verũ ꝙ alia etiã ratione videlicet,quia id eſt voluntariæ iuriſditionis:vt in primo eſſentiali diximus. ¶PROCVRATOR PROROGARE POTEST gl.iii.in.c.cum olim de offi.deleg.in.vi.¶De tempore tñ ad tempus vt ibi Vinc.Philippus & Ancha. Barba.in.c.de cauſis in.iiii. colum.eod.¶Et verũ eſt ſi mandatum generale haberet cum libera &c.vt per Goffredũ:& Inno.ibidẽ.¶In aliis vero prorogationibus requiritur ſpeciale mandatum vbi cauſa ſuaderet Paul. in repe.l.i.ff.de iudic. Guido Papæ,in deciſ.ccccxii.¶Sed ſi dñs ſciens procuratorẽ prorogare patiatur prorogatio facta eſt. Ita eſt tex.in.d.c.cũ olim. ☞ Hęc de priuatis perſonis procedunt ſi in iudicio ſtare poſſent alias non diceretur cõſenſus exemplum de minori.xxv.dicas idem & fortius in furioſo. Ang.in.l.i.ff.de iud.☞ Simile dic in ſeruo nã neq; ipſe in iudicio ſtare poteſt. d.l.lis nulla.ff.de iudic.l.uix certis eodem.☞ Nec excõmunicatus arg.c. tuę: de excep.in.vi.& not.i.c. intelleximus de iudic.vide in.l.cũ papinianus.C.de de ſententiis & interlo.om.iud. in fi. & videas tex.quẽ nõ allegat̃ in.c. cũ inter de excep.nam ſeruus diaboli eſt.☞ Nec is qui ob delictũ ciuitatem amiſiſſet eſt enim incapax iuriũ ciuiliũ.§. cum autem.inſt.quib.mod.ius patr. po. ſolu. ☞ Fortius neq; is qui in metallũ dãnatus eſt,qui dr̃ ſeruus pœnę vt in.§. pœnę ſeruus eod. ☞ Neq; monachus quia ſeruo ęquiparatur:glo.in.l. cũ prætor in fine vbi Bal.& Ang.ff.de iudi.☞ Credere tñ ꝙ in caſibus quibus in iudicio ſtare pñt etiã prorogare valeant quos habes in.d.l. lis nulla.&.l. vix certis: quia ceſſat iſta ratio impedimenti,pręterea neq; ratio diuerſitatis aſſignaretur.argu.l.illud.ff.ad.l.aquiliã. ¶Aduerte vltimo in his oĩbus improprie dictum nõ fieri prorogationẽ, nã quia in iudicio ſtare nõ poſſunt abſq; dubio verum eſt nõ prorogari arg.l. decẽ de verb.oblig.cũ vulg.conſenſum.n. hñt naturalẽ ſed nõ ciuilẽ vt ſupra qui requiritur in actu ciuili prout prorogatio eſt argu.tex.in.§.ſed naturalia inſti.de iur.nat.gen.& ciui.¶Iterũ aduerte in his ꝙ quãuis reus prorogat non tñ excuſator. Bart.in.l.accuſatore in.§.ad crimen,ibi quæro,& intro materiã.ff. de publ.iudic.

12 Modo ſequitur quomodo partiũ cõſenſus expreſſus ſiue tacitus pręſtetur. ☞ Conſenſus igitur EXPRESSVS eſt.dicendo prorogamus, ſeu prorogare volumus, probatur in d.c.p.g.de offic.delega.vbi Card.in.i. not.adde glo.in.l.in vendentis in gl. magna ibi.ſed quid ſi dicam volo vendere.C.de cõtrahẽ.emp.quicquid Bal. dixerit in concluſionibus ſuis. ☞ Itẽ ſi apud acta partes iudici in quẽ expreſſe ſe ſubmitterent.Guil. de cu. in.l.i.ff.de iudic.eſt tex.in.l.eſt receptũ.ff.de iuriſ. om.iud.& eſt caſus in.c.i.de iud. ſecundũ Butr.& in.d.c.p.g. quãuis gl.in.l. i.ff.de iud.aliud inſinuat. ☞ Itẽ vbi partes prorogandi poteſtatẽ in arbitrum ſeu iudicẽ contuliſſent Cardi.in.d.c.p. g.queſt.xix. ☞ Itẽ expreſſa eſt prorogatio quę fit per procuratorẽ hñtem ſpeciale mandatum ad prorogandũ Abb. poſt Innoc. in.c.de cauſis,& in.c.cum olim de off.deleg.¶Excepta prorogatione de tẽpore ad tẽpus quã facit procurator ad lites Abbas in.d.c.cũ olim. ☞ Itẽ ſi extraiudicialiter quis promitteret de litigando corã iudice nõ ſuo vt in caſu.l.ſi cõuenerit.ff. de iuriſd. om. iudi. ¶In quo aduerte ꝙ eo ipſo alter

rius iudicis iuriſditio prorogata eſt videlicet eius, de quo conueniſſent prorogata inq̄ non eo reſpectu vt reus iudicium ſuſcipere in principali negocio cogatur nã pœnitere põt vt ibidem eſt textus ſed eo reſpectu vt pro intereſſe ſeu pœna corã illo iudice aſtringatur Butr.in.c.p.g.ſequutus Guilhelmum & Ray.contra Petrũ. ¶ Neq; mirũ eſt ſi quoq; ſit cõpetens iudex in acceſſorio.q non eſt in principali.nã hr̃ in.c.diſpendioſam de reſcrip.lib.vi.& in clem̃.i.ſic Marian̄. in alio propoſito r̃ndet i.c.ſi diligenti.de foro cõp. in quinta quæſt. princ.ibi prima pratica &c. ¶ Addo poſtq̄ quis litigare cepiſſet etiã ꝙ litem conteſtatus non eſſet nõ relinqtur pœnitẽtiæ locus & ſic prorogatum erit ẽt quo ad pricipale negociũ vide Matheſil.not.cvii.non ſic in tacita prorogatione.¶ Sic intellige tex.in.d.l.ſi conuenerit ibi.& anteq̄ prætor adiretur. ¶ Exẽplum do vbi oppoſita fuiſſet coram eodẽ exceptio dilatoria vel peremptoria omiſſa declinatoria nam tunc non amplius pœnitebit ſecundũ Bar. ibidem. ¶ Contra quem Franc.de arẽ. ibidẽ & Ioã.an.in addi. Spec.de cõpe. iudic.adit §.i.in verſi.quid ſi a principio &c. dicentes propoſitionẽ taliũ exceptionũ non peperiſſe prorogationẽ,& hanc eſſe cõmunẽ opinionẽ quo ad pricipale negociũ quia maxime cõſenſus partium neceſſarius eſt tpe conteſtationis.l.ſi cum dotẽ.§. eo autẽ tẽpore.ff ſolu.matri. Bartolũ nihilominus verum dixiſſe tm̃ voluerunt quo ad validitatem geſtorũ per illum iudicẽ ſup exceptionibus. ¶ Contra Barto.etiam tenuit Raph.in.d.l.& Iaco.Butr.in.l. ii.in.§.cõuenire.ff.de iudic. dicens nõ liberari propoſita tali exceptione niſi intereſſe ſoluto.l.ſi quis ab alio.ff. de re iud.l. ſtipulationes nõ diuiduntur. de verbo.oblig. iuncto quia eſt obligatio ad factũ vnde ſoluto intereſſe liberatur ſecus vbi præciſe ad factum obligatus eſſet puta iudicialiter promiſiſſet de ſtando corã iudice non ſuo, probatur in.l.ſed & hęc in.§.ptor.ff.de procur. ¶ Non tm̃ ſi promiſſum ſit in loco iudicii ſed etiã alibi puta in domo vel via dũmodo corã iudice,probatur in.l.voluit.in.§.quod autẽ ait prętor ff.de interrog.actio. ¶ Dummodo iudex corã quo &c.nõ diſſentiat expreſſe Bal.in.d.l.ſi cõuenerit,& in.l.i.ff.de iudic.& in.l.ii.in.§. cõuenire.ff. codẽ. hęc ſua ſunt verba. ¶ Sed ad id q̄d primo dixit Butrigarius aduerte ꝙ p extraiudiciale promiſſionẽ non præciſe dr̃ prorogatus forus & verũ eſt & ita loquitur Butri.non aũt, vbi ſequatur eã exceptio dilatoria vel peremptoria vt voluit Bar.& ſi id velit Butr. lege. nõ probat. ¶ Nõ obſt.Ioã.an.quia loquitur in ſimplici propoſitione exceptionis nõ autẽ vbi promiſſio pręceſſiſſet. ¶ Et ita,nec alio modo procedit cõis opinio qua de re tenerẽ cum Bar.ꝙ p extraiudiciale promiſſionem de prorogando ſeu adeũdo iudicẽ talem iuncta poſtmodũ propoſitione talis exceptionis forus prorogetur. ¶ Dũ ſecũdo loco dixit de iudiciali promiſſione non tm̃ in iudiciali promiſſione procedit ſed ETIAM IN EXTRAIVDICIALI. ¶ Dũmodo facta cum iuramento quia per id quis præciſe ad factũ obligatur glo. & doct. in.l.ſi pecuniam in princ.ff de condi.ob cauſam. ¶ Vel ſi promiſſum ſit in inſtro guarentigiato nã id vim iudicii habet. Bened.de Barzis in guarentigia. ¶ Vel ſi promiſſum ſit de iudicio ſiſti coram iudice ſuo qui tñ declinari potuiſſet ſeu recuſari.not. in.d.l.ſi conueneirt,& ibi Bar.per.l.ſi quis in cõſcribendo.C.de pact. & vide infra in verſi.videamus tacitum &c.in viii.limitatione. ¶ Si vero eſſemus in extraiudiciali ſine iuramẽto vel guarẽtigia vel nõ facta corã iudice ſuo vt in pręcedentibus tribus caſibus,& tũc aut inualida fuit dicas prout in modo allegato verſi.videamus,aut valida de iure concludas per eam eſſe prorogatũ tñ

reuocabiliter videlicet ſi pœniteat qui promiſit. ¶ AN AVTEM TENEATVR AD INTERESSE dicas, ꝙ ſi loquimur de facultate non declinādæ iuriſditionis eſt materia.c.inter monaſteria.de re iudic. ¶ Si vero de promiſſione iudiciali prorogandi non obſeruāda nō, eſt materia noſtra, ſed habetur in.c.i.de iud.ſuper glo.in verbo placere, & ſat eſt quo ad nos dixiſſe ſicut ſuꝑ. ꝙ pcīſe ad factū ſeu prorogādū teneat. vt ſic cōtra eū procedi poſſit ac ſi cōparuiſſet, & prorogaſſet. ¶ Si de extraiudiciali ſunt tres opi. ¶ Breuiter tenenda eſt illa Iacob.de Arena.& Baldi in.l.ſi couenerit.ff.de iuriſd.om.iud.Guil. de Cu.quem cyn.refert in.d.l.ſiquis ex conſenſu & dn̄s Ant.& Marian.in.d.c. ſignificaſti: videlicet, illum qui promiſit prorogare, poſſe re integra (hoc eſt ante litis conteſtationem vt dicemus) pœnitere. ℣ Tenebitur tamen ad intereſſe parti, vel ad pœnam quis nudo pacto promiſiſſet. ℣ Et hoc de iure cano. quo actio ex pacto nudo naſcitur.c.i. de pactis. ℣ De iure vero ciuil.ſimiliter ex pacto nudo conueniri poteſt, nō tamen vt ſupra, ſed actione de dolo, arg. l.cū mihi &.l.fi.ff.de dolo. quæ in ſubſidiū datur.l.de dolo.ff.de dolo. ℣ Nec ob.opinio Petri & Cyni i.d.l.ſiquis ex conſenſu.quam ſequitur Io. An.in addit.ſpecul. de cōpeteñ.iud.ad.§.i.verſicu.quid ſi promiſi.x.ex potiſſima ratiōe quia lex pœnitere permittit.d.l.ſi couenerit.arg.l.Gracchus.C.de adul. quia reſpondent intelligi debere, ſine alterius prẹiudicio argu.l.i.§.ſiquis a Principe.ff.nequid in loco pub. ¶ Sed aduerto, vix iſtam ratiōnē tolerari pro limitatione.d.l.ſi conuenerit quæ loquitur in pacto veſtito, iunctis not.in. c.qui ſemel.de reg.iur.in.vi. ¶ Vnde concluderē ꝙ intereſſe peti non poſſit, nec quidem actione de dolo.ſi nudo pacto promiſſum ſit arg.l.veteribus.C.de pacto: ſed tantummodo pacto veſtito. ℣ Quod quando per iuramentum veſtiretur tunc non tantum ad intereſſe verumetiā præciſe ad factum efficax eſſet, puta ſi reſpondere corā vno Iudice iuraſſet, ita doct.in.d.l.ſi conuenerit maxime Ang.& Paul. ℣ Sed Guido Papæ contrariū tenuit de iure in dec.lxxvii. poſt Henricū de Bouenco, in auct.ſacramenta puberum.C.ſi aduerſus vēd. in materia cauſæ finalis in.i.illatione, cum tale iuramentum præſtetur in prẹiudicium ſuperioris, vt tenet Bal.in.l. fi.ff.qui ſatiſd.cog. ¶ Dicerem ꝙ ſi ſuperior reclamaret verū dicat Baldus, & deciſio dicta. Si vero ſciens nō reclamaret ſtarem cum ang.& Paulo.nō tm̄ ex ratione ipſorū, videlicet quia iurm obligat quem prẹciſe ad factum. nā reſponderem in iſto caſu non obligare, per ea quæ dixi in auct.ſacramenta nu. xxviii.& nu.xxv.quantum moueor ne iuro abuti videantur, & turpitudinē allegās audiatur, not.in.c.tua nos de ſpōſal.dixi in auct.prẹfata nu.xxxix.prope finem ibi vel aliquem tertium. ¶ In quibus aduertendū eſt intereſſe peti poſſe coram iudice prorogato, qui quāuis in principali obligatiōe iudex eſſe nō poſſit, pp pniam partis, vt ſupra.tm̄ quia ſuper intereſſe partes contraxiſſe cenſentur, ideo poterit adiri, per.c.romana.de foro comp.ita cōiter doct. ¶ Quam comunem intellige per Marian. in.d.c. ſignificaſti, & in.c.dilecti eodem vbi exiſtēs in alieno territorio, promiſerit alterius iudicis extra territorium exiſtentis iuriſditionem prorogare, alias ad intereſſe teneri, nam corā illo conueniri poteſt, ſi ibidem inueniatur, non autem vbi Iudex alterius territorii exiſteret in territorio promittentis. ¶ Niſi promiſſio facta eſſet in prẹſentia talis Iudicis.de quo ſe remittit, ad quæ dixit in.c.i.de iudic. ¶ Neque vbi exiſtēs in alieno territorio promiſiſſet prorogare in iudicem non illius territorii, ſed alterius, neq; ſui nā quoniam non eſt deſtinata ſolutio intereſſe in territorio illo, videtur i dubio de-

ſtinata in territorio contractus ſecundū φ is idem dixit in.c.dilecti eodem. ¶Circa ſecundū principale, videlicet in prorogatione quæ fit ſine pacto,vel promiſſione,aduertendum eſt quē poſſe pœnitere ante litis conteſtationē ſecus poſt. Cōmuniter doct.in.d.l.ſi cōuenerit,pro qua Dec.eſt videndus in.c.i ix.col.de iudic.vel poſt actum,habitū pro conteſtatione, vt per doct.in auct. offeratur.C.de litis cont.& p antiquos in.l.vbi abſunt.ff.de tut.& cur.dat.ab his. Et hæc in tacita prorogatiōe quę fit per actum poſitiuum in iudicio celebratum conueniendo,puta partem,vel alio modo & etiā ſatiſdando de iudicio ſiſti,qñ illud fieret ex voluntate, vt per Imolam in.l.quidā conſulebat.ff. de re iud.& per Marian.in.d c.ſignificaſti nu.xlvii.non ſic ex neceſſitate,dicens Inno.hoc tenuiſſe, ſic reſtringētes tex.& ibi doct.cōmuniter in.l.nō videtur.ff.de iudic. & in.d.auct.offeratur & quæ per Bart. ponuntur in.d.l.quidā conſulebant.

VEniamus ad tacitū: conſenſum qñq; oritur ex ſola PATIENTIA PARTIVM erit exēplū iudice pronunciante ſe compe tentē & partes nō appellarent: iudiciū valebit ex vi prorog tę iuriſditionis. Card.in.c.cum olim,el.i.in decimo notabili de off.deleg. ℣ Similiter ſi cū ſciret quis prorogationē ſui procuratoris nō habentis ſpeciale mandatū ad prorogandū & non cōtradiceret:Card.ibidē.not.xiiii.& quæſt.vii.et.viii. & iſte eſt tacitus ſuperueniens. ¶Quæ etiā procedūt in feudalibus puta ſi dñs feudi ſciat & nō contradicat dūmodo contradicere poſſit. Bal.& Iaco. de Alua.in.§.i.de prohib.feud.alie. per Fredericū. Anch. in.c.ex tranſmiſſa & i.c. cæterum: de foro compe.vbi Butrius, Bar.in.l.i.in.§.& poſt operis.ff.de noui ope.nunc.℣ Non tñ ſufficeret tacita ſi iuriſditio delegata de loco ad locum prorogaretur:vt eſt caſus ſing.in c.ſtatutum.§.in nullo:de,reſcri.in.vi. dixit Ang.in.l.fi.ff.de iuriſd. om.iudi. ¶Secūdum caput tacitæ prorogationis eſt vbi fit SVBMISSIONE quæ ſubmiſſio ſi expreſſe fiat,per verbū ſubmittimus vel ſimile neq; ſit adiecta pœna importat prorogationē,ſed adiecta pœna importat arbitriū Guido Papę. in deciſi. ccclxx. ℣ Quādoq; tacite fit vt quia partes ſcienter corā iudice nō ſuo litigarent nō aliter p̄ambula promiſſione & ſi perſeuerabunt vſq; ad cōteſtationē incluſiue argu.l.fi.C.de excep.& prorogatum irreuocabiliter dicetur:notatur in.l.ii.ff.ſiquis in ius vocā.non ierit:in gl.mag.circa medium ad quod Card.in.c.i.in quæſt. xvi.de off.delega.℣ Nam facto facilius ꝙ verbo iuriſditio prorogatur.l.ſi tñ.§.i.ff. de ędi.edic. Iaſon in.l.ſi ita ſcriptū.§. i.de leg.i.Pau.in cōſi.ccclxiii.in ſcdo lib. Decius in conſi.liiii.℣ Quę ſciētia præſumitur declarando vt ponam in diſſenſu verſic.videamus tacitū &c.& p Iaſon in.l.ſi per errorem.ff. de iuriſd. om.iud. ¶Et requiritur ſciētia ſaltim præſumpta(quæ probatur ex coniecturis,vt ibidem per Iaſonem)vtriuſq; partis nam ignorantia vnius prorogationē impediret vt per oēs ibidem & dicemus in materia diſſenſus ifra ℣ Vnū recordor in facto dixiſſe φ quāuis error vnius vel actoris prorogationem impediat vt ibid.per doct. reprobātes opinionē Guillielmi:de qua in glo.nihilominus φ in dubio error in actore non præſumatur nā quia debet venire inſtructus.l.qui accuſare.C.de edendo, cum ſimil.itaq; iura præſumunt inſtructū quo ad præiudiciū ſui propter qđ etiā videmus hæredē actorē in expēſis cōdēnari vt in regula cū quis.in.vi.dicit Dy.ſic deuiatur a, regula ipſa quæ eſt eadē de qua nos φ in expenſis &c. per Deciū in reg.qui in alterius.ff. eo. ideo &c. ¶Et ad dicta doctorū dicētiū in dubio præſumi errorem rñdi φ loquuntur in terminis.d.l.ſi per errorē

quę

quæ loquitur ſi ambæ ptes erraſſent, vt patet, ibi.eoſ.& ibi. conſentiant. ☞ Et dum antiqui reprobarunt opin. Guil. loquuti ſunt in habilibus termi nis videlicet.præſupponendo p̃ rocla ro errorẽ actoris vt quia probaretur. ❡ Redeundo prorogatio talis tenet quæ fit ſubmiſſiuo conſenſu dũmodo in pręſentia iudicis(quę neceſſaria nõ eſt in expreſſis prorogationibus:Ang. in.l.i.ff.de iudic.)& perſeuerãtia vt ſu pra:vt eſt glo.in.d.l.& in.l.ſi cõuene rit eodem:alias quãdocunq; etiã poſt ſententiam de nullitate diceretur:not. in clem.i.de ſequeſtr.poſſ.& fruct.& i. l.fi.de excep. ❡ Vlterius prorogatio hęc reſultat ex reconuentione intelli gas non in ipſa cauſa reconuentionis quia tunc dicitur prorogatio legis de qua ſuo loco dicemus. ☞ Sed in caſu quo aliquis fuerit conuentus coram incompetenti iudice. Si coram eodem reconuenerit actorem q̃uis non aliter reconuentionem proſequatur tamẽ di citur per ipſam reconuentionem forũ illius tacite prorogaſſe vt ſic ſententia lata ſuper prima conuentione nulla non ſit. Afflictus:deciſ.xvii. ❡ Tertiũ caput, tacitæ prorogationis eſt quod orit ex OMMISSIONE puta Re us recuſař iudicẽ omiſit ſicut poterat. Nam poſt conteſtationẽ non amplius poſſet.vt in.l.ſed & ſi ſuſcepit in pric. ff.de iudic.Bart.in.l.quidam conſule bat.ff.de re iudic.puta ſcholaris habet plurium iudicum electionem vt in pro hem.digeſtorum in.§.diſcipuli,& hæc proprie non eſt prorogatio iuriſditio nis ſed ommiſſio.exceptiõis, vnde vel iuris errore vel facti ſit omiſſa nihilo minus iuriſditio,vt ſic loquamur pro rogata dicatur:Ioã. Andr. ſecundum innoc.in.c.prudentiam de offi.deleg. in.ii.gloſſa:quod nõ euenit in ea quę proprie dicitur prorogatio.nã vt vidi mus errore fieri impediretur,vt habui mus in diſſenſu. ❡ Dubium eſt an ante conteſtationem dicatur prorogatũ ex eo quia forſitã partes litigarunt diffu ſe traditur in.c.inter monaſterium.de re iudic.vbi diſtinguunt,ꝙ ſi exceptio talis propoſita ſit propter quã ſaltim tacite pronunciari petatur, & proro gatum ſit. Sin autem vt quia editio li belli petatur iuxta.l.nõ videtur.ff.de iudic.non ſit prorogatũ. hoſtieñ. : in ſumma.de except. ❡ Nihilominus cõ munis opinio eſt cum gloſſis iuris Ci uilis.in.d.l.non videtur.& in.l.ſed & ſi ſuſceperit videlicet ante conteſtatio nem non eſſe prorogatum vt Butrius dicit in.d.c.quod itelligas vt ſuperius: in principali negocio. ſed demũ poſt conteſtationem:& tunc retro trahitur ad acta prius validanda. ❡ Hic venit inſerendus caſus.Reus omittendo de clinatoriam eſt litem cõteſtatus demũ iudex declarat proceſſum inualidũ ra tione alicuius defectus.actor iterum co ram eodẽ iudice agit, Reus excipit de incompetentia quæritur an poſſit ex quo primo conſenſerat in eum iudi cem.magis cõmuniter cõcluditur nõ poſſe Ang.in.l.ſi quis poſtea.ff.de iu dic.& in.l.ſi conuenerit.ff.de iuriſdi. om.iudic.vbi Paul.Alex.& omnes:& vr tenere Decius.in.c.i.de iudic.num. xvii.dum reſpondat ad.c.dilecti.de fo ro comp. ❡ Quartum Caput eſt tacitę vbi reſultat PER CONSEQVENTIAM: exemplũ ſi expreſſa quis pri uilegio fori renunciaret ſeu exceptio ni nõ ſui iudicis anteq̃ iudex adeatur tacite Conſentire videtur coram quo cunq; iudice poſſe conueniri.habetur in.l.i.ff.ſi quis.In ius voc.non ierit. ❡ Quæ Renunciatio.per clericũ fie ri non poteſt etiam cum iuramẽto.ex ratione quia fauor ne coram loyco cõ ueniatur eſt non ſolũmodo priuatus ſed etiam publicus ne videlicet a diui nis extrahatur vide doct.i.c.ſi diligen ti.de foro cõpeten. ❡ Per imbecilles. vero perſonas puta minores aut mulie res renũciari poteſt priuilegio fori cũ id introductum non ſit propter imbe

ciſlitatem Iac.de aren.Petr.& Cyn.in
.l.ſi quis in conſcribendo.C.de pact.
¶ Et an & quando renunciare quis pri
uilegio ſuo poſſit.vel formæ a,iur̃ tra
ditæ vide late Marian.in.d.c.ſi diligẽ-
ti.non eſt materia noſtra nam conue-
nit titulo renunciationis vt idem dicit
in princ.primę gloſę ibidem.

13 SEQVITVR cõ
ſenſus iudicis & qui-
dem conſenſus eius
CVIVS IV-
RISDITIO PRO
ROGATVR nõ
eſt neceſſarius ſiue
ordinarius ſit ſiue delegatus qui con-
ſenſum non præſtitiſſet neq; denegaſ-
ſet, nam ſi contradixiſſet impediretur
Cyn.in.l.ſi quis ex conſenſu.C.de epi
ſcopali audient:glo.in.l.priuatorum
in.d.§.conuenire. ¶ Cõcluſio modo
iſta ꝙ iudicis conſenſus nõ requiratur
procedit in prorogatione de perſona
ad perſonam tex.eſt in.l.ii.in.§.con-
uenire vbi doct.ff.de iudic.quod non
habet locum in delegato cum de per-
ſona ad perſonam. Coram ipſo nõ
prorogetur.d.c.p.g.dicemus in verſi.
an autẽ & per.Cyn.& Bald.in.l.ſiquis
ex conſenſu.C.de epiſcopali audieñ.&
habetur in.l.i.ff.de iudic.in ordinario
ſic, & verum eſt etiã ſi eſſet prorogatio
mixta, puta de perſona ad perſonã &
de tempore ad tempus, perſonalis ve-
ro præponderat temporali Ang.l.ſi
quæramus.ff.teſtamen. ¶ Item in pro-
rogatione ad tempus quo ceſſat exer-
citium iuriſditionis, vt eſt tempus fe-
riarum in vtilitatem hominum iuxta.
l.i.ff.de fer.tam coram delegato q̃ or-
dinario,cum prohibitum non reperia
tur arg.l.necnon.§.qđ eis.ff.ex quib.
ca.maio. ¶ Secus de tempore ad tem-
pus quo iuriſd.finiretur.l.ii.§.ſi iudex
.ff.de iudic.quæ prorogatio locũ ha-
bet in delegato.vt ibidẽ.Ordinarii.n.
iuriſd.de tempore quo finitur officium
ad tempus non prorogatur.Cardina-
lis in.d.c.q.vii.dicã ne ſucceſſori prę-
iudiciũ fiat. ¶ Et ꝙ dixi prorogari tẽ-
pus delegati locum habet etiam ſi iu-
dicis conſenſus non ante finem primi
temporis intercedat.ꝙ neceſſarium eſt
in conſenſu partium.d.l.ſed ſi manen
te.ff.de precar.p Bar.& Ang.in.l.iiii.
ff.de dã.iſect.verſi.ſed & ſi poſt primũ
tempus gloſ.& ibi Felyn.in.c.cauſam
quæ de re iud.in fine. ¶ Item locũ ha-
bet ſi tacite cõſenſum dederit quod fit
videndo poſt tempus partes coram ſe
litigare Curtius.in.l.ii.in.§.ſi & iudex
.ff.de iudic.quicquid ibi Paul.de Ca-
ſtro. ¶ Et ꝙ dictum eſt de ordinaria ca
ue quia. ¶ Quidam volebant, vt Ang.
in.d.§.ſi & iudex. Butrius in.d.c.p.g.
ſi recordor.ꝙ accedente nouo conſen
ſu ordinarii etiam iuriſd.prorogetur,
ſicut notio Arbitri.l.ſedet ſi manente
.ff.de precario. ¶ Quod mihi non pla-
cet,nam non habetur cõſideratio ſuc-
ceſſoris vt.d.l. ¶ Saluarem tñ iſtorum
opinionem in voluntaria iuriſditiõe,
non contentioſa, ſic intelligo.l.ſi for
te.ff.de officio pręſid. ¶ Item eam ſal-
uarem vbi cõmuniter ignoraretur de
Aduẽtu ſucceſſoris, per eandem.l.arg.
l.Barbarius.ff.de officio prętor. ¶ Re
deundo.Item in prorogatione quan-
titatis ad quantitatem,not.per glo.d.
verſicul.ſi & iudex ſecus de re ad rem,
quia cõſenſus requireret́ vt habetur in
.d.§.item ſecus de prorogatione de lo
co ad locum Arguẽdo de re ad locum
arg.l.vinũ.ff.ſi cert.pet.& arg.l.miles
ita.ff.de hęred.inſtitueñ.qui conſenſus
in dubio præſumitur interceſſiſſe, vt
dicam in impedimeno diſſenſus iudi-
cis cuius iuriſdi.prorogaretur. ¶ De
quibus prorogationibus, de perſo-
na ad perſonam de re ad rem.cũ aliis
ſupra enumeratis dicemus in ſpecie-
bus prorogationis hominis & exem-
pla ponemus. ¶ Prętęrea quod dixi.
¶ conſenſum iudicis non neceſſarium
procedit primo quamuis iudex igno-
ret de prorogatione.d.§.conuenire

dūmodo vnum ex tribus non concur
rat.videlicet ignorātia partium, in eo
ſcilicet an iudex procedat ex proroga
ta vel nō prorogata iuriſditione ſecū-
dum innoceñ.in.c. Cum ex officii de
præſcrip.Paul.& Ang.in.d.§.cōueni
re,nam etiā ficta partiū ſufficeret argu.
l.i.&.ii.ff.de iudic.iūcta regula.l.cum
quid.ff.ſi cert.pet.¶Vel non concur
rat ignorantia delegati iudicis ante ſu
ſceptum reſcriptū, quinimo ſi extaret
reſcriptum,ante præſentatum.proceſ-
ſus eſſet nullus.conſequenter proroga
tio nulla Bal.in.d.l.falſus,verſicul.ſed
pone cā eſt mihi ſoli legata. ¶AVT
tertio ignorantia fundamenti ſuæ iu-
riſditionis,puta ignoret ſe iudicē eſſe,
nam iſto caſu deficeret ſubſtātiale pro-
rogationis, iuxta.l.i.ff.de iuriſdi.om.
iud.iūcta.l.priuatorū.ff.de tuto.Bart.
Ang.in.d.§.conuenire per.l.quæro.
C.de eo qui pro tut.& per.l.ſed & ſi de
ſua.ff.de acquiren.hęred. ¶Non ſic ſi
ignoraret, erraret, aut dubitaret circa
medium vel qualitatem ſuæ iuriſditio-
nis tūc prorogatio non impediretur.
d. iuribus tam delegatæ, q̄ ordinariæ
iuriſdi.doct.cōmuniter in.l.ii.in.§.i.
ff.de iudic.vt ibi Curtius teſtatur ſub-
dens ꝙ ſi coram ordinario cauſarū in-
fra centum aureos lis fiat pro ducentis
non dicitur ignorare fundamentum
ſuæ iuriſditionis ſed potius credere ꝙ
prorogent ita contra Paul.de Caſtro.
¶Proſequemur & non ſic ſi errare in
modo differendi iuriſditionem puta ſi
credit iudicem directio qui vere nō eſt
vt ꝑ butrium.in.d.c.p.g.ſed eſt iudex
per prorogationem cōſenſu partium
factam quāuis iudex ipſe nō cōſenſerit
procedi coram ſe, vt coram proroga-
to.qa imo errat credēdo ſe directo &c
tamen exercitium non impeditur q̄n
prorogatum ſit per.l.ii.§. conuenire
de iudic.Butrius eſt ſatis obſcurus.
¶Concluſio igitur ſecundo principa-
liter procedit,nō ſolum ſi iudex igno-
raret, vt ſu p̄.ſed & ſi erraret ī proroga-
tiōe.nam ſiue iuriſerror, ſiue facti in-
iudice ſit prorogatio non vitiatur.d.
§.conuenire iuncta glo.in verbo pro
ide ſi priuati facit.l.ſi me in vacuā.§.
ſi non mihi.ff.de acqui.poſſ. ¶Quod
non vendicat locum in caſibus tribus
ante poſitis,videlicet cōcurrente igno
rantia partium vel iudicis delegati vt
ſupra.vel etiam ordinarii circa funda
mētum ſuæ iuriſditionis. ¶Item neq;
in his tribus qui ante ponuntur videli
cet in prorogatiōe de re ad rem.de lo
co ad locum &c. Nam ſi in his iudicis
ignorantia prorogationem impedit.
Fortius dicendū eſt ꝙ impediat iudicis
error,nam ignorantia poteſt ſe habere
& ad verū,& ad falſum.error vero tan-
tūmodo ad falſum,vt dicit Bal.in.d.l.
falſus.C.de furt.nu.xv.ad quod gloſ.
magiſtra in rub.ff.de iur.& fac ignor.
¶Ex his bñ infertur ꝙ ſi iudex habet
iuriſditionē ex vno capite & putet ha-
bere ex alio.atque procedat ex capite
incōpetentiæ non facit proceſſum nul
lum.innocen.in.c.ex officio de præ-
ſcrip.¶Se tamen partes ipſæ,procede
rent ex capite competentiæ,ſic non er
rarent.Ang.in.l.falſus.C.de furtis.tu
dicasq; cōmunis opin.eſt cōtra innoc.
& concludas vt per Alex.in.l.& ſi per
errorē.ff.de iuriſd.om.iud.in fine quē
omnino vide. ¶Quibus opponas ꝙ q̄
uis diximus in caſibus prorogationē
tenere,q̄uis factam per errorem iuris.
ſeu facti tamen tunc non declinatur iu
riſditio.ſui iudicis not.Bal.in.cōclu-
ſionibus ſuis arg.regulæ.l.non omnis
ſi cert.pet.ſecus vbi voluntaria proro
gatio eſſet.& hæc nota. ¶Tertio pro-
cedit vbi iudex non erraret ſed dubita
ret de prorogatione. Ang.in.l.i.& in
.l.ii.ff.de iudic. ¶In quibus omnibus
aduertendum eſt ꝙ in caſibus in quibus
diximus requiri conſenſum iudicis cō-
ſenſus ille non eſt de ſubſtantia proro-
gationis ſubantialis.eſt conſenſus par
tiū.ſed requiritur ille iudicis ad hoc,vt
inuitus cognoſcere.& iudicare cogatur,

ſpecul.de cõpe.iud.adit.§.i.verſi.ſed nũquid Cardinalis.in.d.c.p.g. ☞ Vñ ſatis eſt per hanc rationẽ ſi iudex ſciẽs non contradicat. tunc.n. conſenſum pſtitiſſe dicetur. Iac.de Ra.Guil.Rayn. Cy.& doct.in.d.§.ſed ſi & iudex.ff.de. iud.iudicare vtſupra cogetur. Et vnus effectus prorogationis. vt in effectibus dicemus. ¶ Secũdo Aduertendum eſt, ꝙ q̃uis dixerimus regulariter non requiri iudicis conſenſum non tamen p hoc ſequitur ſi iudex conſenſum ciuilẽ non haberet prorogari poſſet.nã tũc certe iuriſditio eius non prorogatur. ☞ Vnde ſeruus ſi iudex eſſet q̃uis pro libero cõmuniter reputaretur eius tñ iuriſditio (vt ſit loquar) ſi de incompetentia proteſtatum ſit nõ eſt prorogata innoc.in.c.ſi ſcitatus, de reſcrip. Ang.in.l.cum prætor.§.non autem. ff.de iudic.ſubdens in hoc tm̃ contra innocentium.dum volebat proceſſum factũ a,ſeruo pro libero cõmuniter reputato valere ſi oppoſitum non fuiſſet nam dicit eos incapaces a lege iuriſdictionis.ergo &c.l. priuatorum.ff.de iuriſd.om.iudic.☞ Affirmo quia ſpeciale eſt in caſu.l.Barbarius:itaque reſpectu proceſſus ordinariorum ergo in cõtrarium reſpectu aliorum.l.i.ff.ad municip. ¶ Redeũdo vl' ſi iudex eſſet monachus ſeu conuerſus qui ſeruo equiparatur.gloſa.in.d.l.cum prætor.
¶ Vl' excõmunicatus iuribus vtſupra diximus in conſenſu partium propter periculum animarũ gloſ.in.c.intelleximus de iudic. ¶ Vel furioſus aut impubes Ang.in.l.cum prætor. ¶ Vel ignoret ſe iudicem.l.ſed & ſi de ſua.ff. de acquir.hęred.l.quęro.ff.de eo qui pro tutore ſecus ſi ſciret ſe iudicẽ & erraret in modo ſuæ iuriſditiõis.l.ii.§. cõuenire.vbi Bar.& doct.ff.de iudi.de quo ſupra. ¶ Cõſẽnſus an requiratur SVI IMMEDIATI SVPERIORIS in prorogatione facienda dic DIFFERENTIAM INTER CLERICOS ET LAYCOS. Nam clericus epiſcopi diocefani. Epiſcopus Archiepiſcopi Archiepiſcopus Patriarchæ conſenſum habere debet,ſicut de Epiſcopo dicitur in .c.ſignificaſti de foro compe.vbi eſſet & hoc propter eandem rõnem. Quicquid dicatur per textum in tertia.q. vi.c.pulſatus. Nã q̃uis ibi clerico detur facultas reſpondendi vel nõ, tamẽ non datur prorogandi.ſic ibidem Marianus. ☞ Conſenſum dicunt neq; ſufficere conſilium.vide Marian.in.c.ſi quis clericus de for.compet. differẽtiã horum vide.in apoſtill.& Alex. cõſil. cvi.lib.i. ☞ Cõſenſum inq̃ a pricipio nõ ex poſt facto nam poſt conteſtationem ſuperior validare non poteſt quę a,principio inualida fuerunt arg.not. in.c.dudum.de elect.& in.c.vnico: de litis conteſt.& in.c.fi.de re iudic.libro vi. ☞ Neq; poſſet in odium prorogãtis q̃uis eum quia licentiã ante litis conteſtationem non petierit punire poſſit. Bal.in.l.i.C.de fur. doct.in.c.ex p te.de reſcrip.& in.c.ſi diligenti de foro compet. vbi lata Marianus de pœna trahentis ad vetitum examen. ☞ Immo ſi ipſe ſuperior cõfirmare vellet & attentaret puniri deberet. ¶ Aduerto ꝙ nullitas poſſet etiam allegari p eũ q prorogauit ſine ſuperioris conſenſu tamen ad expenſas teneretur per.c.exceptionem.de excep.recordor de hoc vidiſſe deciſionem rote quã perquiras. ¶ Redeũdo ſubdit. Marian in.c. ſignificaſti,ꝙ Epiſcopus in pręiudicium immediati ſuperioris iſtius clerici volentis prorogare poſſet pærſtare licentiã quodãmodo prærueniẽdo, arg.not.in .c.quanto,& c.cum ab eccleſiarum.de officio ordinarii; ☞ Si vterq; ipſorũ habeat iuriſditionem . quãuis Epiſcopus mediatus alter imediatus argumẽto eorum quę not.in.c.i.de pęnit.& remiſ. lib.vi. ☞ Secus vbi inferior haberet ex priuilegio puta iuriſditionẽ,quaſi epiſcopalem tunc non ad epiſcopum pertineret pręſtare conſenſum arg.not.p

a 4

glo.in Clemen.i.de reb.eccl.nõ alien. per Inno.& doct.in.c.ii.de tranſact. & in.c.relatum,de cler.nõ reſi. ¶ Et hæc de cõſenſu qñ clericus prorogare vellet iuriſd.iudicis totaliter, nõ ſui ſecus vbi ſui.puta epi nam ſine conſenſu Abbatis prorogare poſſet ſic Io.de ligna. & dñ.Ant.i.d.c.ſignificaſti. ¶ Vbi Marianus hoc limitans niſi clericus vltra exercitiũ iuriſditionis obtineret beneficium ab Abbate. ¶ Idẽ ſi Abbas hẽret in ipſum iuriſditionem quaſi epiſcopalem. ¶ Ex quibus infertur ꝙ cum exempti ſint ſub ptãte Papæ non poſſunt ſine Papę licentia prorogare,quia tũc eorũ ſuperior eſt imediatus, ſeu diœceſanus.not.in.c.auctoritatem de priuileg,lib.vi.i mercurialibus,nam quo ad talem iuriſditionem ordinarii eſt penitus adempta Corn.in cõſil.xxx.incip. quęrimus quidem. Ioã.Dec.in.c.cæterum.iiii.col.de iudic. ¶ Et hoc procedit ẽt ſi exemptus incidiſſet in laqueum excõmunicationis vigore canonis vel ſtatuti ac vellet prorogare epi iuriſditionem,vt abſolueretur,nã non poſſet ſine lñia Papæ ſcdm Io.and.in.d.reg. ſcienti quem ſequitur do.Ant. & ſequitur Marianus rñdens argu.Fede.de ſenis & Ioã.de ligna.quorũ opinionem ſaluat per dñm ſuũ aduertẽtẽ ad dictũ Ioã.and.in.c.religioſos de ſnia excõmunica.lib.vi.ꝙ per rõnem ibi expreſſam videlicet ne religioſis detur materia vagãdi,eps poſſit abſoluere religioſos exemptos non aũt non religioſos, vel religioſos extra caſum illius capituli ad text.in.c. incompetenter.ii.q. vii.rñdet ꝙ loquitur in Papa qui nõ recognoſcit ſuperiorẽ & ex humilitate qñq; ſubmittit ſe iudicio inferioris.

¶ Addo prædicta procedere in Papa, ſed ſi ſpecialis iudex datus eſſet a Papa ipſi exempto,tenerẽ ꝙ ſine cõſenſu ſpecialis iudicis exẽptus redire poſſet ad ordinarium ſuũ Innoc.in.c.dilecto de off.archid. ¶ Et hęc procedunt in prorogatione hoĩs ſecus in illa legis quæ oritur ex cõtractu vel quaſi,delicto vel quaſi,aut aliter vt dicemus in legalibus prorogationibus nã in his nõ curatur de ſuperioris conſenſu Innoc. Butr.& Ioan.an.in.c.dilecti de foro competẽ. vlterius. ¶ Et hęc procedunt quo ad prorogationem iuriſditiõis alterius iudicis eccleſiaſtici ſecus iudicis layci, qa tunc neq; cũ conſenſu ſupioris iuriſditionem layci prorogare poſſet nã ſuperior priuilegium clericorũ diminuere non põt ſicut nec facere,vt clericus verberetur de facto.c.cõtingit de ſentẽtia excõica. ¶ Adde ꝙ neq; ſi clericus iuraret cũ conſenſu ſui ſuperioris iuriſditionẽ layci prorogaretur.c.ſignificãte de foro compe.Item adde Bal.in.l. ii.C.vt in poſſ.legat.dicentem ꝙ tutor facere non põt in teſtamẽto ſuo ꝙ hęres cõueniatur corã iudice nõ ſuo, ſeu incompetenti, q̃uis ſuperior delegatũ laycum dare poſſet in cã ciuili clericorum, nam,a delegato appellatur ad delegantem.l.i.ff. qs & a quo app. Itaq; cauſa non exit de manibus delegantis eccleſiaſtici,non ſic vbi daret iudicem prorogatum,nã in prorogata ordinaria iuriſditione appellatur ad ſuperiorem ſuũ,itaq; alium iudicẽ laycũ.Ioan. and.in.c.ii.de iudic.Hoſtiẽ.& Marian. in.d.c.dilecti de foro cõpetẽ. ¶ Addo tamẽ ꝙ ſi de ſui ſuperioris conſenſu,clericus in laycum cõpromittere poſſet. Innocẽ.in.c.per tuas in fine de arbitr. Spec.de arbitr.in.§.reſtat verſi.ſed nũ quid clericus. Bal.in.l.i.ff.de iudic.

¶ Et prædictis adde per eundẽ ꝙ extante ſtatuto in ciuitate vt Scholares cõueniri nequeant niſi coram rectore, vel coram magiſtro ſuo.Et Scholaris clericus obtenta lñia a ſuo epo iuerit ad ſtudẽdum potuit iuriſditionẽ rectoris in ciuitatibus,ſeu magiſtri clerici tamẽ prorogare,cum habita tali licentia videamus oĩa ſibi conceſſa ſine quibus in ſtudio eſſe non poſſet. ¶ Secus vbi ſtatutũ non arctaret ſed electionẽ Scholari dare ſub rectore,magiſtro,vel epo re

ſpondendi,nã tunc ſub epo &c.argu.l. ſed Iulianus.§.dr.ff.ad maced. ¶ Niſi eps in prorogando expreſſe conſentiret. ¶ Et hęc procedunt reſpectu eorũ quæ habentur in auct.habita.C.ne fil. pro patre,ſed reſpectu.l.fi.C.de iuriſd. om.iud.vbi cuiuſlibet vniuerſitatis rector in ipſos de collegio vel vniuerſitate habet iuriſd. ¶ Dicẽdũ eſt archiepi conſenſum vbi rector eſſet clericus nõ requiri,nam Rector ipſe in oẽs etiã clericos de collegio Iuriſd. habet Maria. in.d.c.dilecti,ſine pręiudicio tñ ipſius epi id faceret, nam & eps ipſe valet in eos exercere iuriſditionẽ vnde præoccupationi locus erit.Cum Rector declinari non poſſit vt in ſimili dr in.d.l.fi. C.de iuriſ.om.iud.pro quibus faciunt quę Inno.in.c.cum ab eccleſiarum, de offõ ordin.¶ Et de Scholaribus, clericis late Marianus vbi ſupra. ¶ An proceſſus habitus contra clericũ per iudicem nõ ſuũ nõ oppoſita declinatoria ſubſtineatur,etiam vide Marianũ in.c. i.de dilation. ¶ Sequuntur layci an ſine cõſenſu ſui ſuperioris prorogare poſſint;eſt dicendũ ꝙ aut loquimur de temporalibus aut de ſpiritualibus.

¶ Primo caſu ſi ſuus iudex iuriſditionis nudũ exercitium haberet cõſenſus eius non requireretur. Bart.& doct.in l.i.&.ii.ff.de iudic.& in.l.i.C. de iuriſ. om.iud.¶ Niſi reſpectu ſportularũ ſecũdũ Paul.de caſt.in.l.i.in.§.& poſt operis.ff.de nou.ope.¶ Quod reprẽditur vt infra dicã.in tacito iudicis diſſenſu. ¶ Si nõ nudũ exercitiũ, ſed etiã aliã poteſtatẽ ſuper prorogare volentibus haberet:puta ratiõe feudi vel ſimilis qualitatis,tunc dñi ſeu iudicis talis conſenſus eſt neceſſarius. not.in.c.imperialẽ: in.§.pręterea. de prohibit. feudi alie. per Fredericũ,doct.in.c.cæterũ. de iudic.& in.c.p.g.de off.deleg. ¶ Subdentes ꝙ iſta ratio facit cur clericus abſq; ſui ſuperioris conſenſu alterius iudicis eccleſiaſtici iuriſditionẽ prorogare nõ poteſt:cũ aſtrictus ſit etiã rõne ordinũ receptorũ & rõne beneficii. ¶ Sed rõ hæc piculoſa eſt facit nã vaſſallus quo ad ſui prẽiudiciũ q̃uis nõ dñi prorogare poteſt.Bar.in.l.i.ff.de iud.vide additi.ad quid Papę in deciſio.lxxvii.ſed clericus neq; ad ſui pręiudiciũ poteſt. ¶ Vel dicas hoc vbi prorogaret in laycum iudicem ſecus in alterum eccleſiaſticum,quia põt vt dictũ eſt de vaſſallo. ¶ Doct.dicti ſubdunt ſuperiorem etiã actori ſiue reo pręcipere poſſe ne alterum corã iudice incõpetenti trahant: per tex.in.c.ex tenore:de foro cõpet. ¶ Et verum eſt,quicquid dixerit Marianus in.c.dilecti de foro cõpetẽ.& in.c. ſignificaſti dum cõſyderat ſpeciale eſſe in principe.per.l.ii.in.§.& ſi iudex.ff. de iudic.nã loquimur de pręcepto faciendo partibus non iudici de quo loquitur,p̃fatus.§. ¶ Si vero loquimur de ſpiritualibus tunc ſuperioris cõſenſus eſt neceſſarius, vt alias diximus:*in prorogabilibus*,in verſi.*prorogabilis* eſt iuriſditio ſpiritualis &c.habes Fely. in.d.c.ſignificaſti.

15 EXepdiuimus eſſentialia prorogationis fori quorum vltimũ eſt partiũ atq; iudicum conſenſus perficiens prorogationem VIDEAMVS NVNC EORVNDEM DISSENSVM impedientem fieri prorogationẽ & etiã non conſenſum qui eſt medius inter conſenſum & diſſenſum vt per Bar.in.l.iam dubitari.ff.de hęred.inſti.declarat Decius in l.eius eſt nolle.ff.de reg.&.l.qui tacet, vt ſic his cognitis conſenſum ſupra poſitum itaq; tertiũ eſſentiale plenius cognoſcamus argu. text. in.§.i.inſtit.de his qui ſunt ſui vel alieni iur. ¶ Diſſenſus igitur eorũ eſt expreſſus, quãq; tacitus quẽ vltimũ (adhęrendo declarationi ipſius Bartoli) vocabimus non cõſenſum. ¶ Expreſſus diſſenſus partium vel alterius earũ impedit prorogationem vt in.l.i.ff.de iudic. ibi inter conſentientes.& in.l.ii.in prin. arguendo a contrario ſenſu hoc mõ : ſecus inter

nō cōſentientes fortius igitur ſecus eſt inter diſſentientes. Diſſenſus etiā iudicis ſui ſiue declinādi expreſſus impedit prorogationē iuriſditiōis alterius iudicis. Non tantū exiſtentis intra territoriū ſiue iuriſditionē ſuam ſed ēt extra & hoc in prorogatione de loco ad locum Cyn.in.l.ſiquis ex conſenſu C.de epiſ.audien.in quæſt.i. Inde eſt ꝙ etiā de iure canonico in aliena dioceſi cognoſcere non licet: de cauſa etiā inter ſuos ſubditos niſi cum conſenſu dioceſani. Hoſtien.in.c.nouit de offic. deleg.Cyn.in.d.l. ¶ Et puto verū niſi loqueremur in epo expulſo a,ſua dioceſi ſic intelligo Clem. primam,& ibi Pet.de anch.de foro cōpe. ¶ Aduerto dū Cynus dixit intra territoriū nā Butrius in.d.c.p.g.nu.xix.poſt mediū tenuit diſſenſum expreſſum impedire q2 non pōt eo inuito ſedē locare.c.quanto.de off.ord.(quod voluerunt Guil.& Ray.in.l.i.ff.de iud.) Subdens tñ non requiri conſenſum expreſſum ex ratiōe mouetur quia etiā extra ſuū territoriū habet iuriſditionē i habitu & ſolo exercitio priuatus eſt.l.obſeruare in fin.ff. de off.procōſul.vnde prorogari dicit cū hac parte voluntaria cenſeatur quia de voluntate partiū exercetur: quod tenuerunt Guil.& Ray. ¶ Cū quibus per tranſirem & in hoc loco poſui. Tñ caue quia ſum aliquatenus extra terminos nā iudex territorii nō eſt reſpectu aduenarum iudex de quo nos videlicet declinandus ſiue ſuus. ¶ Ad ſecundū dictum Cyni, videlicet iudicis declinandi diſſenſum impedire prorogationē alterius iudicis extra territoriū exiſtentis. Aduerto contra ipſum eſſe cōem opin. vt teſtatur Abbas in.d.c.p.g. quē i iſto caſu intelligo & voluit Butr. in.d.c.. Niſi ſuus iudex cām iuſtam contradicendi haberet puta quia prorogaretur in criminalibus ad hoc,ne puniref vbi deliquit vel vt haberet iudicē abſoluētem. ¶ Dicas tu breuiter diſſenſum vt ſupra,in prorogatione de loco ad locum nō impedire argu.l.i.ff.de iudic. ¶ Minus in criminalibus per eandem legē indiſtincte loquentē. Sed tñ in criminalibus nō obſtante prorogatione quinimo ſnia lata,punitioneqꝫ facta iudex ſuus procedere punireqꝫ poterit etiā per inquiſitionē tenuit Specul.de cōpet.iudic.adit.in.§.i.verſi.ſed nunquid. Et ſi non procederet in ſindicatu teneretur Paris de puteo,in tractatu ſindicatus in verſi. ¶ Diſſenſus expreſſus iudicis cuius iuriſditio prorogatur impedit quāuis conſenſus non requireretur Cyn.in.d.l.ſi quis ex conſenſu. ¶ Intelligas impedire ſi a, principio ſit declaratus,alias ſi coram ſe procedi patiatur,diſſentire poſtmodū non poſſet,arg.tex.in.§.mādatū inſtit.mandati vide.Matheſi.in ſing.cvii.

16 VIdeamus TACITE DISSENSVM HOC EST NON CONSENSVM primo partium & certum eſt impedire fori prorogationē.d.l.i.ibi inter conſentientes a, contrario ſenſu. ¶ Dubiū ſtat qūo ſumatur & certe nullo alio mō q̄ ex cōiecturis: arg.l.dolū. cum ibi not.C. de dolo.coniecturę capiuntur vel aliquo extrinſeco probato,vel eo ipſo,vt declarabo. ¶ Primū verificatur vbi probaretur partes vel earū aliquā ignoraſſe(dum agitarunt)illum nō eſſe iudicē cōpetentē ſed credidiſſe competentem. ¶ Quæ ignorantia dicta præſumitur Spec.de cōpe.iud.adit.§.i.in verſicu. ſed nunquid prę ſumuntur ſcire &c. Vnde ſequitur ꝙ in dubio nō cōſentire dicuntur. ¶ Niſi de incōpetentia notoriū eſſet. Ang.in.l.ſi per errorem ff.de iuriſ.om.iud. ¶ Et niſi vir peritus nam talis ignorare nō præſumer, Specul.vbi ſupra in verſic.x.& Butrius in d.c.p.g. ¶ Et niſi litigatores eiuſdē ciuitatis cuius & iudex eſſent Ang.vbi ſupra. ¶ Fortius inde dicas in domeſtica vel coniuncta perſona.arg.l.de tutela.ff.de in integrū reſt.minorum:&.l. octaui.ff.vnde cogn.c.quāto: de præ

ſumpt.& notatorũ per Bart. in.l.ii.in §.fin.ff.ſi cer.peta.¶ Et niſi eſſet actor de quo loqueremur nã quia debet veni re inſtructus.l.qui accuſare.C. de eden. cum ſimil.ideo iura prçſumunt quãuis exterũ,eſſe inſtructum ſicut in ſimili hr̃ in regula cum quis in lib.vi.per Dyn. & eſt mea limitatio de qua latius dixi in tacito conſenſu ibi,ſcdm caput &c. ☞ His.n.caſibus ſcire præſumuntur. ¶ Qua de re cũ vt plurimũ litigantes ſint de iſtis maxime eiuſdẽ ciuitatis cõ-cluſionẽ & regulã faciamus ꝙ indubio incõpetentiam ſcire præſumãtur & cõ ſentire dicanť ſi quid actitauerint. Innocen.in.c.ad petitionẽ de accuſ.excẽ ptis minoribus.xxv.militibus ruſticis, & fœminis.cum ſimil.allego quod in ſimili Bal.in.l.ii.C.de reſcin.vend.in q.iiii.v.et.vi.in quibus perſonis limitabo:quia conſentire nõ cenſerentur. ¶ Attende tñ ꝙ vbi præſumitur ignorantia debet allegari nã & ea quæ præſumuntur ꝗuis non probari tñ allegari debẽt.l.adulteriũ cum inceſtu in.§. pollioni.ff.de adult.Bar. in.l.cũ quid ff.ſi cer.pet.¶ Quinimo iurandũ eſt ꝙ ita ſe habeat Ang.i.c. paſtoralis de excep.glo.in.c.nouit.de elect. ☞ Nam & alias videmus ꝙ vbi quid conſcientiæ alicuius cõmitteretur licet ſuo ſimplici dicto ſtari debeat vt per gl.in.§.aliç inſt.de actiõn.taliter ꝙ infringi nõ poſſet vt per gl.in.c.ſtatutum.§.aſſeſſores de reſcrip.in.vi.niſi per ſuperiorẽ vt in clem.i.de iure patro.tñ id verũ eſſe dicunt ſi iuratũ ſit Ang.& Paul.in.l.i. in.§.opus nouum.ff.de nou.ope. nũ. ¶ Redeundo & ſecundo limitatur vbi eos ſagaces peritos &c.vel ipſorum ali quẽ de iuriſditione dubitare appareret videlicet an is cuius iuriſditionẽ prorogare volunt alicui iuriſditioni ꝑſit. Bar.in.l.ii.in verſi. procedo vlterius. ff.ſi quis in ius voc.nõ ierit.Ang.in.l. i.ff.de iud.quç ſublimitatio & in perſito procedit. ¶ Tertio limitatur vbi pars altera ERRASSET vt quia probetur.l.ii.in.ii.reſpon.ff.de iud.ad q̃d l.ſi per errorem.ff.de iuriſ.om.iud.Butrius in.d.c.p.g.nu.xx.ibi requiritur ſecundũ &c.☞ Siue ſit error iuris vt in d.iuribus:& in.l.i.C. de iuriſd.om.iu. ſiue facti vt in.d.verſi.aut ſi putauerit. ☞ His.n.caſibus diſſentire diceť vel melius dic non conſentire,ꝗuis maiores, compatriotæ,conſanguinei,& ſagaces eſſent vtſupra.¶ Quinimo ſi poſtea ſci rent errorẽ nec declinarent proceſſus a,principio nullus non validatur q̃a defecit ſubſtãtiale litis conteſtationis. Cyn.in.l.i.C.vbi de crim.ag.oportet, quicquid ibidẽ dixerit Bal.cui reſpon. Marianus in.c.dilecti.de foro cõpeten. ꝙ maxime in iuriſditione cõſenſus nõ fingit retro ſaltim vt tunc.§.fi.l. obſeruare.de off.proconſul.ad ꝙ bar.in.l.ſi quis mihi bona in.§.iuſſum, de acqui. hęre.☞ Cautelã tñ dicit ad conualidãdũ vt acta omnia repetãtur: iuxta theoricam.Bartoli,in.l.mutari.ff. de procurat.& in.l.properandũ.C. de iudic. ad ꝙ doct. maxime Alex.i.d.§.iuſſum. & Felyn.in.c.p.g.☞ Et valebunt vt ex nũc nõ vt ex tũc ꝑ ea quæ glo. Bar.& Bal.in.l.i.C.ꝗ pro ſua iuriſd.ac ẽt potius vigore taciti pacti tex.eſt in.l.ii.C. cõia vtriuſq; iudic.vide Ancha.in cõſiliis Calderini ſub rub.de re iud.conſil. viii. ¶ Hæc tñ intelligo in conſenſu partium: ſecus in cõſenſu iudicis ſui ſine quo non poterat prorogare, nam tunc neq; in vim taciti pacti proceſſus & ſententia ſubſtentarentur nã quia cõ ſenſus (epiſcopi puta)erat de forma igitur &c.vt per Alex. in.d.§. iuſſum. ☞ Tanto minus vbi neq; cũ cõſenſu ſui iudicis prorogaret.puta clericus layci iudicis iuriſditionem nam nec in vim pacti &c.ex quo eſſet contra religionẽ neq; cum iuramento arg. eorum quæ dixit Barto.in.C.de iudic.l.properandum.§.primo de tempore inſtantię:& immo cauſam perdit quia deliquit cõtra religionẽ ſecundũ Ioã.an.in.c.ſi diligenti.de foro cõpetẽ. & an ratificari

poſſit

poſſit vel aliquo pacto reformari per conſenſum ſuperuenientē ipſius ſuperioris vide ꝙ non ſupra in verſi. conſenſus an requiratur &c. ¶ Quæ de errore ac dubitatione intelligas reſpectu iuriſditiōis nō reſpectu vſus & exercitii iuriſditionis. Exemplū duo plures ue delegati ſunt inſolidum ſine clauſula illa ꝙ ſi non oēs duo &c. ſi procederetur corā duobus vel etiam vno ſine reliquis quāuis per errorem iuris aut facti prorogatio teneret innoc. in. c. prudentiā. de officio delegat: licet Cardin. aliter in. d. c. in. i. & ii. concluſione. ¶ Secūdo intelligas vbi tractatur de IVRISDITIONE FVNDANDA non vbi de fundata declinanda exemplum in ſcholari, qui plures iudices habet & coram quo cōueniri velit electionē. vt in auc. habita C. ne filius pro patre nā ſi coram vno conueniri patiatur q̄uis per errorem iuris ſiue facti aut dubietatē prorogatio tenet glo. in. l. ii. in verbo conſenſus. ff. de iudic. quam puto ſingularem nam neq; minor neq; eccleſia reſtitueretur ad proponēdam declinatoriam quam omiſerit. innoc. in. c. coram felicis. de i integr. reſtit. ℣ Aliter diſtinguā in priuilegio iuris reuocandi domum dū dicam de errore iuris vel facti. ibid. in. viii. fallē. ¶ Tertio limitationem intellige dūmodo iudex incompetēs non pronunciauerit ſe competentem & tranſiuerit in iudicatum. tunc. n. & ſi per errorem vt ſupra aditus fuiſſet prorogatio tenet. inoc. in. c. ſuper literis. de reſcript. Bar. in. l. ii. ff. ſi quis in ius voc. non iuerit. & verum eſt in iudice ciuili ad cauſam ciuilem in iudice criminali ad criminalē ſecus de ciuili ad criminalē vel & cōtra. per tex. in. l. nō valet. C. ad. l. flauiam. de plagiar iūcta. l. ſolemus. in. §. latrunculator. ff. de iudic. nam tunc ſententia eſſet nulla arg. glo. in clem. i. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. & l. procurator. C. de pœnis. ¶ Quarto intellige in prorogatione, in qua perſona iudicis mutatur ſecus vbi non mutaretur puta in prorogatiōe de re ad rem. de tempore ad tempus. de loco ad locum. nam tunc error iuris vel facti aut dubitatio nō vitiat prorogationem: quia non operatur vt non cōſentire videantur Hoſtieñ. & innoc. in d. c. prudentiam vbi etiam Cardinalis quicquid Baldus dicat. in. l. ii. ff. de iudic. volens in omni genere prorogationis requiri conſenſum. ¶ Quinto limitationem intellige non procedere in errore iudicis cuius iuriſditio prorogatur. gloſ. in. d. l. ii. in. §. ii. in verſic. proinde ſi priuati. ¶ Et eadem ratiōe dicas in dubietate iudicis Ang. in. l. i. ff. iudic. ¶ Sexto intellige per Butrium vbi ſupra vt procedat nō autem in errore nominis ſeu æquiuocatione. tunc prorogatio non impediretur. Bar. in. l. demonſtratio falſa. ff. de condit. & demonſtr. ¶ Septimo intellige concluſionem non procedere in caſu appellationis de quo ſuperius dixi. in verſicul. prorogabilis eſt iuriſditio cōſeruatoris in finalibus verbis & vide. ¶ Octauo concluſionē intellige vbi perſonæ particulares errarent ſecus ſi populus nam tunc error nō impedit prorogationem: dixit Bal. in. l. penult. C. quæ ſit longa. conſuet. ꝙ per tales actus inducitur conſuetudo. quę eſt apta & potens dare nouam iuriſditionem. ſi vis maiorem declarationē habes Butrium. in. c. cum tanto. §. i. nu. xxxvii. de conſuet. ¶ His declarationibus datis dicas prorogationem errore: vel dubietate partium ſagaciū & peritarum adhibita, non tenere.

℣ Taliter ꝙ ſentētia lata vigore ipſius nulla eſſet. l. ii. & per totum. C. ſi a, nō compet. iudice. ℣ Et perpetuo de nullitate dici poſſet. ℣ Nec a, ſtatuto volēte contra ſententiam de nullitate opponi non poſſe reiecta videretur. glo. ſing. i clem. i. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. Paul. de Caſtro. in. l. de pupillo. in. §. qui opus. ff. de nou. operis. l. iiii. in. §.

ſingulariter ſecundum Angel.ibidem ꝙ per conteſtationem indebite factã quis habeat condictionem indebiti, quia quaſi contraxit.l.pomponius.in .§. idem ſcribit.ff.de pecul.nam non opus eſt conditione,ſi contra in competenti facta fuiſſet meticuloſe,quod intelligitur ſi debitam fecerit reſiſtentiã. Curtius.in.d.l.ii.vbi doct. ¶ Si vero fieret coram iudice competenti vel iuriſditione non carenti q̃uis metu vel compulſione acta facta eſſent nihilominus concludendum eſt ꝙ ſi ſecundũ bonos mores & recte facta ſint bene valebunt.l.iii.ff.ꝙ met.cauſa Bal.in.§.neceſſitatem.C.de boniſq; liber. ¶ Exemplũ vbi a,iudice paterfamilias filio cõtrahenti ſiue litiganti conſentire compelleretur.d.§.neceſſitatem . aut Reus litem conteſtari a, iudice cogeretur ne iudicium eluſorium fiat. ¶ Verum eſt eum ſi grauaretur, quia contra bonos mores appellare poſſe, & poſt tempus appellationis elapſum petere reſtitutionem ſi perſona ſit quæ mereatur argu.l.in cauſę.ff.de minor.Ang.in.d.l.ii. ¶ Exemplum etiam eſt in Curatore qui ad lites adoleſcẽti datur inuito.§. item inuiti.inſtit.de Curat. ¶ Aliud in debitore minoris qui compulſus a, iudice minori ſoluit.l.ait prætor.§. quid tamen.ff.de minor. ¶ Sexto concluſio limitatur vbi actus alicuius partis POSSET HABERE SE AD ALIVD q̃ prorogationem.nã tũc in præiudicium actitantis non operabitur prorogationem. ¶ Exemplum quis corã iudice non ſuo proceſſit cõtra contumacẽ non propterea in principali negocio prorogaſſe dicet doct. in.d.l.ſi quis ex conſenſu.C.de epiſcopali audientia,ſed tantum ad contumacem mulctandum probatur per not. in.l.ii.ff.ſi quis in ius voc.non iuerit. ¶ Aduerto q̃a dixi contumacẽ ſubiectũ illi iudici cuius iuriſditionẽ prorogari diſputatur.nã ſi alias ſubiectus nõ eſſet qui nunq̃ comparuiſſet contumax non diceretur.Rom.in conſil.xlviii.

poſt Bal.in.d.l.ſi quis. ¶ Conſydero tamen in principali negocio ꝙ prorogaſſe non dicatur per acta facta ad cõtumaciam puniendam, ſed tamen per petitionem prius factam ſiue libellum eſſe prorogatum quamuis reuocabiliter,cum res integra ſit.ſi igitur ante reuocationem Reus libello conuentionis reſponderit prorogatio perfecta eſt,vt iam protulimus in conſenſu partiũ,expreſſo.dum incipio modo ſequitur &c,vbi ſequere per totum. ¶ Et vide omnino quæ dicam poſt materiam prępuentionis.in actore mutante iudicium.ibi.vidimus.de reo &c. ¶ Ad limitationem noſtram ſecundum exemplum erit vbi Reus ſatiſdaret iudicio ſiſti vel iudicatum ſolui ex hoc prorogare non videretur.Bar.in.l.ſi conuenerit.ff.de iuriſd.om.iudic.habetur in .l.non videtur.ff.de iudic.& in auct.o ferat.C.de litis cõteſt. ¶ Pro hac limitatione facit ꝙ ſinguiariter tradũt.Butrius & Abbas in.c.ſi clericus de foro competen.ꝙ vbi negatio reſpicit pariter iuriſditionem, & petitionẽ potius interpretatur ad excludendam prorogationem q̃ ad litis conteſtationem. ¶ Aliud exemplum do,ſi quis patiatur delegatum procedere non in loco reſcripti, ex eo ſolo quia litigat. prorogaſſe non diceretur caſus eſt in. c.ſtatutum.§.in nullo.de reſcript.in vi.Ang.in.l.fin.de iuriſd.om.iudic. ¶ Septimo limitatur vbi actus factus ESSET EX NECESSITATE puta quia periculum erat in mora.tex.eſt in.l.ſed & ſi reſtituatur in.§.ædium &.§.ſequen.ff.de iudic. ¶ Et in caſibus iſtarum duarum limitationum dicas eo ipſo quo actus alio tendũt apparere nõ fieri prorogationẽ. ¶ Octauo limitatur vbi actus quo mediante introducitur prorogatio a, IVRE IMPROBARETVR Puta ſi p ſtipulationem inutilem quæ nullã parit obligationem.l.i.in.§.Si quis ita. de verb.obliga. ¶ In quo dicerẽ ꝙ aut in iudicio ſtipulatio facta eſt (intelligo

coram iudice vbique ſit. per ea quæ ſupra.in conſenſu partium expreſſo verſicul.modo ſequitur dūmodo loco honeſto,vt alias dixi & eſt gloſ.in.c.i.§. prçterea ſi inter.de prohib.feudi alié. per Freder)& progatum ſit,quia quãuis forma deficiat non deficit conſenſus.accedat. Hyppol. in ſingul. ſuo. ccc.lxxxxiiii.incip. calor iudici. poſt Alexã.in.l.tale pactum.in.§.qui prouocauit.ff.de pactis. ¶ Nec promiſſio talis retractari poſſet.propter eundem calorem vt per eundē Hyppol.in Rubric.C.de probat. ¶ Aut extra tunc iure Canonico prorogatum ſit argu. c.i.de pactis.reuocabiliter tamen.iure ciuili nullo modo prorogatum. dicto.§.ſi quis ita. ¶ Hæc addas ad prçfatum verſicul.modo ſequitur &c.

87 ¶ Sequitur DISSNSVS IVDICIS DECLINANDI TACITVS dicamus in crialibus vt in ciuilibus neq; tacitum neq; expreſſum impedire fori prorogationē vtſupra dixi ĩ verſi.expediuimus &c.videas.l.quçro.ff.de ſolu. ¶ Verū eſt ꝙ etiã tacitus impedit prorogationem in hoc tm̄.vt per ipſam iudex proprius nō dicatur prçuētus q̇n ĩ criminalibus procedere poſſit vt ibi dixi:licet alias effectus vnus prorogationis fori ſit vt per eã proprius iudex (quia,prçuētus)procedere impediat. ¶ Qui tacitus præſumitur arg.l. cum de indebito.C.de probat. ¶ Et in ciuilibus idem puto declarando tñ & exemplum dando vbi quis ab altero rē maxime immobilē exiſtentem in territorio vnius iudicis coram alio iudice vēdicare vellet nam quia lex primo forū iudicis vbi res eſt ſituata prorogauit vt diximus in ſpecie prorogationis legalis. ¶ Concludendum puto diſſenſum prçſumptū vtſupra impedire alterius iudicis prorogationē effectualiter ſaltim ita ꝙ iudex ratione rei ſitç ſententiam alterius iudicis vt incōpetentis exequi nō teneat vtpote a, lege nō tm̄ alius iudex ſed ẽt partes fuerint prçuētæ talr ꝙ ipm rei ſitç adire debuiſſent. ¶ Similiter dico eãdẽq; rationem aſſigno in iudice teritorii cōmiſſi delicti. ¶ Quod intelligo ratione bonorum delinquentis puta ſi vigore ſententiæ Alibi latæ exequutio ab ipſo peteref. ¶ Et etiam reſpectu perſonæ vt ſi propter talem ſentētiam peteretur a,iudice loci delicti delinquentem capi puniriq; : nam noua inſtãtia accuſatoris:& ſentētia iudicis delicti opus erit, vel ex officio iudex punire poſſet. Quod nō poſſet iudex alterius loci q̃ delicti commiſſi:qui tamē acticatis coram alio iudice prout ſibi videbitur fidem habere poterit arg.l.iii.ff.de teſtibus ibi tu magis ſcire potes &c. ¶ An autē remiſſio pſonæ facienda ſit habebimus:in prorogatione legis propter delictū. ¶ Et an vigore ſententiç iudicis loci delicti poſſit ſeu debeat alibi puniri ibidē dicemus. ¶ Quæ omnia tãto fortius. in clericis procedūt quanto etiam ratione ordinis non tantū iuriſditionis ſubiecti ſunt. ¶ Vnde non tantum diſſenſus tacitus, impedit.verum requiritur conſenſus expreſſus ſui, Metropolitani vt Epiſcopus alterius Metropolitani forum prorogare poſſit doct.in.c. ad reprimendū.de officio ordin. Abb. l.c.p.g.de officio delegati.& ſic de ſingulis vt diximus in conſenſu. ¶ Qui expreſſus requiritur in prorogatione iuriſditionis feudalis, vt ſuperius dixerã in verſic.prorogabilis eſt iuriſditio feudalis &c. ¶ Nec ſufficit tacitus oriēs ex taciturnitate ſecundum meliorē opin. ¶ Et ꝙ dixi tacitum diſſenſum impedire prorogationem in hoc tantum.ne proprius iudex dicatur præuentus intelligas:fortius ne ſibi præiudiciū fiat in iuriſditione.d.l.cum de indebito: quocunq; alio modo poſſet excogitari. ¶ Vnde ſi partes procurarent iudicem prorogatum exercere forum in teritorio iudicis earum quia per exercitium tale in quaſi poſſeſſiōe iuriſditionis.ipſi iudici teritorij ꝑiudicaretur.

diſſenſus p̄ſumptus impedit:ita ꝙ actus ibidem fa:di ſiat null:us roboris & momenti.ſic intelligo Ioh.an.in.c.vt animarū.in.§.ſtatuto de conſtitu.lib.vi. & i doc.in.c.nouit.de officio deleg. ❡Caſus tamen inuenitur vbi nedū tacitus ſed nec expreſſus diſſenſus iudicis teritorii impedit.quem ponam in ſpecie prorogatiōis hominis.de loco ad locum. ❡Et quamuis ibi loquar de nō ſubiectis iudici teritorii. hic de ſubiectis.tamē idem dici debet ſi priuilegio caueret. ❡Et eſſet (aduerte) priuilegiū ipſarum partium:ſeu partis trahentis. ❡Quæro quid de ſportulis: dicerem vt per prorogationem alterius iuriſditiōis iudex teritorii eas petere nō poſſit:nā quia non debentur niſi cauſa ſit: cauſa nunꝗ corā ipſo fuit igitur. &c. arg.l.decē.de verb.ob. ❡Pręterea ceſſat regula.d.l.cum de indebito cū ſportulæ nūꝗ ſuę fuiſſent & huius opinionis eſt Abbas.quem Felyn. ſequi vr̄.in.c.ſignificaſti.de foro compet.quicqd dixerit Paul.de Caſtro in.l.i.in.§.& poſt operis.de noui operis nunciat:& quicquid glo.i.l.de iur.ff.ad municip. ❡Et pro hac opin.tu vide.Capell.toloſanam.in deciſ.cl.dum dicit ꝙ in bonis acquirendis non ſit fraus iudici tēporali pręuēto vt ibi.nam & per prorogationem præuenitur.vt in pręuen-

18 tionis materia dicam. ❡Reſtat videre iudicis CVIVS IVRISDITIO PROROGATVR DISSENSVM q indubio non præſumetur imo conſenſus Cyn.in.l.ſi quis ex conſenſu.C.de Epiſcopali audieñ.in queſtioñ.ii.doc. in.c.i.de iudic.& in.c.p.g.vbi maxime Butrius.de officio delegat.quia cū nō contradicat qui contradicere, pōt pro conſentiēte habetur.l.Gaius cum ibi not.ff.de pign.actiōe.quicquid quidam in.d.c.diſtinxerint inter ordinarium & delegatum. ❡In quo breuiter dicemus ꝙ in prorogatiōe de re ad rē diſſenſus impediat Cyn.vbi ſup. ❡De tempore ad tēmpus ſimiliter.vt eſt caſus in.l.ii.in.§.ſi & iudex ff.de iudi.vbi dicitur in delegato. ❡Idē etiam in ordinario eſt dūmodo ſucceſſori pręiudicium non fiat.vt dixi in prorogatiōe de tempore ad tempus. ❡Et in delegato intelligas niſi diſſenſus delegātis interueniſſet puta ſi delegaſſet i cauſis pupillorum. ❡Vel viduarum vt dicā in ſpecie prorogationis de perſona ad pſonam. ❡Vel cum dictiōe taxatiua vt dixi.in articulo.quæ iuriſditio ſit prorogabilis. ❡Aut loquimur in prorogatione de loco ad locum & ſimiliter diſſenſus ipedit arg.l.miles ita.in pric. ff.de teſt.milit. ❡Hoc tamē eſt notandum ꝙ ſi iudex expreſſe conſenſiſſet iudicare compelleretur : ſecus vbi tacite ſpecul.de compet.iud.adit.§.i.in fine. col.x.Butrius in.d.c.p.g.in verſic.requiritur &c. ❡Intelligas expreſſe vbi pronunciaſſet.aliquo modo.arg.l.ad rem mobilē.C.de procurat.

19 SEQVVNTVR genera prorogatiōis fori equidē duo ſunt vnū qđ dicitur prorogatio hois aliud prorogatio legis. ❡De prorogatione hominis primo dicendum eſt, & quia ſic facit iurecōſultus vt patet in.l.i.ff. de iudic.iuncta.l.hæres abſens cū aliis tradētibus legis prorogationē & quia faciliorem cōmodioremq; intelligentiam habemus. ❡Verum ꝙ largo modo illa hominis poſſet vocari legis.qa lex confirmat vt patet in.d.l.l.argu. l.i.ff.de orig.iuriſd.ibi oīa noſtra facimus &c.tamē proprie loquamur:& de ſubalterno horum quidem generū qđ libet ſuas ſpecies habet. ❡Ingrediamur ſpecies prorogationis hominis. ❡Primo quod ſint. ❡Secundo an & quādo in qualibet earum prorogatio fori fiat. ❡Ad primū dicas genus tale prorogationis diuidi per ſex ſpecies. ❡Quarum prima eſt DE PERSONA AD PERSONAM ſeu pro

prius de iudice ad perſonã vel de perſona ad iudicem. hoc eſt iudex cognoſcere vellet inter perſonas nõ ſibi ſubiectas vel ipſæ pſonæ ſe ſubmittere velint: vt per Cardin. in. c. p. g. de officio delegat. ¶ Secunda eſt DE RE AD REM SEV DE QVANTITATE AD QVANTITATEM vt loquitur. l. de qua re. ff de iud. in. §. i. vbi exemplum. ponitur ſic: iudex qui vſq; ad certam ſummã iudicare iuſſus eſt etiam de re maiori iudicare poteſt ſi inter litigatores conueniat. ¶ Tertia. DE TEMPORE AD TEMPVS quę habetur in. l. ii. in. §. ſi & iudex. ff. eodem vbi glo. dicit de iſtis tribus ſpeciebus. eſt altera gloſ. in. l. i. C. de iuriſd. om. iudi. exemplum in. d. §. ita ſe habet. ⁋ Sed ſi iudex ad tempus datus eſt & omnes litigatores conſentiant niſi ſpecialiter principali iuſſione prorogatio fuerit inhibita poſſunt tẽpora intra quæ quis iuſſus eſt litem dirimere prorogari: ad quod rota. i nouiſ. cccxxxi. ¶ Quarta DE LOCO AD LOCVM de qua Bart. in. d. §. ſi & iudex. & Cyn. in. l. ſi quis ex conſenſu. C. de Epiſcopali audient. & Bal. i. l. teſtamẽta oĩa. C. de teſtam. ⁋ Exemplũ iuriſditio exercetur ĩ vno loco puta in palatio. partes conſentiunt vt in alio loco q̃ in loco maiorum exerceatur. ¶ Quinta de CASV AD CASVM exemplum eſt in. c. cordi. de appell. libr. vi. nam ſi pars appellaſſet ab interloquutoria Epiſcopi ad Papã etiam ſuper principali negocio corã Papa omiſſa appellatione & in pręiudicium Epiſcopi procedere poſſet. ſed an bonum ſit exemplum videbimus infra. ¶ Sexta & vltima ſpecies eſt DE CAVSA AD CAVSAM. Cardin. in. d. c. in quęſtion. vi. &. ix. & quatuor ſequentibus. Quæ differt ab illa de re ad rem vt patet. in. §. plus. inſtit. de action. & in. c. i. de mutuis petition.

20 ¶ Redeũdo ad primã ſpẽm dicas ordinariã iuriſditionẽ prorogari poſſe. l. ff. de iud. & ibi oẽs. c. ſignificaſti. d fo. cõpet. vbi proba. quinimo. ⁋ Et ſi nõ eſſet contentioſa ſed voluntaria tantũ de quo dicas. vt ſupius poſui in verſic. prorogabilis eſt iuriſditio volũtaria. ⁋ Quid de iuriſditione iudicis appellationũ vide. quę ſuperius dixi in verſic. nec prorogabilis eſt &c. ⁋ Præterea dico delegatam ſimiliter ſi ſit ad cauſarum vniuerſitatem. ⁋ Fortius in delegato principis ꝙ tenuerunt Petrus & Cynus. in. l. i. ff. ſi quis in ius vocatus non ierit quicquid Abbas. in. c. p. g. in. i. columna alias non. ¶ Puto de hoc eſſe caſum in. d. c. p. g. tenuit Bal. in Margarita ad innocentium in verbo prorogatio & communiter. ⁋ Sed Cyn. in. d. l. ſi quis ex conſenſu in quęſtion. vi. & Ang. in. l. i. ff. de iudic. dicũt illud eſſe de iure Canonico. nõ ciuili. per. d. l. i. pariformiter determinãtem. arg. l. iã hoc iure. ff. de vulg. & pupill. & per. l. ſecundam. in. §. & ſi iudex arg. l. ſi ſeruus plurium in. §. fin. delegat. i. ⁋ Contra quos Fulg. & Paul. in. d. l. i. nam cum inter cõmentatores contentio ſit iuri Canonico. etiã in terris Imperii ſtare debemus Canoni. in. c. i. de noui operis nunciat. ⁋ Quinimo aduerto, ꝙ imo ſtandum ſit iuri Ciuili. ſicut Ang. poſt Cynum. ⁋ Neq; obſtant Fulg. & Paul. quia nego inter cõmentatores eſſe contentionem nam clarũ eſt in. d. l. i. & in. d. §. & ſi iudex. & not. in. l. i. C. de iuriſd. om. iudic. ¶ Cõcludas tamen eſſe improrogabilem ex ratione gloſ. in. d. c. p. g. nam delegatus non pęeſt iuriſditioni nec eam habet. l. i. in. §. qui mandatã. ff. de officio eius & tamen lex. i. dicit. vel aliam iuriſditionem habet. ⁋ Sed Butrius in. d. c. videtur cõtradicere huic rationi. cum ſi ſtaret neq; de tempore ad tempus delegata prorogaretur ꝙ eſt falſum ſecundum omnes & dicemus. ⁋ Reſpondere ꝙ quia ſemel pro tẽpore iudex datus fuit facilior eſt aditus arg. l. ſi in rẽ. §. Itẽ ſi quęcunq;. ff. de rei vend. ſed inter.

perſonas prorogātes nunq̄ fuit iudex.
ita ꝗ dicta ratio ceſſat. ℣ Preterea non
ſic veriſimile eſt delegantē eo modo in
ter diuerſas perſonas delegaſſe.arg.c.
conſtitutus.de reſcript.dico nō tantū
certi ſumus.quātum in tempore. ℣ Itē
conſydera ꝙ in tempore difficultas il
lorum verborum ibi.vel aliam iuriſdi-
tionem habet in.d.l.i.ceſſare videtur.
cum verba ſe referant ad primā partē
legis dicentem ſi ſe ſubiiciant &c.ſic lo
quitur de pſonis ſubiicientibus ſe itaq;
perſonali prorogatiōe: innuitq; nūq̄
fuiſſe ſubiectas.ſed in tēpore quandoq;
ſubiectæ fuerunt.vnde facilior eſt adi-
tus vt ſup.& allego regulam legis.cū
pater.i.§.dulciſſimis.de legat.i. ℣ Cō-
tra concluſionē tenuit Bartholomeus
in addit. ad Marianum in.d.verſic.ſex
to &c.quia delegatus fungitur vice de-
legantis vnde ſicut delegans ita & ipſe
prorogatur. ℣ Nihil eſt neq; ſua con-
ſequentia tenet nam.delegatus non de
legat & tamen ordinarius ſeu delegās
delegare poteſt.de omnibus clarū eſt
per omnes in.l.i.ff.de officio eius.& in
l.more.vbi Angelus maxime.ff.de iu
riſd.om.iudi. ℣ Item vt prorogari iu-
riſditio poſſit requiritur vt ſit ſua.d.l.
i.ff.de iud.ſed delegatus non habet ſuā
.d.§.qui mandatam.ergo.&c.vt ſup.
dixi. ¶ Concluſio modo noſtra videli
cet non prorogari delegatam de per-
ſona ad perſonam primo fallit in pro
rogatione iuris vnde eā teneas in pro
rogatione hominis expreſſa & imedia
ta.vt in.l.cum papinianus.& in.auc.
& conſequenter.C.de ſententiis & inter-
loq.om.iudic.c.i.&.ii de mut.petitio-
nibus.c.fin.de foro competen.cum ſi-
milibus.vt per Butrium. ¶ Secundo
concluſio noſtra fallit ratione acceſſo
rii prout in caſu.c.primi.de officio de
legati.vbi impedientes delegati iuriſdi
tionem per ipſum puniuntur etſi in re
ſcripto ſeu delegatione minime con-
tineātur ita canoniſtæ addentes.c.i.de
alien.iudicii.mutan.cauſa facta.addo
.l.i.ff.ſi quis ius dicent.non obtemp.
℣ Facit quod prius notabiliter in alio
propoſito voluit Cynus in.l.i.ff.ſi qs
in ius voc.non ierit.dicens poſt Petrū
ꝙ ſi laycus dederit clericum fideiuſſorē
vni delegato Papæ q̄uis clericus in re
ſcripto non comprehendatur tamen
delegati iuriſditionem prorogaſſe vi-
detur.quia Papa clericorum omnium
ordinarius eſt.& ſequitur Marianus in
.c.ſignificaſti de officio delegat.in ver
ſic.ſexto quæro.de foro competenti.
q̄uis Abbas in.d.c.p.g.dubitauerit &
magis Felyn.per ſuas ratiōes finaliter
tamen limitationē cōmēdat. ℣ Et hoc
modo intelligo Bal.in.d.l.ſi quis ex
conſenſu dicētem ꝙ tex.in.d.c.p.g.nō
intelligitur ſi perſonæ non contentę
in reſcripto pro ſuo intereſſe quod ha
berent in cauſa cōmiſſa comparerent.
vt quia cauſa plationis in aliquo actu
vel aliqua eccleſia cōmiſſa eſſet.& alter
non comprehēſus in reſcripto.diceret
ſe in cauſa potiorē arg.l.ſi ſuſpecta.ff.
de inoff.teſt.&.l.a ſententia& ꝙ ibi not.
.ff.de appell.ſequitur Marianus in.d.
verſi.ſexto &c.poſt Abbatē ponderan
tes tamen rationem cōnexitatis argu.
not.in.c.ii.de ordiñ.cogn.& innoc.
& Abbas.in.c.veniens de teſtibus quos
laudat Rota in antiquis.ccccccxvi.
¶ Tertio cōcluſio fallit vbi partes cō-
ſentirent in delegatum cui delegans
commitere cauſam nō potuiſſet ſed ta
mē iuriſditio delegantis prorogari po
terat Abbas in conſil.lxi.incip.ſalua-
toris eius &c.Marianus in.d.c.ſignifi-
ficaſti.Felyn.in.d.c.p.g.nam partes li-
tigando coram ſuo delegato ita viden
tur prorogare ſicut potuiſſent in de-
legantem. ¶ Quarto fallit vbi reſcri-
ptum,nō eſſet ad lites,ꝙ extendatur ad
certum genus perſonarum in materia
ad alios adaptabili:ſic Felyn.i.d.c.p.
g.poſt Dom. ℣ De hac prorogatione
de perſona ad perſonam Alex.in.con
21 ſil.clxxx.in.ii.volum. ¶ Sequitur ſe-
cunda ſpecies prorogationis fori DE

RE AD REM ſeu de quantitate ad
quantitatem in qua dicemus delegatã
ſicut ordinariam poſſe prorogari Ho
ſtien.in.d.c.p.g.vbi Abbas.nu.xii.di-
cens & ad maiorem rem ſiue quantita
tem prorogari.quia ſufficit, vt eiuſdẽ
ſpeciei iuriſditionis. cauſa ſub qua res
comprehenditur exiſtat cuius eſt iuriſ
ditio quæ prorogatur .l.inter conue
nientes.ff.ad municip.& ita Bal.in.l.ſi
quis ex cõſenſu.C.de epiſcopali.aud.
ſubdens ꝙ per ordinarium cauſæ dele
gata iuriſditio prorogari impediretur
22 ordinaria vero nequaꝗ̃. ¶Tertiã ſpe-
ciem videamus DE TEMPORE
AD TEMPVS. dicas ꝙ ſi iudex
ordinarius eſt perpetuus quo ad ſub-
ditos fruſtra quęrimus de prorogatio
ne arg.l.decẽ.de verb.oblig.¶Niſi in
caſu poſito per Bal.in.d.l.ſi quis. ex
conſenſu nu.xii.ibid.ſi ex forma ele-
ctionis&c.cũ apoſtill.quo ad non ſub
ditos prorogatur ſubmittendo ſe iu-
riſditioni vſq; ad certum tempus. Ho-
ſtien.in. d.c.p.g. innoc.in.c. de cau-
ſis.de officio delegati Cardin.& Abbas
i.d.c.p.g.vide.l.& ſi forte.ff.de officio
prçſidis. ¶Si non eſt perpetuus ſed tẽ
poralis vt Poteſtas vel Capitaneus,tũc
vltra tempus officii eius iuriſditio pro
rogari non poſſet quia ſucceſſori prę-
iudicaretur.Et quodãmodo duo ordi-
narii eodem tempore viderentur arg.
contra.l.ſi vt certo.in.§.ſi.duobus ve
hiculũ.ff.cõmod.ſic dicit Cardi.in.d.
c.p.g.in quęſt.vii.tenet etiam Bal.in.
l.ſi quis ex conſenſu.C.de epiſcopali
audien.Item partes certo modo perpe
tuum iudicem ſibi conſtituere poſſent
Abbas ibidem nu.xiii.¶Tempus etiam
inſtantiæ principalis cauſæ non pro-
rogatur not.in.l.ii.in.§.& ſi iudex.ff.
eodem.neq; cum iuramento cum eſſet
contra publicam vtilitatem ſic Bart.
in.l.properãdum.§.i.C.de iudi. Et cõ
muniter doct.habes Pariſium in cõſil.
100.volum.i.&ego dixi in auct.ſa-
crameta.C.ſi ad verſi.vendit nu.xxv.
¶Tamen aduerte ꝙ inſtantia non cur
rit impedito per factum iudicis vel par
tis.Bal.in.l.ſi cum ipſe de excuſ.tuto-
rum caſſ.ador.de appell. deciſ.nona.
quem omnino vide dicẽte prorogari.
¶Et ꝙ dixi inſtãtiæ tempus intelligas
a iure ſtatutum.vt in.d.l.properandũ
ſecus.ſi ex forma ſtatuti reſtrictum eſſet
nam tũc prorogaretur.dũmodo non
excederet triennium Felyn.& doct.in
.c.venerabilis de iudiciis.ſed tẽpus in
ſtantię appellationis partium conſen-
ſu prorogatur.clem.quãdiu de appel-
lat.& habetur in auc.ſi tñ in medio.C.
de tpibus appel. ¶Similiter tẽpus cau
ſę principalis illud videlicet feriarũ in
vtilitatem hominũ introducatum.l.i.
circa prin.&.§.i.ff.de feriis:nam ad id
ordinaria iuriſditio prorogat͛.¶Nec
diſſimiliter vbi partes depoſuerint cer-
tũ tẽpus quo iuriſditio prorogata du-
rare debere, nã certe illud prorogare
poſſunt dũmodo ordinaria iuriſditio
duret.arg.d.§.& ſi iudex. ¶Secundo
principaliter dicas delegatã iuriſditio
nem ad certũ tempus poſſe prorogari
c.de cauſis.de off.deleg. not.i.d.c.p.g.
¶Si nõ ſit inhibitum in reſcripto: vt
in præfato.§.vel a ſtatuto vt Ang.ibi-
dem.& dixi ſuperius in verſi. proroga
bilis eſt delegata &c. Inhibitũ ẽt dicas
vbi diſpoſitio taxatiue loqueretur,pu-
ta intra tantũ tẽporis delegatio duret
not.in.l.rõnes.C.de probat.vel dicere
tur cognoſcat de mercatoriis cauſis vl
viduarum &c.vt alias dixerã in altera-
tionibus.& per doct.in.c. cęterũ.de iu
dic. & per Bal.in.l.certas.C. qñ pro-
uoc.non eſt neceſſe.¶Itẽ dũmodo in-
ſtantię tps non fuerit elapſum nã tunc
nõ prorogatur in cauſa principali vt
in proximo membro loquuti ſumus,
per gl.in.d.§.& ſi iudex:in verbo: in-
hibita ad quod eſt tex.in.l. properan-
dum circa prin.C.de iudic. ¶Itẽ dum
modo prorogatio fiat ſub eadẽ forma
& ſit eiuſdẽ naturæ cuius eſt quę pro-
rogatur Bal.in.d.l.ſi quis ex cõſenſu

Abbas.

Abbas.in.d.c.p.g. ¶ Item dũmodo in delegatione non ſit adiectũ breue tempus expreſſe fauore alterius q̃ partium litigantiũ.arg.l.ſi ita relictũ. in.§.pegaſus.de legat.ii.& in.l. in fideicõmiſſum.§.cum polidius.ff.de vſuris.

23 ¶ Quarta ſpecies eſt DE LOCO AD LOCVM in qua dicas ꝙ aut ſumus in ordinario aut in delegato. ¶ Primo caſu aut de loco ad locũ ſuę iuriſditionis & prorogari poteſt,ſi partes conſentirent ꝙ in alio q̃ in loco maiorũ iuriſditionẽ exerceret & iudicaret bar. in.d.§.& ſi iudex.Bal.& Abb.in locis vbi ſupra. ¶ Aut ad locum extra ſuam iuriſditionẽ ſeu territoriũ tunc a, non ſubditis ſuis prorogari non põt. Bal. in.d.margarita.ad Inno.in verbo prorogatio. ¶ A ſubditis vero prorogatur.Bal.in.l.i.C.de iuriſ.om.iudi.canon.in.d.c.ſignificaſti.de foro competen. ¶ Quod intellige vt infra q̃uis alii qui contrariũ voluerint in.d.l.ſi qs ex conſenſu. ¶ Subditis intellige ratione domicilii non cõtractus vel quaſi delilicti vel quaſi vt per glo. in.clem.i.de foro cõpet.in verbo ſubditos. ¶ Requiritur tamẽ vltra conſenſum ſubditorũ expſſum.c.ſtatutũ.§.in nullo.de reſcri. in.vi.iudicis territorii cõſenſus ne territoriũ alienũ violetur.c.poſtulaſti. de foro competẽ.ſic Abb.& vť tex.in cle. vna de poſtul.prelat.vbi glo.in verbo indulgemus. Imola doctoreſq;,nã ſine ipſius conſenſu nõ prorogaretur cum in alieno territorio ſit priuata perſona.l.iii.ff.de offi.pſidis. vnde deficeret extremũ a quo. ¶ Et ſufficit tacitus. Petrus & Cy.in.l.ſi quis ex conſenſu. qa cum ſciat & non prohibeat conſentire vť Card.in.d.c.p.g. ¶ Vnde colligo potius,eum cognoſcere in vim delegationis q̃ prorogationis ex quo deficit extremum vt ſupra. ¶ Colligo etiã caſum vbi tacite delegatur,qđ eſt contra regulas iuris nã delegatio eſt ſtricti iuris vnde debet exprimi,arg.l.quicquid aſtringendæ de verb.oblig. ¶ Requiritur igitur vt iudex territorii talis ſit q delegare poſſit qđ Marianus poſt alios voluit in.d.c.ſignificaſti puta ordinarius vel delegatus ad vniuerſitatẽ cauſarum.de quo in.l.i.ff.quis & a quo. ¶ Sed Ray.i.d.§.& ſi iudex quẽ ſequitur Marianus in.d.c.ſignificaſti dabat rõnem quia voluntaria iuriſditio prorogatur partiũ conſenſu ergo contentioſa in terminis noſtris cum in effectu voluntaria ſit,quæ ratio facit vt nõ cognoſcat in vim delegationis ſed prorogationis conſequenter ne curemus an iudex territorii delegare poſſit.

¶ Nihilominus tene vt ſupra.nã extra territorium voluntaria dici nõ poteſt reſpectu contentioſæ de qua nos,pręterea voluntaria eſt prorogabilis ad caſum voluntariæ iuriſditionis nõ cõtentioſæ vt diximus ꝙ in prorogatione debet eiuſdem ſpeciei &c.Cy.& Bal. in.l.teſtamẽta oĩa.C.de teſtamẽ. ¶ Effectus eſt quia ſi in vim delegationis appellatur ad iudicem territori tanq̃ ad delegantẽ ſecus eſſet ſi in vim prorogationis Ioã.an.in.c.ii.de iud. Hoſtiẽ.& Marianus in.c.dilecti de foro compe. in alio propoſito tradunt. ¶ Et an in hac ſpecie iuriſditio voluntaria prorogetur,vide quæ latius dixerã ſuperius in verſi.prorogabilis eſt iuriſditio voluntaria. ¶ In quibus aduertendũ eſt reperiri caſum,ꝙ ſine iudicis territorii cõſenſu alterius iudicis iuriſditio de loco ad locũ prorogaretur. ¶ Vnus eſt in ordinario expulſo a,ſua dioceſi.vel prouincia. de quo habetur in clem.i. de foro competen.licentiam tamẽ petere debet,vt ibidem.textus,& late gloſæ,& doctores tradunt,qua etiam non obtenta procedere poſſet, vt per eoſdem. ¶ Alter vbi partes prorogare vellent iuriſditionem delegati principis nam quia principis vices gerit.c.ſane. de offic.delega.in quocunq; loco principi ſubdito iuriſditionem exercere poteſt arg. in.ix.quęſt.iii.c.cũcta per mũdum, non expectato iudicis territori

conſenſu. ¶ Quinimo etiam proroga
retur per ſubditos ipſius iudicis territo
rii. ⁋ Nihilominus quia dixi eũ poſſe
vbiq; exercere aduerto. ꝙ poſt q̃ iuriſ-
ditio ſua prorogata eſt prorogãtes vl-
tra duas dietas olim. c. nulli de reſcri.
in vi. hodie vnam trahere non poſſet
vt in. c. ſtatutum. §. in illo: de reſcript.
lib. vi. ¶ Niſi priuilegio vnius dietæ
renunciaretur. Ioh. an. & Cardin. in.
d. c. p. g. q. x. ¶ Et in his notandum eſt
ꝙ legatus plurium prouinciarum ne-
gocia vnius prouinciæ in altera exer-
cere poteſt. innoc. & Cardin. in. c. no-
uit. de officio delegat. ⁋ Vnde ſimili-
ter dicas vbi ſua iuriſditio prorogata
eſſet. ⁋ Alter eſt caſus videlicet. ſi ex pri
uilegio concederetur iudici. poſſe alie
no in territorio iuriſditionem exerce
re. c. accedentibus in fine, de exceſſ. prę
lat. nam etiam prorogatam exercebit
cum eiuſdem naturæ ſit vt infra dice-
mus. in articulo. quis ſit prorogatio-
nis effectus. ⁋ Similiter ſi ex conſuetu-
dine iam prçſcripta. nam cum illa iu-
riſditionem in rebus tribuat, & in per-
ſonis vt per doc. in. c. cum contingat,
de foro competen. & latius videbimus
infra in prorogatiõe legali fortius re-
ſpectu loci tribuere dicendum eſt arg.
xii. q. i. in. c. precipimus. dũmodo limi
tes non cõfundantur, Hoſtien. & Ioh.
an. in. c. quinto, de officio ordin.

24 ¶ Sequitur DE CASV AD CA
SVM. exemplum in ſpecierum enar
ratione poſui per. c. cordi. de appell.
in. vi. ⁋ Sed aduertendum quia cũ Pa-
pa ſit oium iudex. ix. quęſt. iii. c. cũcta
per mundum. c. i. de foro comp. in. vi.
non poteſt in terminis prçfati. c. cor-
di proprie dici prorogata quã habet
iure ſuo. ſic Cardin. in. d. c. p. g. prętε-
rea in. d. c. cordi. non eſt prorogatio
ſed exceptionis omiſſio ſecundum in-
noc. in. c. de cauſis. de officio delegat.
⁋ Erit igitur de caſu ad caſum vbi iu-
dex datus in vno caſu puta incidenti ſi
ue articulo. iuxta tex. in. c. ſuper quæ-
ſtionũ. §. i. &. §. verum. de officio dele-
gat partes coram eodem de alio caſu
ſeu incidenti litigarẽt. iſto modo pro-
rogaretur. ⁋ In caſibus tamẽ eiuſdem
formæ ſeu naturæ, aut ſimilitudinis,
vt p Bal. in. l. teſt. omnia. C. de teſtam.
poſt Iac. de Arena. & Cynum. ⁋ Aduer
to ꝙ ſi partes non litigarent corã de-
legato. in aliquo caſu. quia puta erat de
legatus inter alias perſonas in diuerſo
caſu, & partes ipſæ vellent eius iuriſdi-
tionem prorogare in ipſarum caſum,
tunc non eſſet prorogare de caſu ad ca
ſum ſed de perſona ad perſonam, hæc
in delegata, per quam rationem recte
itucndo videtur vt ordinaria iuriſditio
in hac ſpecie nõ prorogetur, quod ma
xime probatur quia appellando ad ar
chiepiſcopum i vno caſu, vel eum per
viam quęrelæ adeundo, quamuis poſt
modum partes cõſentirent, tamen nõ
poterit archiepiſcopus in præiudiciũ
iuris epiſcopi cognoſcere de principa
li negocio. c. i. de foro comp. in. vi.
⁋ Et ſi diceres, ꝙ imo poterit poſt q̃
ſuper incidenti a, quo ſit appellatum
pronunciaſſet. vt ibi eſt tex. apertus
reſponderem ꝙ tunc non ex vi proro
gationis ſed procedit ordinario iure.
per. c. vt debitus. de appellat. ¶ Ex qui
bus infero prorogationem iſtius ſpe-
ciei non fieri coram delegato ad vni-
uerſitatem cauſarum cum nec in. i. nec
in. ii. capite ſupradictorum comprehẽ
datur. nec ad aptari poſſit. ⁋ Et qm̃, vt
vidiſtis hæc ſpecies non poteſt verifica
ri niſi in delegato ad vnum caſum. vt
tunc prorogetur ad alium eiuſdem na
turæ &c. vt ſup. bene patet hanc eſſe ſu
perfluam. cum comprehẽdatur in illa
de re ad rẽ. ¶ Supereſt vltima ſpecies 25
itaq; ſexta DE CAVSA AD CAV-
SAM. de qua doct. in locis vt in ſpecie
rum enarratione dixi. ⁋ Et addas ꝙ in
telligendo concluſionem. de cauſa ad
cauſam. id eſt. de ſpecie ad ſpeciem, vt
Abbas in præfato. c. prorogari non
poſſet ſatis diximus nõ prorogari ad

diuerſam ſpeciem iuriſditionis p Cy. & alios in.d.l.ſi quis ex conſenſu.C. de epiſcopali audien.& per ea quæ al legabimus infra in verſic.ſecundũ extremum &c. ⁋ Sed intelligendo ad cauſam hoc eſt de lite ad litem eiuſdem ſpeciei iuriſditionis verificatur precedẽs ſpecies, videlicet de caſu ad caſum,& intelligendo cauſam, vt cauſa mater eſt actionis not.in rubr.inſtit.de action. tũc idem. ℂ Vñde miror ꝙ doct.hãc ſeparatam ſpeciem appoſuerit certe ſuperflua mihi eſt. ⁋ Si diceres ꝙ intelligitur de conuentione ad reconuentionẽ prout in.d.c.i.de mut.petit.reſponderem illam eſſe legis prorogationem vt infra dicemus non hominis de qua nos. ℂ Vnde concludo has duas vltimas ſpecies prorogatiõis hominis poni ſuperfluas.cum in veritate quatuor tantũmodo ſint ſpecies talis prorogationis.& ita Bart.in.l.i.ff.de iudic.& Bal.in.d.l.ſi quis ex conſenſu quicqd moderni dicãt appoſui tamen pro declaratione.

26 MODO ſequitur ſecundum genus prorogatiõis fori hoc eſt prorogatio legis.quæ quidẽ verificatur, vel ingenere videlicet.vt i oĩbus cauſis generaliter alterius iudicis iuriſditio prorogata dicatur. ⁋ Vel in ſpecie puta duabus tantum cauſis vel tribus pluribuſue dũ non in omnibus. ℂ Redeundo in genere contingit pluribus modis,domicilio naturali. ⁋ Vl' accidentali. ⁋ Armata militia. ⁋ Cloeſti. ⁋ Vel quauis inermi. ⁋ Conſuetudine. ⁋ Vel pręſcriptione. ⁋ Et cõmuni patria. ℂ In ſpecie ſimiliter pluribus modis. ⁋ Videlicet reconuentione. ⁋ Contractu. ⁋ Quaſi contractu. ⁋ Ratione rei ſitæ. ⁋ Ratione cauſæ ſiue caſus. ⁋ Delicto. ⁋ Quaſi delicto vñ

27 ℂ Primo videamus quomodo forus in genere prorogetur natura ipſa. ⁋ Equidem ſit ORIGINE PROPRIA dico natiuitate, vel ORIGINE PATERNA, nec attenditur voluntas vt in.l.i.in princip.&.in l.aſſumptio.§.i.cũ ſimi.ff. ad municip. & in.l. filios cũ ſequen.C.eodẽ.l.ciues C.de incol. in quibus patet ꝙ potius dr̃ ciuis,& municeps, q̃ ꝙ domiciliũ,vl' incolatum habere dicatur eſt text.iuncta glo. in verb. ciuis in.l.incola la.i. ff.ad municip. ⁋ Aduerto ꝙ rõne originis propriæ,vel paternæ conuenitur, ita demum ſi ibidem reperiatur. Dyn. Iacob.de aren.& Bartol. in.l. aſſumptio.ff. ad municip. & Angel. in.d.l. hæres abſens.§. ſi is qui tutelam.ff. de iudic.& communiter vt atteſtatur Apoſtil.ad Bartol.in.d.l.aſſumptio.nõ dico aui ſi diuerſa erat vt ibidẽ glo.not. ⁋ Et hæc niſi ad effectũ diſtribuendi bona ibi ſita,quia tunc ęquiparãtur foro contractus vt ſic cõueniri poſſit etiam ꝙ ibi non inueniatur Imo.in.c.fin. de foro competen. ℂ Et ꝙ dixi ſi ibi reperiatur procedit quo ad honores, & tutelas.l.i.C.vbi pet.tutor.&.d.l.aſſumptio.§.i. quãuis alibi habeat domicilium Iacob.de aren.Dyn.& Cyn. in.l. ii.ff.de iuriſditio.omnium iudicum. ℂ Et procedit quo ad cõpetentiã fori. d.l.incola la.i.ff.ad municip. plane p Bar.in.l. aſſumptio.§.i. ℂ Qua de re ſequitur qñꝗ rõne originis q̃plures ſortiri foros,& propriũ,& paternũ,qđ nõ eſt inconueniens vt ẽt duos habeat ep̃os,in ſimili videmus in habente bñficia plura de quo per Ioã.and.in.c.cũ nullus de tẽpor.ord.in.vi. ⁋ Et aduerte ꝙ ſi origo paterna ſit ficta,puta ſtatuto,vel priuilegio eſſet ciuis illius loci, tunc rõne fori etiã ꝙ filius ibidẽ inueniretur,cõueniri nõ poſſet: quãuis conueniretur rõne munerũ: Marian. in rub. de foro cõpe.ver.liii.Subdens ꝙ. ⁋ Natus in comitatu dr̃ ciuis originarius,ſi pater ſit natus in ciuitate, ſic econtra. Bar.in.l.i.ad municip. ⁋ In quibus aduertendũ eſt ꝙ ſiquis natus ſit Auo vi

uente magis originẽ Aui ſequitur, q̃ patris, Cy. in. l. ii. de iuriſd. om. iud. Ang. in. l. emancipatũ. ff de ſenat. poſt Iaco. de Aren. ſic etiam Ioan. and. in. c. is q̃ de ſepul. in. vi. ſuper glo. ii. in nouella, vñ ſi ibi repiatur cõuenif. ⁋ Quę quidẽ prorogatio quia procedit ab ipſa natura: ſin factio protogantis, verificatur in iſante maſculo, ſiue fœmina eo ipſo quo naſcitur glo. in. l. eius. §. celſus, alĩs incipit. l. ſi quis inſtructus. ff. ad municip. ⁋ Quinimmo eo ipſo quo naſcitur caput argu. l. cum in diuerſis de relig. & ſump. fun. fac. Inno. & Ioã. and. in. c. ſuper eo de vſur. & Domin. in. c. ii. de ſepul. in. vi. ⁋ Quod quo ad cognoſcendũ in qua parrochia ſint dormientes inſpicitur caput. ⁋ Sic dicas vbi caput in vno territorio, reſiduũ in altero naſceretur, puta mulier pareret in curru deambulante: præterea liber ſit, ſiue ſeruus. l. quod attinet cum not. de reg. iu. ¶ Vlterius non ammittitur talis forus, neq; aliquo modo mutaf, do glo. ſing. ſecundũ Bal. ibidem in. l. penul. ff. de ſenat. doctores allegãt tex. in. §. ſed naturalia inſt. de iur. nat. gen. & ciuil. & in. l. iura ſanguis de reg. iur. & in. l. ius agnationis. ff. de pact. ⁋ Vnde licet ad aliũ locum quis trãferat domicilium, tamen retinet etiã originis forum quo ad tẽporalia. l. aſſumptio. ff. ad municip. & l. origine. C. eodem. & quo ad ſpiritualia. c. iii. de temp. ordi. lib. vi. doct. in. c. ſi. de parrochia. ⁋ Nec voluntate, nec rerũ trãſmutatione, nec diuerſa habitatione, neq; laris conſtitutione, vel rerum emptione mutatur talis forus, vide Soci. conſil. xxxv. lib. i. ⁋ Item ſi cõcurrat cum accidentali qđ naturale debet attendi, idem conſili. cclxxxvi. lib. ii. ⁋ Nec per adoptionẽ l. ordine. §. ſi. ff. ad municip. neq; per relegationẽ, vt not. in. l. ſuis la ſecunda ff. ad municip. ⁋ Quod intellige in ſui odium, vt ſic conueniri poſſit quãuis ammittatur quo ad honores in ſui fauorem: Nellus in tractat. bannitorũ. q. v. & q. lv. quem ſequitur Maria. in. c. licet verſicu. ix. ⁋ Deportati vero omnimodo perdunt vt ſic neq; conueniãtur alia videlicet ratione quia conueniri non poſſunt cum pro mortuis habeantur. §. deportatos inſt. quibus mod. ius pat. pot. ſol. Sed fiſcus cõueniref q̃ eorum bona cepiſſet per. l. tutelas. §. ſi libertatis & l. pertinet. ff. de capi. dimin. Guil. de ſuazar. in. l. i. ff. de fideiuſſ. quẽ ſequitur Bal. in. l. ii. ff. de iuriſd. omniũ iud. Ang. in. l. hæres abſens. §. i. dicens q̃ bonis confiſcatis nec alibi conueniri poſſet, quod intelligit Marian. vbi ſupra pro contractibus antea celebratis. ⁋ Nec talis forus perditur monachatione Barto. in. l. i. ff ad municip. do. Mar. in. c. ſi. de parroch. vbi de abbate, Angel. in. l. hæres abſens. §. i. ff. de iudic. ⁋ Mutatur tamẽ, per caſum puta ſi domicilium caſmate, ſeu terręmotu periiſſet, vt in ciuitate Sogdomæ, & Gomorræ Hadria, vel Antiochia, vt gloſ. intelligit tex. in. d. l. eius la. ii. vel ſi paſſa fuerit aratrum vt Troia, Cartago: vt in. l. ſi vſuſructus vbi etiã gloſ. ff. quibus mod. vſuffruct. ammit. traditur in prohœmio. ff. de Bononia, & ciues receſſiſſent a toto territorio, vel ſi eſt relicta propter peſſimũ aerem. vt Babylonia, vt in. d. l. eius, alĩs eſt. l. ſi quis inſtructus ff. ad munici. ⁋ Quæ vera dicas nõ. vbi ciuitas aliquid prędictorum paſſa eſt. ⁋ Sed vbi totũ territoriũ, alĩs ſi ſola ciuitas forus non tolleretur Barto. in. d. l. eius, arg. l. qui ſe vnico. ff. ad munici. iunctis his quæ habentur in. l. pupillus §. territorium, & §. incola. ff. de verb. ſignific. ⁋ Totum territoriũ intelligas quando factum inhabitabile. vel q̃uis habitaret, ciues nõ reaſſũpſiſſent in aliquo loco ipſius territorii modũ, & ordinẽ ciuitatis, vel quia hoſtes, puta ſarraceni, occupaſſent. nõ ſi vna ab altera caperetur Bar. vbi ſupra. ¶ Mutatur ẽt in caſu ſpeciali fauore matrimonii vnde mulier quę nupſerit extra locũ originis non poteſt in loco originis cog

ueniri Cyn.& Bal.in.l.ii.de iuriſd.om
nium iudic.&.l. quædam puella.ff. de
iuriſd. omnium iudic.l.fi.§. reſcripſe-
runt.ff.ad municip.vbi Bart.dicit hoc
procedere in his omnibus, per quę per
ſona mulieris poſſet abſtrahi a ſeruitu-
te viri non quo ad alia.d.l.aſſumptio.
¶ Ad quod Ang.in conſi.xx.lib.ii.So
cin.in conſili. xxx. in primo volumi.
Paul.conſi.lxxxix.lib.ii.Fely. in pro-
hœmio gregoriano in.ix.colum.hanc
diſtinctionem vt ęquiorem approbat,
Maria.poſt Abbatem in.c. licet ratio-
ne de foro competen. Quicquid dicat
Signorollus,& Zabarella. ¶ Quæ de
muliere adeo vera ſunt ꝙ etiã ſi vidua
remanſiſſet locum habebunt donec al-
teri nubat.l.filii.§.i.ad municip. nam
vidua viduãdo videtur in matrimonio
perſeuerare .l.fin.C. de bon. mater.ſic
tollitur contrarium de tex.in.§. idem
reſcripſerunt in.l.fin.ff.ad municip.ibi
q̃diu nupta eſt,itaq; vidua nõ cõuenitur
ĩ foro originis ſic Bartholomæus ad
Marian.in rub.de foro compe. verſic.
lxvi. ¶ Diſtinguendũ tamen ꝙ ſi vidua
filios haberet quia eadẽ cum patre pſo
na cenſetur vt in auct.de iur.iur.a mo-
riente pręſtito vt ratio diſtinctionis lo
cum habere poſſit,ne abſtrahatur a ſer-
uitiis &c.alś non. ¶ Niſi intra tempus
luctus quo caſu indiſtincte teneré ſorti
ri forum viri,ac ſi viueret ipſe vir. ¶ Et
ſic etiam quo ad munera perſonalia im
poſita propter res vt ſunt collectę.l.fi.
§.idem reſcripſerunt.ff. ad municip.&
in.l. de iure.§.fina.eodem titu. &.l.i.
C.de municip.cum alleg.per Bartholo
mæum adden. dicto numero. lxvi.
¶ Etiam quo ad forum iudiciale vnde
ſi vir ſortiebatur priuilegium perſonę,
vel forum propter artem iuxta.l.pen.
C.de fabric.lib.vi. ſimiliter vidua ſor-
tietur. ❡ Quæ omnia de vxore non
procedunt in viro ſi ab vxore ducatur
Bald.in.l.fina.prima colum.C.ſi a nõ
compet.iud. ❡ Et quod dictum eſt ſu-
pra in origine vera procedit etiam in
origine ficta quę dicitur ex baptiſmo:
nam per baptiſmum quis dicitur rena
ſci. Ad quod faciunt ea quæ Bald.in
auctẽ. niſi rogati.C. ad trebelleia.in
quarta colum. & Angel. in.l. adopti-
uum in princip.ff.de in ius vocand.
¶ Sed concluſio hæc procedit vbi nõ
conſtaret de origine vera,ſic Marianus
in dicta rubri. verſicu. decimo. &c.
❡ Eſt etiam exemplum originis fictæ
quando quis adoptatur argu.inſt.de
adopt.nam per adoptionem proroga
tur forus vt eſt text. in.l.i.ff.ad muni-
cip. ¶ Differt tamen ab origine vera
quia forus durat quãtum adoptio du-
rat.vnde mutabilis eſt, not. Barto. in
d.l.i.habetur in.l. ſed ſi is.ff. ad muni-
cip.originis vero forus eſt immutabi-
lis, vt diximus. ¶ Et notandum eſt ꝙ
per adoptionem quis non perdit pri-
mam originem vt in.l. ordinis.§. fi-
na.ff. ad municip. nam per adoptio-
nem non efficitur origo ſua ſed pro-
rogatur forus originis. ❡ Et quod
dictum eſt de origine paterna vera,
procedit,ſic etiam dicere poſſumus in
origine præſumpta in legitimatione
not.Bartol.in.l.prima.ff.ad mu.& o-
rig. per.l. ordine ad municip. idem
gloſ.in.l.filius.C.de mu.& orig.libro
decimo. adde text. in .l. aſſumptio.§.
primo. ¶ Sic etiam in manumiſſio-
ne text.eſt in.l.ſi quis in fin.ff. ad mu-
nicip.& in.l.aſſumptio.§.fina. Specu.
de compet.iudic.adit.verſicu. xxxxi.
¶ Item emancipatione quæ facta co-
ram in competenti iudice an tractu
temporis conualeſcat ponit Dec.in cõ
ſilio decimatertia. ¶ Item ſi infans
eſſet expoſitus cuius pater, & mater
ignoratur, origo pręſumpta eſt in lo-
co vbi expoſitus fuiſſet.d.l. prima in
fin.vbi not. Bartol.ff. ad municip.fa-
cit.l.prima in fin.ff. de fund. inſtruct.
& quod dicit Bartol. in.l. quia ſem-
per.ff.de in ius vocand.fac. Bald.in.l.
lucius. C. de furt. doct. in.c. qualiter
de accuſat.

18 NVnc ſequitur videre quomodo facto, & VOLVNTATE PROPRIA ad hoc principaliter directa forus in genere prorogatur, & p quã perſonã, & de pluribus domiciliis ſiue foris concurrentibus in eadem perſona. ¶ Exemplum eſt vbi quis declaraſſet ſeuelle i illo loco, ſeu ciuitate domicilium habere, vt quidã doct. videlicet Ioh. a sãcto Georgio, & Dominic. de ſancto Gemian. in .c. cum nullus de temp. ordin. lib. vi. & .d. Mar. in. c. fi. de parroc. per. l. priuilegio de in col. libr. x. l. de iure. §. celſus. ff. ad municip. ℣ Et quamuis cũ tali declaratione debeat concurrere factũ ſecundum gloſ. in. l. ciues ſuper verbo larem. C. de incol. lib. x. vbi dicit ꝙ nõ ſufficit animus habitãdi ſed ꝙ habitet per. l. domicilium. ff. ad municip. idem tenuit in. l. non vtiq̃. ff. ad municip. tamen eam procedere puto vbi animus aperte non fuiſſet declaratus, nam alš dicendo ſequeretur ꝙ vbi quis ex Principis priuilegio domicilium obtinuis ſed non poſſet ibidem conueniri, niſi habitaret quod puto falſum, ſic intelligo iſta. ℣ Vnde concludendum puto, ꝙ ſiquis acceſſerit aliq̃ ciuitatem, & nõ declarauerit ibi domiciliũ habere, ſed domũ cõduxit, & habitauerit q̃uis alibi habeat maiorem partem fortunarũ ſuarum forum eo ipſo prorogauit ita ꝙ ratione fori poſſet ibi cõueniri glo. in. d. l. ciues: e conuerſo q̃uis quis habeat in loco maiorẽ partem fortunarum ſuarũ tamẽ ſi declarauerit ſe uelle ibi domicilium habere iuuat proteſtatio ſicut iuuat in omnibus quæ ab animo dependent ſecundũ tradita p doct. in. c. cum Martin. de conſtit. per Bart. in. l. non ſolũ in. §. morte de nou. op. nunc. ℣ Niſi ratione rerum ibidem exiſtentium cõueniretur, vt alias diximus de legato, ꝙ cõuentus in loco legationis habet ius reuocandi, domum ſi cõtraxerit ante legationem niſi conueniretur p rebus exiſtentibus in legatione nec ob. l. ii. C. vbi ſenat. vel clariſſ. ibi. larem fouet aut vbi maiorem partem bonorum poſſidet aut vbi aſſidue conuerſatur. quia procedit in dubio. arg. l. cõtinuus. in. §. cum ita. de verb. oblig. Bart. & Ang. in. l. nec ipſi. C. de incol. Bal. in. l. eſt verum. eodem titu. & Ang. in. l. heres abſens. in. §. i. ad qđ Dinus quẽ ſequitur Bar. in. l. lex. cornelia. in. §. domum. ff. de iniuriis. aperte etiam animũ declaraſſe intelligitur, qui ex priuilegio domicilium eſt conſequutus iuxta. l. i. in. §. fi. vbi Bart. ff. ad municip. ſimiliter ſi vigore ſtatuti: Bart. in. l. fi. C. de vend. rerum ciuit. in .l. iii. §. plañ. ff. ꝙ vi aut clã. ℣ Si vero animũ non aperte declarauerit & tũc quia probatur ex coniecturis. vt not. in. c. ii. de renunciat. lib. vi. & in. l. dolũ. ff. de dolo. ſufficient cõiecturę. argu. l. diſcretis. C. quí teſt. facere poſſint. ſic eo ipſo quo coniecturis domiciliũ dicitur conſtitutum forus dicitur prorogatus. l. pupillus. in. §. teritorium, de verb. ſign. domicilii. igitur coniectura eſt aſſidua conuerſatio videlicet. ſi per decennium habitauit. not. glo. in. d. l. heres abſens. §. proinde. & in. l. ii. C. de incol. & in. l. iii. eodem lib. x. Cyn. & Bald. in. l. ii. C. vbi ſenat. vel clariſſ. arg. l. cum de in rem verſo. ff. de vſur. ¶ Intelligas tamen hoc de decennio, vt Marian. in. d. c. licet. in verſic. i. per aſſiduã &c. vbi ſola habitatio eſſet ſine alio actu ſeu adiuncto ſignificante domicilium vt puta ſine bonis ſtabilibus ſuis ibidem exiſtentibus. per tex. iũcta glo. in. l. eſt verum. C. de incolis. ad ꝙ tex. in. d. l. ii. legẽdo eum per alternatiuam. ibi. aut aſſidue cõuerſari. vt eum intelligit innoc. in. c. ex parte. de foro competen. & niſi appareat ex aliis cõiecturis eum de loco diſceſſurũ vt ibidem zabbarella. ℣ Sed ſi habitatio habet admixta ſigna puta quia vendidit bona in loco primi domicilii, & emit in loco habitationis. & tunc nõ expectato decennio dicetur domiciliũ

conſtituiſſe prout arbitrium erit iudicātis, vt Hoſtien.& Ioh.an.dixerūt in .c.ſi.de parrochiis.& Hoſti.in.c.tranſmiſſa.de renunc.& ita loquitur tex.in .d.l.ii.legendo copulatiue. videlicet, & aſſidue cōuerſari quæ litera legalior eſt. ſic reperit in quodā antiquiſſimo codice. nec obſtāt volentes ꝙ ex ſola poſſeſſione maioris partis fortunarum ſiue patrimonii domicilium conſtituatur quia reſpondet eſſe cōtra tex. in.l.libertus.§.ſola.ff.ad municip.dū indiſtincte dicit ꝙ ſola ratio poſſeſſionis non inducit domicilium. ¶Et hęc de ſignis admixtis procedunt niſi adſint contraria ſigna puta ſcholaris domum emit.nec alia bona forſitā habebat.ꝙ ſignum eſt cauſa ſtudendi commoratio ſua domicilium non contraxit,niſi per decennium moram contraxerit ſic vltra ſolitū. ſtudendi tempus Vincē.& Iohā.an.in prohemio Gregor.p.l.ii.C.de incol.lib.x.& ibi glo. & per.l.cum de i rem verſo.ff.de vſur. glo.i.l.lex.cornelia.§.domū.vbi bar. & Ang.ff.de iniur.& in.l.hęres abſens. §.i.ſpecul.de competen.iud.adit.§.i. verſic.xlv.&.li. ¶Si modo tale decennium ſit continuatum. Ang.in.§.domū.nam tunc videtur domicilium cōtraxiſſe,ˢ& niſi ſcholaris.eſſet ingenii, tardiſſimi, vel voluit ſtudere pluribus facultatibus, vel detentus infirmitate, vel negocio importanti. Dñs Ant.in .d.prohemio.Ang.i.d.l.hęres abſens. in.§.i.vel ſimilibus coniecturis.addes in his ꝙ videndus eſt Bar.in.l.iuris peritos.in princ.ff.de excuſ.tutorum.dicens'ꝙ is qui conducit domū pro tempore in quantum ſibi placebit videtur conducere in perpetuū ſic efficitur incola quod intellige ſecundum ſuperiora.& habes quomodo propria voluntate forus in genere ſit prorogatus. & iuriſditio. ¶Quæ prorogatio dignior eſt quacunq; alia prorogationę cū talis forus prorogatus ſit proprius & ordinarius forus nō ſic forus ratiōe delicti ſeu cōtractus vl'&c. vt dicit Io. an.in.d.c.licet de foro compe. Paul. de Caſt.in.l.ii.C.de iuriſdi.om.iudic. compoſt.in.c.nō nulli de reſcrip.ſpecul.de citat.§.i.verſic.& not.Ioh.an. in.c.ſtatutum.§. nullus.in gloſ.ſuper verbo.vnam dietam de reſcrip.in.vi. dicēs Curiā ita tenēr & ibi.Dñicus & eſt generalis.cum generaliter concurrat cum quolibet alio foro.& quo ad omnia,vt dicunt.Iohā.Calder.& ſequitur Marianus in.d.c.licet. ¶Et fieri poteſt hęc prorogatio non ſolum per patrēfamil.ſed etiam per filium famil.& ſine conſenſu patris.l.placet.l.cū ſequent. ff.ad municip. ¶Item non ſolū maior ſeu pubes.verum & impubes quinimo infans.prorogare poteſt.Bar.in.l.placet.ff.ad municip.per.l.i.C.vbi pet.tutor.vbi vide Bartolū.& in.l.i.ff.de tutor.& curat.dat ab his. ſed tñ aduerto dictum Bartoli poſſe procedere, vt infans habeat domicilium quia perſeuerat habitationē patris in loco maioris partis patrimonii ſui,nō tñ (vt puto) forum poterit prorogare domicilium videlicet nouiter conſtituendo ſine tutore vel curatore, ſed mediātibus ipſis prorogabit. eſt ſingulare dictum Baldi.in.l.i.C.de municip.& origin. lib.x. ¶Item non ſolum maſculus ſed etiam fœmina intelligas nō nupta nā tunc neceſſario ſequitur forum viri,vt ſuperius dictum eſt. ¶Item non ſolum ingenus ſed etiā libertus.l.filii.§.municipes.ff.ad municip.l.de iure.§.pē. eodem. ¶Item non ſolum perſona vera talr prorogare ſed etiā ficta, ſeu repreſentata,vt eſt collegium,vel vniuerſitas.Abbas in.c.ſi.de parrochi, quod ipſe clarius dicit,ꝙ vbi creatur capitulum collegium vel vniuerſitas.quia videtur ibi naſci ibi ſortitur domicilium fori originis,& dicitur ciuis ſeu municeps illius loci.Bar.in.l.i.ff.ad municip.ſed ſi alibi habuiſſet originem & ſe tranſtuliſſet ad alium locum prorogatio ſit de qua nos. ¶Hęc etiam proro

gatio quãdoq; multiplex eſt puta quia in duobus vel pluribus locis domiciliũ habere vellet eſt tex.ſ.l.aſſumptio. in.§.pen.ff.de municip.melior de iure.& in.c.ii.de ſepult.in.vi.cõmuniter Canon.in.c.ex parte.b.per illũ tex. de foro compet.gloſ.in.l.penul.ff.de ſenat.in.l.Ciues.C.de incolis. ¶Et de clerico habente duo beneficia requirẽtia reſidẽtiam.in duabus dioceſibus, ꝙ vtrobiq; domiciliũ habeṙ dicatur itaq; prorogaſſe not.gloſ.in.c.quia in tãtũ de prębẽd.& in.c.dilectus filius.I.de reſcript.& gloſ.in.c. primatus.lxxi. diſtinc.dicũt tñ hęc vera eẽ ſi vtroq; propter ſe collocet.d.c.ii.vbi glo.in verbo.domicilium &.d.§.penul.quod verum intelligo niſi aperte declaraſſet animũ vel etiam tacite per ęquipollẽs, vt ſupra diximus,uam tunc non attenditur maior fortunarum pars, quia in incertis.non certis &c.l.continuus in. §.cum ita de verb.oblig.& de clerico habente plura domicilia prout beneficia reſidentiam exigentia Felynus late in.c.dilectus filius.de reſcript.quo ad materiam noſtram ſatis diximus. ¶Aduertendum tamen eſt per Bar.in. l.aſſumptio.in.§.penul.ꝙ poteſt quis habere plura domicilia vnum principalius altero vt videmus i regibus qui licet in qualibet Ciuitate habeant domicilium.principaliter tamẽ in regia Ciuitate.ſic gloſ.innoc.& Iohã. an.in c.quanto.de maior.& obedien.ſed tamen exemplum hoc non facit in articulo noſtro.quia Reges & Dñi non ſortiuntur forum per viã prorogationis,de qua nos tamen verum eſt in ſubditis habentibus domicilia duo in quorum vno cũ filiis & tota familia maiori parte ãni cõmoraretur.in altero vero minori.&vbiq; facultates retineret. ¶Apparet igitur ex his quẽ plura domicilia quandoq; ſortiri vnum reſpectu originis proprię,aliud paternę.tertiũ incolatus.l.i.C.de municip.lib.x. not.glo.in.c.ſtatutũ.§.cũ vero.de reſcrip.in.vi.& incolatus quandoq; pluribus in locis vt dictum eſt per.l.aſſumptio.§.i.ibi.iuris prudẽtibus. ¶Similiter in clericis haẽbẽtibus plura beneficia curata in quorum quolibet ſecundum diuerſa tẽpora reſideret glo.lxxi. diſtin.in.c.primatus. Archid.iii.q.vi. in ſumma: taliter ꝙ i vtroq; æqualr ſe collocet.gloſ.in.c.non poteſt.de prebend.in.vi.ſecus ſi alteri per vicarium deſeruiret.vt in.d.c.q̃uis tunc ratione beneficii obedire ſuo prelato teneatur. Innoc.in.c.cum iam dudum,de prębẽd. qui etiam domicilium habere poſſunt reſpectu aliarum qualitatum originis puta vt ſup.doct.in.c.poſtulaſti.de foro competen.& vbi patrimonium,vel maiorem partem haberet, nõ dico habitationem quia cum clericus talis reſidentiam in ſuo beneficio facere tenea tur nec alibi habitare poſſit inſpicitur ꝙ de iure facere debet,& habitatio alibi momentanea cẽſetur.arg.l.ex facto in.§.rerum Italicarũ.ff.de hęred.inſt. niſi fuerit decẽnalis,nam tunc in odiũ ſui poteſt ibi conueniri ne melioris cõditionis ſtultus q̃ ſapiens ſit arg.c.cũ qui de prebend.in.vi.ſic Marianus.in c.licet poſt preceptorem ſuum limitat rationem modo dictam.videlicet.inſpici ꝙ de iure debet &c. ¶Sed quale domiciliũ ſiue forus debeat magis attendi poſſet dubitari,breuiter dicamus vt in ſimili tradit Bald.in repetit.l.i. quam fecit Padurę.C.de ſum.trinit.dũ conſyderat materiã differentẽ & indifferentem,vnde ſic aut cauſa eſt propter militiam armatam,ſiue inermen.cœleſtem vel fabrilem &c. vt infra ponam tunc forus militię debet attendi taliter ꝙ ſi alibi quamuis foro ſuo puta originis, vel domicilii vocaretur, excipere poſſet. ¶Quod abſq; dubio procedit in militia cœleſti.c.nouit.de iudic.cũ ſimil.nam non cõuenitur in loco domicilii rerum ſed coram Epiſcopo ſub quo militaret, ſi non habet ibi beneficium curatum,nam ſi haberet ibi verũ

domiciliũ

domicilium eſſet non alibi vbi omnes fortunas haberet. vt ſupra dixi. redeū-do & in militia literali. vt in auc. habita. C. ne filius pro patre. & armata vt in. l. magiſterię. C. de iuriſdi. om. iudi. quę proprię verę militię ſūt vt not. in. l. fin. C. de iuriſ. om. iud. arg. rubricæ & tituli: negociatores ne militent. C. lib. xii. de quibus omnibus infra dicam ſed in militia fabrili non præfertur talis forus, eſt tex. in. d. l fin. procedit etiam in caſu ſpeciali fauore matrimonii vt ſuperius dixi. ¶ Aut cauſa eſt non propter militiā ſed aliud & reſpicit pſonā propter ſe tunc forus originis pfertur puta ſi vocaretur ad honores a ciuitate originis. & ab illa incolatus. glo. in. l. i. C. de mun. & origi. quod intellige ſi eodē tpe. ſed ſi diuerſo tunc pręfertur, prior. gl. in. l. ciues C. de incol. arg. l. qui prior. ff. de iudi. cui origini ſuæ crederem præferri originē paternā ſi cum vocaretur ibidem reperiretur argu. §. affinitatis, inſti. de nup. ¶ Aut cauſa reſpicit perſonā nō pricipaliter propter ſe ſed propter accidens vt quia contrahens ſit perſonaliter obligatus: & tunc ſit locus pręuētioni cū ſit materia indifferens de qua Bald. vbi ſupra: niſi obligatio pacto ſeu conuentione alterata fuiſſet. l. ſiqs C. de pactis: cum ſimil. ℣ Aduerto tamen ꝙ vbi materia cauſæ pariētis obligationē eſſet materia differens tunc nō conueniretur in vtroq; foro exemplum, ſi perſonis imponeretur collecta propter res, nō corā orignis foro. ſed incolatus vbi ſitę res, eſſent conueniri poſſent. ¶ Quinimmo nec originarii illius loci collectę. ſi res ibi non haberent tenerentur, niſi in ſubſidium vt in. l. neminē. C. de ſacroſanct. eccl. ſic Bal. remittens etiā ſe ad notata per Bal. in. l. hæc conditio. ff. de condit. & demonſt. ¶ Si vero ambo domicilia eſſent incolatus, tunc ſunt opiniones, breuiter aut conuenitur actione reali. & conueniri debet in loco rerū vt dixi in articulo prorogationis rōnē rei ſitę. alias reus excipere de incompetentia poſſet: ſi in alio incolatu nō reperiretur: ſed ſi reperiretur dicas ꝙ poterit in alio incolatu conueniri itaq; ſit locus pręuentioni & iudex, proſequet ad exequutionē vſq; excluſiue nam iudex rerum exequetur. vt dicā in materia pręuentionis. per. l. a diuo pio. in §. ſniam. ff. de re iud. & per Bal. in. l. edicto. C. de edic. diui adria. tol. ſic intelligo materiā iſtam dicat quid velit & aliter Marianus. in. d. c. licet. in verſicu. quinto principaliter &c. Illud tamen non eſt obliuiſcendū ꝙ forus domicilii reſidentię ſiue incolatus concurrat cum quolibet alio foro, niſi ratiōe militię vt dixi. doct. in. c. i. de fo. cōpetē.

MODO præuētionis materiam aggrediamur & vnum verbū de vagabundo poſtmodum ad militias deueniemus Præuenire eſt iuriſditionē quæ pricipaliter, inſolidum, & in actu pluribus competebat, ſibi ſoli in aliqua cauſa appropriare, ſic Marian. in c. propoſuiſti de fo. compe. ℣ Principaliter dixit, quia non præuenit is qui ab altero iuriſditionē recognoſcit. l. iudicium ſoluitur. ff. de iudic. qd intellige reſpectu ſuperioris, videlicet ne pręueniat ſuperiorem a quo recognōſcit quin ab ipſo impediatur in procēdendo. ℣ Dixit inſolidū, quia ſi plures coniunctim iuriſditionē haberēt. vnus alterū non præueniret regulariter. c. prudentiam de offic. deleg. niſi in caſibus. vt infra dicam de ęqualibus. ℣ Dixit in actu, quia qñ quis habet in habitu tm̄ iuriſditionē, vt quia non cognoſcat niſi in defectū aliorū tunc oportēret expectare defectū, puta negligētiā, vel impedimentū de quo in. d. c. faciūt quæ in. c. cum plures, de offic. delega. lib. vi. ¶ Quod præuenire, ſeu quæ præuentio duobus modis conſydera-

tur, vel reſpectu iudicis præuenti ne ſe amplius intromittat, vel partium ne forum mutare poſſint. ¶ Et ſit ſiue iudices ſint æquales. etiam ſi non in ſolidum ſed cõmuniter iuriſditioné haberent (irregularis tñ eſſet hæc præuẽtio, quia tantũmodo tunc in negligentiã præuenti Barto. in. l. ſi maritus in magiſtratu. ff. de adulter. & ob duraturum impedimentum ſuperior non adeſſet, qui cognoſcere poſſet ſic Maria. in. d. c. concordat & ſaluat Bart. ab Ang. in d. l. ſi maritus.) ¶ Siue vnus inferior alter vero ſuperior ſit quilibet. n. eorũ poteſt alterũ præuenire. ⁋ Dummodo inferior a ſuperiore iuriſditionem nõ recognoſcat. per. l. iudicium ſoluitur. ⁋ Vnde archidiaconus præuenit epm in his quæ vtrique competerent. habetur in. c. ad hæc. &. c. cũ ſatis. &. c. fin. de off. archidiac. ⁋ Sed in quibus recognoſceret, ſecus eſſet vt dixi loquendo tamẽ de effectuali præuentione, videlicet ne a ſuperiore prohibeat: ſic ceſſat argumentũ de epo qui præuenit Papã in collatione beneficiorum. c. dilectus filius. de præben. &. c. iuriſditione. c. vt debitus de appel. nam etiam prohibetur. per. l. iudiciũ ſoluitur. ¶ E conuerſo, ſimiliter ſuperior præuenit inferiorem, cum ſit ordinarius totius diœceſis, vnde non tenetur expectare vt per appellationem deuoluatur ad ipſum; eſt tex. in princ. in auct. de defen. ciuit. Hoſtien. & Ioan. and. in. c. cum ab eccleſiarũ de offic. ordin. ¶ Niſi ſpeciali priuilegio vel conſuetudine epiſcopus impediretur. Hoſtien. in. c. paſtoralis. eod. titu. ¶ Quæ omnia procedunt, tam in iudicibus ſæcularibus, quam in iudicibus eccleſiaſticis. ⁋ Et mixtis, in iis quæ ſunt mixti fori ſiue vtriuſque, de quibus dicam in prorogatione fori ratiõe cauſæ prope finem tractatus. ⁋ Et in habentibus, vel vnam ſpecierũ iuriſditionis Bal. in. l. ſiquis poſtea. ff. de iudic. quem allegat Maria. millies, ſed non inuenio eum hoc dicentem, tã in ordinariis quam in delegatis. ⁋ Etiã cum clauſula quatenus duo vel vnus veſtrũ. de qua in. c. cum pluries. §. porro de offic. delega. lib. vi. ⁋ Secus in clauſula, quod ſi omnes nõ poteritis. de qua Abb. in. c. cum Abbas. de offic. deleg. ¶ Item procedunt, & in vno ordinario, altero delegato. c. ſtuduiſti. de offic. deleg. c. vt debitus de appella. ita Bartholomæus in addit. ad Maria. in d. c. propoſuiſti, in verſicu. circa ſecundum. ¶ Item in eo qui iure ſpeciali puta priuilegio vel conſuetudine acquiſiuit iuriſditionem nam poteſt ordinarium præuenire Innocen. & Ioan. an. in. c. iii. de offic. ordin. ⁋ Si videlicet præſcripſerit eam accumulatiue, principaliter, & iſolidum. ⁋ Secus vbi præſcripſerit, vt ordinarium omnino excluderet, quia tunc præuentio non cadit argu. l. decem. de verb. obligatio. ⁋ Idem ſi præſcripſerit in defectum iudicis ordinarii, per ea quæ ſupra. argumen. poſitorum in. c. irrefragabili. in princip. & in. §. exceſſus de offic. ord. ¶ Item in habentibus, vel voluntariã tantum iuriſditionem Lapus in allegatione. lxxviii. colum. iii. in fine, dicens de poteſtate inſtituendi. ad. l. primã. ff. de offi. cõſul. ¶ Item iudex præfectus cognitioni ciuilium præuenit iudicẽ criminalium in iis quæ incidenter cognoſcere poteſt, puta coram ſe teſtes falſum depoſuerunt, nam hos punire poteſt, & ſi ſit iudex ciuilium Barto. in l. iiii. §. aqua. ff. de aqua quot. & æſti. per not. per illum text. & l. nullum. C. de teſt. & l. ſciant cuncti. C. de probatio. quod præueniat. nõ Barto. ſed Marianus dicit. & indubitatũ exiſtimo, cum omnis ratio pręuentionis vigeat in iſto caſu. argumen. l. nulli. C. de iudic. cum ſimil. Vide Afflictum in deciſio. ccxix. dicentem in caſu hoc præueniri per citationem. ¶ Item ordinarius delegatum præuenire poteſt Hoſtien. in ſum. in titu. de offic. delega. §. quod ſit officium Innocẽ. & Hoſtien. in. c. ad pe

titionem. de accuſa. vbi Ioan. and.&
alii eſt tex.in.c.vt debitus.de appella.
vbi Marian. limitat & vide docto.vbi
etiam quando vnus delegatus præue-
niat alterum delegatum per diuerſas
literas impetratas ab actore & reo ibi-
dem do.Abb.recitat opin. & breuiter
per eum dicas ꝙ in pluribus delegatis
ſtatur datæ nec attēditur præſentatio.
¶ Si igitur ſecūdo delegatus velit prę-
uenire,vt quia coram primo delegato
literę non ſunt præſentatæ,non audi-
retur illa maxime ratione quia ſecun-
dus delegatus non eſt iudex idoneus,
quia reſcriptum ſubreptitiū fuit.ſi.n.
in eo narratum fuiſſet de primis literis
Summ.Pont.id non conceſſiſſet, cum
igitur non ſit idoneus,& text.illius.c.
dicat,coram iudice idoneo,non debe-
re attendi datam,ergo &c.¶ Sed ſi ſe-
cundus eſſet idoneus,vt quia fieret mē-
tio de primis quia impetratis ex con-
ſenſu partium,iuxta tex.in.c.cæterum
de reſcrip.tunc diceremus vt modo di-
cam de ordinario, & hoc voluit Bu-
trius.¶ Vnde per eundem textum ap-
paret, ꝙ cum ordinarius ſit idoneus,
ideo non attendatur data,ſed ſolū prę-
ſentata. VT SIC SI RESCRI-
PTVM FVERIT DELEGATO
PRÆSENTATVM, ORDINA-
RIVS DELEGATVM PRÆVENI
RE NON POSSIT.¶ Quod limi-
tatur in cauſa criminali,cum principa-
liter committatur fauore publico vn-
de taciturnitas partis non præſentan-
tis commiſſionem fauori pręiudicare
non potuit argumen.c.ſtuduiſti. eſt rō
Abb.& ſic intelligit textum in.c. ad pe-
titionem de accuſat.¶ Sed cōtra limit.
hanc facit,quia ſpeciale eſt in crimine
hęreſis.c. per hoc de hære.lib.vi.ergo
in contrarium eſt regula in cæteris cri-
minibus argumē.l.ius ſingulare.ff. de-
legi.nec ob.d.c.ſtuduiſti,&.d.c.ad peti
tionem quia loquuntur vbi Papa mo
tu proprio & ex certa ſciētia &c. vt in
ſequeñ. falleñ. ſed tamen hoc non eſt
tutum,ex quo dr ibi ad petitionē &c.
¶ Dic ergo per illud.c. & per rationē
de qua Abb.ꝙ fallentia vera ſit in cri
minibus vbi proceditur per īquiſitio-
nem,& ſpecialitas in.d.c.per hoc,non
conſiſtit in iſto caſu,ſed in cæteris, de
quibus ibi.ſic tene contra Maria.in.d.
c.propoſuiſti verſicu.primo fallit,nec
inuenio Bal.ita dicentē prout allegat.
¶ Item ſecūdo limit. vbi Papa ex cer
ta ſcientia cauſam certis iudicibus cō-
mittit,nam tunc de manibus ordina-
rii eam eripere videtur argu.c. vt no-
ſtrum.de appel.his enim caſibus atten
ditur data,vt ſic poſt ipſam ordinarius
delegatum pręuenire non poſſit.¶ Itē
tertio limita vbi literæ fuerint impe-
tratę de cōmuni conſenſu partiū,nam
tunc nō attenditur pręſentatio,ſed ſo-
lum data antequā ordinarius pręueni
ret,ſic Goff.quem ſequitur Butrius, in
d.c.vt debitus,idem ſi ſciente & pręſen
te aduerſario,vel eius procuratore, vt
per eoſdē. ¶ Quarto limita vbi iudex
qui præuenerit fuerit negligēs per an-
num in procedendo,ſic Butrius, nam
ſi fuerit cōmonitus a iudice ſecundo ꝑ,
& non proceſſit ammittit iuriſditionē
ob negligentiam.c.ſignificauit.de off.
ord.vbi vide gl.in verbo deſidia. ¶ Et
hæc omnia in ordinario coram quo
ceptum eſſet in cauſa procedere,& ſta-
tim qui literas impetrauit, de his exci
peret, nam ſi pateretur procedi p ali-
quos actus neq; proteſtaretur. ſibi ipſi
taciturnitas pręiudicaret.argumē.eo-
rum quæ modo diximus de communi
conſenſu. Bartholomæus in addi.ad
Maria.in.d.c.propoſuiſti. colum.xii.
ver.iii.fallit.&c.¶ Sed vbi ordinarius
non cepiſſet iudicium an delegatus eū
pręuenire poſſit clarum eſt ꝙ ſic,vt ha
betur.in.d.c.vt debitus,per glo.& do-
cto.& per Specu in titu.deleg.§. fina.
verſic.item ꝙ cauſa pendet.¶ Quinto
limita ſi vnus clericus haberet duo be-
neficia incompatibilia in diuerſis dio-
ceſibus,nam per ordinariū cuiuſlibet

dioc.poterit cõpelli ad oñdẽdũ titu. & diſpenſatione,licet ab altero ſit pręuentus.c.ordinarii.in gl.ordinariorum de offic.ordina.lib.vi.Marian. allegat Bal.in.l.ſiquis poſtea.ff.de iudic. forſitan eſt lectura non impreſſa,& ſemet in c.de multa de pręben.in.iii. principali.q.primæ qõnis, ſecundi membri. ¶ Sexto limit.quando ille cõtra quẽ procederetur non cõpareret, eſſet contumax.tunc ſuſtentaretur omnium iudicium & proceſſus,& ſi millæ ſententiæ darentur,ſicMarian.in.d.c.propoſuiſti.colum.xii.verſi.iii.fallit.Ancha. in.c.poſtulaſti eod.de foro competeñ. ☞ Niſi opponeretur excep. rei iud. vt per eundẽ.per.l.duobus. de excep.rei iud.☞ Nam non oppoſita,ſententia in diuerſa inſtantia contra,ſententiam tenet,niſi i caſu.c. diſpendia de reſcri.in vi.ſequitur hoc Marian.vbi ſupra recitans opiniones. ☞ Et pro exẽplo iſtius limitationis,vide Bar.in.l.vbi ceptũ. ff.de iudic.nume.iii.& melius per Bal. in.l.ſenatus nume.v.C.qui accuſ. non poſ.dicentem idem eſſe in pluribus iudicibus procedentibus per inquiſitionem,vt cõtra contumacẽ vterque procedere poſſit. ¶ Redeundo item epiſcopus expulſus a diœceſi eo caſu quo poteſt cognoſcere inter ſuos ſubditos in proxima diœceſi,pręuenire poteſt iudicem proximæ diœceſis vbi delictum commiſſum eſſet Ioan. de lign.in clemen.vnica de appella.Zabarella Imola & doct.ibidem reſpondentes ad Beltrãdum.per.c.eccleſia.de elect.☞ Quinimmo Marianus.in. d.c. propoſuiſti. de foro competen. vult vt punire poſſit ſecundum conſtitutiones propriæ diœceſis. ¶ Item arbitri iuris præueniunt ordinarium, puta exſtante ſtatuto.ſententiam arbitrorum efficaciam habere rei iudicatę ſunt arbitri iuris. qui ſi cognoſcere cepiſſent pars coram ordinario poſtmodum vocata. de pręuentione arbitrorum excipere poſſet. Paul.de caſt. in.l. pecuniam.ff. ſi certum petatur. ¶ Item per prorogationem dicitur præuentus proprius iudex que intelligas in ciuilibus & criminalibus in quibus proceditur per accuſationem.☞ Secus vbi per inquiſitionem.nam per pactum delinquentis ordinarius iudex non.tenetur ſtare iudici taliter prorogato, ſic Ioan: and. in addit. Speculi ſub titulo de compet.iudic.adit.§.primo verſicul. ſed nunquid: argumen.c.penulti. de cleric.coniug.capit.ex parte, el ſecundo.de priuileg.cum ſimil. ☞ Item ſecus inter clericos cum ipſi ſine conſenſu ſui ſuperioris non poſſint prorogare: alterius iuriſditionem. ſic Marianus in. cap. ſignificaſti. in verſicu.decimatertio quarto. Tu per hæc facias generalem concluſionem que. ¶ Vbicunque ſine ſui iudicis conſenſu non prorogatur tunc ſuus iudex non præueniatur. ¶ Item ſecus vbi prorogatio fieret per colluſionem, puta vt reus abſolueretur. & abſolutus fuit . tunc enim proprius iudex procedere poteſt , per ea quæ Bartol. in.l.ſenatus.de accuſat. & in.l. prima ff.de vi. bon . rap. Bald. in.l.nullum C.de teſtibus:doct.in.c. fœlicis.de accuſat. ¶ Et ſi ante abſolutionem conſtaret de colluſione, ſimiliter procedet. per eandem rationem. Immo ſi vna pœna punitus fuiſſet alia infligi per ordinarium poſſet Bald. in.l. cunctos populos.de ſumma trinita.& fide cathol. Barbat.in.c.de his. de accuſat. ¶ Item in his oibus aduertendũ eſt que præuentus in cauſa principali, dr̃ pũentus in acceſſoriis,&dependentibus ex ea Lapus ĩ alle.78.prope finẽ.

33 ¶ QVOMODO SEV PER QVOS ACTVS DICANTVR PRÆFATI PRÆVENISSE IVRISDITIONEM ita que alius IVDEX NON POSSIT ſe intromittere.☞ Concludũt eſſe pręuentam per citationem.moti ex gloſ.in.l.i.ff.de in ius vocã.& ex.l.li

bertus aduerſus, & ibi Bal. C. eodẽ Ioã. an. in addit. ſpecul. in tit. de libelli ob lat. §. nunc videamus, in princ. ☞ Dummodo factam ad partis inſtantiam qđ ſcribatur in actis, vbi priuatum negocium eſt, imol. in c. propoſuiſti, de foro. compe. ad ꝙ Bar. in. l. iii. §. hoc autẽ iudicium. ff. de dã infecto, & in. l. ad peremptorium. ff. de iudic. ☞ Vbi vero ex officio procederetur, fiſcus eſt loco partis, vel ipſe iudex. c. qualiter, & quãdo. de accuſ. vbi doctor. ☞ Neq; ſufficit libellum ponere in actus, vt per eadẽ iura. ☞ Quinimo neq; porrectio vt Bal. quem ſequitur Marianus. ℂ Niſi vbi ſtatutum extaret, oblationem habere vim conteſtationis, vt idem Marianus i. c. l. de libell. obl. arg. dictorum Bal. in repetit. l. ſeruum quoq; in. §. publice. de procurat. ☞ Qua de re nec officialis ponendo inquiſitionẽ in libro prçueniſſe diceretur Bald. in. l. i. C. de confeſſ. licet prçparatio dicatur. l. quẽ admodum. ff. de inof. teſt. ☞ Quinimo & ſi citaſſet ſed nulliter citaſſet doct. in. d. c. propoſuiſti per glo. in. c. cum plures de officio delegat. in. vi. Bal. in. l. cum quçdã puella, de iuriſd. om. iudic. per. l. penul. C. ne de ſtatu defunc. nam non perpetuaſſet, ſeu prçueniſſet. ☞ Et ſufficit vna videlicet prima quãuis peremptoria non ſit Iohã. an. poſt Guil. & cõmuniter Canon. in clement. vnica de iudic. in verbo citationes per tex. in c. propoſuiſti, de officio delegat. facit tex. i. §. fin. inſt. de pœna temere litig. & in. d. l. ſi quis poſtea. ff. de iud. qui cõtentatur partẽ eſſe vocatam. ☞ Quinimmo per illum textum, & per tex. in. c. propoſuiſti volunt ſufficere verbalem citationẽ, tam reſpectu partis ꝗ iudicis arg. l. vbi ceptum, de iudic. ita Marian. in. d. c. poſt Bal. in. l. ſenatus circa finem. C. qui accuſ. non poſſunt. ☞ Dũmodo peruenerit in notitiã citati, ſic Marianus p tex. in. d. c. in verbo. citamus: & in. d. l. ſi qs poſtea, poſt Iohã. an. Dominũ Ant. & Zabar ell ☞ Nec ob. Bart. & Bal. in. l. & quia. ff. de iuriſd. om. iud. volẽtes ſufficere cõmiſſionem citationis quia loquuntur quo ad hoc vt res deſinat eſſe integra. de qua materia habetur. in. c. gratum, in. c. relatum. in. c. licet. de officio delegat. ℂ Vnde ſequitur ſufficere realẽ citationem videlicet perſonalem capturam Bal. in. l. ſenatus. C. qui accuſ. nõ poſſ. per. l. ii. ff. de cuſt. reorũ, Ioh. an. in. c. i. de obliga. ad ratiocin. quos Marianus. ☞ Niſi prius alter iudex verbaliter citaſſet. ☞ Secus ſi eodem tẽpore ac eſſent iudices pares in Poteſtate videlicet, non alter maior, nam tunc realis potentior eſt, ſic idem in verſi. vii. quçro. ☞ Et hçc procedũt vbi quis plures iudices haberet quorum aliquẽ declinare non poſſet, vt Romæ Capitolinus iudex, & gubernator. de criminibus noſtris Romanorum. ☞ Sed vbi quis coram non ſuo iudice citaretur. non ex eo iuriſditio ſui iudicis prçuenta diceretur ſed tantũmodo cum prçcluſa via eſſet dilatoriç fori proponẽdæ. Bar. in. l. vbi ceptum. ff. de iudi. itaq; poſt litis conteſtationẽ. ☞ Et vid Bar. i. l. ſi. maritus. ff. de adul. dum vult, ꝙ iudex qui inquirere cepiſſet non prçuenerit quin impediri poſſet per alium iudicem coram quo accuſatio inſtituta ſit. ☞ Itaq; habes aliã limitationem, vide Paul. in. conſil. & Bal. in. l. ædita. xiii. colũ. C. de edendo. ☞ Quod vltimũ intelligerem vbi qui inquirere cepit realiter non citaſſet. nã ſi realiter tunc propter duo vincula nõ impediretur. §. affinitatis, iſt. de nuptiis. ☞ Verum crederẽ ꝙ ſi corã eodẽ accuſator proſequi vellet vt tũc ab inquiſitiõe deſiſtere deberet, argu. dictorum Bart. in. d. l. ſi maritus. ℂ Quætitur iuxta ꝑdicta quid ſi pro eodem negocio quis CITATVS EODEM DIE A DVOBVS IVDICIBVS FVISSET dic per Bal. in. d. l. ſenatus. C. qui accuſare non poſſunt ꝙ. ☞ Si vnus corũ eſt

maior coram illo comparere tenetur arg.not.in.l.ii.ff.de custo.reorum, & in.l.ii.§.fi.ff.ſi quis caut.Iohā.an.& doct.in.c.parati.de appell.ſpecul.de citat.in.§.contra citationem verſic. Item ꝙ vocati. ¶ Si ambo æquales & tunc ſi vna fuerit citatio realis alteri præfertur per ea, quæ in pręcedentibus, ita Marianus in.d.c.propoſuiſti, in verſic.vii.quęro. ¶ Niſi verbalis pceſſiſſet, quia cum per eā iuriſditio fuerit præuenta, vt ſup.non amplius impeditur, ſi ambo iudices eandem poteſtatem ab eodem dño haberent, ſed ſi a diuerſis dñis idem eſſet, & a captura ſic reali citatione relaxari debet, ſi captus oppoſuit de præuentione. ¶ Nihilominus quando iudex realis, eum audire noluerit, & appellationem reiecerit imo punierit pœna irreiterabili, iudex alter nil aliud operabitur nō.n.debet duplici pœna &c.ſic procedit ꝙ Ang.in tractatu maleficiorū, ſuper verbo iudex cōmiſit, & ꝙ bart. in.l.ii.ff.de cuſtod.reorū, &in.l.i.ff.de pœnis. Bal.in.l.i.C.vbi de crimi.agi oportet cū ſimil. ¶ Si vero pœna reiterabili tunc idem niſi verbal'r citatus fraudulēter ne compareret acceſſiſſet ad locum, vbi realiter captus fuit nā & a, iudice verbalis citationis iterum puniretur faciunt, quæ notantur.in. l.quæſitum.ff.de re iudic.in.c.quæ relam de procurat.in l.quo tēpore.C. de reſtit.milit.vbi glo.& Guil.de Cunio facit Federicus de Senis in conſi. cxl.quem ſequitur Marianus in.d.c. propoſuiſti verſic.xi.dicentē de priore qui interpellatus a.viſitatore, vt ſe viſitatiōi pararet.procurauit vt a, generali vocaretur, vt iret, & non viſitaretur, & hæc in criminalibus. ¶ In ciuilibus vero idem quod ſuperius de ir reiterabili, quia ſi ſoluit non amplius ſoluere d.bet: vt inſt.quibus modo tollitur, obligatio in princ.hæc ſunt noua cōſyderata per Maria.in.d.c.propoſuiſti, verſi.octauo &c. ¶ Redeundo ſi vtraqꝫ verbalis, & tunc ſi earum vna fuerit perſonalis pręfertur, per ea quæ bar.in.d.l.iiii.ff.de dāno infect. alias ſub diſtinguendum eſt ꝙ. ¶ Aut cauſa propter quā citatur habet maiorem conformitatem cum iuriſditione vnius.& ille præueniſſe dicatur, vt in ſimili de teſtibus variis habetur in.c.I noſtra de teſtibus. ¶ Si nō habet maiorem conformitatem, tunc aut citatus habet electionem de iure ſecundum ꝙ traditur i auct.habita.C.ne filius pro patre, vel ſimiliter, vt Marianus tradit in.c.fi.de foro compet.nec aliter probari poſſit quis præuenerit, & ſtatur ſuo dicto cum ſacramento arg.notatorum in.§.aliæ inſt.de action.& i.c. ſignificaſti, de homicid. ¶ Sed ſi nō habet electionem & ignorat, quæ nam citatio Pręueniſſet puta inuenit in domo nuncios eodem tempore, finaliter dicit Sorte dirimi, vel ipſe reus, vel actor iudicem eligere.poſſit cum non ſimus in interpretatiōe libelli.de qua in.l.ſi quis intentione ambigua.de iudic.propter rationem illam ꝙ reorū eſt fugere ſic vult Marianus. ¶ Dicas tu quando perſonaliter eſt citatus, vel habeat electionē ſiue non habeat.ipſe reus declarat corā quo fuerit primo vocatus.nam ipſe ſcire debet factum in ſe non vtiqꝫ actor alienū. ¶ Si non perſonaliter tunc non ex capite. Citationis primę, ſi ambo citationes eodem tpe ꝙ præſumitur, ſi eadē die expeditę fuiſſent, cū ſcire factū alienū ſiue nunciorū actor nō præſumatur.imo pſumat neſcire.l.is.ff.de iuris & fact. ignor.cum ſimil.ſed ex capite electionis iudex erit atqꝫ præueniet is quem voluerit actor gloſ.penul.in.c.dilecti vbi videtur caſus de foro competē.& in.c.cum ſit vbi cōmuniter Canoniſtę licet aliqui contra. ¶ Cum opi. cōmuni.ſpecul.de compet.iudic.adit in .§.i.verſic.quid ſi debitor.per.l.non vtiqꝫ.ff.de eo ꝙ certo loco. ¶ Vnde dico ꝙ ipſę citationes non perpetuāt

iuriſdictionem neq; præueniunt cum nil operentur, ſed præuenitur per electionem. ¶ Qua de re concludo, ꝙ ſi reus poſt habitas citatiões anteq̃ actor eligeret conueniret ipſum actoré pręueniret quod maxime cótinget in terminis.l.in tribus.ff.de iudic.& in.§. quędã inſt.de action.& in ſimplicibus etiam iudicis continget puta reus citatus vt ſupra:citari fecit actorem corã alio iudice ſuper iactantia actoris puta ticii.non ponendo verbum actoris in citatione.& ad declarandum ſe nõ eſſe debitorem ticii:perpetuumq; ſiléntium imponendum iuxta eaq; habentur per glo. Bar.& imolã.in.l.ſi contendat.ff.de fideiuſ.per gloſ. Bart. & imol.in.l.ſi finita in.§.elegãter.ff.de dañ.infecto, per Bald.in.l.diffamari. ff.de ingen.& manum de cuius intellectu,& practica vide Afflictum in deciſ. cclxiiii.loquétem in terminis noſtris nam certe præueniet vt ſupra, cum ſit idem negocium quamuis diuerſimode intentetur faciunt, quæ Marianus i.d.c.dicit in verſi.nono &c.poſt Nellum. in tractatu bannitorum in.vii. quęſt.ii.partis primi temporis, ꝙ qui præuenit citando homicidam.pręueniſſe dicatur mandatorem.cum idé negocium ſit. ☞ Aduerto tamé ꝙ ſi quis intentauerit condictionem ex.l.diffamari.C.de ingenuis, & manum, Reus nó dicitur præuentus ſi velit eſſe actor intentando actionem, vel infra tépus accuſationem . cum diuerſum iudiciũ, ſit nec fiat illatio iuribus vulg. ☞ Sed ſi diffamatus vult, vt ſuper re vel ſumma.de qua diffamatur iuriſditio præueniatur debet.officiũ iudicis implorare ſe non teneri, vt ſupra,& ſuper ſilentio &c. ☞ Ex his infert Marian. ꝙ per proteſtationem factam alicui non intelligitur factã eſſe præuentionem.ſic in verſic.xii. ¶ Quorum occaſione dicas per Bartolomeũ in additione ad Marianum.in.d.c.propoſuiſti verſic.ſeptimo quęro.ꝙ ſi actor fecerit citari reum & reus pro eodé negocio actorem, nec appareat quis fuerit prior,pſumetur actoré fuiſſe priorem,ex ratione quia reorum eſt fugere .l.inter ſtipulantem in.§.i.de verborum obligat. iunctis maxime notatis in.c.in noſtra.de teſtibus. ¶ Tu aduerte ꝙ aut reus reconuenit actorem tũc ſumus in claris videlicet, ꝙ ſi ex verbis citationis appareat reconuentionem quia pręſupponit pręambulam conuentionem actoris. ☞ Aut non apparet ex verbis, & tunc quia ſumus in dubio & quilibet dicit ſe eſſe actorem non video quomodo ratio Bartholomęi.videlicet.ꝙ reorũ eſt fugere &c. verificetur. ¶ His addas ꝙ iuriſditio pręuenta quo ad vnum ex litigatoribus ſociis non dicitur præuenta quo ad alios,eſt Additio,Alexãdri,ad Bar. in.l.denunciaſſe.in.§.quid tamen.ff. ad.l.Iuliam . de adult.dicens in facto obtinuiſſe.ꝙ Ang.i.d.l.ſi qs poſtea.ff. de iudic. ☞ Ampliat etiã vbi reſcriptũ contra ticium & quoſdam alios impetratum fuiſſet, ſi tamen aliorũ declaratio facta non ſit, per innoc.in.c.paſtoralis,de reſcript. ¶ Quia diximus iuramento,rei ſtandum quando eodé die a,diuerſis iudicibus fuerit euocatus videamus quid agendum VBI ALTER IVDEX IVRAMENTO &c. CONSEQVENTER ALTERIVS PRÆVENTIONI STARE NOLLET. ☞ Aut eſt talis a,quo præueniés recognoſceret iuriſditioné,& acquieſcere non tenetur cum & præuenientem prohibere poſſit per.l.iudicium ſoluitur.ff.de iudic.per not.per bal. in.l.i. C.quom.& quãdo iudex,in verſic.dixi de compulſione.cum allegat. ☞ Aut non recognoſceret ſed pares eſſent & recognoſceret vterq; ab eodem dño ſiue republica.tunc per alium impediri non poteſt quin ſi impediatur poſſit contra impedienté exercere iuriſditioné inhibédo condénando &c. .c.i.vbi gloſ.fin.c.pręterea.c.ſigni-

ficaſti.c.ſuſpitionis,de officio delegat, ſic Marianus ꝙcquid ſenſerit bal.poſt Hoſtien.& Archid.dicentem,ꝙ par in parem non habet Imperiũ. ¶ Tu aduerte ꝙ quamuis alter iudex a,procedendo deſiſtere nolit non per hoc iuriſditio pręuenientis impeditur quin explicari poſſit,itaq; nõ ſumus in terminis.d.c.ſuſpitionis,& aliorũ.c.neq; ĩ regula legis, cui iuriſditio.ff.de iuriſ. om.iudic. ¶ Vnde teneo contra Marianum,per tex.in.l.i.ff.ſi quis ius dicenti non obtemperauerit,ibi pœnali iudicio defendere ſecundum ius poteſtatis ſuæ.ſed ius poteſtatis ſuæ non extendit ſe ad alium iudicẽ,& quia par in parem &c.& quia alter extra territorium cõmoratur.arg.l.fin.ff.de iuriſd.om.iudic. ¶ Vnde concludo,ꝙ non deſiſtente,aut ad inſtantiam partis, & ex officio qui præuenit poterit punire partem coram altero inſtantẽ per.l,nulli.C.de iudic. ¶ Vel etiã nõ ad inſtantiã partis, & proceſſus vt nullus ſpernendus erit dũmodo corã deſiſtente fuerit exceptum, & inhibitum p .c.tuam de ordiñ.cognit.parte altera citata.per tex.in.§.i.in auct.in medio litis non fieri ſacr.iuſſ.c.Romana.de appellationibus &.c.non ſolum.exceptum ĩnq; & inhibitum nõ de pręuentione,quia tunc proceſſus nõ eſſet nullus,ſed de remiſſione faciẽda ne continentia diuidatur ita bal.in.d.l. in fin.inſuper & probatum per acta p̃uenientis qualiter prius coram ipſo iudicium inchoatum fuit, & ꝙ ſi alter iudex non deſiſtens exequeretur perſonaliter, vel in bonis ſuperior adeundus eſſet,per viam nullitatis vel appellationis ſi exceptum de præuentione fuiſſet,quia tunc nullitas male allegaretur,& hęc in materia noſtra. ¶ Cui addas,ꝙ ſi fuerit contumax reſpectu vtriuſq; iudicis ab vtroq; condẽnari poterit.bar.i.l. ſepulchri.ff.de ſepul. viol.& ab vtroq; exequi: q̃uis bal.in. .i.C.vbi de crimine &c.contrariũ velit,tene cum bar.cum quo bald.tenere videtur.in.d.l.ſi quis poſtea.ff.de iud. ¶ Dũmodo iudicibus vel eorum alteri non ſit notum impedimentum propter quod comparere non poſſet.tũc enim proceſſus iudicis ſcientis eſt ipo iure nullus,bald.in.c.i.de militæ vaſſallo,qui contumax eſt,diſputat Aretin.in.c.ii.de teſtibus. ¶ Redeũdo ſed vbi alter iudex non haberet iuriſditionem non eſt dare præuentionem.vnde dicendum per doct.ꝙ. ¶ Aut eſt penitus incapax.iuriſditionis quam exercet puta iudex laycus exercet ſpiritualia iuxta.c.ii.&.c.quanto.de iudi. in quibus neq; volẽtes partes poſſunt layci iuriſditionẽ prorogaꝛ tũc iudex ſpiritualis qui cognoſcere cepiſſet inhibere poterit, ne ſe intromittat.d.c. tuam.neq; partem alterã citare neceſſe erit arg.c.paſtoralis de appellat., faciunt quæ Federicus, in conſil,ccxx. cum et ex officio poſſit inhibere,lapus in alleg.lxiii.ſicut alias ſine citatione relaxat iuramentum debitoris.Rom. in conſil.cccevii.& Oldrad.in conſi. cxx.&.cxxxvi.quo facto proceſſus alterius eſt nullus, ſiue pars oppoſuerit ſiue de incompetentia nõ oppoſuerit. ¶ Dũmodo in ipſa forma appareat cã ſpiritualis. ¶ Sed vbi non appareret puta peteretur inſtrũm exequi quod prima fronte videatur purum atq; legitimum in rei tamen veritate contractus eſſet vſurarius ,tunc opponere neceſſe eſt alias proceſſus tenet cum directe ſeu ſpecifice non cognoſcat laycus de vſura.& ſimiliter vbi laycus iudex nõ ratione cauſæ in ſe ſed ratione alterius cauſæ pręiudicialis, quæ vertitur coram iudice eccleſiaſtico puta natiuitatis cognóſceꝛ nõ poſſet puta de hęreditate.nã opponi debet, hęc poſt alios Marianus. ¶ Tamen aduerto ꝙ in.i.membro videlicet,vbi omnino incapax eſt iuriſditionis tenerẽ inhiberi neceſſe non eſſe per ea,quæ Federicus in conſil.ccxx.iuncto quia iudex non

Inhibendo,

inhibendo, nõ potuit dare talem iuriſditionẽ arg.l.& q.a.ff.de iur.om.iu. quod non, conſyderauit Marianus.dũ d.c.& doctrinã do. Antonii allegauit in verſi.i.caſu &c.in.d.c. propoſuiſti.

¶ Quæritur poſt præfata ſi is qui tẽpore inchoati iudici erat vnius fori IVDICIO PENDENTE FIERET ALTERIVS FORI, quis debeat eẽ competens. ¶ Et articulus diuerſimode conſyderatur vel reſpectu rei conuẽti mutãtis forum, vel reſpectu actoris. ¶ Primo caſu multipliciter exemplatur & ſecundum diuerſos caſus diuerſa deciſio datur. ¶ Primũ exemplum eſt in laico qui poſt citationẽ efficeretur clericus in quo doctores diuerſas poſuerunt opiniones recitatas per Marianum in.d.c. propoſuiſti. ¶ Cõcludere finaliter ꝙ aut ſententia lata fuit per iudicem ciuilem requirens perſonalem exequutionẽ & laicus nõ ſe intromittet. Ioan.an.in.c.ſane.de foro competẽti, dum in ſimili tradit ꝙ quãdoq; iudex cauſæ quis eſt non autem perſonæ.is idẽ Ioan. an.in.c.i.de oblig. ad ratiocin.firmat concluſionem, hoc velle videtur Spec. in tit. de reo. in verſi.ſed quid ſi &c. quãuis loquat de criminali tantum nã ſi fuiſſet interrogatus in ciuili non alr dixiſſet quo ad perſonalẽ exquutionem per eandẽ rationẽ. ¶ Aut ſententia lata nõ fuit & tunc ſi eſſemus in iudicio criminali tenerem cum Ioãne de Deo in libro cauillationũ videlicet per aſſumptũ clericatum iudicem eccleſiaſticum eſſe adeũdum. per tex.xi.q.i.c. perſona. ¶ Q d crederem etiã ſi in fraudem, fuiſſet adeptus clericatũ puta dum eſſet carceratus a iudice ſeculari quicquid dixerit Ioan.and.recitatus.per Bart.in.l.i.ff. de pœnis.quia per fraudem eius nec p quãuis voluntatẽ carãcter laico ſubiici poſſet.c.atſi clerici de iudic. ¶ Nec ob.regula.l.vbi.ceptum.ff.de iudi.cũ ſimil. quia reſpondeo Irem perueniſſe ad caſum a quo incipere nõ poteſt: faciunt notata in regula factum. in fi.de reg.iu.in.vi.& in.l.poſt finitã.ff.de ſuſpect.tut.cum ſimil. ¶ Nec ob. text in auct.qua in prouincia: ibi omni priuilegio ceſſante allegatus per Spec.quia non includit priuilegium in'ertum in corpore iuris cõmunis: itaq; clericorum vt ibi glo.& omnes nõn ob. text.ii.q. iii.in.c.euthemium. quia loquitur in diuerſiſſimis terminis & mandatur degradari per Sũmũ Pontifi.neq; ſequit, crimẽ eſt primo quo degradari debet. ergo laicus cognoſcere põt eſſet conſequentia mala, nec ob. text.ii.q.i.in c.ſi peccauerit, prope finem. ibi vbi cõtigerit malũ. ibi moriatur quia loquitur in habilibus terminis iudicũ videlicet clericorũ neq; cõpræhendit caſum in quo loquimur: ne aduerſetur, textui in.d.c.de perſona &.d.c.at ſi clerici, de iudic. argu.c.cum expediat. de elect.in vi. ſic omnibus reſpõdere. ¶ Aut in iudicio ciuili tũc abſq; fraudis diſtinctione atq; in omni caſu tenerem corã laico qui iudicium inchoauerat cauſam finiri debere.d.l.vbi ceptũ & fuit opi. Alani.i.d.c.i.de oblig.ad ratioci.ſic ẽt Vincentius dicens ꝙ talis iudex exequtur ſentẽtiam ſuam.per.d.c.propoſuiſti.per.l.ſiquis poſtea.ff.de iudic.p no. in.c.at ſi clerici.de iud.hanc ſequitur Hoſtienſis.in.d.c. propoſuiſti facit.l. ii.ff.de excuſ.tutorũ.l.ii.in princi.&.l. tutor.ff.ad municip.cum ſimil. ¶ Nõ tamen exequutionẽ ſeu retentionem perſonalem eſſe faciendam per ea quę ſupra.& per Ioan.and. in.c.i.de obli. ad ratioci.& tu vide omnimodo Lapũ in alleg.cxviii.de foro compe. ſic ceſſat contrarium.d.l.non diſtinguemus in.§.ſacerdotio.ff.de arbitr. dum dicit non tamen cogatur ſententiam ferre nam loquitur de pœna, & perſonali aſtrictione. Et.l.prętor ait.§.i.ff.de excuſ.muner.cum ſimil. ¶ Ad quæ vide Ioan.an.Calde.&.d. Dominicũ. in.c. i.de cler.coniug.in.vi.volentes clericum etiã coniugatũ non poſſe aſtring

per iudicem laicum pecuniaria pœna & eſt cõmunis opinio. eſt tex. clarus in c. i. ¶ Nec obſt. ꝙ res peruenit ad caſum aquo incipe non poteſt: quia præualet regula. l. vbi ceptum. & regula c. propoſuiſti. & d. l. ſi quis ante. & l. cum quædam puella. ff. de iuriſd. om. iudic. in quibus ſpecialius prouidetur. dummodo perſonaliter non aſtringatur. ¶ Nec obſt. ꝙ fugiens ad eccleſiã habet immunitatem vt in. c. iter alia. de immunit. eccleſiarũ, vnde ꝙ multo fortius habere debeat factus clericus: vt argumẽtati ſunt qui recitantur per Marianum quia reſpondeo id procedere reſpectu pſonalis retentionis. ¶ Nec obſt. ꝙ declinatoria orta nouiter bene opponitur poſt conteſtationẽ. c. inſinuante. de officio delegat. vt dicebat Philip. Francus quia reſpondeo non eſſe ortam reſpectu bonorũ ſed tãtummodo perſonę. ℂ Quæ adeo vera puto vt etiam ſi citatus non fuiſſet añ clericatum. per iudicem laicũ conueniri poſſet in caſu quo appareret clericatũ in fraudem fuiſſe adeptũ loquor in cauſis non criminalibus per. d. l. hos accuſare in princip. & l. maritus. §. i. ff. de procurat. & per Ioan. an. in. d. c. ſane. & in actionibus realibus non perſonalibus. moueor per ea quę in. l. i. C. qui milit. non poſſunt. vbi ſi debitor cauſa litis fugiẽdæ ſit effectus miles debet abſolui a ſacramento. ſed in caſu noſtro non poteſt abſolui a caractere clericatus, ergo bene dixi non in perſonalibus. ¶ In hoc aduerto ꝙ in terminis ſuperioribus videlicet poſt citationem etiam credere in actionibus perſonalibus. per. d. l. vbi ceptum. cum ſimil. quæ ceſſat in caſu proximo videlicet ante citationem: ſed exequutio talis actionis poſt ſententiam laici fiet p iudicem eccleſiaſticum: vt in ſimili dixit Spec. de reo in. §. i. dum loquitur in criminali: ſic intelligo atq; diſcurro dicat quid velit Marianus. & vide Bartolum in. l. i. ff. de pœnis quem ſequitur Ioan. an. in addit. Specu. in titu. de oblig. ad ratiocin. in articulo recitantem ſed non firmantẽ nimium pedes. ℂ Et quæ de clerico dixit Ioan. and. fortius in profeſſo procedere voluit quia licet propter caracterẽ plus habeat ordo q̃ profeſſio tamen eo reſpectu quia mortuus eſt in mundo. l. Deo nobis. C. de epiſc. & cleri. & plura vouit vt not. in. c. vnico. de voto. in vi. igitur &c. ℂ Contra quem tenerẽ in caſu quo in fraudem monachatum eſſet adeptus poſtq̃ pro magno crimĩne citatus fuiſſet vel ante citationẽ ſi in crimine deprehenſus eſſet vt voluit Dyn. in. l. item Vlpianus. ff. de excuſ. tutorũ recitatus per Bart. in. d. l. i. de pœn. cum quo tranſirem in iſto caſu: nã ceſſat ratio caracteris. ¶ Nec ob. ꝙ quo ad mundum &c. quia dico mortẽ eſſe fraudolentã. non. n. cõmedere ceſſat & præſumitur fraus vt per eundem Dynum. ¶ Ex quibus etiã colligere poteris ꝙ clericus laico ſuccedens perſonaliter a creditoribus hæreditariis aſtringi nequiret. ℂ Redeundo ad q̃oñẽ etiã exẽplum eius erit in clerico qui ſe tranſtulit ad aliã eccleſiã poſt præuentam iuriſditionem. locus erit legibus in. l. ſi quis poſtea. ff. de iudic. & c. propoſuiſti. de foro cõpe. & l. cum quædam puella. ff. de iuriſ. om. iud. ℂ Exẽplum tertium dicunt in clerico in minoribus cõſtituto. qui poſt duxit vxorem. nã vel ciuiliter vel criminaliter prius fuerit citatus per eccleſiaſticũ iudicabitur. vt in. d. iuribus. & in. l. ſi quis decurio. C. de falſis. vterq; Soci. in. d. c. propoſuiſti parũ ante finẽ. ℂ Quartum exemplum in muliere quę nupſerit viro alterius fori q̃ ſui. d. l. cũ quædam puella. ℂ Quinto in laico ſubdito ratione domicilii tantũ qui poſtea mutat forũ. d. l. ſi quis poſtea. ℂ Et prædicta procedũt reſpectu exequutionis ſicut cognitionis Inno. in. c. ſignificaſti ibidem Imola & cõmuniter vt Marianus dicit. i. d. c. propoſuiſti. ℂ Niſi

qñ vellet exequi alieno in territorio tunc.n.locus erit.c.poſtulaſti eodē.de foro compe.vt iudex territorii ad literas pronunciantis exequatur: de quo in.l.a diuo pio.in.§.ſniam.ff.de re iudi.per Bal.in.l.edicto C.de edict.diui hadri.tol. ℭ An autē iudex domicilii ſubditum extra territoriū exiſtentē excōicare poſſit do.Ant.in.c.a nobis.el primo.de ſen.excom.in pen.cart.quē ſequitur Felyn.in.c.fi.de foro cōpe.ꝙ ſic.pro cā iam dānata vel quę ortū intra territorium habuiſſet,vel extra ſed effectum intra operaretur. ℭ Vidimus de reo ſequitur de actore qui mutauit forū an potuerit inuito reo. Bar.& docto.dicūt negatiuā in.l.vbi acceptū.ff.de iud ꝩ Quod intelligas in terminis au.l.q ſemel,vbi tex.C.quō & qñ iud. ꝩ Sed ſi reus fuiſſet cōtumax,actor aliū iudicē adire potuit arg.l.& poſt edictū ff.de iud.Bal.in.l.ſepulchri violati actio.ff.de ſepulchro viol.& in.l.ſi quis.ff.de dā.infect. ℭ Sic prio limitā niſi primus iudex conſenſiſſet quia cū tunc præoccupata fuerit iuriſditio. per.l.ſi quis poſtea.ff.de iud.&.c.propoſuiſti.de fo.cōpe.pōt iudex agere interdicto vti poſſ.contra turbantem per ea quæ Barto.in.l.fi.ff.ſiquis ius dicenti non obtemp.hæc eſt apoſtil.ad Bar.in.d.l.vbi. ℭ Scdo limitatur vbi actor nō voluntarie ſed ex neceſſitate vnum iudicem adiuiſſet,nā coram alio perficere poterit. vt.l.ſed & ſi reſtituatur in.§.ſcdium.&in.§.ſed ſi dies.ff.de iud.Bal.in.d.l.vbi ceptū. ℭ Tertio limitatur vbi neceſſitas ſuperueniſſet:puta ſi officium iudicis corā quo iudiciū inchoatum eſſet ſublatū fuiſſet. Bar.i.d.l.vbi.

5 ET quia diximus de multiplici foro originis & incolatus his adendum eſt de vagabundo. eſt enim is qui vagatur per mundum. glo.in.l.iiii.§.prætor ait.ff.de dā.infect.vbi Bar.& cōmuniter,tex.vbi gl. Bart.& doct.in.l.i.C.de colon.paleſt.lib.xi.canon.in cle.cām.de elect.bar.& Bal.in.l.i.C.vbi de cri.ag.oportet: quicquid voluerit gl.in.d.l.eius in.§.celſus.ff ad munici. ℭ Nā vagabūdus vbiq̧ conueniri pōt iuxta illud vbi te inuenero ibi &c.d.l.i.& in.l.hęres abſens in.§.at ſiquis.ff.de iud.vbi Bart.Bal.& Ang. ꝩ Dubitatur an vagabundus conuentus liberetur vbi idonee cauiſſet de reſpondendo ad locum domicilii vel contractus.vr ꝙ ſic per gl.in.d.§.at ſi quis:& i.l.ciues.C.de incol.lib.x.fuit opi.Pilei & Rofredi Beneuentani:& Spec.de cōpet.iudi.adit.verſi.xl.alias.in.§.i.in ver.ſed quid ſi debitor.& ibi Ioā.an.Pet.& Cyn.in.l.i.C.vbi de crim.agi oportet.& ibide bal.dicēs tam in contractibus q̄ in delictis.& ad locum domicilii,intelligas,videlicet originis,quod domicilium,nō amittit.vt ſuo loco diximus. ꝩ Opinione hanc reſtrinxit Cald.in.c.i.de rap.per.l.primā.C.vbi de crim.agi oportet,videlicet verificari vbi quis domicilium haberet ſed per mundū aliquatenus vagatur,non in eo qui totalr̄ eſt vagabundus per.d.l.primā.& quia creditores fraudarentur arg.c.ex parte de priuileg.&.c.ii.ne cler.vel mon.quā ſequitur Marianus poſt dñm ſuū.in.d.c.licet in verſi.i.igitur &c. Quę rō ſi vera eſt deſtruitur & fortius dictū Hoſtiēſis in ſumma.de fo.compe.ꝙ vagabundus cauere poſſit eligēdo locū vbi cōueniatur:cuius iura dicit Marianus non probare & certe ſi verū eſſet eligeret locum ad incōmodū actoris. Vñ finalter cum Calderino & Mariano tranſeamus.ſed declaremus ꝙ tunc dicatur qs aliquatenus vagari cum ſit ſolitus qñq̧ redire argu.tex.in.§.apiū inſt.de rerum diuiſ.ſed ſi per decenium nunq̄ redierit tūc dicatur vere vagabundus: arg.eorum quæ ſupra diximus de domicilio per decenium conſtituto. ꝩ Et ꝙ dictum eſt de vagabundo.intelligūt Specul.& Hoſt.etiā in eo qui expulſus fuiſſet a ciuitate nec nouum domicilium alibi conſtituiſſet.& citantur vbi

cómorantur Ang.in.l.i.ff.de iud.cum ſimil. ⁋ In omnibus finalibus ſupradictis aduertendū eſt in procedendo & iudicando iudices obſeruare debere ſtatuta & conſuetudines locorum in quo procederetur, iudicaretur de quo in.c. ꝙ clericis.& per doct.de foro compe.

TRANSEAMVS ad tertium principale videlicet qualiter forus in genere prorogetur iuris diſpoſitione certe per MILITIÆ ASSVMPTIONEM eſt tex.in.l. municeps.in §.fi.ff.ad municip.qui loquitur reſpectu militię prout eſt in actu non reſpectu aſſumptionis militiæ prout eſt aſſumptio dignitatis & dicit ꝙ conueniri debet in loco vbi inhæret. declarat Bar.hoc eſt efficitur ciuis eius loci vbi ſtipédia meretur donec ea meretur: ꝙ ſequitur Florian.in.c.fin.de parroch. & hoc intelligitur non reſpectu cauſarum ad militiam pertinentiū vide omnino Bal.in.l.ſi.C.in quibus cauſis militando &c.nam reſpectu illarum cauſarū corā magiſtro militum nō ab alio punitur neqꝫ conuenitur.l.magiſteriæ C.de iuriſd.om.iudi.l. militibus.ff. de cuſtod.reorum cum ſimil. ſed aliarum in quocūqꝫ loco ſeu territorio exiſtat. Cy.& Bal.in.l.iii.ff.de offi.præſidis. ⁋ Quę procedunt tantummodo in militante ſecus in non militante. Specu. in tit.de reo in.§.i.in prin. Marianus in rub.de foro compe. verſi. lxix.niſi in quibuſdam caſibus qui habentur in d.iuribus. Sed reſpectu aſſumptiōis militiæ inquantum militia eſſet dignitas diſputauit in.c.quanto.de mag.& certe ratione dignitatis ſecularis quis ſortitur forū.l.filii §.ſenatores.ff.ad municip.ad quod eſt tex.in.l.vnica.C.vbi ſenator.vel clariſſ.

ET hæc in armata militia ſimiliter in COELESTI MILITIA dicendum eſt vnde ꝑ aſſumptionem clericatus quis dicitur prorogare forum iudicis eccleſiaſtici.c.nouit.de iudi.cum ſimil. a quo ordinem vt ſuo epō recepiſſet ſecus ſi nomine alterius epi ordinem contuliſſet . arg. c.ſi eps de præben.lib.vi.ſic in.c.licet ratione de foro compe.vbi per Bart. in addit.ad Marianū.taliter ꝙ neqꝫ de conſenſu eius tacito ſicut expreſſo no. in.c.ſignificaſti.&.c.ſi diligenti. de fo. compet. puta ſi taceret ſe clericum dū procederetur quicquid notatur in verbo contumacia.in.c.veniés. de accuſ. neqꝫ conſenſu ſui epi coram iudice laico conueniri poſſet neqꝫ conſenſu Papę nam cum in nouo etiam teſtō Xps illos exemerit a poteſtate laica dicens tu es Petrus &c.xxi.diſtin.c.in nouo. &.ix.diſtin.c.qm̄ cum ſimil.dicendum eſt Papā non poſſe clericos ipſos ſubiicere Imperatori.cum diſpēſaretur cōtra ius diuinum contra.c.ſunt quædā. xxv.q.i.ita Marianus in.c.i.de fo.cōpeten.poſt Abb.in.xxv.declar.ſubdés idem eſſe ſi non a iure diuino ſed ab eccleſia fuiſſe exemptos teneremus quia cum per talē ſubiectiōnē decoraretur ſtatus totius eccleſiæ non poteſt Papa attentare.vii.q.i.c.at ſi illa.gloſ.in.c. literis de reſtit.ſpolia.habetur in.c.ii. de maio.& obed.vbi Inno. Hoſtien.& Ioan.and.multa ſuper hoc dicentes. ⁋ Redeundo coram eccleſiaſtico in quē iudice vel a clerico vel a laico cōueniatur tex.eſt in.c.ſi quis clericus. de fo. competen.vbi doct.vel actione perſonali ſiue reali etiam reali de rebus propriis & nō eccleſię ad ꝙ omnino quæ dixi in.c.ſane infra eo.in verſi.nona declaratio. ⁋ Per aſſumptionem clericatus inqꝫ non tantum conſtituendo ſe in ſacris ordinibus,ſed etiam in quocunqꝫ minori ordine per tex.in.c.nullus iudicum eodem.ibi vllum &c.& in c.cum non ab homine & in.c.at ſi clerici.ſup.tit.proximo de iudi. & in.c. cum contingat de ætate & qualitate. Quāuis conſentirent ſe coram iudice

layco cōueniri.d.c.at ſi clerici iunctis notatis.in.c.ſi diligenti, de for.compete. ¶ Adde & niſi hęc tria cōcurrāt videlicet, vt clericus ſit in minoribus conſtitutus non beneficiatus. & reputatus pro layco.& deprehenſus in crimine, nam ſi hæc tria concurrant a, iudice layco iudicari poteſt Butrius. in.c.cum olim.de priuil. ¶ Addas etiā clericum coram layco conueniri vbi ſtatuto caueretur vt legata omnia inſinuentur,nam ſi ſit hęres clericus citari peteretur per legatarium coram iudice layco ad contradicēdū ideſt cur. legatum non debeat inſinuari,in ſimili caſu allego Bal.in.l.teſtamenta omnia.C.de teſtam.vide quæ diximus de conſenſu ſui ſuperioris in ſubſtantialibus prorogatiōis. ℂ Et adde ꝙ ſi quæſtio ſit ſup habitu videlicet an ſit clericalis,vel non cognitio ad laycū pertinet Guido Papæ i deciſio.cxxxviii. reſpondens contra tenentibus. ¶ Aduerte quia ſatis contra ipſum vrget additio in verbo.habitu la.i.cum alia ſu per eodem verbo.dum loquitur de cognitione an ſit clericus,& concludere laycum iudicem adiri qui ſi viderit cōtentioſe agi hoc eſt requiri altiorē indaginem vlterius nō procedet. ℂ Redeundo ad concluſionem procedit. Et non tantum per ipſam aſſumptionem verum etiam per ſpem aſſumptionis vnde ſi aliqui ſint non clerici nec aliquo in ordine conſtituti ſeruientes tamen ſub ea intentione,vt clerici fierent non ob conſequendum prēmiū principaliter neq; cauſa adiſcendi, ꝙ percipitur incumbendo rebus eccleſiaſticis coram eccleſiaſtico conueniūtur,ita Marianus in.c.ſi quis clericus. de foro compet.in quinta declaratione cum ſequent.intelligit textum, in. c.nullus clericus, eodem cum glo.ii. quicquid voluerit Federicus de Senis & Vincen.dicens non procedere niſi in obligatis & aſtrictis eccleſię qđ dictum ſatis ęquum puto niſi vbi cōſuetudo eſſet vt tales coram iudice layco conueniantur, nā licet cōſuetudo non poſſit operari vt clericus coram iudice layco conueniatur etiam accedente voluntate Papæ tamen in iſtis poterit operari ſic Marian. ¶ Item niſi tales in fraudem ſeruitium tale prętarent, ſic dicit in nona declaratione per.l.ſemper.§.diuus quoq; pius.ff.đ iur.imunit.&.l.iura in.§.fin.ff.de muner.& honor. ¶ Sed dum dictum eſt ꝑ miū principaliter videtur contra.c. fin.de officio Archid.ſoluūt doctores ſpeciale eſſe in familia Epiſcopi,vt nō coram iudice layco conueniatur q̄uis propter prēmium ſeruiret &c. ℂ Sed contra hoc faciunt notata,per gloſ. xxxii.diſtinct.c.in eos:& in.c.ad liberandam de iudic.in parte deciſiua,vbi doct.in.x.&.xv.notabili.& in.l.ii.C. de Epiſcopis & cleri.& in.l.ſi quis.C. vbi cauſæ fiſcales, reſpondet ſpecula. de competen. iud.adit.in.§.i. verſic. xxvii.ꝙ ruſtici,& ſerui eccleſię non cōueniuntur coram iudice layco verum eſt de rebus quas ab eccleſia tenent.ſecus ex eorum cōtractibus ſeu delictis, ſic etiā dicas de familia ſacerdotis niſi priuilegium ab Imperatoř conceſſum eſſet,vel rationē generalis adminiſtrationis in eccleſia ſenſit gloſ.in.c.iudicatum.lxxxix.diſtinc.& dn̄s Maria.in .c.nullus iudicū, de foro competē.nā quamuis non ſic clericus tamen gaudet priuilegio fori generalis adminiſtrator,ſic Marianus in.v.&.xx.declaratione. ℂ Et hęc de familiaribus ſeruientibus dietim, vel pro aliquo paruo tempore,ſed ſi ad annū ad minus, gaudebunt priuilegio fori Alberic.in .l.i.C.de ſacr.ſan. eccleſ.quē ſequitur in.d.c.ſi quis clericus.in.xviii.declarat. Marianus ita intelligens.dictum Baldi in.l.i.C.de Epiſcopis & cleric. dicentis ꝙ temporalis familiaris non habet priuilegium fori niſi durante familiaritate, de quo innoc.in.c.fin.de arbitr.nā intelligit de temporali non

ad paruum tempus. ¶ vnde Marianus infert ꝙ oblati, & conuerſi eccleſiarũ etiam ſęcularium cum ſint de familia, vt perpetuo ibi ſint foro gaudebunt ad ꝙ ſunt notata in.c.vt priuilegia, de priuileg. & Hoſtie.in ſumma de regu. §.i.verſic.quid ſit de ruſticis. ¶ Nihilominus aduerte, ꝙ etiam ſi ad paruũ tempus nihilominus priuilegio fori clericorum gauderet, ſi priuilegiatus puta ſacerdos cõmode priuilegio ſuo vti requiret niſi tales in priuilegio includerentur. Felyn.in.c.nullus iudicũ de foro compete. Bar.in tract.repreſal.volens & famulos portantes veſtes & nũmos ſcholaribus non capi pro repreſaliis prout neque ſcholares ipſi capiuntur. ¶ Sed de concubina non ſic non enim ex delicto debet reportare cõmodum facit tex.in.l.ſi ab hoſtibus.§.i.ff.ſolut.matrim.cum notatis, non ob.gloſ.in.c.eos.xxxii. diſtinct. & ibi domin.quia reſpõdent loqui reſpectu ſacrilegii quod cõmittit fornicando cum clerico.ideo coram eccleſiaſtico conuenitur & corã iudice layco locus enim eſt prępuẽtioni, vt is idẽ dicit in.c.cum ſit generale de foro cõpetent. ¶ Ex his patet ꝙ vxores clericorum gaudent priuilegio fori not.in .d.c.eos quo ad omnes cauſas, ſi virgines cum ipſis ſe copulauerint, & ſi iidem aliam vxorem non habuiſſent quorum duorum vno deficiente neq; ipſi clerici foro gauderent.c.i.de cleric.cõiung.in.vi.minus eorum tales vxores, quia propter vnum quodq; & illud magis vt i auc.multo magis.C.de ſacr.ſan.eccl.nam coniugium nõ repugnat ordini not.in.c.cum olim. de cleric.coniugat.ad ꝙ eſt regula.l.cum quędam puella.ff.de iuriſd.om. iudi.&.l.fin.C.de incol. lib.x.dũmodo legitima ſit eſt tex.in.l.de iure.ff. ad municip.& not.in.d.c.eoſ.& dummodo maritus ſit promotus ad ſacros ordines, & incedat in habitu & tonſura, & vouerit continentiam vxor uã tunc omnibus priuilegiis gaudet.de quo in.c.cum ſiſ.&.c.ſane.de cõuerſi. coniug.vel ſi maritus profeſſus eſt. ¶ Non ob tex.in.c.i.de cleric.coniugat.in.vi.& ibi Io. Ant.quia ibi erat ſimpliciter clericus non ſeparatus ab vxore, nec in habitu &c.ſic Marianus. in.xvii.declar.vnde nullo priuilegio gaudet, ſed ſi ille incederet in habitu, & tonſura vxor eius foro gauderet in criminalibus, etiam ciuiliter intentatis. ¶ Nec ob.dicendo ꝙ eſt inconueniens ſi coram iudice layco in ciuilibus conueniretur in criminalibus vero vt ſupra.quia reſpondet ꝙ hoc eſt in marito ergo non inconueniens. ¶ Nec ob.ꝙ caracter non ſit in vxore ſicut marito ſic diuerſa ratio laboret, quia dicit ꝙ licet illud inferat ne vxor gaudeat priuilegio.c.ſi quis ſuadente diabolo.xvii.q.iiii.tñ non infert ad

37 priuilegium fori. ¶ Nunc in prædictis aduertendum eſt ꝙ poſita de clericis procedunt nõ tantum in veris clericis, vt ſupra verum etiam in fictis ꝑſonis clericorum vnde VNIVERSITAS non ex ſolis clericis conſtituta non coram iudice layco poteſt conueniri ſi pares in numero eſſent, quia digniores trahunt ad ſe minus dignos.not Bart.in l.fin.ff.de colleg. illicit. Bald.in auct.habita.C.ne filius pro patre. Anch.i.c.ea quæ de regul. iuris in repetitione.innoc.& Dominus Ant.i c.dilectus.de exceſſ.pręlat. ſed corã iudice eccleſiaſtico Epiſcopo puta vl'eorum rectore, nam rector cõpetẽs eſt iudex vniuerſitatis, vt in auc. habita.C.ne filius pro patre iũcta gl. in verbo publicis.in.l.fi.C.de iuriſd. om. iudic.dummodo rector clericus exiſtat, vt in.c.cum nõ ab homine de iudic.cum ſimil.& conueniatur ſcholaris, vel ſimilis occaſione ſcholaſticæ vel eius (cuius eſt vniuerſitas) profeſſionis not.in.l.fin.C.de iuriſdit.om. iudic.& per innoc.in.c.cum eccleſiarum de officio ordin.quinimo per Sa.

lyc.in au t.habita.C.ne filius pro pa tre etiam ſi clerici eſſent pauciore. ☞Quod Marianus verum intelligit, ſi clerici conuenirentur nō vt vniuerſitas,ſed vt ſinguli de vniuerſitate, ſic i .c.ſi quis clericus de foro compet.in. xiiii.declaratione, ſed quando conuenirentur vt vniuerſitas tunc non attēditur dignitas ſed pars potentior per tex.in.l.quęritur.ff.de ſtatu homin.& in.c.ex literis & in.c.cum ſecundū.de iure patron.ideo coram iudice layco cōueniretur.☞ Nihilominus finaliter indiſtincte tranſeundum eſt cū Salyc. per ea quæ is idem Marianus cōſuluit quem refert, & dicit ita in practica ſeruari Socyn.in.l.cum ſenatus.circa finem.ff.de rebus dub.nam voluerunt, ꝙ ſi vnus tantum vniuerſitatis clericus eſſet non coram iudice layco vniuerſitas conueniretur. ☞Ita etiam cōtingit vbi laycus eſt clerici conſors litis nam ratione connexitatis coram iudice eccleſiaſtico traheretur.Paul.in cōſil.cccxxiii.in libro.ii. in fine cōſilii. ☞Ex his apparet quomodo quis ingrediendo vniuerſitatem dicatur prorogare forum eccleſiaſticum, vel etiam alium laycalē forum vltra ordinariū ſuum,nam & ſecularium vniuerſitates & collegia dūmodo approbata ſuum rectorem habent coram quo ſinguli de vniuerſitate conueniuntur, vt per Bar.& alios.in.l.ſi.C.de colleg.illici. cum ſimil. ¶Quæ dicta de vniuerſitate mixta clericorum & laycorum procedunt ſiue cauſa diuidua ſit ſiue indiuidua.nam illa diſtinctio procedit nō reſtringendo terminos ad vniuerſitatem ſed ſimpliciter & in omni caſu layci conueniri debent ratione clericorum coram iudice eccleſiaſtico ſi cauſa indiuidua eſſet quinimo rōne vnius tantūmodo clerici admiſſi,vt ſingulariter dinus in.l.iuris peritos.§.i.ff.de excuſ.tut.& ibidē Bar.clarius Socin. vbi ſupra,ad ꝙ doct.mod.in.l.ſi eman cipati.C.d colla.Paul.i cōſi.cccxxiii

libr.ii.& in criminalibus Hyppol.in quodam conſilio ſuo.¶Quæ de clericis dicta procedunt in quibuſcunq; INTRANTIBVS ALIQVAM RELIGIONEM ſeu profitentibus regulam approbatam nam eo ipſo forum prorogaſſe dicuntur.vt in.c.fin.de relig.dom.facit tex.in.c.ſi quis ſuadēte diabolo.xvii.q.iii.& non ſolum profitentes tria ſubſtantialia regulæ videlicet caſtitatem paupertatem & obedientiam de quibus in.c.cum ad monaſterium.de ſtatu regul.ſed etiam CONVERSI talium religionum & regularum licet nullum ſuſceperint ordinem clericalem,nam eccleſiaſticę perſonę ſunt vnde.& eccleſiaſtici fori dicuntur.not.in.c.parrochianos.& in. c.ex tenore cum ſimil.de ſententia excōm.& in.c.ex eo.de elect.in.vi.cum ſimil.ita Marianus in.vii.declara.vt ſunt qui vocantur TERTII ORDINIS Felyn.in.c.ii.de foro.compet.poſt Iohā.an.in.c.ſciant.de elect. in.vi.& vt ſunt qui vocantur FRATRES GAVDENTES ſecūdū Bart.in.l.i.ff.de pœnis, latius i.l.ſemper.ff.de iure imun.dicens ita conſuluiſſe Gui.Archid.& Dynus.& vt ſunt FRATRES DE POENITENTIA ad ꝙ Calderin.in conſil.xci. Bal.in.l.placet.C.de ſacr.ſanct.eccle. de quibus an eccleſiaſticę perſonę ſint Anchar.in.c.ea quę.de reg.iur.in.vi. doctoresq; in.c.i.de Simon.☞Cōtrariam tamen opin.in iſtis fratribus tenuerunt Federic.in conſil.cxlv.Guil. de monte laud.in clem.cum ex eo.de ſententia excōmun.& ibidem anchar. & Calderinus in conſi.lvi.ex ratione quia non ſunt ſtricte perſonæ eccleſiaſticę,melius quia non profitentur ſubſtātialia regulę & neq; vxores neq; bona dimittunt & recte intuendo eorum ſtatus magis tendit ad laycalem ꝗ eccleſiaſticū vnde ſuccedit tex.in.l.quæritur.ff.de ſtatu hom.facit tex.i.c.duo ſūt.vii.q.ii.☞Nihilominus Marianus

diſtinguit in.ix.declaratiōe, ꝙ aut iſti aſſumunt habitum religionis auctoritate ſuperioris ita vt ppetuo ſint deo dediti & mortuis vxoribus alias non ducant ęquum ſit fori priuilegio gaudere niſi fraudelenter ſuſcepiſſent,ſi vero aliter habitū ſumpſiſſent locus erit opinioni Federici,niſi conuenirentur ob res effectas de foro eccleſię ad ꝙ.c. ſane eodem contrariis reſpondet, & ſubdit in his multum operari conſuetudinem, aduerte tamen dum dicit, ꝙ æquum eſt &c.nam non tolluntur ꝑfate rationes de dicta.l.quæritur, qua de re potius dicerem eſſe locum pręuentioni. ¶ Ex quibus ita dictis facies cōcluſionem, ꝙ quoties magis eorum ſtatus participaret de continētia,& vita eccleſiaſtica q̄ laycali, foro gauderēt,exemplum datur in fratribus, qui vocantur HIESVATI.Dñs Ant. in.c.ii.de foro competē.ſed Abbas in .c.i.eodem contrariū tenuit quia poſſunt redire ad ſeculum,& quia mortaliter peccant faciendo nouam religionem contra.c.fin.de relig.dom.cum ſimil.vnde cōmodum non merentur. arg.notatorum in.c.ii.de cler.coiug. Cui reſpon.Marianus in.d.c.i.ꝙ audiuit eos habere priuilegia ſummorum pontificum,itaq; eſſe perſonas eccleſiaſticas. ℣ Aduerto quia ſi procedit ex priuilegio, non congruit pro exēplo noſtræ concluſionis, concluderem ꝙ & ſine priuilegio.ratione vitæ atq; ſtatus eorum foro gaudere deberent,nec obſt.ꝙ poſſint redire ad ſeculum q̄a ſtante ſaltim infamia facti redire non poſſunt,nam id fieri nō poſſe dicitur, ꝙ factum infamiam quamuis facti irrogaret,vel ꝙ minus honeſte factum diceretur argu.& not.in.§.impoſſibilis inſt.de hęred.inſti.prętereà clerici in minoribus ordinibus cōſtituti poſſūt redire ad ſeculum tamen &c. ¶ Secundum exemplum datur in his qui vocātur CANONICI SÆCVLARES, & quāuis quidam contrariū velint nihilominus Rota ī antiquis deciſ.cccxcviii.hoc tenet cum diſtinctione ſi portant habitum ſuæ canoniæ, vt ſuperlitium,vel alium habitum,nec degunt in propriis domibus,ſed in ſeruitium dei; & quamuis Marian.aliter concludat videlicet.concluſionē non aliter eſſe veram quā ſi cum epiſcopi vel alterius ſuperioris auctoritate habitum aſſumpſiſſent,nihilominus concluderem cum ipſa Rota non tam cōſiderando epiſcopi auctoritatem q̄ eorum viuēdi modum vna cum lege honeſtatis eos prohibente ad ſęculum,redire arg.l.digna vox.ff.de legibus. ℣ Sed in HEREMITIS trāſirem cum Mariano.videlicet foro nō gaudere ſi ſine epiſcopi auctoritate habitū aſſumpſiſſent nam non tantum clerici non ſunt,ſed neq; religioſi niſi large, vt not.in.c.eccleſia de conſtitut.ſunt ſicut locuſtę ſine rege.not.xvi.q.in.c. qui vere.& ibidem Guil.ad libitum recedunt nec ita lege honeſtatis ſicut ſupra prohibentur, ſic Archid.& Iohā. de lign.in.clem.ii.de prębē.vbi Guil. de mōte laud.& Ancha.in regula.ea quę fiunt.in.vi.in.vii.q.& in clem.cū ex eo de ſententia excōm.referēs vtrobiq; conſuluiſſe Iohānem Calder.ſed Abbas.in.d.c.vult.æquum eſſe vt foro gauderēt, & hoc modo locum eſſe opinioni innoc.in.c.monaſterium.d elect.dñi.Ant.& Zenzolini ibidem. ℣ Placet nihilominus mihi opinio.ī. ꝙ neq; de æquitate foro gratulentur rationibus dictis nam certe ſunt homines vagabundi de quibus nulla certa coniectura dari poteſt ꝙ in ſeruitium dei ſint perſeueraturi non regulā neq; ſuperiorem habent ſub cuius diſciplina militent minus lege honeſtatis perſeuerare coguntur vt de Canonicis ſęcularibus dictum eſt inde dicerem poſſe coram vtroq; iudice cōueniri, & eſſe locum pręuentioni, vt alias dixit ſpeculator de paupibus in titu.de inſtru.editione in.§.nūc aliqua vbi vi

debis

debīs rationes & Ioan.an. in.c. Ioan-
nes de teſta.ad ꝙ Marian.in.c.cum ſit
& in.c.licet.de foro compe. ¶ Simili-
ter dicerem de rectoribus ſecularibus
piorum locorum hoſpitalariis lepro-
ſariis,& ſimil. ne foro priuilegientur.
ſecundum laud.& Ioā.de lig. in clemē.
ii.de præben.niſi talia pia loca cū au-
ctoritate epi ædificaſſent atq; i eius ma
nibus caſte viuere mortuaq; vxorē aliā
non ſuperinducere promiſiſſent inſup
propriis renunciaſſent iſto caſu foro
gauderent vt Hoſtien.in ſumma de re
gul.in.c.i.idem tenet Abb.vbi ſupra &
ſequitur Marian. ¶ Subdens ita intelli
gi textum.in.c.ii.de eccleſi.ædifi.alias
non niſi conuenirentur ratione bono
rum quæ obtuliſſent alicui loco de fo
ro eccleſiæ vt habetur.in.c.ſane de fo
ro competen.& vt ſupra de ruſticis di-
ctum eſt nam tunc coram iudice eccle-
ſiaſtico loci in quo bona ſita eſſent cō
ueniretur vt habetur ibidem.

TErtio MILITIA LITERALI
prorogat forus iuris di-
ſpoſitione ſpeciali fauore ſcholarium
eo.n. ipſo quo quis literis profitetur
prorogatur forus præceptoris eius &
epiſcopi,habetur in auc.habita.C.ne fi
lius pro patre.& in prohœmio ffórū.
§.fin. ¶ Quod verum eſt pro geſtis in
ſtudio ſecus ſi alibi.de quo Bart.in.l.
hæres abſens.ff.de iudi.in.§.proinde.
Bald.in auct.d. Butrius in.c.fi.de foro
compet.licet Barto.aliter velle videa-
tur,in.l.fin. C.vbi ſenator. vel clariſſ.
indiſtincte concludens ꝙ vbi quis cō-
uerſatur ibi cōueniri poſſit & eum ibi-
dem Bal.notat.& videtur voluiſſe gl.
in.d.l.hæres.& barto.in.l.lex corne-
lia.ff.de iniur.quod affirmarem ſi ſub
velamine ſtudiorum ibi commorare-
tur alias non per ſupradicta. ¶ Tertius
iudex ſcholarium eſt poteſtas ciuitatis
quia eſt omnium ibidem cōtrahentiū
ordinarius iudex,qđ procedit ſi ſcho-
laris eum malit vt per glo.in auct.prę
fata vbi comprehenditur in fine pro-
hœmii.dicunt Abbas,& Marian.in.d.
c.fin.propter quod apparet ꝙ quāuis
ſcholaris habeat priuilegium exceptio
nis a iuriſdictione ordinario & poſſit
eligere dictos duos primos iudices nō
tamen ordinarius perdit iuriſdictionē.
facit.l.fin.C.de iuriſd om.iud. intelli-
ge vt ſupra videlicet,volente ſcholari.
ſed ſi actor velit eligere poteſtatem tā-
quā vnum ex tribus iudicibus non ad
mitteretur Saly.in auct.præfata quem
ſequutus eſt Marian.in.d.c.fina. ¶ Eſt
etiam & quartus ſcholarium iudex nō
iure ciuili ſed potius ſtatutario videli-
cet ſcholarium rector in quo dicas nō
vt in p̄dictis videlicet ꝙ ſcholaris con
uentus coram vno de prędictis poſſit
ſibi eligere rectorem ſicut econuerſo
ſed immo totū contrariū videlicet ꝙ
ſcholaris conuentus corā rectore non
poſſit eligere vnum ex prędictis & cō-
uentus coram vno de prædictis non
poteſt eligere rectorē ſic Abba. quē ſe-
quitur vbi ſupra Marianus tenuit vt
nouum & veriſſimū prius hoc voluit
Bald.in auct.habita ſi vis videre hinc
inde motiua poſuit Marian. in.d.c.fi.
in verſicul. vlterius recitans etiam di-
ſputando. ¶ Et tenet ꝙ clericus ſchola
ris non poſſit vti optione de qua in.d.
auct.habita laicum iudicem eligendo
quia quāuis per generalem licentiam
canonis de ſtando in ſtudio theologię
puta,cenſeatur omnia cōceſſa ſine qui
bus ſcholaris cōmode in ſtudio cōmo
rari non poſſet nihilominus ſchola-
ris cōmode ſine tali electione in ſtudio
ſtare poteſt,neq; credendum eſt in gene
rali conceſſione principem conceſſiſſe
quæ ſpecialiter nō fuiſſet conceſſurus,
pręiudicare videlicet toto ordini cleri
cali quod fit ſi vnus tātum clericus co
ram iudice laico conueniretur.c. ſi di
ligenti de foro compe.nec obſt. de feu
do quia ideo clericus coram dño feu-
di conuenitur ſic ſæculari ꝙ pro par-
te rem ipſam feudalē & nomen rei ſuę
quodāmodo directi dominii & Impe-

ratot ab initio conceſſit hoc domino
feudi.l.imperialē.§.prætereà de pro-
hib.feu.alie.per Fede.quā iuriſditionē
eccleſia approbauit ex quo abſq; ea di
ſpendium ſentiebat cum non alias feu
dum acquirere potuiſſet hæc ratio nō
ceſſat ſeu neceſſitas in eligendo iudice
laico:ergo &c.ſed ſi ſcholaris clericus
conueniretur coram rectore clerico
eius iuriſditionem declinare nō poſſet
non quia ſic diſponatur in auct. habi-
ta:nam Imperator de clericis diſpo-
nere nō poterat,ſed quia eſt in ſtudio
virtute canonis Papæ vel epiſcopi di
ſtringatur virtute prorogatiōis. ¶ De
hac materia habetur in.c. ſignificaſti.
de foro competē. Quid ſi ſcholaris ha
beat plures doctores ſeu magiſtros &
conuentus coram vno velit eligere.
Alium ꝙ poſſit,ſi alter eſt ęque princi
palis alias ſecus. Bald.in.d.auct. vbi &
quomodo debeat eligere & plures arti
culos vide: non eſt materia noſtra,teti
gimus pręfata quæ concernebant pro
rogationem. ¶ In hoc tamen vnum
dicam ꝙ cum ſit in electione ſcholaris
conuenti.vt in.d.auct habita.ĩ cōtra
rium eſt ius commune, vt ſic quotiens
reus conuentus eſſet talis in quem cō-
currerent plures fori, erit in poteſtate
actoris in quo eũ conenire malit glo.
penul.in.c.dilecti.de foro competen.
per not.in.c.cum ſit eod. & ibi com-
muniter doct. Specu.de competē.iud.
adit.§.i.verſi. quid ſi debitor.& gloſ.
& docto.in.c.ſtatutum.§.cum vero de
reſcrip.in.vi.adde his pręfatis ꝙ doctor
conductus ad legendum ſecundum ali
quos ſortitur ibi domicilium ciuilita-
tis. Barto.in.l.filii.§.fi.ff.ad municip.
& in.l.municeps Florian. in.c.fin.de
parroch. ¶ Quarto militia rurali pro
rogatur forus videlicet agricultura vt
romę exercentes agriculturā corā cō
ſulibus nobilis artis bobacteriorum
tantum conueniuntur. ſed tamen non
in genere vt in ſuperioribus ſed de per
tinentibus ad artem tantum vnde pro
rogatur exercendo agriculturam.
¶ Sic dicēdum de militia mercatoria:
nam & pręſunt conſules mercatorum
alibi dicti iudices mercaturæ. ¶ Sic de
militia maris nautarum coram admi-
ranti de quibus Speculator de compe.
iudi.adit.in.§.i.verſi.xxviii.per Inn.
Ioā.An. & alios.in.c.ſignificantibus.
de offi.delega. ¶ Similiter de militia
fabrili probatur ex his quæ habentur.
in.l.fina.C.de iuriſdi. omnium iudi.&
in.l.i.C.de conſtitu.pecu.per Marian.
in.c.cum omnes de conſti.& licet quis
fuerit de vna arte poſtea deſierit de his
quæ geſſerit tempore illius artis corā
iudicibus eiuſdē conueniri poteſt Pau.
de caſtr.in.d.l.ii.& in.d.l.fin.Marian.
in rubri de foro competen.verſi.47.
vide late Barba.in addit.ad Bal.in.l.
nulli.C.quorum appel.non recip.

QVARTO principa
liter in genere pro-
rogatur iuris diſpo
ſitione forus. ME-
DIANTE PRÆ-
SCRIPTIONE
VEL CONSVE-
TVDINE quæ differunt nam pre
ſcriptio eſt vbi præſcribens contra ali
quem priuatum vel publicum median
te præſcriptione vel conſuetudine ac
quiſiuiſſet illud ius quod ſtatuendo ac-
quirere non potuiſſet. ¶ Exemplū quā
do ius particulari perſonæ acquirere-
tur vel pluribus perſonis quæ loco
vnius haberentur puta collegiatis. vt
habetur in.l. proponebat & in.l.mor
tuo.ff.de iudic.nam particularis per-
ſona vl collegium ius tertii ſtatuendo
acquirere non poſſet, bene verum eſt
collegium reſpectu particularium. de
collegio acquirere poſſe.l.fin.C. de iu
riſdi.om.iud.& tunc præſcriptio non
ſed conſuetudo diceretur Marianus &
Bartolom.in.c.cū contingat.in verſi
cu.circa ſeptimum.de foro competē.
¶ Itaq; ſi populus acquireret ius priua
ti vel alterius populi quod ſtatuendo

acquirere potuiſſet puta ſui ſubiecti tūc non præſcriptione ſed conſuetudine acquiſitum diceretur, quia cōſuetudo dicitur lex non ſcripta quæ debet eſſe communis ſicut ſcripta.iiii.diſtinct.c. erit autem lex. ℭ Secundum exemplū in.l.venditor.§.ſi conſtat.ff.cōmunia prędiorum vbi poteſt conſuetudine quęri ꝙ dato precio quiſꝗ lapides fodere poſſit vel excidere ex fundo priuati. ☞ Euenire tamen poteſt ꝙ vnus & idem vſus vno reſpectu præſcriptio altero vero conſuetudo dicatur. Marianus exemplat poſt Ioan.an. in.c.cum hi.de conſuet.lib.vi.in epiſcopo qui acquiſiuit vt ſolus & ſine conſilio capituli corrigere poſſit: nam reſpectu epiſcopi præſcriptio eſt reſpectu ſubditorum(qui per ſolum epiſcopum veniunt corrigendi)eſt cōſuetudo. vnde quatenus epiſcopus contenderet contra capitulum tenetur oſtendere titulū qui neceſſarius eſt in pręſcriptiōe.quatenus vero contra ſubditos non tenetur cum in conſuetudine non requiratur. ℭ Redeundo forus in genere prorogatur &c.dummodo exercēs actum iuriſditionalem animum habeat acquirendi quaſi poſſeſſionem generalis iuriſditionis vel particularis cum & in ſpecie quoꝗ forus taliter prorogetur. nā nō acquirit̃ ſine poſſeſſione poſſeſſio vero nec ſine animo.l.iii.ff.de acquiren.poſſeſſio.l.licet.C.eod.c.paſtoralis de priuileg.animus autem eſſe debet vt iure ſuo vti credat.l.fin.ff. quemad. ſeruit.amittē.l.fina.ff.de itinere actuꝗ priuat.Innocen.in.c. cum dilectus. de Capella.monach.in glo. quem intelligit Marianus in hoc vt effectualiter acquiratur.defendiꝗ poſſit. ☞ Quomodo vero acquiratur vide Soci. in conſil. clxxxvii. ☞ Et probatur animus vel ꝑ expſſa verba puta dicendo ꝙ nō vtitur gratioſe ſed ex debito, vl' ex actu quia frequenter vtitur alio vidente neque contradicente.idem ſi contradicceret & ipſe vtens reſiſteret argumen.l. fin.ff.quemad.ſeruit.amitten.l.prima §.fin.&.§.Iulianus.ff.de itinere actuꝗ priuat. ☞ Vel quia exercet id quod cōpetere non poteſt niſi ius habenti vel alias prout per Ioan.and. in.c. bone. de poſtul.pręlato. ℭ Præterea debet exercere actum inꝗ iuriſditionalē qui pertineat ad iuriſditionem quam pręſcribere vel per conſuetudinem quęrere vellet. ☞ Vnde dic per Marianum in d.c.verſicu.circa quartum.poſt Ioan. and.ꝙ aut eſt talis actus qui ad talē officium vel dignitatem quam acquirere vellet,de iure ſpectat & tūc illius actus exercitium probare ſatis eſt. puta vt eſt archidiaconi inueſtitura.c.noſtrū. de offi.archidia. ſic de ſingulis vt per Bald.in.d.diſputatione incipien.apuleus.& tūc tenetur quis probare illud quæſiuiſſe conſuetudine per actus conformes.argumen.l.cum de in rem verſo.ff.de vſur. in quantum loquitur de præſtatione formi, & ꝙ notatur in.l. ſejo.ff.de annuis legat.in.§.mendico, itaꝗ per actus ordinarios illius officii ſeu dignitatis probare tenetur. ☞ Quare ſequitur ꝙ ſi probarem anteceſſores meos vel me conſueuiſſe creare tabelliones in tali caſtro non per hoc illius caſtri iuriſditionem conſuetudine vel præſcriptione quęſiuiſſe dicor. nam poteſtas creandi tabelliones a territorio ſeparata eſt neꝗ propter territorium ſed ex priuilegio competit ſeu conſuetudine,vnde ex vnius poſſeſſione ad alterius poſſeſſionem non infertur quadere meos exercuiſſe caſum meri vel mixti imperii aut ſimplicis iuriſditionis probare debueram itaꝗ actū iuriſditionalem territorio coherentē. argumen.l.pupillus.in.§.territorium ff.de verb.ſignifica. ſic intelligo doctores. Marianus eſt taliter corruptus ꝙ vix percipitur ſenſus immo confuſio. ☞ Intellige tamen vt dixi ꝙ probando exercuiſſe actum meri & mixti imperii, præſcriptione acquiri merum imperium non autem aliam ſpeciem iuriſ-

dictionis, & econuerſo, nec ille qui pręſcripſit iuriſditionē appellationum ius ſimplicis querelę quæſiuiſſe videtur Bald. in. l. ſi quis diuturno. ff. ſi ſeruit. vendic. quicquid dixerit Bald. in ſua diſputa. incipiē. apuleus. volens ꝙ potius cauſa actus iſpiciatur q̄ actus ipſe itaq; per cauſam videlicet animum vniuerſalem vt vniuerſalis poſſeſſio acquiratur. quod infra melius declarabo. tangit Socin. in. d. conſil. clxxxvii.

¶ Redeundo forus ſiue iuriſditio per præſcriptionem ſiue cōſuetudinem in genere acquiretur vt dixi & dummodo ſit legitime præſcripta. videlicet ab eo qui iuriſditionē præſcribere potuerit. In quo dicendum eſt: ꝙ. ¶ Aut loquimur in pſcribendis his. QVÆ SVNT ORDINIS ſeu caracteris & tunc oportet vt præſcribens habeat ordinem ſeu caracterem alias non pręſcriberet. ℣ Vnde ſecundum Hoſtien. & Ioan. an. in. c. venerabilibus. de ſenten. excommuni. in. vi. priuata perſona non præſcribit poteſtatem excommunicandi ſed dūtaxat prælatus, argumen. c. cum ſatis. de offi. archidia. c. dudum. de elect. c. conquerente. vbi doct. de officio ordina. dominus Anto. Zabarell. & Marianus in. d. c. cum contingat. de foro competen. ℣ Quāuis non haberet poteſtatem gladii. Et tunc nō acquirit ſibi tanquā ſibi ſed tanquam prælaturę. ſecundum not. in. c. noua. & in. c. omnis. de pœniten. & remiſſi.

¶ Aut ſumus in pſcribendis ALIIS IVRISDITIONALIBVS & tunc priuata perſona non pręſcribet. arg. eorum quæ diximus in ſubſtātialibus prorogationis. dum loquuti ſumus de extremis, & quod non eſt extendi non poteſt, cōcluſio noſtra probatur in. c. irrefragabili. §. exceſſus, de officio ordin. in. c. auditis. & in. c. cū olim. de pſcrip. in. c. ad hæc de exceſſ. pręla. cum ſimil. ℣ Niſi priuata perſona ſimul & ſemel. per pręſcriptionem acquireret ſubiectos & exercitium iuriſditionalium atq; Imperii arg. not. per inoc. in. c. cum dilectus. de capel. monachorum, & notatorum in. c. dilecta. de ſentētia excōm. lib. vi. ℣ Item niſi eſſemus in. caſu. c. cum contingat. de foro competē. vbi conſuetudo dat iuriſditionem ſuper ſeruientes, etiam in criminalibus. quod alibi non legitur, ſecundum Iohā. an. & Marianum. ibidem. ℣ Sic igitur dicetur vt patres ſuper filios & dñi in ſeruos. mercennarios conſuetudine quęrant iuriſditionem q̄uis alias omni careant. iuriſditione. ℣ Et loquimur in criminalibus, vt eſt tex. ſecundum ꝙ gloſ. intelligit. in. l. qui iuriſditioni. ff. de iuriſdi. om. iudi. & notatur in. d. l. in priuatis. ff. de iudi. ℣ Neq; pro eis. argu. l. extat. ff. ꝙ met. cauſa. neq; contra eos. ℣ Bene verum eſt ꝙ Dñs poteſt ſeruos leuiter caſtigare, & eſt eius quaſi iudex, vt dicit text. in. l. i. §. ſi percuſſos. ff. ad ſyll. l. quid ergo in. §. hęres. de legat. i. non tamen ſupra modum nam ſi eum occideret decapitaretur Bald. in. l. i. C. de emend. ſeruorum, & concludenter nō habet iuriſditionem niſi conſuetudine quęrat. ℣ Similiter pater ſecūdum cuius voluntatem iudex ſententiā ferre debet. l. iii. C. de patr. pōt. ℣ Quid de nobili in ſuos ſubditos Bal. in auc. ad hęc. C. de latina libert. tollenda. ℣ Quid de marito in vxorem Rom. in ſing. iiii. incip. licet &c. vbi leuiter caſtigare ſed carcerare non licet. ¶ AN AVTEM NON EXTANTE CONSVETVDINE, TALES ET SIMILES PVTA VIR SVPER VXOREM VEL DOMINVS SVPER SERVVM. habeant iuriſditionem, in ciuilibus per gloſam habetur in. l. qui iuriſditioni. ff. de iuriſ. om. iudic. materia recitatur per Marianum. in. d. c. diſtinguentem aut tales alias iuriſditionem habent ordinariam, vel delegatam, aut non & recitātē opiniones. ℣ Vnde quoniam eſt mater competentię fori eam non prætermitta-

mus igitur dicemus abſolute loquendo ꝙ. ¶ Aut eſt ordinarius, & nequaꝗ ius dicere poſſet in criminalibus, & ciuilibus inter ſuos eſt tex. in. l. qui iuriſditioni. ff. de iuriſd. om. iud. vt communiter intelligitur, nam verba in potiori ſignificatu &c. l. i. ff. ſi ager. vectigal. Itē proprie nō improprie. l. iii. § hæc verba. de neg. geſt. ſed delegatus improprie dicitur p̄eſſe iuriſditioni. l. i. §. qui mandata. ff. de officio eius ergo verbum iuriſditioni in. d. l. qui iuriſditioni de ordinaria intelligetur vt ſic proprie, & in potiori ſignificatu &c. ¶ Sed aduertēdū eſt quia Paul. de Caſtr. Alex. & Decius intelligunt. d. l. qui iuriſditioni procedere ſi iudex fuerit recuſatus ex ratione quia lex illa facta eſt fauore priuatorum, & fundatur in honeſtate cui fauori poteſt renunciari. l. ſi quis. C. de pactis. & renūciatū dicitur ſi nō ſit recuſatus per. l. in priuatis. ff. de iudi. & l. quin. etiā. ff. de arbitr. ¶ Nec obſt. verbū debet i eadē. l. prolatū negatiue, quod importat excluſionē renūciationis, vt per glo. in. l. i. in fin. C. ne fideiuſ. dot. dentur, quia tollitur ex p̄dictis maxime, q͂a fundamento honeſtatis in fauorē priuatorum de quo in. d. l. priuatę perſonæ renunciare potuerunt. d. l. ſi quis hunc intellectum ſequi videntur Calderin. dn̄s Ant. & Marianus poſt dn̄m ſuum, hoc eſt Abbatē. in. d. c. cum cōtingat. verſi. circa tertium in. ii. col. in fin. ¶ Contra quos tenerem quia ꝙ iudex fuerit recuſatus in caſu. d. l. cui iuriſditio vltra diuinationem eſt extrinſeca ſubauditio, contra. l. quæ extrinſecus, de verb. oblig. & l. ſi emancipati. C. de collat. & contra tex. in prohemio inſtit. ¶ Nec ob. d. l. in priuatis. & d. l. quin etiam quia dico eas verificari vbi filiusfam. eſſet reus vt per glo. in. d. l. qui iuriſditioni & ibidē Paul. de Caſtro. nam. d. l. in priuatis, loquitur per verbum poteſt. quod verificatur, vt ſupra. & non vbi criminaliter contra ipſum ageretur, vt glo. ibidem neq; vbi filiusfami. eſſet actor quia tūc. d. l. qui iuriſditioni nimis offenderetur, quæ non eſt cauillanda cum ſubauditione fulg. Paul. Alex. & Deci. maxime quia eius verba ſonant, vt loquatur quando filius actor eſt. vt Decius declarat in fin. d. l. qui iuriſditioni ꝗuis contrarium tenuerit vt Iaſoni aduerſaretur. ¶ Et ſic poſſumus limitare cōcluſionem melior eſt tex. in. l. lege cornelia. ibi ei qui agit a, contrario ſenſu. ff. de iniuriis. ¶ Et pro noſtra opin. facit quod Iaſon dixit id quod Bal. in. l. eoſ. in. ii. col. C. de appel. volens per illum text. ꝙ ſententia lata p iudicem ſuſpectum ſuſpitione iuris eſt ipſo iure nulla, quamuis non fuerit recuſatus. ¶ Nec eſt vera reſponſio Decii ꝙ in. d. l. eos ſit maior ſuſpitio, cū non ſit veriſimile, vt ſententiam ferat contra ſententiam ſemel datā itaq; ſe corrigat; nam imo maior eſt ſuſpitio in caſu noſtro, vt quilibet non aliter dicet cum hic tractetur de proprio lucro, & potius eſt veriſimile ſe ipſum corrigere ꝗ expectare ab aliis corrigi text. eſt. in auct. vt fratrū filii &c. Decius in. l. edita. C. de eden. ¶ Nec ob. tex. in. c. poſtremo de appel. in verbo poterit recuſari pōderatus per Deciū contra Iaſonem & noſtram opinionē quia reſpondeo ꝙ loquitur in iudice delegato vt dicam nos autem in ordinario, vel dicas illud iure Canonico, vt modo ponemus. ¶ Et noſtram opinionem prius tenuit Anto. de Butrio in. c. dilecti. de appellat. & hanc opinionem cōcludenter tenuit Marianus in. d. c. cum contingat in verſi. circa tertium. prope finē verſiculi. de foro competenti dum dicit de iure ciuili ꝗuis nō diſputauerit neq; ſaluauerit, & eam puto veriſſimam, quamuis Iaſon dixerit contrariam eſſe cōmunē. ¶ Et finaliter concluſio noſtra limitatur ſecundo in delegato non obſtante ꝙ filius ſit actor, quod verum dicas & de

iure Canonico clarum eſt.in.d.c.poſtremo, de iure ciuili ſimiliter duplici ratione. videlicet. quia poteſt in totũ recuſari.l.apertiſſimi.&.l.cum ſpeciali.C.de iudi.vnde ſi non recuſauit imputetur eidem,vt dicit Marianus,ordinarius non in totum ſed datur adiunctus auct.ſi vero contigerit,eodem. ☞ Hanc reprobat Iaſon qa de iure Canonico, poteſt ordinarius in totum recuſari.c.legitima.de appellat.in antiquis. ☞ Vnde dat aliã rationẽ,quia delegatus poteſt quandocunq; reuocari.l. iudicium ſoluitur .ff. de iudic. ordinarius vero non.l.penul.ff.de officio pręſidis aduerte quia recidit in eãdem quam tenerem. ☞ Nec obſt.Iaſon.de.c.legitima quia reſpondeo ꝙ propter id.concluſio noſtra tertio limitatur non habere locum de iure canonico, & hoc voluit Marianus vbi ſupra.nam iudicare poterit q̃uis filius ſit actor niſi recuſetur intellige in cã ſua ſed in cauſa eccleſiæ ſuæ non poteſt recuſari, & ſic intelligo.glo.ordinariam.in.c.ſi quis erga in glo.fin.ii.q.vii.& in.c.cum veniſſent, de iudi.& innoc.in.c.noſtra.de elect. & notata per Bal.in.l.i.C.ne quis in cauſa propria in fine. ☞ Quæ limitatio forſitan ſublimitatur, ne locum vẽdicet in criminalibus per glo.in.§.tria.iii.q.vii quę vult in criminalibus poſſe tantũ, ad litis conteſtationem.recitatam per Marianum.quam nõ inueni. ☞ Firma tamen ſublimitationem quia cum iure ciuili nullo modo poſſit in criminalibus.d.l.in priuatis, & ibi glo.per verbũ priuatis a,cõtrario ſenſu. ſimiliter dicemus in iure Canonico cũ aliter diſpoſitum non inueniatur, vt iura iuribus concordentur.c.cum expediat.de elect.in.vi.& quia vbi non eſt iure Canonico deciſum.ſtatur iuri ciuili,etiam in foro canonum, doct.i.c.i.de noui operis nunc. ☞ Et pro hac ſecundo adduco dictum, Baldi in.d.l.eos ſupra relatum. ❡ Quarto limitatur i IVRISDITIONE VOLVNTARIA illa tamẽ in qua cauſę cognitio non requiratur.argu.l.ſi conſul.ff.de adop.&.l.apud filium.ff.de manu,vindicta,ſecus ſi reqreretur.ita Iaſon.in.d.l.qui iuriſditioni.per tex.in.c.per venerabilem.§.inſuper qui filii.ſint legit.& ibi glo. ❡ Quinto limitatur vbi actio eſſet TEMPORE PERITVRA nam tunc poterit eſſe iudex,vſq; ad litis conteſt.incluſiue.l.ſenatusconſulto .ff.de officio pręſid.& eſt glo.in.d.l.qui iuriſditioni,& ibi Iaſon.addas ꝙ ſi per ſimplicem interpellationẽ perpetuaretur vlterius iudex eſſe non poſſet de quibus, vide quod diximus in pręuẽtiõe. ❡ Sexto limitatur IN CAVSIS VILISSIMIS .d.l. ſenatusconſulto . in verbo parciſſime. Ang. Fulg.& Iaſon.in.d.l.qui iuriſditioni,quia lex non ſuſpicatur in his declinari a,recta iuſtitia, ſequitur Decius quicquid dixerit Alex. ☞ Et breuiter conclude ꝙ vbicunq; ſuſpitio ceſſat, vel quia iudex eſſet religioſus, vt ſpec.de iudice.delegato.§.ſupereſt.verſi.quid ſi non eſt conſanguineus.Alex.Iaſon in.d.l.poterit eſſe. ☞ Sed Decius contra.cui reſponde ꝙ q̃uis per qualitatem religionis nõ recedatur a regulis iuris, tamen receditur vbi ratio regulæ ceſſaret.arg.l.adigere.§.q̃uis.ff.de iure patron.cũ ſimil. ☞ Et q̃uis ratio i caſu noſtro ceſſare non videatur,cũm affectio naturalis duret.vt dicit Decius argu.tex.in.§.ſed naturalia.inſt.de iure naturali.gent.& ciuili,tamen intuẽdo recte ceſſat.quia cum propter religionẽ, omnia propria reliquerit, eadem ratione dicendũ eſt,ne propter aliqua de,quibus litigium eſſet animam perdere velit,& multo fortius.argu.l.ii.ff.de his qui ſunt ſui, vel alieni.iur. ☞ Accedat quia naturalis affectio non verificatur in lucro.l.qui habet.ff.de tutel.&.d.§.ſed naturalia.vbi maxime ſumus in caſu noſtro.in quo loquimur de talia

b⁹s qui pro mortuis quo ad mundum habentur.c.ii.&.iii.de ſtatu monach. ⁋ Non ob.ſi quando deponit iurare tenetur .c. nuper.de teſtibus quia dico id pro forma requiri,in quibus de forma fateor ne propter religionem excuſetur. ⁋ Non ob Bal.in.c.i.in fi. vt lite pend. quia impetratio reſcripti apparet ꝙ eſt ſubreptitia.per hoc ſanctitas non excuſat.nam in certis non eſt locus coniecturis.l.continuus.§. cum ita de verb.oblig. ⁋ Ex his etiam inferre poteris, ꝙ inter duos pariter cõiunctos poterit eſſe iudex, quia par ratio affectionis tollit ſuſpitioné bar. Alex. Iaſon & omnes in.d.l.qui iuriſditioni, Canon.in.d.c. poſtremo. de appell. ¶ Septimo limitatur IN OFFICIALI DELINQVENTE in officio puta notario vel aſſeſſore nã poteſtas cum condẽnare poteſt neq; ab eius ſententia appellaretur.text.eſt.in .l.nulli.vbi Bar.& Ang.C.quorũ appell.nõ recipiũtur. Ang. Saly. Alex. Iaſon.& Decius in.d.l.qui iuriſditioni. ⁋ Fortius nec recuſari poſſet,vt Decius ibidem. ⁋ Exemplum ſi cõmiſſerit barattariam, pro ſententia nũmos recipiendo Paul.in conſil.cliii. ⁋ Et durante officio conuenitur.glo. Bart,& doct.in.l.pars litterarum.ff.de iudi. ⁋ Idem ſi deliquerit extra officium, ſi delictum.ſit notorium.Dñs Ant.in.c. ex pte decani.in.iiii.col.de reſcript. ⁋ Quod verum eſt vbi pœna certa, & limitata eſſet a iure. Abbas.in.c propoſuiſti in fiñ.de appell.quem ſequitur Iaſon. ¶ Octauo limitatur. VBI EXTARET CONSVETVDO. de qua ſupra ſatis diximus.d.c.cum contingat.Iaſon addit,tex.in.c.i.de pœnis.in .vii. vbi gloſ. in verbo punire Decius textum.in.c.conqueſtus &.c. dilecti.de arbitr. ⁋ Aduertit nihilominus,ꝙ iſta conſuetudo quæ tribuit iuriſditionem non videtur excludere recuſationem, quia licet cauſa cõmittatur ſuſpectonon per hoc tollitur recuſatio gloſ.in.c.ad hæc de reſcript. ⁋ Vnde cõcludit ꝙ parum limitatio operaretur niſi per conſuetudinem recuſatio tolleretur, ſic dicũt in.d.l.vnica.C.ne quis in cauſa propria &c. ¶ Quas omnes limitatiões dicas per doct.procedere vbi etiam quis non in cauſa ſuorum ſed PROPRIA IVDEX ESSE VELLET, ſic limitatur titulus.C.ne q̄s in cauſa propria doc. in d.l.qui iuriſditioni.per illum textũ ęquiparantem. ⁋ In caſu tamen ſeptimę limitationis contra tenerem ſi puta delictum cõmiſſum eſſet in perſonã ipſius,ne iudex eſſe poſſit. ⁋ Quod hic per Iac.de Aren.& Bal.in.l.i.C.ne q̄s in cauſa propria videlicet ꝙ ſi crimẽ eſt notoriũ punire poſſit quia potius dicitur exequutor q̄ cognitor . vel iudex. ⁋ Nec poteſt allegari ſuſpectus ex quo notorium eſt,vt Cinus ibidem, & vide.addit ad Baldũ. ⁋ Quod vltimũ intelligo vbi a iure certa pœna ſtatuta reperiretur ſeu limitata.alias dico poſſe vt ſuſpectum recuſari per ea quę dixi in.vii.limitatione. ¶ Caſus tamẽ reperiũtur in quibus iudex eſt qui fuerit iniuriatus videlicet,vbi obtentu dignitatis contra ipſum delictum cõmiſſum eſſet. ¶ Itẽ vbi iudex eſſet qui nõ haberet ſuperiorem puta princeps.l. proxime.ff.de his.quæ in teſt.delẽtur. l.& hoc Tiberius.ff.de hęred.inſtit.

41 REdeundo quia longe digreſſi:diximus dummó ſit legitimę prǽſcripta quod ſecundo principaliter intelligas hoc eſt mediãte ſcientia veriſimili ſaltim & patiẽtia eius contra quem præſcriberetur. ſi talis erat qui iuriſditionem ipſam expreſſe concedere vel transferre potuiſſet in præſcribentem. Barto.in ſuo cõſil.incipien.vtrum iuriſditio.& in conſil.clxxiiii.incipiẽ.& vertitur Bald.in l.ii.C.de ſerui. & aqua.per.l.ſiquis diuturno.ff. quemadmo.ſeruit.vend.cum ſimil. ¶ Quinimmo omniũ quorũ auctoritas requiritur in quaſi poſſeſſione

tradendi & inueſtitura facienda.l.pupillum.ff. de acquiren. poſſeſſio. nam vnius ignorantia omnibus prodeſt.l. ſi cõmunem.ff.queadmo. ſeruit. amit. niſi eſſent iura ſeparata Bald. vbi ſup. ℂ Patientiam intelligas ſi proihibere poterit nec prohibuerit. ſecus vbi nõ potuiſſet veriſimiliter Barto.& Imol: in.l.i.§.deniq; in fine.ff.de aqua plu. arcen. ☞ Et de patientia vide Socin.in conſi.clxxxvii.in.ix.colum. verſicul. quinto & vltimo.nam per ipſam probatur allegatus titulus Alex.in conſi. lxix.in.v.volum.poſt doct.in.l.ſi certis annis.C.de pactis. ℂ Tertio principaliter dummodo tẽpus pręſcriptiõis fuerit elapſum.videlicet annorum.x. inter pręſentes viginti inter abſentes. quando præſcriberetur iuriſditio quã alius haberet. nam & territorium ita pręſcribitur.l.fin.C.de pręſcrip longi temp.ergo & iuriſditio quæ territorio cohæret.l.pupillus.§. territoriũ. ff.de verb.ſignifi.c.ſi.in fine.de conſti. de lib.vi.l.fin.C.vbi & apud quos.cõſequentiam voluit Bal.in.d.l.fi.C.de præſcrip.longi tempo. & in.l.if.C.de. ſeruit.& aqua. ☞ Sed ſi pręſcribere vellet iuriſditionem quã alius non haberet puta vellet in liberas gentes in totum vel in partem nouũ Imperiũ creare cum exercitio iuriſditionis tunc lõgiſſimum tempus requireretur cũ iſto caſu ſtatum de libertate in ſeruitutem ſubditi mutent ergo &c.l.litibus.&.l. cum ſatis.C. de agric.& cenſi.lib.xi.& vtrobiq; notatur.& per glo.in.l.cũ de in rem verſo.ff.de vſur. ☞ Non ſic in caſu ſuperiori quãuis quãdoq; potius vnum dominũ q̃ alterum habere iter ſit.quæ verificantur in feudalibus bal. excepto caſu poſito in.c.i.§.ſi quis p xxx.ſi de feudo fuer. controuer. inter dominum & agn.vt Marian.in.c.cum contingat de foro competen.col.iiii. ℂ Quarto principaliter dummodo titulus extaret ET BONA FIDES. d.l.fin.nam.l.ſi quis diuturno.ff.ſi ſeruit.vend.dicens non requiri titulum in ſeruitutibus perſonalibus non procedit. ℂ Sed Marian.vbi ſupra.verſi. circa quintum conatur tenere non requiri titulum quo ad pręſcribendam iuriſditionẽ quia quo ad ſubditos eſt potius conſuetudo q̃ pręſcriptio ſit, ſed in præſcribenda conſuetudine vtriuſq; partis conſenſus pro titulo habetur licet innominato ergo &c.adducit.l.cũ de in rem verſo.ff.de vſur. & tex.in.d.l.litibus.&.d.l.cũ ſatis vbi Andr.de Barrulo. ☞ Cõſidero tamen ꝙ reſpectu pręſcribẽtis ſi vnus, vel plures loco vnius eſſent non conſuetudo ſed pręſcriptio vt in principio diximus eſſet qua de re oporteret ip̃m oſtẽdere titulum,vbi tamen ſubditi allegarent pręſcriptionem abſq; tituli oſtẽſione tuti eſſent.hoc dicitur de regulari ſecundum differentiam ſupra datam inter conſuetudinem & pręſcriptionem. ℂ In hoc aduertendũ eſt ꝙ quandoq; tempus pro titulo allegatur, & tunc annorum decem.vel viginti tempus non ſufficeret,ſed id requireretur cuius in contrarium memoria nõ extaret. ☞ Quandoq; allegaretur conceſſio tui patientis a,quo tollitur iuriſditio,vel alter titulus tunc per longum tempus probaretur.x.vel.xx. Bal.in ſua diſput.incip.Apuleus vbi ſubtiliter Salyc. ☞ Nec obſt.ꝙ iuriſditio cauſam diſcontinuam habere videatur.l. hoc iur.§.ductus aquę.ff.de aqua quotid.& ęſtiua.per quod videtur,vt i omni caſu requiratur tempus cuius in cõtrarium memoria non exiſtat,quia reſpondet optime Bal.ibidem declarando quomodo actus cõtinuus dicatur, & reſpondet ad.c.ad decimas,de reſti. ſpoliat.in.vi.non referã quia tractatus ordinem excederemus, vnde p eũ cõcludamus cum ſpatio.x.annorum inter præſentes.&.xx.inter abſentes, vt ſupra q̃uis merum Imperium eſſet in iuriſditione comprehenſum.Iohã. an.& Archid.in.c.cum epiſcopo. de

officio ordin.lib.vi. Rota in deciſio. xxxix. lapus in allegat. xcii. per.§. nullam in auct.de defen.ciuit.& per.l. viros.C.de diuer.offi.lib.xii. Calde.& modern.in.c.cum non liceat.de pręſcrip.Maria.in.d.c.cum contingat in verſi.quo ad ſecundū quāuis conſuetudo cuilibet iuri obuiaret.c.fi.de cōſuetud.per quē patet,hoc etiā procedere.de iure canon. ❡ Hæc niſi in caſu.d.l. litibus.&.l.cum ſatis. ¶ Et niſi in caſu.d.c.i.ſi de feud.fuer.controu. ¶ Et niſi quis iuriſditionē in reſeruatis principi præſcribere vellet in ſignū priuilegii ſpecialis.nam tunc tēpus cuius in contrarium memoria non extaret requireretur Bar.& Imol.in.d.l.i.ff. de aqua plu.arcen.doct.in.l.fi.de conſue.ex tā lōn.tēporis curſu priuilegium præſumetur: Butrius & Abb.in.c. peruenit. de cenſu.in.vi. Bart.in.l. cum de in rē verſo.ff.de vſur. Alex.in conſi.lx.in.i. volum.& in conſ.cxxxix. in.vi.volu. refertur in addit.ad Ioā.monach.in. c.generali.de elect.lib. vi. ¶ Exemplū erit in.c.ꝙ tranſlationē. de offic.lega. ¶ Aduerte ꝙ imperio vacante præſcriptio nō currit. Bar.in.l.i.in.§. deniꝗ ff.de aqua plu.arcen. Ancha.in conſi. xiii. Alex.in.l.iiii.infra titu.ii. probatur in.c.ſuper quibuſdam.de verbo.ſignifi.per quod dicunt poteſtatem legitimandi & creandi tabelliones poſſe præſcribi. ¶ Secus in his quæ Principi competunt in ſignū ſuprēme poteſtatis nam nullo tēpore talia pręſcribuntur. Inno.in.c.cum venerabilis. de relig. dom.doct. in.l.neminē.C.de ſacroſanct.eccleſi.Oldr.in conſi.cliiii. et.cxlii.ad ꝙ.l.competit.C.de pręſcr. xxx.annorū,vbi non præſcribitur aduerſus tributum ne videatur exemptus a ſupræma poteſtate itaꝗ Accephalus ad ꝙ barto.in.l.hoſtes.ff. de captiui. ¶ Et tanto fortius procedit in Papa.c. ſolitę.de maio.& obediē.ad ꝙ eſt text. in.c.bonę el.ii.de poſtu. prælat. & in c.cum non liceat.de præſcrip. ❡ Itē

redeundo & niſi ius requireret conſuetudinem antiquam ſecundū.do.Anto. ſed repræhenditur per Abb. & Maria. quia in.l.de quibus ponitur inueterata tamen eſt decēnalis.& inueterata nō differt ab antiquata cum ſinonima ſint l.minime.ff.de legibus. ¶ Dubito tamen de reprēhenſione hac cum verbū antiquata oſtendat anterius tempus q̄ verbum inueterata. ❡ Item &.v.niſi detraheretur iuri alicuius eccleſię tunc enim ſicut contra eccleſiam non præſcribitur etiam cum titu. niſi ſpacio xl.annorum ita neꝗ iuriſditio conſuetudine quæri poſſet.Innocē.in.c.cum dilectus.de conſuet. ¶ Nec differentiā eſſe puto inter vniuerſalē eccleſiam & particularem nam ſi vnū membrū eſt fauorabile fortius totum corpus Marian.in.d.c.colum.iiii. ¶ De tempore pręſcriptionis vide Socin. in conſil. clxxxvii.in.ix col. ❡ Si vero nō eſſemus in præſcriptione ſed in conſuetudine vtſupra tunc iuriſditio quæritur ſpacio decem annorū, vel abſens ſit is cuius interſit vel non abſens.nam ſemper populus eſt præſens & eſt idem q̄uis priuati abſint,ſic Marian. ¶ Aduerto ꝙ hæc ratio parum concludit, vbi per conſuetudinem ius priuati acquireretur vt ſuperius exēplauimus in fodendo lapides ex fundo priuati vnde tunc dicerem vt abſentia conſyderari deberet.vt ſic non minori q̄ ſpacio viginti annorum acquireretur. Nō ob. d.l.venditor.§.ſi conſtat.ff. cōmunia prædiorum quia præſupponit priuatum eſſe præſentē vt colligitur ibi. dato precio &c. ❡ Redeundo nec vim Marianus facit an conſuetudo continuam cauſam habeat vel diſcontinuā cum ad quęrendam iuriſditionē p puram conſuetudinem diſtinctio talis nō requiratur. ❡ Item voluntaria iuriſditio quæritur longiſſimo tēpore.l.fin. C.de emancip.liber. Bal.in.l.i.eodem tit.quę cauſam diſcontinuā habet nec territorio cohæret.l.ii.ff.de offi. pro

conſul. Nam conſuetudo inducitur per duos vel tres actus cum curſu decē nali ſi ad veriſimilem notitiam intereſſe habentis perueniſſet, habetur. in. d. l. de quibus. Neq; vis facienda eſt cōtra ius conſuetudo ſit: ſiue non cōtra ius, quicquid Bar. in. d. l. de quibus. ff. de legibus. nam decēnio inducitur cōſuetudo. vt in rub. C. quæ ſit longa cōſuet. & in. d. l. fin. videtur text. in. c. fin. de conſuetud. ¶ Et hæc vbi ad eſſe cōſuetudinis prescriptio non admiſceretur prout eſt præſcriptio, vt quia non requireretur cum de iure priuati non ageretur vtſupra dictum eſt. ¶ Quę de conſuetudine ſimiliter non procedunt in caſibus ab anteriori cōcluſione, videlicet præſcriptionis exceptuatis. Item neq; procedunt vbi de iure ciuili maius tempus q̄ decēnium requireretur ad inducendam, conſuetudinē illud. n. tunc non attenderetur. ſic Marianus. & hoc modo diſtinxi & in prædictis conſyderaui. vide Felyn. in. c. ex parte. de reſcrip. & Corneum. in conſil. ccviii. in hac &c. ¶ Quia diximus

42 cōſuetudine vel præſcriptione forum in genere prorogari declarandum eſt. Quomodo intelligatur ſic declaratum remanebit per quos actus talis prorogatio fiat. ¶ Dicunt primo in genere HOC EST RESPECTV PERSONARVM vt ſic iuriſditione per conſuetudinem quæſita, perſonæ omnes illius territorii ſubiaceant foro illius qui iuriſditionem acquiſiuiſſet. Sed impoſſibile videtur. nam vno tēpore non omnes litigarūt. Itaq; nō eſt vſus iuriſditione reſpectu omnium: ſed quidam litigarunt nō per hoc ad alios eſt inferendum. argu. c. q̄uis. de re iudica. maxime quia ſumus in odioſis. argu. c. auditis in fin. &. c. cum olim in fin. de prēſcrip. Per hoc variæ ſunt opiniones quas omnes Marianus refert in c. cum contingat. de foro competen. in verſi. ſecundo quęro. ¶ Finaliter concludit ſibi ipſi contrarius ibi circa ſecundum &c. dum in principio dicit non extendi. ſed tantum præſcriptum intelligatur quātum probatur: & poſt medium vult extendi ad perſonas contiguas ſeu connexas: retento ſemp themate q̄ alter iudex primo iuriſditionem poſſediſſet. ¶ Concluſiue pro veritate diſtinguamus & cōcordemus q̄. ¶ Aut quis actum iuriſditionis VNIVERSALITER EXERCET videlicet circa omnes puta faciendo præconizari per loca ſolita. vt omnes homines illius ciuitatis ſeu prouinciæ faciant tale quid. vt declarant Innocen. & Ioan. an. in. d. c. dilectus. ſeu negocium quod omnes tangit quotiens occurrit, puta inquirendo contra populum q̄ cōmunicato concilio violēter incendium &c. & tunc iuriſditio quæritur in genere quo ad omnes qui tūc & poſtea ſub iuriſditione comprēhendētur etiam q̄ particulariter ageretur & vbi negocium tangeret vnum vel duos &c. non omnes: hęc eſt opin. Petri in. l. i. C. quę ſit longa conſuetudi. quā ſequitur Cynus. in. l. i. C. de eman. liber. quicquid dixerint Innoc. Ioan. and. & canon. in. c. cum dilectus. de capel. monach. dicentes aliud eſſe iusvniuerſitatis aliud ius ſingularium. Quā opin. Petri & Cyn. intelligas dummodo interueniant requiſita videlicet animus præſcribentis etiam quo ad perſonas particulares qui in dubio præſumetur, cum ſub vniuerſo particularia comprætendantur. argu. tex. in. l. peculium & in. l. grege. de leg. ii. Item q̄ prēſcribens intelligat vti iure ſuo vt dixi & patientia eius, contra quem prēſcriberetur, vtſupra diximus. ¶ In hoc tamen aduertendum puto q̄ ſi aduerſarius contra quē exercetur iuriſditio vniuerſalis, quaſi poſſideret cauſas particularium. videlicet exerceret iuriſditionem inter particulares perſonas quotiens caſus occurrerent. tunc tenerem cum canoniſtis. nam pati nō diceretur quo ad cauſas particulares.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Sed tantum vniuerſales vtputo & ſuffi‑cit vt aduerſarius ipſe vtatur aliquo capitulo ipſiusiuriſditionis dicit Marianus cum per vnũ capitulũ ipſius in omnibus aliis quaſi poſſeſſionẽ retinere videatur. ¶ Niſi eam amittat per violentiam, vel quia reuertens vel volens vti nõ admittatur, vel quia ſuſpicat̃ ſe poſſe repelli argu. l. clam poſſidere. in. §. qui ad nundinas. ff. de acquiren. poſſeſſio. l. i. §. deiectus & ſequen. ff. de vi, & vi armat. cum ſimil. ¶ Quinimmo ſi nullo modo eſſet, vſus eo, quia caſus non occurriſſet inter perſonas particulares tunc nõ diceretur amiſiſſe poſſeſſionẽ in ſingularibus quę ſolo animo retinetur. l. clam poſſidere. in. §. fina. ff. eod. cum ſimil. l. licet. C. eodem & in dubio deſerta non præſumetur. Innocen. in. c. tua. de decimis quem ſequitur idem. per illum tex. ¶ Sic limito & concludo opinionẽ Petri & Cy. verificari vbi caſus particularis occurriſſet nec is contra quẽ poſſideretur in eo iuriſditione vſus eſſet: quãuis neq; poſſeſſor iuriſditionis vniuerſalis iuriſditiõe in eodem particulari vſus eſſet. nam per vniuerſalem acquiſiuit iuriſditionem etiam quo ad particulares, vt, Petrus & Cynus argumen. notatorum in. l. mandati. C. mandati. neq; curo an conſuetudo fuerit contra legem vel ſecundum ſeu præter legem: de qua infra. ¶ Quã ſecũdo limita ne procedat ſi conſuetudo per errorem ſeu præſcriptio introducta fuiſſet. tunc. n. nõ egredietur vniuerſalem iuriſditionẽ ita dominus Riccardus de ſenis compilator decretalium quem refert Marianus in d. verſicu. ſecundo quæro. ¶ Aut & ſecundo principaliter quis non exercet actum iuriſditionis VNIVERSALITER SED PARTICVLARITER puta quia iudicat contra certam perſonam. & tunc an per conſuetudinem vel per prẹſcriptionem acquirat iuriſditionem quo ad alias perſonas illius territorii maior eſt dubitatio de quo Abb. in. c. cumana. in. vii. not. de elect. in quo dicit Petrus ſimpliciter ꝙ non ſimiliter Bald. in. d. quæſtion. ſed Innocen. & Ioan. and. vbi ſupra ſimiliter ꝙ nõ niſi perſonę eſſent contigue. argumen. l. poſſideri poſt princip. ff. de acquiren. poſſeſſi. ¶ Quaſi contiguas dicunt quando alius eſt in quaſi poſſeſſione iuriſditionis totius populi tunc poſſidendo contra ipſum quo ad vnã perſonã acquirit quo ad alias quæ cõmuniter ſub vnius iuriſditione ſunt.

¶ Affirmarem cum diſtinctione Riccardi videlicet ſi conſuetudo ex certa ſcientia, & non per errorem ſit introducta & ſecundũ legẽ vel rationem, aut prẹter. argum. l. primę. C. quæ ſit longa conſuetudo ſed ſi contra legem vel rationem. tunc quo ad alias perſonas iuriſditio in ſimilibus cauſis nõ ſit acquiſita q̃uis contigue ſint ſed bene in eiſdem cauſis ſiue caſibus ſic intelligebant. tex. in. l. ꝙ non ratione. ff. de legibus. ¶ Marianus ꝙ immo nec in eiſdẽ caſibus niſi caſus tales eſſent in quibus lex ſcripta & correctoria ad alias perſonas extenderetur, vel ratione connexitatis vel ratione correlatiuorum vel alia: de quibus in. l. ſi vero. in. §. de viro. ff. ſolu. matrimo. & per dominũ Antoniũ. in. c. fi. de conſuetudo. ¶ Tenerem cum Mariano ꝙ nec in eiſdem caſibus. &c. hoc modo gloſ. declarauit. in d. l. ꝙ non ratione. ibi vel dic aliter: & hoc firmarem in caſu præſcriptionis: ¶ Niſi connexitas &c. prout ipſe dicit in verſic. Circa ſecundum. poſt mediũ ibi ſi vero prẹdicta &c. ¶ Et hoc firmarem indiſtincte non habita conſyderatione contiguitatis de qua ſupra. cum ſimus in odioſis itaq; reſtringendis. argumen. d. c. auditis in fi. & c. cum olim in fine de prẹſcrip. vide Soci. in conſi. cxi. in. ii. colum. ¶ Sed in caſu conſuetudinis videlicet vbi per eam præſcribens acquireret id quod ſtatuendo acquirere potuiſſet, non cum ipſo in verſic. primo caſu ſed cum domi. Ric‑

cardo tenerem & ſaluarem primam lecturam glo. in. d. l. ꝙ non rõne. ¶ Sic intelligo hanc materiam quicquid quidam aliter & intricatiſſime dixerint.

43 ¶ Scdo pricipaľr dicemus prorogari forum in genere RESPECTV SPECIERVM IVRISDITIONIS hoc eſt vt in foro illius qui cõſuetudine vel præſcriptione iuriſditionem acquiſiuiſſet cauſæ omnium ſpecierum iuriſditionis videlicet, meri imperii mixti, & ſimplicis iuriſditiõis cognoſcendę ſint atq; determinandæ. ☞ Quod non habet dubium quando in omni ſpecie iuriſditionis. Is cognouiſſet canoniſtæ omnes in. d. c. dilectus. de capella. monach. vbi Innocen. Hoſtien. & Ioan. and. Specul. in titu. de iuriſditio. omn. iudi. in. §. i. ad finem: in verſi. illud etiã not. ¶ Dubium conſiſtit an quia cognouerit in vna tãtum ſpecie puta meri imperii in qua tantum conſuetudine vel præſcriptione fuerit vſus id acquiſiuerit vt cauſæ aliarum ſpecierum coram eodem ſeu foro eiuſdem ſint terminandę. ¶ Ipſi doct. & cõmuniter nõ faciendo differentiam ſpecierum diſtinguunt an fuerit vſus vna ſpecie ſeu aliquibus capitulis eiuſdem animo quærendi vniuerſalem iuriſditionẽ vel nõ illo animo. ¶ Primo caſu totaliter quęſita eſt. ¶ Secũdo vero nequaquã. ☞ Sed Abbas, & Vincẽ. in. d. c. dilectus, ꝙ immo nullo modo aliarũ ſpecierũ quæſita ſit. nec animus iuuet iſto caſu, iuuet tamen vbi quis in aliquo capitulo vnius ſpeciei cõſuetudine vſus eſſet vel præſcriptione animo acquirendi iuriſditionem in cęteris capitulis ſeu indiuiduis illius ſpeciei. ☞ Vnde ſi quis exercuerit vnum gradum meri imperii, puta fuſtigationem quęſiuiſſe videtur quaſi poſſeſſionem decapitandi vel aliter ad mortem cõdẽnandi ſequitur Henricus in. d. c. propter maiorem cõformitatem q̃ ſit illa diuerſarum ſpecierum. & in habentibus ſymbolũ &c. §. i. & §. prætęrea. inſt. quibus modo tollen. oblig. l. ſi per acceptilationem ff. de accept. ☞ Vide Alex. in. l. cum de in rem verſo. ff. de vſur. Saly. in. l. i. C. de eman. lib. & ꝙ non extẽdat ad diuerſam ſpeciẽ ſequitur Marianus maxime ob reſtringendas odioſas præſcriptiones & conſuetudines. ☞ Et procedit de plano vbi ille contra quẽ pręſcribitur poſſideret vniuerſalem iuriſditionem, vel aliquam aliam ſpeciem eiuſdem. ☞ Quinimmo ſi quaſi poſſideret vnum tantum articulum eiuſdem ſpeciei cuius pręſcriptione quis alterum acquiſiuiſſet, per illius articuli poſſeſſionem retineret in omnibus aliis & impediret pręſcriptionem. excepto articulo vere quaſi poſſeſſo atq; præſcripto. eſt tex. not. in. c. cum olim. de præſcri. bar. in. l. hoſtes. de cap. nu. ii. vbi alex. ¶ Succedit igitur concluſio vt acquiſiuerit integrã ſpẽm ſi alter nõ poſſideret inno. & Ioan. in. d. c. dilectus. ☞ Et ſic Marianus in. d. c. cũ contingat verſic. ſexto quæro. intelligit Bartolum in. l. i. in. §. ſi quis hoc interdicto. ff. de itinere, actuq; priuat. ¶ Sed mihi videtur ꝙ quando alter nõ poſſideret pręſcribendo quis vnam ſpeciem ſeu capitulum ipſius animo cęteras acquirendi imo ſpecies omnes acquiſiuiſſe videatur. ¶ Quod in iudicando firmarem ſi maiori ſpecie vſus eſſet puta imperio mero. & caſus alterius ſpeciei nõ contigiſſet, nam. iſto caſu Maior ratio viget q̃ illa ſimboli, quia magis dignum trahit ad ſe minus arg. l. cum in diuerſis. ff. de relig. & ſump. fun. & iuriſditio q̃uis in genere ſumatur tamẽ intellectualiter vnum corpus eſt. ſic ſaluarem cõmunem opinionem. ☞ Nec ob. ꝙ ſimus in odioſiſ. quia dico ꝙ ex quo vſus eſt vna ſpecie tanq̃ integrali parte tota iuriſditiõe vſum fuiſſe dicẽdum eſt allego tex. in. l. poſſideri, ibi ſed ſufficit quamlibet partem &c. ff. de acquiren. poſſ. vbi gloſ. in verbo quãlibet, quã vide. ibi alius ſi in poſſeſſione partis &c. ☞ Nec ob. ſi arguetur de

l.cum pręto r.ff.de iud.de expreſſo ad
tacitum quia dico ibi animum defice-
re cęteros vetandi. ¶ Et limita com-
munem, vbi caſus in facto contigiſ-
ſet & non exercuiſſet nam per exerci-
tium quis maioris ſpeciei, minorē nō
acquiſiuiſſet cum non exercendo.pro
palauerit animū,non eſſe alias ſpecies
acquirendi, animus.n.ex coniecturis
propalatur.l.dolū.C.de dolo cum ſi-
mil. ¶ Et hoc modo reſpōdeo ad tex.
in.c.ſollicitudinē de appel.d m vult
vt volūtas quæ colligitur ex facto ea-
tenus colligatur quatenus ex facto in
ſurgere poteſt, vt etiam. videtur dicere
Decius in.c.gratum.in.iiii.not.de of-
ficio delegat. ¶ Quæ (cū procedant
in pręſcriptione) fortius in quęſitis p
conſuetudinem procedere dicendū eſt
cum nō ita eſſemus in odioſis. ¶ Sed
ſi exercuiſſet articulū minoris ſpeciei
tunc bene tenerem contra cōmunem
canoniſtarum videlicet,ne maior ſpe-
cies ob id acquireretur, per allegata p
Petrū & Cyn.videlicet.l.ſi ſtillicidiū.
§.fin.ff.quemadmo.ſeru.āmitt. &.l.ſi.
prius in.princ.ff.de aqua pluu.arcēd.
44 ¶ Tertio principaliter dicemus pro-
rogari forū RESPECTV RERVM
in genere mediante pręſcriptione vel
cōſuetudine, vt in ſuperioribus & tūc
diſtinguendum eſt ꝙ. ¶ Aut quis exer
cuit iuriſditionem minorem puta a,
trecentis infra non ſimpliciter,& abſo
lute ſed vt iuriſditionem illius officia-
lis qui vltra trecentos cognoſcere nō
poterat & eā pręſcripſerit, tūc per ta
lem pręſcriptionem nōn acquiſiuerit
cognitionem vltra.ccc.etiam ꝙ aīum
acquirēdi habuerit. ¶ Itaꝗ vltra &c.
forus pręſcriptione vel conſuetudine
non eſt prorogatus ſic Marianus.in.
d.c.cū contingit.de foro compet.in.
verſic.tertio principaliter quero,ma
xime per regulam.l.cum qui.§.qui in
iuriarum.ff.ſi quis caut.&.l.qui in al-
terius.de reg.iur.in.vi.l.nam ſi acce-
deret partium conſenſus eſſet aliud ge
nus prorogationis ꝙ de quo loqua-
mur, videlicet illud de quo in.l.i.ff.de
iudicis.& diximus in prorogatione,
de quantitate ad quātitatem, vel de re
ad rem in.materia ſua & per doct.ha-
betur in.c.ſignificaſti,de foro compe.
¶ Si vero non exercuerit iuriſditio-
nem vt illius officialis ſed ſimpliciter
animo tamē acquirendi, & vltra ccc.
forus in genere dicitur prorogatus,
vt adeatur pro qualibet ſumma ſic is
idē. ¶ Tu vero intellige ſecundū meā
declarationem datam in.i.quęſtione,
& melius in ſupra proxima ſecunda.
45 ¶ Quarto principaliter præſcriptio
ne, vel conſuetudine prorogatur fo-
rus in genere RESPECTV CAVSA
RVM puta quis quæſierit conſuetu-
dine vel pręſcriptione.cauſas appel-
lationum, vel feudales, ſeu mercato-
rias aut emphitheoticas,quęſiuiſſe etiā
videtur alias,cęteras omnes. ¶ Quod
intelligendum eſt & limitandum ſecū-
dum ea quæ diximus in quęſtionæ.ii.
& dūmodo nōn pręſcripſerit, vel con
ſuetudine quęſierit, vt cauſas illius offi
cialis per ea quæ in proxima pręcedē
ti quęſtione diximus, in quo non ad-
46 uerterūt. ¶ Quinto principaliter in
genere RESPECTV TEMPORIS &
concluditur forum in genere pręſcri
ptionem non prorogari vnde ſi quis
pręſcripſerit poteſtatē cognoſcendi,
de cauſis concurrentibus infra menſe
Maii, vel in aliqua parte anni, nō per
hoc dicēdum eſt acquiſiuiſſe de occur-
rentibus extra tēpus illud, ſic Maria-
nus.in.d.c.verſic.i.quęro &c. arg l.
ſtatuliber in.§.ſtipulatus de legat.ii.
¶ Quod intellige ſecundum tertiam
quęſtionem pręcedentem.videlicet.ſi
pręſcripſiſſet, vt cauſas illius tempo-
ris non ſi ſimpliciter vt ibi. ¶ Et adeo
vera concluſio eſt ꝙ Bald.dixerit etiā
impeditum cognoſcere in illo tem-
pore cauſas eiuſdem temporis nō ad-
iuuari a iure cōmuni,motus ex.l.lega
tus.C.de.condit.inſert.quicquid vo-

fuerint quidã. ℂ Niſi partes ipſe prorogarent de quo non hic.ſed in prorogationibus ſpecialibus dicemus.

47 ℂ Sexto principaliter quæritur, an conſuetudine vel pręſcriptione forus in genere prorogetur QVO AD LOCA, vt ſi quis pręſcripſerit iuriſditionē & forū in vno loco cēſeatur acquiuiſſe in alio loco. ℂ Breuiter contra aliū q̄ cōtra illū cōtra quē pręſcripſerit in vno loco. non præſcribet, neq; acquiret & expeditum eſt arg.ff.& .C.res inter alios acta, & eſt regula alteri per alterum iniqua conditio &c. de regul.iur.in.vi. ℂ Sed contra illū cōtra quem pręſcriptum eſt ſimiliter, ſi is retinebat quaſi poſſeſſionē in alio loco, per ea quæ diximus in.ii.principali quęſtione. ℂ Si non retinebat ſimiliter vbi locus alter erat penitus ſeparatus, vnde ſi vnus epiſcopus habet epiſcopatus duos vnum in Frācia & aliud in Anglia, & pręſcribatur aliquid in loco vnius puta viſitatio, nō per hoc viſitatio alterius loci ſeu epiſcopatus acquiſita erit.cum ex diuerſis non fiat illatio.iur.vulg.eſt tex.in.c.cum olim de pręſcript.& hoc vult Bal.in ſua diſput.incip.Apuleus dum dicit de loco finitimo. ℂ Idem ſi non erat penitus ſeparatus quando iura, & qualitates ipſorum locorum diuerſæ vel diſſimiles eſſent. ℣ Vnde ſi præpoſitus pręſcripſerit viſitationem in eccleſiis ſecularibus non per hoc intelligetur pręſcripſiſſe in regularibus q̄uis eiuſdem Dioceſis & ciuitatis, vel in monaſteriis virorum non per hoc mulierum. ℂ Idem ſi alter locus eſſet contiguus vel eſſet idem locus iura tñ diſſimilia eſſent.d.c.cum olim.de pręſcriptionibus &.d.c.auditis. ℣ Vnde ſi Archidiaconus Senenſis pręſcripſerit viſitationem, in monaſteriis ciuitatis non per hoc acquiſiuit procurationem vel aliud ius.d.c.cum olim.Ioh.an.in.c.odia.de regul.iur.i.vi. ℂ Sed ſi loqueremur i ſimilibus qualitatibus & ſimilibus iuribus locorum, tunc per pſcriptionem vnius loci, acquiritur et alter locus.c.dilecto de officio Archidia.c.ſopita, de cēſibus innoc.in.d.c. dilectus, de capell.monach. ℣ Vnde ſi Archidiaconus dictus pręſcripſerit viſitationem aliquorum monaſteriorū mulierum quãuis pauciorum animo tamen in omnibus pręſcribendi, credens vti iure ſuo vt alias, diximus in verſi.quarto principaliter &c.ſciente ac patiente illo contra quem pręſcribitur acquiſiuit etiam in aliis mulierū quamuis non viſitauerit.c.dilecto de cenſ.&iur.ſupradictis. ℂ Et hęc omnia locum habent ſi in vno loco acquiſita ſit iuriſditio ſeu forus per conſuetudinem, ſecundum ius vel pręter ius nō cōtra ius introductam Marianus, vbi ſupra dū incipit circa.l.&c. ℣ Quę differt a, pręſcriptione, vt in principio huius materiæ dixi, excepto hoc vltimo caſu, quia dum dixi pauciorū non ſic in caſu conſuetudinis ſecundū Marianum in.d.c.cum contingat.in verſic.tertio principaliter, cum ſequentibus. ℣ Nam tunc requiritur q̃ in omnibus locis vel quaſi omnibus vel eccleſiis circumuicinis ſeu maiori parte, eadem conſuetudine ſit vſus ad hoc vt acquirat in paucioribus.d.c.ſopite.de cenſibus.& ibi innoc.per eūdem & per Hoſtiē.in.c.dilectus.de capell. monach.in gloſ.quæ incipit, ſi enim & maior pars requiritur in duplū dicit Hoſtiēs in.c.ex parte, de cenſ.arg. c.licet.&.c.ſcriptum, de elect.quem ſequūtur Henricus Bobie.in.d.c.ſopite & Marianus, vbi ſupra. ℂ Sed ſi nō ſit vſus maiori parte non acquiret in aliis.arg.l.venditor.§.ſi conſtat.cum iur.ibi allegatis.ff.cōmunia prediorū. ℣ Differentiæ ratio eſt quia conſuetudine acquiritur tantum auctoritate iuris communis, ſed pręſcriptione, acquiritur etiam tacito conſenſu, qui reſultat ex patientia eius de cuius præiudicio tractatur ſic innoc.in.d.c.ſo

pite. ¶ Et hanc rationem addo. dũ nõ curatur an præſcriptio fiat cõtra ius ſicut curatur de conſuetudine, vt modo in hoc articulo dixi. ¶ Quæ omnia limita ne procedant vbi iuriſditionem acquiſiuiſſet in certo loco tãꝗ certi officialis, per ea quæ habuimus, in queſt. iii. ¶ Et in hac queſt. fui tantũmõ recitator Mariani ꝗuis vt breuior eſſem ñ fecerim duo capita, vt fecit.

¶ Vlterius in prędictis aduertendum eſt ꝙ ꝗuis conſuetudine, vel ꝓſcriptiõe in genere forus quęſita iuriſditiõe fuerit prorogatus tñ, qui acquiſiuit aut id egit vt officialis, ET FORVM NON TRANSMITTIT AD HÆREDES ſed ad ſucceſſores in officio arg. l. mortuo, & l. proponebatur. ff. de iudic.

¶ Aut tanꝗ Dñs puta quia ſimul præſcripſerit territorium tũc ad hęredes quia iuriſditio quæſita potius dicitur. 48
realis ꝗ perſonalis, nam territorio cohæret. d. l. pupillis. §. territorium. de verb. ſign. faciũt quæ traduntur in. c. quoniam Abbas, de officio delegat.

¶ Et prædictis addendum eſt ꝙ vbi inferior pręſcriberet iuriſditionem ſuperioris puta pręlatus iuriſditionem epiſcopi, tũc epiſcopus NON TOTALITER EAM AMITTIT, SED HABITV SALTIM RETINET. ¶ Effectus eſt quia data negligentia inferioris ſuperior iuriſditionem reaſſumit. c. irrefragabili. §. exceſſus. de officio ordin. faciunt. doct. in. c. ex tranſmiſſa &. c. licet de iudi. vide Abbatẽ in. d. §. exceſſus, & Decium in. c. cæterum, de iudi. ¶ Item quia vacante pręlatura inferioris ſuperior exercebit, vt in his iuribus. ¶ Item quia ab inferiore appellatur ad ſuperiorem. c. Romana. in. §. i. de appell. in. vi. ſic Archid. & Iohan. an. in. c. cum epiſcopus. de officio ordi. lib. vi. quos Marianus ſequitur vbi ſupra. in verſ. ſed quęro vtrũ &c. poſt Dñm ſuum. ¶ Qui tñ opponit ꝙ imo ſuperior retineat & actualiter ex ratione quia conſuetudo & priuilegium eq parantur. ¶ Vnde ſicut Papa per priuilegiũ facit quandoqꝫ, vt duo ſint epiſcopi in vna dioceſi. doct. in. c. quoniam de officio ordin. Ita per cõſuetudinem fiat vt iuriſditio duobus competat inſolidum, data ſcientia & patiẽtia ſuperioris. ¶ Cui tamen reſponderem, ꝙ non ſequitur põt Papa, & qñqꝫ facit ergo conſuetudo; cum patientia ſuperioris, nam nec ipſe ſuperior expreſſe id facere poſſet, ſi eſt inferior a, Papa, & ſi eſt ipſe Papa, vel Imperator neqꝫ a, ſe poſſet abdicare iuriſditionem in habitu. arg. c. cuncta per mundũ. ix. diſti. q. vii. ¶ (Niſi totaliter Imperio renunciarent) nam alter fieret accephalus, itaqꝫ Imperio præiudicaretur & eccleſia ſcandalizaretur, quia fieret iniuria ipſi deo vt dicit Abbas. in. c. p. g. de officio delegati.

PROROGATVR etiam iuris diſpoſitiõe forus ĩ genere, propter COMMVNEM PATRIAM; nã ex oĩ cauſa ciuili vel criminali qs Romæ, quę cõis eſt patria, vt in. l. Romę ff. ad municip. cõueniri põt. l. ii. in. §. legatis. ff. de iudi. ¶ Et intellige Romã; vbicunqꝫ Papa vel Imperator eſſet, ita Bal. & Ang. ibidem ſubdentes ꝙ etiam pro repreſaliis ibidem capi poſſent.

¶ Quæ procedunt niſi ibi reperirentur ex cauſa neceſſaria, vel probabili tunc. n. quamuis ibi conuenirentur, tamen ius haberent reuocandi domũ videlicet facultatem a, lege cõceſſam declinandi cognitionem iudicis competentis atqꝫ cauſam ad propriam patriã cautione data reducendi, ſic dabo deſcriptionem quicquid Marianus in. c. fin. de foro competen. ſatis plura ponat, nam quamuis vera ſint concernũt materiam potius ꝗ breuem deſcriptionem, vnde cõuenti excipere poſſent. d. §. legatis. ¶ Etiã ſi conuenirentur a perſona priuilegiata puta minore, ni

lite,eccleſia vel ſimili.vt in verſi.idem Claudio. ¶ Etiam ſi coueniretenter vigore compromiſſi facti vel faciendi, puta vbi ſtatutum extet vt inter coniunctas perſonas fiatcompromiſſum Bal. in.l.ſed & ſi reſtituatur.in.§.ex quibus ff.de iudic. ¶ Etiam ſi iudex procederet ex officio ſuo in caſibus in quibus potest de quibus Bar.in.l.ii.§.ſi publico ff.de adulter. Nam quod pōt opponi actori ſiue accuſatori, poteſt opponi iudici.c.qualiter & quādo.de accuſa. ¶ Etiam in caſibus in quibus lis nō cōteſtatur,vt in ſummariis in quibus primus actus contradictorius habet vim conteſtationis.l.ii.C.de conſor.eiuſdē lit. ¶ Et hæc procedunt etiam vbi quis ex neceſſaria vel probabili cauſa abeſſet,non Romę de quo ſupra,ſed alibi puta in loco contractus,nam ſi ibi cōueniretur rōne contractus,haberet ius reuocandi domum ſic Marian.in.d.c.fin.de foro cōpe.poſt Hoſtien. Dicēs quotidie poſſe afferre honorem ſic limitat.c.Romana.§. contrahentes. de foro competen.lib.vi.&.c. dilecti.extra eo. ſed aduerte quia hoc procedit in legato tātum, vt dicemus in prima fallentia. ¶ Proſequamur, intelligas domū hoc eſt ſolitam habitationem, hoc eſt domicilium,non domū tantū .l.libertus.§.ſola.ff.ad municip.& eſt gloſ.in.d.§.legatis.in verbo domū. quāuis quandoqȝ reuocatio non fiat ad domicilium,ſed circumducatur edictum,& alio tēpore citatus tenetur ibidem compatere, per exemplum in.c. fin.de dilat.nam iſta non eſt proprie. reuocatio domū,de qua loqmur nos, ſic Abbas in.d.c.fin.& Marian.allegāt optimū tex in.l.nō diſtinguemus.§. item ſiquis Romæ.ff.de arbitr.exemplum vbi durante litigio puta iuſta cā ſuperueniret nam tunc potius dicitur circūduci edictū Butrius, Abbas imol. in.d.c.fin. ¶ Quod ius habent nō tantum ſi Romæ couenirentur,ſed ſi alibi vbi haberent forum ratione origi. nis vel alia dūmodo non ratione contractus vt infra diſtinguam. ¶ Non tamen per hæc intelligas, quin durante legatione poſſint in domo,alias proprio domicilio conueniri, certe conueniuntur, vt per glo.in verbo exercere in.d.§.legatis probatur in.l.ad cognitionem.ff.ex quib.ca.in poſſ.eatur.& in.l.i.ff.eū qui.appell.in princ. & ſi non reſponderetur fieret miſſio in poſſ.ſiue nō eſſet qui eum defenderet, anteq̄ tamen miſſio fiat citandi ſunt cognati & amici,an eum defendere velint.vt in.l.ait pretor.& in.l.ſequen. ff.quib.ex ca.maior.& in.l.hoc autē. ff.quib.ex ca.in poſſ.eatur innocen.& doct.in.d.c.fin. ¶ Niſi reipublicæ cauſa abeſſent ſecundum eoſdem. per.l.i. &.ii.ff.eum qui appellat. ¶ Vnde ex his habes, ꝙ prelati Romam venientes ob neceſſariam vel probabilē cauſam vel quaſi neceſſariam ius habent reuocandi domū innocen.in.c.licet, de foro Competen.& Ang. in.d.§. legatis dūmodo conſtet.nam ſi eſt legatus per literas legationis oſtēdere debet alias non crederetur.l.i.C.d.mand.i prin. niſi eſſet Cardinalis Abbas.in conſil. xviii.lib.ii.ad quæ vide Bar.in.l.ii.ſ. §.ſed ſi dubitet.ff.de iud.vide rotā in antiquis deciſ.clxxxv.idē dicas de Regnicolis eūtibus Neapolim,nā reſpectu regni,cōis eſt patria. ¶ Et hæc niſi in exemptis,qui non recognoſcunt aliū ſuperiorem, q̄ Papam vel Imperatorem.nam non habent ius reuocandi domū quia illi conueniuntur Romæ vt in eorum ſpeciali foro, non generali,ita credo ꝙ voluerit & corruptus ſit Bal.in.d.§. legatis.quod limito ſi priuilegio non renunciarent, quod vtiqȝ poſſunt.l.ſiquis in conſcribēdo. C.de pac.nam res de facili reuertitur ad naturā ſuam.l.ſi vnus.§.pactus. ff. de pac.ſed Marian.in.c.fi.de foro cōpetens tenuit ꝙ imo.& exempti ius habeant reuocandi domū,non proprie ſed improprie ſaltim quia domum repetet

petet vt conſulat rebus ſuis & prouideat quomodo ſit Romę reſponſurus, per.c.fin.de dilat.cui reſpódeo ꝙ nõ deguſtauit rõnem Baldi dum dicit tan quã in eorum ſpeciali foro ex qua infero ꝙ non debent habere tempus vt prouideant &c.ad.c.fi.dico ꝙ non loquitur in exemptis. ¶ Exemplum iuris reuocandi domum ex cauſa neceſſaria eſt, vbi EX CAVSA LEGATIONIS Romam acceſſiſſent, vt ſunt iſti quos Ambaſiatores vocant dominorum & cõmunitatum, not.in.d.§.legatis.arg. not.in.§.rurſus.inſt.de actionibus vnde non capiuntur pro repræſaliis Oldra.in auct. habita.C.ne fil. pro patre.&c. Neque de conſuetudine, quia eorum officium eſt publice neceſſariũ, ꝗuis de conſuetudine abſentes ex alia cauſa pro reprę́ſaliis capiãtur, niſi ab eis receptum pedagium fuiſſet, nam receptio pedagii habet vim ſalui conducti.ſic Oldr.in auct.habita.C.ne fi.pro patre.receptum inꝗ ab eo qui ſaluum conductum facere potuiſſet, alias ſecus Argumen.l.præſes.C.de tranſact.&.l. primæ.C.de decr.ab ord.facieñ. ¶ Redeundo ad concluſionem, procedit ẽt ſi delegatio fuerit procurata, ſeu affectata per rationem glo.primę in.d.§.legatis.argum.l.illud.ff.ad.l. aquil.quæ ratio ponitur in.l.Paulus.ff. de legat. ¶ Et fortius procedit in legato miſſo, a Principe. ¶ Quinimmo cõclu.procedit etiã procuratore conſtituto, a ſupradictis hñtibus tamẽ facultatẽ impetrandi p̃fato procuratori puta qa ſubditus, ſeu vaſallus.docto.cõmuniter in c.fi.de foro compe.quãuis alias legatus habeat priuilegia maiora, vt ibidẽ Marian. ¶ Etiam ſi legatus vel procur. pro negociis ſuis a ſuperiore conſtitutus eſſet, quia ſuperioris intereſſet, vel publice, puta conſtitutus legatus pro eccleſia ſua, videlicet ipſius legati, eſt tex.in auct.de ſanctiſſ.epiſcopis.in.§.ſi vero, ſi tamen non ſit actor quia tunc ſecus eſſet Ioan.and.& doct.in.d.c.fin.

¶ Et procedit conclu.vbi quis a Papa vel a PRINCIPE VOCATVS FVISSET vt aliis reſponderet, nam iſte in aliis cauſis.Ius habebit reuocandi domum glo.& doct.in.d.c.fina.per l.ii.§.legatis.ff. de iudic. vbi gl.quam vide. ¶ Item procedit non tantum in loco cõmuni, vt non cõueniantur, ſed etiam vbi tranſitum facerent, vt per in d.§.legatis.& ibi Barto.hoc eſt ſi alibi deſtinati eſſent & tranſitum facerent p cõmunem patriam. ¶ Aliud exemplũ cauſę neceſſariæ eſt vbi Romam aduẽtaſſent AD APPELLANDVM, vel appellationem proſequendum. Quod intellige per Angel.in.d.§. legatis in caſu quo iudicẽ appellationis in proprio domicilio non habuiſſent. Tunc enim Romam itur ex neceſſitate, quam opinionem dicit eſſe tenendam. quicquid is idem dixerit in auct.& cõſequẽter.C.de ſentẽ.ex per.recit. Et ꝙ iſta diſtinctio debeat attendi.allego Ioã.an. & doct.in.d.c.fi.de foro compe., dicentes de reſtitutiõe in integ.ꝙ ſi Romã acceſſerint pro reſtitutione in integrum aduerſus ſñiam habeant ius reuocandi domũ, ſi iudex ſñiæ reſtõnem, vel aliud remedium concedere nõ potuiſſet, nã hęc diſtinctio facit pro me, licet de ęꝗtate, non autem de iuris rõne verũ ſit ꝙ Romam veniens pro reſtõne ius habeat reuocandi domum.vt per Maria. poſt alios.in.d.c.fi.Maxime per rõnẽ illam quia ſi legatus qñ agit (ſic impugnat) perdit quo ad omnes, fortius qñ reſtõnem petit, quia impugnat de iure ſpeciali. ¶ In quibus ẽt vnum quod dicunt doct.in.d.§.legatis non prætermittam, videlicet ꝙ cum appellans id facere dicatur ex neceſſitate ideo recõueniri non põt, ſic ꝙ in appellationis cauſa non ſit locus recõuentioni, qđ etiam tenuit Inno. in.c.i.de mut.pet. & in.l.p hanc de tẽp.appell.vii.q.ſiue ſit appellatũ ab interloquutoria ſiue a diffinitiua, per text.gñaliter loquẽtem in.d.§.legatis, quicquid dixerit Spec.

in tit. de reconuen. in. §. nūc dicamus, verſicu. ſed nunquid coram iudice. &c. cauſam hanc dixit Marianus. in. d. c. quaſi neceſſariam eſſe, nō vere neceſſariam. ¶ Aliud exemplum cauſę neceſſariæ eſt vbi quis Romam TESTIFICANDI CAVSA fuiſſet accerſitus. d. §. legatis in verſi. item is qui. ¶ Accerſitum intellige a loco extra diſtrictū ciuitatis, ſed ſi a caſtro ciuitati ſubiecto, pro repręſaliis capi poſſet, quod not. eſt pro ruſticis venientibus ad ciuitatem cā teſtificandi vel alia ſimilia, ſecundum Bar. in. d. l. ii. ff. de iudic. Hęc n. neceſſaria cā eſt. ſi ſit de conſuetudine, vt. l. iii. in fine. ff. de teſti. ¶ Vel dic, ſi ſimpl'r cōpellanť vt teſtimonium ferant, vel ſigna recognoſcant. ita doct. in. d. c. fin. l. in locum. §. exhibere. ff. de tab. exhiben. ſed hñt ius reuocandi domū ne diu a negociis auocentur. gl. in d. §. legatis. ¶ Vel IVDICANDI, verſi. vel ſiquis iudicandi &c. ¶ Item in eo qui Romam vocatur. GRATIA REDDENDÆ RATIONIS tutelæ, nam nō cogitur ibidem rñdere etiam pro alia tutela, vel ſimili cā. d. §. verſi. nam & diuus. ¶ Et hoc procedit in quacunq; cā reddēdæ rōnis ſeu adminiſtrationis, per. l. primam et ſecundā. C. vbi de crimi. agi oportet. ¶ Exemplū probabilis cauſę eſt vbi quis Romā iret, viſitatum FILIOS IN STVDIO COMMORANTES, probatur in. l. nec nō. ff. ex quib. cau. ma. quicqd Fely. in. d. c. fin. diuinans ad illum tex. ꝙ loquatur in ſtudiis propinquioribus: ſecundo impugnabat ꝙ exiſtens romę vt reſtitueretur, iuſta cauſa eſt tamen ſi in domicilio reſtitui potuiſſet nō habet ius reuocandi domum Reſponde tu particulari ratione quia via quam elegit ſibi patere debet. l. iii. §. eligere. de trib. VEL VISITANDI NECESSARIOS, aut coniunctas perſonas. Barto. Bald. Ang. & doct. in. d. §. legatis. quos vide & præcipue Barto. ¶ Item vbi quis Romam iret CAVSA PEREGRINATIONIS, argum. tex. in auct. omnes peregrini. C. cōmunia de ſucceſſ. ibi libere hoſpitentur &c. c. vnico de peregri. inde dicit Angel. in d. §. ꝙ ratione voti licitum pręlato recedere a prælatura, & præſidi, a pręſidatu, non pernoctare, vt eſt tex. in. l. illud. ff. de officio præſi. hodie tñ, pernoctare poſſet ex dicta cauſa. vt glo. in. d. l. nō intelligas in peregrinis, idest deportatis, de quibus in. l. i. C. de hęred. inſti. ſed qui peregrinantur cauſa religionis. ¶ Et generaliter concludendū eſt ſecundum doct. in. d. c. fin. ꝙ ex quacunq; cauſa probabili vel neceſſaria quis Romā venerit, reuocandi domū ius habeat, per tex. illius. c. ibi niſi pro alia iuſta &c. quinimmo Specu. ex illa generalitate dicit in titu. de reo. §. i. verſi. item legati ꝙ compræhendūtur oēs fere cauſæ quę cōtinentur. ff. & . C. ex quib. cau. maior. ¶ Quadere infero ꝙ ACCEDENS AD CONCILIVM habet ius reuocandi domum, ſi ibidem conueniretur, ſic ſimpliciter tenet Specu. de reo verſi. item legati, in quo dic per Inn. Hoſtieñ. Io. an. in. c. graue de præbeñ. hoc eſſe verū ſi concilium etiā generale conuocatū eſſet pro quibuſdam ſpecialibus negociis, nam ſi pro aliis quis conueniretur, videlicet pro quibus cōciliū ɔuocatū nō fuiſſet hēret ius reuocandi domum, non ſic vbi cōcilium etiam prouinciale, ſiue ſynodus congregata eſſet pro omnibus negociis, nam ſi in cauſa ciuili conueniretur, non haberet ius reuocandi domū, ſi in criminali, haberet. ita allegat doſto. in. d. c. fin. poſt aliqualem diſputationem. ¶ Modo concluſio fallit vbi abſentes Romæ IBI PER ANTEA CONTRAXISSENT tunc enim nō haberent ius reuocandi domum. l. ii. §. legatis iuncto. §. omnes. ff. de iudic. ¶ Similiter ſi alibi contraxiſſent, dummodo nō in prouincia domicilii ſui, vt in. d. l. §. item ſi extra prouinciam, & ibi Curtius. ¶ Et hæc dummodo nō

ſint legati nam hi tunc tantum illo iu re carent,cum contraxiſſent ibi in tpe legationis.vt in.d.l.§.oẽs, vel cõtraxiſſent alibi dũmodo i itinere legationis hoc eſt dum legatus factus ibat ad locũ legationis in tranſitu per italiã contraxit,ſic intellexit Marian.ſingulariter tex.in.l.cum furioſus.§.fi.ff.de iudic.in verbo italia quicquid ibi gl. dum impropriat. ¶ Ex quo ſingulari intellec.infero.(quod not.)cõtra Angel.& doct.in.l.hęres abſens in.§.i.ff. de iudi.dum volebant,ꝙ q̃uis legatus, tpe & loco legationis cõtraxerit, ſi tñ id fecerit vt viator,habeat ius reuocandi domũ & teneo glo.in verbo quotquot.in.d.§.ſed tñ quia nõ eſt recedẽdum ab intellectu cõmuni & expoſitione glo.in præallegato.§.&.l.cum furioſus(& maxime hic vbi ſumus in tractatu,nõ repetitione)quæ gl.exponit italia hoc eſt Roma & bene quia ſi recte intueare nõ eſt impropriatio, ideo aliter concludamus in illatione prędicta,videlicet ꝙ contrahens q̃uis ſit legatus ſi tamen ſit in itinere dicto,dum contrahit,& Romæ conueniatur, ius habet reuocandi domum,quia id fecit vt viator neque negare poſſumus,&ſic ſaluemus ang. ☞ Si vero non in itinere ſed in legationis loco contraxiſſet, non video quomodo tunc cõtraxiſſe dici poſſit vt viator.Nam aut eſt Roma tunc quia cõis eſt patria, nõ video quomodo poſſit haberi vt viator, aut eſt alius locus & tunc cum ibi ſit vt legatus nõ video quomodo ſimpliciter contrahendo,vt viator poſſit conſyderari,vel nõ viator,niſi exprimeret illud facere vt viator,quo caſu ſumus in claris. ¶Redeũdo modo ad legatum, vel fideiuſſiſſet non reſeruando ius reuocandi domum.d.l.cum furioſus.§. fi. ☞ Secus ſi contraxiſſet ante legationem.q̃uis in loco legationis,vel q̃uis contuliſſet ſolutionẽ in locum legationis,caſus eſt in.l.eum qui.§. iulianus. in ſcdo reſpõſo vbi Paul. & doct.ff. de conſti.pecu.quicquid ibi gl.ſuper verbo compelluntur, nam intelligitur,ſi ibi non inueniretur tanquam legatus, vel alter abſens,habens ius reuocandi domum. ☞ Dummodo nõ promiſiſſet ibi ſoluere,etiã ꝙ euaderet legatus.§. legatis in verſi.exceptis. Nam tunc ibi conueniretur.l. ſiquis in conſcribendo.C.de pactis. ¶Et no.in prædictis vnam differentiam inter contractũ verum & contractum fictum,quia ſi legatus per verum contractum in loco & tempore legationis perdit ius reuocãdi domum,non tñ per fictum hoc eſt per contractum alibi confectum cuius ſolutio in locum legatiõis collata eſt, nam intelligitur ſi ibi non reperiretur tanquã legatus. Pau.de caſt.in.d.§.Iulianus,& ſic limitant.l. contraxiſſe,de act.& oblig.vt non habeat locum vbi requiritur cõtractus verus in loco &c. ☞ Præterea aliam facias differentiã inter abſentem ex cauſa legationis, vel ex alia iuſta cauſa,de quibus ſupra, circa prin.iſtius verſi.modo &c. ¶ Vnde capias duas concluſiones primam ꝙ ☞ LEGATVS IN QVOCVNQVE LOCO ANTE LEGATIONEM CONTRAXISSET,habet ius reuocãdi domum:non ſic ſi contraxiſſet tẽpore legationis in loco,quia tunc ſi conuenitur rõne contractus vbi conueniri poteſt etiam alia rõne,puta ↄmunis patriæ,vt Romæ vel ratione originis, tunc non habet ius reuocandi domũ. l.non alſ.&.d.§.omnes,in verſi. exceptis.in.l.ii.de iudic. retinebit nihilominus priuilegium plurium iudicum inhærẽdo in loco,vt puta ſi eſſet ſcholaris,not.in.§.fi.d.l.ſi furioſus.ff.de iudic.& probatur in.l.ii.ff.ſi quis in ius voc.non ier.in hoc do vnũ verbum,ꝙ aduerſus ſententiam excluſiuã talis priuilegii electionis,non datur reſtitutio in integrum, ex rõne, quia certans de priuilegio fori dicitur certare de lucro captando,nõ de damno euitando, ſm Ang.in.l.ii.in.§.i.ff.de iudic.idem in

eccleſia dixit Innocē.in.c.coram fœlicis,de in integrum reſtitutione,redeũdo,ſed ſi non duabus ſimul rationibus legatus ſortiretur forum in quo conueniretur,haberet ius reuocandi domum. ℂ Secunda concluſio eſt in ABSENTE EX ALIA CAVSA QVAM LEGATIONIS, tunc ſi Romæ abeſſet vel alibi vbi aliter forum ſortiretur & conueniretur quia contraxiſſet, ꝗuis ante abſentiam, nihilominus nõ habet ius reuocandi domũ, ſic differt a legato qui ius habet reuocandi domũ non obſtante ꝙ mixtim ibi forum ſortiat. ꝑ Si vero ibi ſolum rõne contractus conueniri poſſet,vt quia non eſſet cõmunis patria nec locus originis tũc habet ius reuocãdi domum,quãuis abſentiæ tẽpore contraxiſſet,ſm opini. glo.in.d.§.omnes.licet ibi Rapha.cõtradixerit. ℂ Si vero contraxerit IN ALIO LOCO QVAM ROMÆ puta vbi non ſortiretur forum ratiõe loci & contractus in ſimul,& abſens cõueniretur Romã,vel vbi ſortiretur forum ratione originis tantum,tunc aut cõueniret pro contractu.celebrato in loco domicilii proprii,vel ſaltim intra prouinciam propriam , ius habet reuocãdi domum not.in.d.§.legatis, ſi vero contraxiſſet extra ciuitatẽ propriam non habet ius reuocandi domũ vt in.§.item ſi extra prouinciã in eadem.l.quem ita declaro. ꝑ In hoc tamen attende ꝙ hodie quælibet ciuitas eſt loco prouinciæ.per glo. ſing.in.l. fin.C.de pręſcrip.longi temp. de conſuetudine ſaltim,vnde extra ciuitatem & eius diſtrictum,dicitur extra prouinciam,quinimmo & ſi caſtrum de ſe regeretur,idẽ eſſet per rõnem illius gl. vt ſic ſi extra caſtrum contraxiſſet, nõ haberet ius reuocandi domũ,de quo p Fulg.in.d.§.item ſi extra prouinciam & in.l.ſi fideiuſſor.§. ſi neceſſaria.ff.q ſatiſd.cogã. ꝑ Et, quod dictum eſt intra prouinciam habere ius reuocandi domum quamuis extra ſui domicilii ciuitatem,procedit ſi locus cõtractus eſſet eidem domino cui & locus domicilii ſubiectus,alś non.arg.not. per Paul. de caſtro in ſimili.in.l.i.§.& poſt operis.ff.de no.oper.nunc. ꝑ Item procedit,niſi extra prouinciam eſſet collata ſolutio.l.contraxiſſe.ff.de act. & obli. not.in.l.eum qui.§.ff.de conſtit. pec. per Ang.in.l.ſi quis in legatione.ff.de iudic. ℂ Quę oĩa intelligas etiã procedere IN ACTION. REALIBVS, puta in re poſſeſſa per legatum, vel aliter abſentem,ꝙ ſi tempore & loco legationis poſſideri cepta fuiſſet conueniri poſſent neque ius haberent reuocandi domum. vt in.l.ſi legationis.ff. de iud.qualitercunq; poſſeſſionem. Siue ex contractu,ſiue ex delicto acquiſiuiſſet. vt in.d.§. legati. ꝑ Siue talis res ratiõe miniſterii,ſiue legationis acquiſita ſit ſiue nõ ſit per rõnem de qua in.d.l.ſi legatis argumen.l.illud.ff.ad l.aquil.& probatur in.l.ſi. in.§. omnes.ff.de iudic.quicquid gloſ.in.d.l.ſi legatis. ꝑ Dummodo poſſeſſio in legatione capta nõ fuerit ex cauſa de pręterito,videlicet ante legationem, exẽplum cum poſſideret ante legationem fuit ſpoliatus,& tempore legationis recuperauerit. Argu.l.i.§. non tantum dolus &.§.neratius.ff.depoſi. &.l.ſi rẽ §.fin.ff.de pigno.act. ℂ In qua actione reali aduerto differentiam inter legatum & abſentẽ ex alia cauſa non eſſe ſicut differunt,vt ſupra diximus. ꝑ Et aduerto ꝙ rõnẽ ſolius poſſeſſorii non cõueniretur ſicut ſupra diximus rõne ſolius contractus,niſi mixtim concurrat cum ratione loci,ſic ꝙ haberet ius reuocandi domum. ꝑ Sed ſi non eſſet legatus, vel aliter legitime abſens tunc puto eum ratione ſolius poſſeſſionis conueniri poſſe , quia cum ſit ſpeciale in legatis & abſentibus vt ſupra,cõtrarium erit in aliis.l.ius ſingulare.ff. de legi. ꝑ Quadere infero,ꝙ ſi aliquis forenſis tranſiret cum ęquo meo,poſſem illum cõuenire nec haberet ius reuo-

candi domum, ſic tenet Ange. in.l.ſi
fideiuſſor.qui ſatiſd.cog dicens ita ſer 51
uari ſpecul.etiam tenet de competen.
iud.adi.§.i.verſi.quid ſiquis,quicquid
Bar.Butr.& Areti.in.l.ſed ſi poſtulan
te.ff.de iudi. ¶Et quod dictum eſt ra-
tione contractus quem perdere ius re-
uocandi domum in caſibus prædictis
procedit etiam ſi abſentes iſti conueni-
rētur ratione CONTRACTVVM
CONFECTORVM PER FILIOS
vel ſeruos eorum.l.non aliter.§.i.de
iudi.not.in.d.§.legatis & not.in.§.le
gati.l.nō alias eos tit. ¶Procedit etiā
in delictis COMMISSIS PER LE-
GATOS IPSOS, & eorum ſeruos,
& quaſi delictis. ¶Dūmodo ſciamus ſi
ſerui deliquiſſent in exercitio & Dño
eis cōmiſſo.d.§.legati,cum ſequē. ꝙ
pro noxa darentur,ſi vero non eſſent
ſerui, ſed liberi hoīes ſeruientes.lega
ti in ſolidum tenerentur.nec ius habe
rent reuocādi domū.vt in.d.iuribus.
atque vide Bartol.in.l.i.§.familiæ,
nomen & ibi caſus eſt.ff.de publica. vi
de in.l.ſi familia.ff.de iurid.om.iudi.
50 ¶Secundo principaliter cōcluſio no
ſtra fallit, COMPLETA SEV FI-
NITA LEGATIONE, nam tunc ſi
legatus pſiſteret,in loco volūtarie ma
gis q̄ neceſſariæ,diceretur abeſſe,vt in
verſic.plane.in.d.l.ii.ff.de iudic.rota
vbi ſupra in antiquis.clxxxv.nam ceſ
ſante cauſa.&c.l.adigere in.§.quam-
uis.ff.de iure patron.c.cum ceſſante,
de apella. ¶Et neceſſario abeſſe dicas
vbi finita legatione vacaret ad com-
ponendas valiſias ſeu ſarcinulas ſuas,
cauſa recedendi.l.ab hoſtibus. in.§.
ſed quod ſimpliciter.ff.ex quib.ca.ma
ior.arg.l.ratum &.l.quod dicimus.ff.
de ſolution.&.l. diuortio ff. de neg.
geſt. ¶Vnde infertur ꝙ ſi eſt data LI-
CENTIA BANNITO VENIRE
IN CIVITATEM cauſa teſtificandi
vel alia.ꝙ nihilominus ea finita breue
ſpatium temporis habeat ad ſarcinu-
las componendas,intra quod ſi cape-
retur, vt indebite captus relaxaretur,
vt tradit Nicol.de Mattarell.ind.l.ii.
verſicul.plane per illam gloſ.& tex.
¶Similiter inferri poteſt, ꝙ idem ſit
vbi quis per vnum menſem dānatus
fuerit ad ſtandum in carceribus & po-
ſtea de loco ſit bannitus, nam elapſo
meſe modicum ſpatium habebit intra
quod &c.vt ſupra.i.d.§.ſed quod ſim-
pliciter,tempus tamē erit arbitrio bo-
ni viri.l.i.ff.de iure de liber.l.ſi debi-
tori.ff.de iud.facit i arg.l.nepos pro
culo de verb.ſigni. ¶Tertio princi-
palis conc.noſtra fallit nō habere lo-
cum vbi abſenter ex cauſa neceſſaria,
vel probabili, IN LOCO ABSEN
TIÆ AGERENT; nam ſi reconueni-
rentur non haberens ius reuocādi do
mū.d.l.ii.in.§.ſed ſi agant.ff.de iudic.
ita faciamus ex limitatione aliam con
cluſionem, ſed videtur, ꝙ imo habeat
legatus quia legatus ſine principis li-
cētia nō poteſt libellum dare.l.is qui
legatione.ff.de legation.probatur in.
l.Paulus.&.l.legatus, eodem titu.Ho
ſtien.ſoluit,pdicta locum habere qū
ei agere permiſſum eſſet. Maria.aliter
ꝙ legatus agens de facto ſine licentia
principis non debet eſſe melioris con
ditionis quā ille qui agit iure permit-
tente.c.eum q de pręben.in.vi. ¶So-
lutio mihi placet, nihilominus Ma-
rian.eſt corruptus quia nec impugna
tio nec ſolutio cōueniebat i ſua quin-
ta limitatione,vt vides in.d.c.fin.qui
nimo nec ſolutio ſua mihi placet, nā
ratio cur legatus nequeat conueniri,
eſt ne auocerē ab officio legatiōis &c.
vt ſuperius ſed ſi habet licentiam,vide
tur non auocari argu.l.gracchus de
adulter.at ſi de ſe capit licentiam agē-
di,non ceſſat ratio ſupradicta. ¶Nec
ob.ꝙ non debet eſſe melioris cōditio
nis &c.quia dico ꝙ priuilegium reuo
candi domū legatus non habet pro-
pter cōditionem ſuam, ſed propter cō
ditionem eorum qui eum legatum or
dinaſſent quibus non potuit pręiudi-

tare in hoc, ſtante lege ſibi legato co‑gnita, de qua in.l. Paulus &.l. legatus vt ſupra. nam per illas legati poteſtas limitata fuit. ¶ Et quod dictum eſt nõ habere ius reuocandi domũ ſi agant, idem ſi non agant, ſed negarent id qd eſt cauſa ſui priuilegii per.l. ſi dubitetur. ff. de fideiuſ. ¶ Idẽ ſi non agant ſed conuenti patiantur litis conteſtationem.l. fin. C. de exception. ¶ Fallentia mõ noſtra limitatur IN ILLO CVI INVITO ALIQVID ACCIDIT, iuxta.l. ſenatus.§. ſiquis. ff. de officio pſid. puta ciuiliter vel criminaliter proſequendo emendam iniuriæ tunc ſibi factæ ſeu emendarioné furti vel damni, vt in.d.l.ii. verſi. non tamé iniuriam &c. iuncto verſi. quod tunc paſſi ſunt. &.l. Paulus reſpondit de eo. ff. de legibus & melius dicemus. fal.ix. ¶ Secũdo limitat̃ IN CLERICO AGENTE, qui in cauſa recõuentionis habet ius reuocandi domum in tribus caſibus, videlicet in cauſa famoſa item in cauſa ſpirituali, vel beneficiali, item pro iniuria vel damno per eum paſſis ex facto aduerſarii, vt per ſpec. in titu. de reconuen.§. nunc dicemus verſi. ſed pone clericus in aliis vero caſibus non habet ius reuocandi Ang. in.d.§. ſed & ſi agant, poſt Archid. tertia. q.i.c. cuius in agẽdo not. in.c. at ſi clerici de iudic. & in.c. nullus, de foro competen. & in.c.i. de mutuis petit, caſus eſt in.§. reuerẽdiſſimis de epiſcopis & clericis, contrarium voluit Cyn. & Butrig. in auct. & cõſequẽter. C. de ſententiis ex peric. recitan. ¶ Sed dic per Ang. vbi ſupra. ꝙ opinio Cini & Butrigarii procedit ſi clericus malitioſe ageret vt poſſit reconueniri arg.l. fraus. ff. de legibus. ¶ Similr ſi bona fide. & ex neceſſitate puta quia cauſa eſſet mere profana taliter, ꝙ agere non poterat coram eccleſiaſtico. argu.c. cum ſit generale de foro compe. ¶ Nam his caſibus habet ius reuocandi domum ſecus vbi poterat agere coram vtroq; iudice videlicet. tam eccleſiaſtico q̃ ſeculari nam adeũdo ſponte ſecularem perdit beneficiũ ſeu priuilegium ex diſpoſitione iuris ita ꝙ lex magis dicitur prorogare q̃ homo. Cardin. in.c.p.g. de officio de legat. & in.d.c. at ſi clerici. ¶ Quod mihi non placet quia non erat in poteſtate clerici ſe laico ſubmittere. neq; poterat expreſſe.c. ſi diligenti &.c. ſignificaſti. de foro compet. & diximus minus tacite. ¶ Tamen attende quia Ioan. an in.d.c. at ſi clerici dicit opinionem ſpeculi ſupra relatam cõmuniter ſeruari. ¶ Tertio limitatur in caſu quo abſens de quo nos non ageret SED EGISSET vel actione propoſita vel officio iudicis nam inſtantia finita non cogitur &c. aliis ibidem reſpondere glo. & Bar. in.l. ſed & ſi reſtituatur. ff. de iudi. vbi Angel. ſic habet ius reuocãdi domũ & arg.l. ſi quis poſtea. ff. de iudi. &.l. & quia. ff. de iuriſd. om. iudi. ſed ſi legatus durante legatione ceperit agere, & finita ſit legatio & deinde cauſa intentata ad huc durante. de nouo fiat legatus nõ cogitur reſpondere etiam in cauſa durante, ſed habet ſi velit ius reuocandi domũ per tex. in.l. non diſtinguemus.§. itẽ ſi qs ff. de arbitr. ¶ Idem dicit Marianus in d.c. fin. de alia iuſta cauſa ſuperueniente durante cauſa intentata anteq̃ prima iuſta cauſa finiretur arg. textus in pręfato.§. iuncta.l.ii.§. legatis. ff. de iudi. ¶ Contra quem tenerem & eſt ſibi contrarius, vt dicemus in.vii. principali limitatione dũ differentiam facit inter legatum, & alium habentem aliam iuſtam cauſam. ¶ Quarto limitat̃ ſi abſens ageret officio iudicis non inſtantaneo, ſed expeditiuo puta peteret hęreditatem ſibi reſtitui ſic raphael.i.d.l. ſed & ſi reſtituatur. ſaluãs iſto modo gloſam de qua ibi ad ꝙ eſt tex. in.l. Paulus reſpondet cum.§. fin. & ꝙ ibi per Bart. ff. de legation. nam non perdit ius reuocandi domũ.d.l. ſed &

ſi. ꝟ Dũmodo ſatis det de ſolutiõe in domicilio. ſicut eſt. ꝟ Neq̃ pditur per aditionem hęreditatis, etiam factam p actum, qui fieri nequibat citra ius, & nomen hęredis per tex. generaliter loquentẽ in. l. de eo. ff. de iud. de qua materia plene dixi. in ſecunda ſpecie legalis prorogationis illa videlicet quæ fit quaſi contractu. ℭ Secus ſi ageret officio iudicis. inſtantaneo, vt habetur in auct. & conſequenter. C. de ſententiis ex periculo recitã nam ita agit qui implorat officium iudicis. ſicut q̃ actionem intentat. inſtit. de officio iudic. in princ. & textus in. l. ii. in. §. ſed ſi agant. ff. de iudi. generaliter loquitur. ℭ Quinto vbi RECONVENTIO CESSAT vt in cauſis ſummariis vt per doct. in. d. l. ſed & ſi reſtituatur. & in. d. auct. & conſequenter nã quia in his ceſſat recõuentio ius habet reuocandi domũ. ℭ Sexto ſi abſens ageret ACTIONE TEMPORE PERITVRA. raphael. in. d. l. ſed & ſi reſtituatur. in qua habet litem conteſtari vt actio perpetuetur. ℭ Septimo limitatur in caſu quo abſens ageret contra vnum ET NON AB IPSO cõueniretur ſed ab aliis perſonis nam habebit contra alios ius reuocandi domũ ſecundum Guil. Dinum, & Iac. Butric. in. §. ſed ſi agant, per. l. fulcinius, in. §. ꝙ ſi aduerſus. ff. ex quibus cauſ. in poſſ. eatur. eſt glo. in. l. ii. §. ſed ſi agant. ff. de iudi. quæ allegat textum. in. §. reuerẽdiſſimi hypocriſarii in auct. de ſanctis epiſcopis per quem ſic voluit Iac. Balduini, & Hoſtiens. in titu. de excep. §. fin. ℭ Nihilominus gloſ. in. d. §. ſed ſi agant, & Raph. ibidem. p eum text. ibi aduerſus omnes &c. & innoc. in. c. licet de foro competẽ. & cõmuniter doct. tenent contra. vt ſic aduerſus omnes habeat ſe defendere conſequenter nõ habeat ius reuocandi domũ. ad. §. ſed ſi aduerſus. ꝟ Reſpondet Ange. ꝙ nos loquimur de priuilegio ſpeciali quod facilius tolitur per eius abuſum, ego ſequar hanc opin. niſi in legatis. ꝟ Vnde ſaluemus ſublimitationem in legatis vt ſic aduerſus alios habeant ius reuocandi domũ, & ne ſic de facili id amittant quemadmodum abſentes ex alia cauſa pro qua differentia facit tex. in. §. omnes. eadẽ lege ibi exceptis &c. & facit tex. in. l. non alias §. fin. ff. de iudic. videlicet. ne diu a, legatione auocentur, & facit quia in eis vertitur reipublice intereſſe. l. fi. ff. de legation. vnde cum ratio diuerſa ſit inter ipſos, & abſentes ex alia cauſa, diuerſum ius ſtatuetur. l. non poſſunt. ff. de legibus. ℭ Quæ omnia intelligas vbi legatus, vel ſimilis nomine proprio egiſſet, vt ſic durante iudicio ius non habeant reuocandi domũ vt ſupra. ſecus ſi nomine alieno, puta epiſcopi vel eccleſię, quia tunc ſi ab aliis etiam ab eo cum quo agerent conuenirẽtur ius haberent reuocandi domũ ſi nomine proprio cõuenti eſſent, tex. eſt. in. d. §. reuerendiſſimi quem Ray. dicit quantum ad hoc alibi non eſſe. ℭ Septimo limitatũ vbi agerent CORAM ARBITRO nam tunc reconueniri non poſſunt itaq̃ habent ius reuocandi domũ. glo. eſt in. l. non diſtinguemus. in. §. illud in verbo defendat ff. de arbitr. ℭ Niſi cõpromiſerint tẽpore legationis arg. eorum quæ diximus. de contractu, vel niſi ipſi legati peterent arbitrum cogi reſpõdere nã tunc & arbiter poſſet compelli ad petionẽ ptis aduerſę. d. §. illud. ℭ Nono vbi proſequeretur agens SVAM VEL SVORVM INIVRIAM, vt eſt gloſ. in. l. non cogit. ff. de iudi. facit quia legatus tenetur ex delicto eorum quorum miniſterio vtitur in legatione, vel ſi ipſe deliquerit nec habet ius reuocandi domum. l. nõ alias. §. i. ff. d. titul. ꝟ Vnde conueniens eſt ꝙ contra agendo pro delicto, vel iniuria contra eos cõmiſſa legatus non perdat priuilegium ſicut etiam quando agit proſequendo ſuam propriam

iniuriam arg.l.non debet, de reg.iur. in.vi. ¶ Et ꝙ de iniuria dictum eſt pro cedit etiam ſi damnum ſeu furtum ab ſens paſſus eſſet itaq; eorū, vel alterius occaſione ageret.ita eſt tex.in.d.§.ſed ſi agant,& ſic agens ciuiliter pro dam no &c.non poteſt recōueniri,ſic limi tatur.tex.in auct.& conſequenter.C. de ſenten.ex pericul.recit.ſecundum ſpecul.in titu.de reconuentione.ver ſic.ſed quid ſi laycus,eſt Barto.Raph. Ange.in.d.§.ſed ſi agant.colligentes ex textu.d.§.ꝙ ſi agant ꝙ ille qui ac cuſat criminaliter non poteſt recon ueniri ciuiliter. ¶ Sed tu aduerte ꝙ tex. loquitur in legato, quadere non ſic in ceteris arguēdo a contrario ſen ſu.l.i.ff.de officio eiuſ. ¶ Item eſt caſus ſpecialis in legato.d.§.legatur in ea dem.l.ergo &c.l.ius ſingulare.ff.de le gibus. ¶ Nihilominus ſaluando Bar tolum dicas, nō per illum tex.ſed per rationem quia recōuentio eſt ſpecies prorogationis, vt diximus proroga tio vero de ſpecie criminali ad ſpeciē ciuilem non tenet cum non proroge tur ad diuerſam ſpeciem.Cyn.& Bal. in.l.teſt.omnia.C.de teſtam.ergo &c. facit.l.ſolemus.§.latrunculator.ff.de iudi. ¶ An autem accuſatus poſſit reac cuſare ſuum accuſatorem vide in.l.is qui reus & ibi Bar.ff.de publ.iudic.

¶ Decimo limitaꝛ vbi legatus NON SVO NOMINE ſed eius qui ſibi iu bere poſſit litigaret nam tunc ius ha bet reuocandi domum,eſt tex.in.d.§. reuerendiſſimi ſecundum Rayn.quem ſequitur Felyn.in.d.c.fi. ¶ Quarto principaliter concluſio noſtra fallit quatenus NECESSITAS VRGEAT hoc eſt in remediis requirentibus cele ritatem. ¶ Vnde ſi peterent vt cauere deberet de dāno infecto iuxta.l.i.ff.de dā.infec.non haberet ius reuocādi do mū itaq; ſatiſdare de dāno infecto cō pelleretur alias pateretur imiſſionem ex primo decreto nō ex ſecūdo, vt eſt tex.& ibi gl.in.l.ſed ſi reſtituatur.i.§. ędiū.ff.de iud.vel ſi dabiꝛ ex.ſcdo.cō petit reſtō vt.ibi gl. ¶ Et procedit cō cluſio ſiue fallētia nō tm̄ ſi domusquę minatur ruinam ſituata ſit in loco iu dici iuſta.l.fin.C.vbi in rem actio ve rum etiam alibi cum textus generali ter loquatur in.d.§.ędium. dūmodo hoc vltimo caſu locus iudicii ſit vbi alia rationem ac mero iure conueni ri potuiſſet puta.communis patrię vt Roma eſt, vel ratiōe originis proprie vel paterne. ¶ Idē eſt in cauſis electio num prelatorum.non ſic Canonico rum in quibus non eſt tantum pericu lū in mora.innoc.Hoſtien.Ioan.an. Marianus in.d.c.fin.per.d.§.ędiū. cū ſimil. ¶ Aliud exemplum iſtius fallen tiæ erit IN ACTIONIBVS TEM PORE PERITVRIS hoc eſt perirēt ſi expectaretur reuocatio ad domū vt eſt reddibitoria & quanto minoris ſe cundum Ange.in.d.§.ędium.de quo per Bar.in.l.ex hoc edicto.ff.de eo p quem facit erit.nam ille nō perpetuā tur.per ſolam citationem ſed per li tis conteſtationem.vnde cōuentus ta libus non habet ius reuocandi,domū & ſi legatus ſit quin ſaltim litem con teſtari pati cogatur per quam actio p petuetur.l.fin.C.de preſcript.xxx.vel xl.annorum,& ſi non conteſtabitur lis reſtitutio competit.l.ii.§.omnibus ſupra.eodem.l.ſenatuſconſulto.ff. de officio preſidis, ſed conteſtatione ſe quuta ius habebit reuocandi domū ſic limito.l.vbi acceptum.ff.de iudi.niſi actiones eſſent quæ neq; per conteſta tionem perpetuētur vt eſt actio de do lo.per.l.fin. C.de dolo.& i integrum reſtō.l.fi.C.de temporibus in integr. reſtit.nam tunc nec poſt conteſtatio nem ius habet reuocandi domum ſed cogitur totum iudicium pati. Bart.& raph.in.d.§.ædium recolligentes per hoc ꝙ in actionibus tempore peritu ris priuata vtilitas publice, prefertur hoc eſt legationi.redeūdo exemplum iſtius limitatiōis limitatur ſi locus vbi

conuenitur

conuenitur non eſſet talis in quo alia ratione conueniri poſſet vt ſupra diximus. ¶ Secundo limitatur ſi de facili aduerſus talem præſcriptionem ſeu exitum actionis in integrum reſtitutio concederetur vt eſt glo. ſecundũ Io. & ibi Ang. in. d. §. ædium. ¶ Tertio ſi veriſimile ſit diem actionis non exituram antequã finiatur legatio ſecundum Ang. in. d. §. ædium dicentem ꝙ in hoc verſatur cauſæ cognitio videlicet an veriſimile ſit diem exiturum vt ſic lis habeat conteſtari: alias non. l. ii. §. item claudio. ff. de iud. ¶ Quarto in illis actionibus quæ per ſolam citationem poſſunt perpetuari, nam per eam ſat eſt conſultum actori quare reus non cogitur pati conteſtationem quę vero ſint habetur in. d. l. fi. ℣ Et aduerte quia nil aliud quæritur niſi vt conſulatur actori: vide rotam in antiquis. deciſi. lxxii. vnde ſi actor vellet facere pręparatoria iudiciorum vel dare iuramentum deciſiuum reſpondere non teneretur. vt in. §. ex quibus. in. l. ſed ſi reſtituatur. ff. de iudi. in ratione ſui q̃a talia requirunt deliberationẽ propter quam legatus auocaretur ab officio legationis. ℣ Sed videtur ꝙ in. d. §. alia ratio detur. ℣ Vnde circa reſponſionẽ præparatoriorum ratio prædicta concludit in legato non ſic in abſente ex alia iuſta cauſa nam locum non habebit: ſed circa iuramentũ deciſiuũ locus erit præfato textu in. d. §. per rationẽ ſuam videlicet quia rñſio habet vim conteſtationis: & procedet in abſente ex quauis cauſa iuſta. ¶ Quinto in loco vbi ſtatutum extat ꝙ per ſimplicem interpellationem extraiudicialẽ actio perpetuetur. ¶ Sexto vbi actor paratus eſſet deducere priſtinam obligationem in ſubſequentem ſtipulationẽ nouandi animo factam nam tunc ceſſaret ratio neceſſitatis. ¶ In quibus omnibus concluſionẽ faciamus ꝙ ſi actori ſatisfactum ſit. Itaq̧ ceſſauerit neceſſitas: ius habebit reus ibi, abſens ex iuſta cauſa ſeu legatus reuocandi domũ, dũmodo caueat iſto caſu de ſe defendendo coram ordinario ſuo. nam hic locum non habebit regula de qua in. l. vbi ceptum. ff. de iudic. & l. de qua re. nam, hoc prouenit ex neceſſitate, vt Bal. & Ang. in. d. §. ędium. & probatur in. l. ſed & ſi reſtituatur. §. ſed & ſi dies ff. de iudic. ibi vt litem conteſtatur ita vt in prouinciam transferatur. ¶ Et ꝙ dictum eſt in proxima limitatione procedit quo ad omne ius competens aduerſario ſi in eo ſibi præiudicaretur propter id quia legatus haberet ius reuocandi domũ: exemplũ eſt in. l. ſi legationis in principio. ff. ad trebel. vbi legatus cogitur a fideicõmiſſario adire ne interim fideicõmiſſarius moriat: ſic non adita hęreditate fideicommiſſum euaneſceret. per. l. apud Iulianum. §. vtrum. ff. eod. tit. ſic Marianus. in. d. c. fin. intelligit dños de rota in antiqs deciſio. lxxxix. voluit dicere. lxxii. nõ per illã ſolã rationem quia legatus interrogationi rñdens poterat faciliter ſe expedire.

53 ¶ Quinto principalis cõcluſio noſtra fallit vbi CAVERE NOLLET de ſiſtendo in iudicio in domo. l. ii. verſi. ſed & ſi dubitetur. ff. de iudi. circa ꝙ dicas per Inno. & Hoſt. in. d. c. fi. ꝙ ſufficit dare cautionem de ſe defendendo coram ordinario ſuo abſq̧ eo ꝙ dicatur ad certã diem ſibi aſſignatam redire ad curiam ſiue domum &c. ¶ Et hæc in cauſis quæ in domicilio ſuo tractari poſſent. ℣ Sed ſi non poſſent propter eorũ grauitatẽ requirentem curiã romanã de qua in c. vt debitus, in fi. de appella. vel propter perſonã rei conuenti quia ſit exẽpta ſic non habet alium forũ q̃ romanum vel quia ante legationẽ vel priuilegium exemptiõis cauſa fuerat in curia romana inchoata propter ꝙ ibi finiri deberet. per. l. vbi ceptum. ff. de iudic. & l. de qua re tũc cautio aliter dari deberet videlicet de proſequendo in loco finita legatione. ℣ Et dr̃ iſto caſu

ius differẽdi nõ aut reuocãdi domũ vt alĩs loquuti ſumus. an aũt cautio iſta da ri deat cũ ſatiſdatõe vel an ſufficiat ꝙ ſit nuda. canon. in. d. c. fin. & Legiſtę in. l. ii. in. §. ſed ſi dubitetur cõtentantur de nuda. ☞ Et melior & plurium opinio eſt nec obſt. glo. in. l. de eo. ff. de iudic. quia nõ loquitur. de ſatiſdatione ſiſtẽdi in iudicio in domo. ſed de legato vł debito ſoluendo: ex quo adiuit hęreditatem. ſic Marian. ℂ Sexto fallit ſi tẽ

54 pore legationis ſeu priuilegii rem aliquam INCIPERET POSSIDERE nam ſi rei vendicatione conueniretur, non haberet ius reuocãdi domũ quin ſaltim vt i. l. ſi legatõis. ff. de iud. arg. l. non alias. §. i. vbi doct. eod. ℂ Idem ſi legatus tranſiret per aliquẽ locum cũ re aliena carebit priuilegio ſaltim in hoc vt res illa puta equus ſequeſtretur Ang. in. d. l. ſi legationis not. in. l. ſi fideiuſſor in fine ibidem idem Ange. ff. qui ſatiſd. cogantur. Spe. de competẽ. iudic. adit. verſi. quid ſi per locum &c. ☞ De qua re poſſeſſa tẽpore legationis vide omnino quæ dixi in ſecunda 'ampliationñ. primę limitatiõis pricipalis. ℂ Septio fallit in dote. NAM CAV-

55 SA DOTIS FACIT CESSARE PRIVILEGIVM reuocandi domum etiam in perſona legati quãuis ante legationem fuiſſet factus contractus matrimonii & dotis in loco legationis. ☞ Vnde ſoluto matrimonio legatus vt dotem redeat Romæ cõuenitur eſt tex. in. l. ſi vxor vbi Ray. Guil. Bart. & Ang. ff de iud. ☞ Secus in alio loco in quo alia ratione conueniri nõ poſſet quia nec patria communis neq; locus originis eſſet: vt per Fulgo. in. d. l. qui voluit ꝙ ideo legatus vti non poteſt priuilegio reuocãdi domum cõtra dotem quia cõtractus diuortii factus Romę fuit cuius acceſſione repetitur dos iure taciti contractus facti etiam ſuper dote. vt in. d l. & argu. l. inter ſocerum §. cum inter. ff. de priuileg. dotis, ſed hoc prius voluit glo. in prin. illius. l. ſi vxor ſecundum Azonem. ℂ In quo tu aduerte quia alias dixi ꝙ tacitus cõtractus in loco nõ tollit legato ius reuocandi domum ſicut tollit expreſſus quãuis abſenti alia de cauſa tollat: & poſui ſupra. quando in loco legatiõis eſſet collata ſolutio ꝙ vř eſſe contra id quod nũc dicimus. ℂ Vnde dicemus fauore dotis etiam tacitũ contractum tollere ius reuocandi domũ. ☞ Quinimmo dicta. l. ſi vxor ſi recte intueatur vult vt maritus qui romę diuerterit et ꝙ ibi non inueniatur ibi cõueniri poſſit. ℂ Et hæc intelligas in reſtitutione dotis vt i caſu. d. l. ſi vxor: ſed vbi dos promiſſa fuiſſet ante legationẽ in loco legationis vel ante abſentiam in loco abſentie pręd ictæ non crederem vt legatus vł abſens in loco & tẽpore legationis conueniri poſſet, cum non reperiam hoc priuilegium doti conſtitute conceſſum. ☞ Vnde quoniã priuilegiũ iuris reuocandi domũ eſt inſertum in iure cõmuni. d. l. ii. §. legatis de eo ſic iudicabimus vt de iure ipſo communi de hoc eſt glo. in verbo compellũtur. in. l. ii. verſi. omnes. ff. de iudic. ex qua Bart. Raph. & doct. inferunt. & in auc. qua in prouincia vbi de cri. agi oportet. C. ꝙ diſpoſitio exlcuſiua priuilegiorum non intelligitur inſertorum in iure cõmuni. ſed tantũmodo extrauagãtium. argu. l. eius militis. §. militia miſſus. ff. de mili. teſtamen. ℂ Redeundo priuilegium iuris reuocandi domum nõ ergo tolletur ea ſola ratione quia dotis cauſa ſit fauorabilis de quo in. l. i. ff. ſolu. matr. ℂ Et ſic dicerem de omnibus aliis cauſis fauorabilibus, vt in libertatum pupillorum viduarũ ſimiliumq;. ℂ Excepta cauſa alimẽtorum quia tũc iudicaremus. vt in quarta fallentia diximus. argumen. l. vel negare

56 ff. quemad. teſta. aperian. ℂ Octauo fallit principaliter vbi ante litem conteſtatam haberet ius reuocandi domum, nec de ipſo excepiſſet ſed litem conteſtari paſſus eſſet ſiue prætextu erroris

iuris ſiue facti vellet adiuuari nõ audi- retur glo. eſt in l. ii. in. §. conuenire ſu per verbo, puto. ff. de iudi. vbi Paul. de caſt. per Innoc. in c. prudentiã de offõ delegati: dicas tu tamẽ per Curtiũ ibi- dem. hoc procedere in errore iuris nã nulli prodeſt in lucro captãdo prout captare vult qui habet ius reuocãdi do mum: non ſic in errore facti & minus in errore iuris quando legatus reuoca re vellet ne auocetur: vt ĩfra dicã, alio modo ſum loquutus ĩ priuilegio ſcho laris vel ſimilis. vt ſupra in verſi. vide a mus tacitum. in. iii. limit. redeundo. ℂ Et ſic limitari poſſet quod habetur in. c. paſtoralis. de excep. Et per Inno. Ioan. an. Pet. de ancha. Abb. & alii. in d. c. fin. de foro compe. per illum text. in. v. not. ℂ Et habes duo tempora. vi- delicet ante lit. conteſt. proponi poſſe ius reuocandi domum. quod verum eſt vt ſupra. ℂ Niſi is cui cõpetebat hoc ius obtinuerit vel ſuccubuerit in aliq̃ interloquutoria nec appellauit nam li cet poſtea petat reuocari domum, & lis non ſit cõteſtata tñ non obtinebit Spe cu. de reo. § i. arg. c. inter monaſteriũ. de re iud. Inno. Ioan. an. & Marian. in d. c. fin. ℂ Aliud tẽpus eſt poſt conteſta tionem non poterit proponere ius re uocã. domũ: vt ſupra ꝙ eſt verum niſi poſt conteſtationẽ ꝯpetere cepiſſet. d. c. paſtoralis. vbi exceptio nouiter de- tecta poſt conteſtationẽ opponi põt, & ibi notatur. ℂ Quod in legato indu- bitate procedit ne a legatione auoce- tur. vt eſt dictum loco ſuo. ℂ Sed in reliquis habentibus ius reuocandi do mum. Marianus in. d. c. fin. ſubſiſtit, & relinquit cogitandũ. ℂ Breuiter cre- do ꝙ non proponere poſſint: legatus vero ſic vt ſupra etiã ſi ad poſtulatio- nem ſuã adeptus eẽt legationẽ. ℂ Nec obſtant quæ in proximo ſequenti dicẽ tur quia non procedunt in legato. ℂ Quinimmo & ſi per fraudẽ legatio- nem adeptus eſſet ius habebit reuocan di domum, quia ſemper præfata ratio viget. ℂ Vlterius hic pono ꝙ ſi minor ante litis conteſtationẽ non excepiſſet vt ſupra, in integrũ non reſtitueretur: Ange. in. d. §. conuenire. l. ii. de iudic. per Inno. in. c. coram fœlicis de in in- teg. reſti. ſequitur Curtius in. d. §. quis: alia rõne videlicet quia de modico præ iudicio &c. l. ſcio. ff. de in integ. reſtit. tene cum ratiõe Angeli, quia de lucro

57 tractat. ℂ Nono ius reuocandi domũ non prodeſt & ſic fallit vbi SVPERE VENISSET POST CEPTVM PROCESSVM etiam per ſimplicem citationem. text. eſt in. l. ſi quis poſtea, vbi omnes. ff. de iudic. ℂ Quem intel- ligas ad poſtulationẽ ſuam. vt ibi glo. non autem vbi motu proprio conce- dentis id ſuperueniſſet argumen. l. non diſtinguemus. §. item ſi quis. ff. de arbi tris, ad ꝙ. l. ſi cum vno. in. §. reus: ibi voluntarius. ff. de re militari. ℂ Vnde ſequitur ꝙ multo fortius vbi quis per fraudem adeptus eſt priuilegium fori poſtq̃ præuentus eſſet. l. nos accuſare ff. de accuſa. l. ſi maritus. §. lex Iulia. ff. de adult. ℂ Quinimmo etiã ſi præuẽ- tus non eſſet vbi puta in fraudem forũ mutaſſet vt Bart. in. l. i. ff. de pœnis. & Angel. in. d. l. ſi quis. & ꝑſumitur fraus. ſi reus iam in crimine depræhenſus eẽt vł diffamatus vel accuſatus. l. i. ff. de bo nis eorum qui ſibi mor. conſciuerint. ℂ Item intelligas vbi citatio eſſet vali da vt per Ang. & Fulg. in. d. l. ſi quis: & per archid. ii. q. vi. c. non licet. Et cita- ti non fuerint ſpecificati. ℂ Vnde ſi ci tati ſint ticius & quidem alii & ſuperu- niat priuilegium fori certe quo ad nõ nominatos proderit priuilegiũ dico nõ declaratos Inno. in. c. paſtoralis de reſcrip. ℂ Niſi aliud ratio conſocieta- tis ſuaderet & operaretur vt in caſu. l. primæ. C. de diuerſi. reſcrip. Secus vbi nulla vt per eos ſimiliter ſi præceſſiſſet captura nulla vt dixit Angelus. ℂ Itẽ intelligas etiã ſi citatio non ſit perem ptoria ſed nuda vt per archid. in. d. c. & Ang. i. d. l. Quinimo etiã ſi nulla ci-

tatio interceſſerit dũmodo præceſſerit monitio iudicis.l. C. quõ & qñ iudex ℣ Vlterius & ſine iudicis monitione qñ reus præſens eſſet nec contradiceret declinando forũ qñ actor ſine præambula citatione produceret libellũ. argumen.l.ſi conuenerit.ff. de iuriſdi. om.iud.& ꝙ habetur in.l.i.ff.de iudic. ſecus ſi contradiceret vt not.Ioan. an. in cle.i.de elect.ad ꝓ Bal.in.l.cum frater.C.de his quibus vt indig. ¶ Vnde tanto fortius procedit vbi pars,confiteretur.vt per Bal.in.l.ſi domus.§.in pecunia.de leg.i.ſed ſi ſine partis citatione vel iudicis monitiõe libellus accuſationis vel inquſitionis fuerit productus in actis,priuilegiũſuperueniens proderit not.in.l.i. ff. de in ius vocã. & ibi Angel.idem in libello ciuili pręſentato a parte.l.miles.§.ſexaginta.ff. de adult.argumen.l.nõ vr.ff.de iudic. idem ſi ſolum reſcriptũ ſit pñtantũ.clemẽ.ſi.vt lite pen. ¶ Itẽ intelligas ſiue militi vocato in ius ſuperuenerit armata militia ſiue inermis,vt Iac. de raue. & Rayn. in.d.l.ſi quis:quicquid gl.aliteribi ſenſerit. ¶ Item intelligas ſiue citatio ſit verbalis ſiue realis puta ꝗa captus fuiſſet perſonaliter licet non alr contra ipſum proceſſum eſſet:vt Ang. & Raph.in.d.l.℣ Vnde clericus carceratus pro crimine añꝗ eẽt clericus priuilegio fori nõ gaudebit ita Io. an.in c.i.de oblig.ad ratioc.licet cautela ſit ꝙ degradetur,ſecundũ Fulgo.in.d.l.ſi quis. ¶ Itẽ intelligas vbi quis cõpareret prõ ſe in cã inter alios mota quinimo iſto caſu ẽt ſi añ litem motã habuiſſet priuilegiũ reuocandi domũ vt in caſu.l.venditor.ff.de iudic. ¶ Itẽ intelligas in cauſis inchoatis vtſuꝑ. non inchoandis quia tũc haberet priuilegiũ reuocandi quadere Bal. dixit in.d.l.ſi quis ꝙ ſi arbitriũ poteſtati daretur infra menſem intelligi debet pro cauſis inchoandis nõ inchoatis. ¶ Itẽ intelligas in clerico ꝑſonaliter capto vtſuꝑ. nõ aũt in non ꝑſonaliter capto ꝗa tũc etiã ꝙ in fraudẽ clericatum adeptus eẽt gauderet priuilegio fori.d.l. qui cum vno.§.reus. ¶ Nõ tñ hæc itelligas qñ priuilegiũ ſupueniſſet ex certa ſcia pricipis cum cłã nõ obſtante pẽdentia litis.not.in.l.qui aũt.ff.ſi quis caut. faciunt quę Inno.in.d.c.cle.ſi. ¶ Neq̧ intelligas in clerico in duabus dioceſibus beneficia obtinẽte,nã ꝗuis ab epõ vnius dioceſis fuerit pręuentus ad hoc vt oſtendat titulũ & diſpenſationẽ nihilominus ab alterius dioceſis epõ ſimiliter cognoſci poterit ſic pręuẽtioni nõ eſt locus.c.ordinarii, vbi glo.in verbo ordinarioꝝ.de offi.ordi.lib.vi. ℣ Sed hæc proprie nõ ẽ limitatio noſtrę ꝯclõnis,nã non ſumitur in pręuẽtione ꝙ nõ tollat ꝑ aliũ poſſe cognoſci. ¶ Certe nec in crimine hřſis ꝑuentio tollit cognitionẽ iudicis ſupueniẽtis.c.vt offm̃ de crim.hřs.in.vi. ¶ Itẽ qñ inepte exciperetur cõtra iudicium ſuperueniens nõ tollitur.l.i.§. labeo. ff.de flum.Raph.& Ang.in.l.ſi quis poſtea.ff.de iudi. Item & in mille caſibus, ſed ſumus in priuilegio ſupuenienti ꝙ non profit:ad excludendũ iudiciũ ceptum. ¶ Neq̧ intelligas vbi citatio facta eſſet corã iudice incõpetenti , corã quo dᵉ incõpetentia allegari debuiſſet l.ſiquis ex aliena.ff.de iudic.cum ſimi. nam tunc ꝗuis nõ ſit allegatum tamẽ priuilegiũ fori ſuperueniens ſibi pro-

58 derit. ¶ Decimo & vltimo fallit ius reuocandi domum NE LOCVM VENDICET IN CVRIA ROMANA, nam de conſuetudine ibĩ ſeruatur vt reipublice cauſa exiſtentes aduerſariis reſpondere cogantur, Rota in antiquis de dolo & contumacia, per Felyn.allegata quã intelligere videtur de præſentibus in curia cum habitatione aſſidua. ¶ Et intelligas non ſi coram vrbis Senatore conueniretur ſed iudicibus eccleſiaſticis.

¶ His igitur limitationibus principalibus explicitis legati , vel abſentes vt ſupra ius habebunt reuocandi domũ.

¶ Hoc eſt vt cauſa pro qua conueniū⸗tur iudici eorum proprii domicilii. cognoſcēda remittatur hic eſt effectus iuris reuocandi domū.d.l.ii.§. lega⸗tis.d.l.ſed ſi reſtituatur.§.ædium.ff.de iudi.cū ſimil. ¶ Quod ius reuocādi do mū habent non TANTVM RESPE CTV CAVSÆ vt ſupra cognoſcen de.ſed etiam RESPECTV IVRA⸗MENTI deciſiui vt ſic legati iurarē nō cogantur.d.l. ſed & ſi.§.i.l.tutor. §. fin.ff.de iure iur.l.in contractibus.§. illo.C.de non num.pecun. ¶ Et quan do petent remitti PROPONERE HABENT CAVSAM propter quā remittendi ſint ſic Marianus,& coram illo iudice petent corā quo citati fuiſ ſent.vt ſic ipſe cognoſcat an ius iſtud competat.d.l.ii.§.ſed ſi dubitetur. ¶ Et ſi dubitetur an ſit legatus, præ⸗tor cognoſcet.l.legato.ff.de legatiō. vt i principio iſtius iuris dixi, vel pro ponere coram arbitro vt ſimiliter ipſe cognoſcat.l.non diſtinguemus.§.itē ſi quis Romę.ff.de arbitr. ¶ Qui quidē aditi SVMMATIM COGNO⸗SCENT cauſa tn̄ cognita.de iure.an competat. ¶ Vnde non ſufficit allega re ſe legatum eſſe niſi probetur.vel ni ſi notorium ſit Hoſtiē.& Io.an.& Ma⸗rian.in.d.c.fin.& ibidem Felyn.dicen tes illū tex.in verbo allegaſſet eſſe ſup⸗plendum & probaſſet, vt in ſimilibus probant. ¶ Quibus caſibus ipſe iudex diem ſtatuere debet,& cautionem prę⸗ſtari faciet ,vt ſuperius dictum eſt nec obſt.ꝙ quia nō eſt iudex in cauſa prin cipali ideo diem ſtatuere nō poſſit nā reſpondet Marianus.ꝙ in ſimili eſt iu⸗dex a,quo appellatur qui ſtatuit termi num ad arripiendum iter.& comparē dum ad iudicem ad quem cum actis & monumentis licet non poſſit ſtatuere terminum ad probandum, ſimiliter iu dex laycus oppoſita corā ſe exceptiōe ſpiritualitatis terminū pręfigit ad cō⸗paredū corā eccleſiaſtico iuſta notata maxime p Bar.in.l.quoties.ff.de iudi. hęc ſufficiant in iure reuocādi domū.

59 VISIS prorogatio nibus iuris in gene⸗re ſequuntur in ſpe⸗cie quas in princi⸗pio huius ptis enar⸗raui. PRIMA ERIT RECONVENTIO NE eo.n.ipſo quo quis corā non ſuo iudice reconuenitur forus prefati iu⸗dicis prorogatur ad cauſam reconuē tionis Cardinalis in.c.p.g.de offi.de⸗leg.nam primarium & generale prin⸗cipium eſt ius quamuis quandoq; ſit volūtas partis,eligentis vnum ex plu⸗ribus iudicibus quos poterat ambos adire Butrius.in.c.i.de mut.petit.nu. xi.arg.eius quod habetur in.l.cū Pa⸗pinianus & in auct.& conſequēter.C. de ſenteñ.& interlo.om.iudic. ¶ Sed ne confundamur ita diſtinguā & prę⸗mittam qđ QVÆDAM EST RE⸗CONVENTIO LEGALIS quæ fit eo ipſo quo actor agit abſq; facto rei conuenti.ſi videlicet agat aliquo du⸗plici iudicio, vt fam.herciſcun.cōi di uid.&c.vt in.l.ſi defunctus.§.fin.ff.de procur.vel ſi actor agat iterdicto vti poſſidetis vt eſt gloſ. ſingul.in.l.i.in princ.C.vti poſſid.ſecundum Bald.in quibus iudex abſq; rei reconuentione prout ius & æquitas dictat, quandoq; reo adiudicat vt in dictis iuribus & in l.ſi inter te & me.ff.de excep.rei iudic. vel in ſimilibus ac ſi reus illud peciiſ⸗ſet ſeu reconueniſſet & hoc propter ra tionem connexitatis, & coniunctio⸗nis,vt in adminiſtratione tutelæ, vel curæ,iuxta quæ habentur in.l.i.&.ii. ff.de qbus reb. ad eūdē iud.eat & maxi me in.l.i.vbi notatur ēt rō euitandæ abſurditatis & de his non loquemur. ¶ Quędam HOMINIS RECON⸗VENTIO EST, & hæc quandoq; fit reconueniendo actorē corā iudice. ipſius actoris, & nō eſt materia noſtra ſed habetur in.c.i.& per totū de mu. pet.nam tunc reconuentio non parit auxilio legis,vel alio quouis proro⸗

gationem. ¶ Quãdoq; fit reconueniē-
do CORAM IVDICE REI CON
VENTI, NON TAMEN ACTO-
RIS & tunc. ¶ Aut actor talis erat,
q non iure cõi ſed ex priuilegio erat
exemptus a iuriſditione rei per eũ con
uenti propter quod habebat ius reuo
cãdi domum, ſiue illum declinandi
iuxta tex.in.l.ii.§.legatis.ff.de iudic.
in auct.habita .C.ne.fil. pro patre &
pro nunc de hoc non aliter dicemus,
quia ex inferioribus deciſum remane-
bit ex ratione maxima. Bal.in.d.auct.
& cõſequenter vbi Ang.quicquid Iac.
de Arena & Cy.l.d.auc.habita. ¶ Aut
actor talis erat qui mero iure cõmuni
non erat ſubiectus iuriſditioni ipſius
rei conuenti, & tunc quandoq; recon
uenitur excipiendo declinatorie,dila-
torie vel peremptorie de quibus in ti
tulis de except.& non eſt materia no-
ſtra quamuis videatur prorogari fo-
rus eo quia iudex in exceptione quan
doq; cognoſcit id de quo adiri nõ po
tuiſſet, nihilominus id non ex proro-
gatione procedit ſed ex regula.l.ij.ff.
de iuriſ.om.iud.& hoc(vt conijcio)
vult ibi dicere Bar.& melius is idē i.l.
titia.ff.ſolu.matrimo.& vide Bal.i.l.
quoties.C.de iudi. ¶ Quandoq; non
excipiendo recõuenire: SED AGEN
DO ET ERIT MATERIA NO-
STRA tam in ſummario iudicio de
quo in.l.non ſolum.§.ſed et hęc.ff.de
procur. q̃ in ordinario,vt infra. ¶ Nã
ſi tu actor me conueniſſes coram iudi-
ce non tuo , DEDIGNARI NON
DEBES SI CORAM EODEM
QVEM ELEGISTI TE RECON-
VENIAM tex. eſt in.d.l.Cum Papi-
nianus quamuis ſuper alia re diuerſa,
vt illũ glo.primo itelligit quē intelle
ctum approbãt & puto verũ.alias lex
eſſet ſuper indubitabili cõtra.l.quod
labeo de carbon.edicto.& eſt lex iuſti-
niani corrigens multa iura volentia
actorem non poſſe recõueniri, niſi iu-
dex ille competens ſaltim in parte fuiſ
ſet ipſius actoris,vt eſt.l.ſi idem cũ eo-
dē.§.ꝙ ſi mutue.ff.de iuriſd.om.iud.l.
ii.§.ſed ſi agant.ff.de iudi.cum ſimil.
Nã in hoc corrigũtur. ¶ Vnde patet
ꝙ ideo quia iudicem elegit in vna re
prębuit & in qualibet alia conſenſum
ſuper qua reconueniretur, quod fit le-
ge diſponēte q̃uis animũ longe diuer-
ſum habuiſſet. ¶ Niſi delegatus iudex
eſſet ſuper vna re de cõmuni partium
conſenſu,tunc enim non prorogatur
quia tunc actor non reconuenitur.cũ
rõ ceſſet. vt per Bart.in auct.d.quem
defendit Socynus in fallen.cccxxxii.
a,quibuſdam Canoniſtis per tex.in.l.
fin.ff.de pac.doct. ¶ Quinimo nõ tan
tum canclu.noſtra extenditur ad aliã
rem verũ.etiam quandoq; ad aliã per
ſonam,hoc eſt vt quia coram illo iu-
dice agit poſſit a reo & ab omni alia p
ſona reconueniri,& verum puto vt p
gloſ.& ibi Paul.in.d.§.ſed ſi agant &
Innocen.in.c.fin.de foro competen.
tñ in caſu quo per priuilegium non
de iure cõmuni exemptus erat a, iuriſ
ditione illius coram quo reum cõue-
niſſet arg.l.eius.§.militia miſſus.ff.de
60 mil.teſt. ¶ Redeundo ratio ſupradi-
cta reconuentionis eſt in fauorē rei,&
alia rõ eſt i fauorē actoris videlicet.ne
ad diuerſa iudicia trahatur ſic. Abb.
in.c.i.de mut.pet.eſt expreſſum i cor-
pore vnde ſumitur auctorita & conſe
quēter. ¶ Aduerto ꝙ hęc rõ ē ēt fauo
rabilis reo non minus q̃ actori & hoc
tene menti propter inferiora,nec ob.
text. in.§. illud in auct. de exequut.
quia dico non diſponi tñ in fauorem
actoris, ſed habita occaſione actoris.
quia ſic euenit in facto. ¶ Redeundo
ex ratione prima videlicet iudicē ele-
git,dedignari non debet &c.doct.infe
runt ꝙ ſi actor IVDICEM ILLVM
ADIVISSET EX NECESSITATE
puta proopter delictum in ſe illatum
vt reus puniri deberet,non reconueni
retur.quia ceſſaret illa ratio quę in.d.
l.cum Papinianus. ¶ Et propter hoc

eſt ꝙ in criminalibus reconuentio locum non habet, vt per Bar.in.d.auct. & per glo.& doct.in.c.i.de mutu.pet. vbi Abb.nu.xxii.circa medium numeri expreſſe dicit ibi hæc omnia procedunt &c. dum loquitur in terminis noſtris, nam ſumus in reconuentione non facta coram iudice q ſit iudex vtriuſq; vel ſaltim actoris tm̃ de qua. d.Ant.& Abb.latiſſime tradunt in.d. c.i.ſed facta coram iudice rei conuenti nõ actoris cuius iudicis lex prorogat iuriſd.ſeu forum de hac tantum ldqui debemus, cum eatenus de reconuẽt lone, hic dicturi ſimus quatenus pertineat ad prorogationem. ¶ Item ſimiliter ſi reum conueniret actione ciuili deſcendente ex aliquo facto ſiue maleficio ab ipſo reo conuento cõmiſſo, ſine cõſenſu actoris vel accuſatoris bar. in auct.& conſequenter nu.iiii.& nu. xvii.habetur etiã in auct.habita.C.ne fil.pro patre.&c. ¶ Idem in cauſa appellationis, cum appellatio fiat ex neceſſitate vt dixit nu.xiiii.de quo in.l. ii.in.§.legatum.ff.de iudi.per ſpecul. de reconuentione.§.ii.verſic.ſed nunquid. ℂ Quod limita & declara per doct.in.d.auct.per Canon.in.d.c.i. ¶ Aduerte ad terminos,& do exemplũ ſi conueniſſem reum corã iudice ſuo, potuiſſet me recõuenire, vt ſupra, ponamus contra me iudicatum & appellaui vtrum poſſit me reconuenire dicitur ꝙ non per doct.omnes addas regulam de qua in.l.multum intereſt.C. ſiquis alteri vel ſibi & habes Curtium in.l.ii.in.§.legatis de iud.& vide Cappel.tolos in.deciſ.xciii.nõ ſic ſi actor intẽtaſſet nullitatẽ.illud.n.nõ faceret ex neceſſitate. ℂ Quadere an poſſit reconueniri, ſic prorogari, aliud conſyderãdum eſt.videlicet an officium pro nullitate principaliter implorauerit, & contra partẽ, tunc reconueniri poſſit.ſi vero incidenter, vel ſi principaliter ſed concludatur iudici, non poſſit quæ proſequere per doct.in dictis locis per Socyn.in præfata regula.ccc. xxxii.fallen.vi.&.xvi.vide apoſtil.ad Bald.in auctẽ.pręfata, dum allegat.l. ſed et ſi reſtituatur.§.i.vbi.glo.ff.de iudic. ¶ Idem corã arbitro, quod ſupra dictum eſt in dicto delegato per eãdẽ rationẽ vt reconueniri nõ poſſit.c.cũ dilectus de arbitr. innocen. in.c.i.de mut.petit. Bart.in.d.auct.& conſequẽter dans generalem conc.ꝙ vbi iudex ab ambabus partibus aſſumeretur, nõ eſt locus reconuentioni quia ceſſat ratio electionis de qua in.l.cũ Papinianus & vide Apoſtill.reprehendentem Alexã.vel excuſantẽ. ℂ Sed maximũ. inſurgit mihi dubium ꝙ ſtante hac ratione ab omnibus canonizata ſequeretur ꝙ actor nunq̃ reconueniretur, niſi vbi coram pluribus iudicibus reũ conuenire potuiſſet, quia vnum eligẽdo voluntarie feciſſe diceretur, nõ vbi coram vno tm̃ iudice conuenire potuerit, nam tunc quia debet' ſequi forum rei.l.ii.C.de iuriſd.om.iud.ex neceſſitate ne ſuum ius de pereat iudiciũ inchoauit,& ſic maximopere reſtringeretur diſpoſitio pręfatæ.l.cum Papinianus,& auct.& conſequenter, contra mentem eiuſdem. ℂ Vnde dico rationem reconuentionis non eſſe hanc ſed illam ne actor coram diuerſis iudicibus trahatur expreſſe ponit' in tex. §.illud in auct.de exequut.ex quo ſumitur.d.auct.arg.l.nulli.C.de iud.&. c.diſpendia in.vi.poſſes dicere ꝙ ſecũdum hoc actor non poſſet reconueniri quoties contentaretur cõueniri coram alio iudice, cum beneficio ſuo renunciare poſſit.l.ſiquis.C.de pact.reſponderem negando poſſe renunciari cum non ſolum in fauorem actoris ſed etiam rei conuenti diſpoſitum ſit. in.d.iur.vt patet in.d.§.illud, vt dixi alias. ¶ Ad.l.cum Papinianus, dicas, ꝙ nõ dicit quia elegerit &c.ſed vtitur verbis obſeruat arbitrium.quæ non important plurium iudicum electionem,ſed imo vnius, vt melius declara

tur.in.d.§.illud ad id quod dictum eſt de criminalibus reſpondeo reconuentionem denegari ne ex ſuo delicto qs conſequatur vtilitatẽ.arg.l.i.ff.de dolo.&.l.fin.C.de iureiurando, cum ſimil.vulg. ¶ Item ne detur materia delinquendi vt traheret ad ſuum iudicẽ conſyderauit Bal.in.d.auct.& conſequenter.nu.xviii. quinimo eſt expreſſus text.in.l.ii.in.§.ſed ſi agant.ff.de iudi.ad id quod dictum eſt de appellatione. ¶ Aduerte ꝙ rationes ponuntur per Bal.in.d.auct.nu.xv.& quidẽ meliores.& quia iudex appellationis non habet aliquam iuriſditionem niſi per deuolutionem ſic prorogari non poteſt.l.i.ff.de iudi.hoc vult dicere in effectu & quia &c.quam tu vide. ¶ Ad id quod dictum eſt de nullitate reſponderem ꝙ vbi quis incidenter proſequeretur, non reconuenitur habet.n.locum recõuentio vbi principaliter ſit actum, & ita loquuntur iura.argu.l.ſi quis nec cauſam.ff.ſi cert. pet. ꝑterea quando concluditur iudici, quis non reconuenitur propter imparitatem ſicut dicit Butr.in.d.c.i.de mut.pet.ꝙ quando quis criminaliter agens concludit ad publicam vindictam non reconuenitur in actione priuata. ¶ Ad id quod dicunt de arbitro reſponderẽ coram ipſo non fieri reconuentionẽ. ex ratiõe de qua in.c.cum dilectus de arbitr.dum dicit quia iudicare nõ valent niſi de iis de quibus extiterit compromiſſum, non autem ex ratione illa videlicet quia ceſſet electio. quinimo eſt conſenſus talis in quo tãto fortius procederet id quod dicitur in.d.l.cũ Papinianus, ibi non dedignetur &c. quanto magis aſſociatus eſt cum conſenſu alterius, ex ratione pręfati.c.declara per Bal.poſt Guil.de Cun.in.l. ex cõpromiſſo.in.vii.principali quęſtione.ff.de arbitr.quia non habet iuriſditionem ſed notionem.l.ait prætor.ff.de re iudi.l.notionẽ.ff.de verb. ſignif. ¶ Vnde addo ꝙ quia per reconuentionẽ fit prorogatio & vnum ſubſtantiale prorogationis eſt, vt is pręſit iuriſditioni.l.i.ff.de iudic.ideo coram arbitro non prorogetur remedio reconuentionis.non.n.voluit lex ſubuertere ſolẽnitatẽ a ſe introductã immo actus eſſentialia arg.l.ſi quãdo.C. de inoff.teſt. ¶ Finaliter concludo reconuentionem habere locum ET SI VOLVNTARIE QVIS EGISSET d.l.cum Papinianus.d.auctẽ.& conſequenter & melius in corpore vnde ſumitur non habita diſtinctiõe electionis.nimis.n.reſtringeretur tex.in d.l.cum Papinianus quicquid Bart. Bal.legiſtæ & canoniſtæ cæteri voluerint. ¶ Hanc meam opin.videtur ſenſiſſe dictus.d.Ant.in.c.i.de mutuis petit. vt ſupra paulo añ poſui.nu.xi. & reuideas dum dicit quandoq;. ¶ Ex hoc infero opinionem Angel.contra Bar.& Bal.in auct.dicta eſſe veriorem videlicet coram iudice de cõmuni partium conſenſu electo locum eſſe recõuentioni.quicquid dixerint pręfati & Socyn.in regula.ccc.xxxii.in fallẽñ.xiii.& conſ.xxviii.incipieñ.pro deciſione.&.xli.incipieñ.anteq̃ vol.i.quã opin.Ang.tenuerũt.d.Ant.& Imo.in d.c.i.de mut.pet.& Archi. ¶ Nec obſi contra me allegetur text.in.d.c.cũ dilectus quia reſponderem facere pro me, nam dum negat reconuentionem fieri coram arbitro pręſupponit fieri coram delegato, alias parum operaretur, cum ſi non fieret coram delegato clarum eſſet nõ fieri coram arbitro.facit ille tex.ibi in iudicio & ibi coram iudice &c.dum indiſtincte loquitur. ¶ Pro quo facit ſingulariſſ. gloſa. vt ibi dixerunt.fulg.& Ang.in.l.eſt receptum.ff.de iuriſd.om.iudi.volens reconuentionem fieri poſſe coram iudice cuius iuriſditio, eſt prorogata ſequuntur Bar.& doct. & amplia hanc a me ſaluatam opinionem. ¶ Nihilominus quia durũ eſt recedere a cõmuni opiniõe pro veritate diſtinguo ꝙ.

¶ Aut

¶ Aut quærimus an actor a reo poſſit reconueniri & vera ſit opinio Angel. quia viget illa ratio de qua in.d.l.cum Papinianus,videlicet ꝙ non dedignetur &c.argumen.rubricę.ff.quod quiſqꝫ iuris,& regulę dãnum quod quis de re gu.iu.in.vi. ¶ Non ſic in arbitro.d.c. cum dilectus quod loquitur in iſtis terminis,vt ibi reconuenire non poteſt. ¶ Vnde bene ſumetur argumentum meũ vt ſupra dum dixi ꝙ preſupponit &c. ¶ Aut quærimus ſi reus velit reconuenire actorem nõ coram delegato,ſed coram ordinario actoris an actor poſſit obiicere vt reconueniri debeat coram delegato & tunc ſi delegatus fuerit datus tãtũ ad petitionẽ actoris tenere cõmunem opi. videlicet nõ fieri reconuentionẽ,ſecus ſi ad petitionẽ vtriuſqꝫ nam tunc Ang. loquatur ſi vero motu proprio pricipis ſimiliter tenerem cum Ange.argumen.c.ſi motu proprio de præbẽdis.lib.vi. ¶ Sed

61 aduerte hãc prorogationẽ fieri etiam impediri quemadmodũ prorogatiões cæteræ impediuntur:hoc eſt eiſdem regulis concurrentibus,videlicet inhabilitate perſonarum, cauſarum iudicum & aliorũ de quibus dicemus in impedimẽtis prorogationum,hoc tamẽ in loco adaptabilium. ¶ Vnum dico in impedimento diſſenſus ꝙ ex quo actor adiuit iudicem rei conuenti conſenſiſſe vi vt in.d.l. cum Papinianus vt poſſit reconueniri ſicqꝫ in prorogationem nec attenditur ſuperueniens diſſenſus, arg. regulæ,quod ſemel placuit in.vi.quæ maxime in iudiciis procedit ſed ſi ſuperueniens diſſenſus fundaretur in ratiõe ꝙ actor errauerit vel ꝙ dolo aut metu fuerit inductus ad agendum, impediret reconuentionẽ hãc,ſicut cęteras prorogationes,vt loco ſuo. ¶ Aliud dicã ſeu plura impedimenta cauſarũ,puta ſi reus cõuentus fuiſſet ad depoſiti reſtitutionem,recõuenire ſic prorogare nõ poſſet,ne ꝗ vti per viam exceptionis cõpenſatione quod eſt plus,caſus eſt in.l. ſiquis.C.depoſit. ¶ Item ſi ageret quis actionẽ ex ſtipulatu pro dote, non recõueniretur.l.i.§.taceat.C.de rei vx. act.quod intellige per Bal.in.d.auct. & cõſequẽter vbi Saly.niſi recõueniretur de adulterio,videlicet ꝙ perdiderit dotem iuxta ea quę in auct. ſed hodie. C.de adulte.aduerte tñ ꝙ hæc non eſt reconuentio ſed exceptio ad perimendam intentionẽ actoris. ¶ Item ſi reus conuentus corã iudice ciuili vellet reconuenire actorem de cauſa ſpũali,vel matrimoniali argumẽ.no. per Barto. in.l.ii.ff.de iuriſd.om.iud.& in.l. titia ff.ſolu.matrimo.& melius declarat in d.auct.tradens gñalem regulam.nu.3. Nam neqꝫ per viam exceptionis audiretur.vt per Bar.in.d.l. titia & cano. in.c.lator qui filii ſint legit. quod eſt fortius vt patet in.c. cum dilectus de ſententia excõmunica.adde impedimẽta quę dicam in ſequẽ.circa cauſas requirentes celeritatem & ſummariam, dum loquor de actore clerico recõuen-

62 to. ¶ Redeundo prorogatio iſta quæ reſultat ex recõuentione habet etiam locum IN CLERICO A LAICO RECONVENTO, de quo in.c. at ſi clerici de iudi.& in.§.reuerẽdiſſimi de ſanctiſſi.epiſ.& Bar. Bal.& cõmuniter in auct.& cõter.C.de ſenten. & inter a lo.om.iud. ¶ Niſi ex natura cauſę puta ſpũalis vel famoſe,vel ſi clericus egerat pro iniuria ſibi facta i his.n.tribus nõ reconuenitur Bal.in.l.i.ff.de iudi. 64
& in auct.d.vbi Paul.& Ange. in.d.§. ſed ſi agant.ſubdẽs idẽ eſſe vbi clericus malitioſe egiſſet vt recõueniret.l.ſi aus ff.de legibus. ¶ Sic Ange.vult ꝙ regula noſtra procedat cum clericus potuerit adire ambos iudices,& adiuerit iudicem laicum, nam quia ſponte adiuit canonis priuilegium perdit,ſecus ſi ex neceſſitate,quia cauſa mere prophana erat, & ſi iudicem laicum non adiuiſſet actio periiſſet,tunc non recõueniretur. ¶ Aduerte quia hæc ratio tollitur per Pau.de caſt. & bñ in. d.§.ſed ſi agant,

¶ Sed mihi vr ꝙ qñ adiuerit laicũ qui poterat adire eccleſiaſticum fraudolẽter fecerit, nec aliud q̃ fraus pſumet ac ita probatur argum.l.dolum.C.de dolo.arg.eius quod dicit Bal.in auct. & ꝯñter ibi dicit Spe.ꝙ ſi clericus &c. Vnde vide dicendũ, nullo pacto clericum poſſe recõueniri.d.l.fraus. ¶ Dicerem finalr concluſionẽ eſſe reſtringẽdam ad caſum in quo neſciebat eccliaſticum poſſe adiri ita tenerẽ in iudicãdo & limitarem opi.Innoc.in.c.ii.de foro cõpe.gl.& Cald.in.c.at ſi clerici de iud.Ioã.and.in.c.i.de mut.petit.& Card.in.c.p.g.de off.deleg. & Bart.in auct.& ꝯñter.C.de ſen.& interlo.om. iudic.vbi Bal.Pau.de caſt.& cõiter qcquid dixerit Bal.ibidem dum dicit aut cauſa ptinet ad vtrũqȝ forũ &c. ¶ Nõ obſt.ſi diceretur ꝙ in hmõi neſciente non cadit electio, ſicqȝ ceſſet rõ reconuentionis, videlicet quia elegit dignari non debet &c.vt diximus in prin.art. quia rñdeo text.in.d.l.cũ papinianus non vti verbo elegerit. ¶ Nõ ob.ꝙ ſm hoc laicus agens pro re totalr tẽporali ſeu prophana corã iudice eccleſiaſtico nõ recõueniretur quia iudicem laicũ fraudaret & ſic reſtringeret regula reconuentionis quia rñdeo ꝙ tunc prorogat, & põt. eccleſiaſtici iuriſditionem, nõ ita clericus iudicis laici. Nam in his nec actoris conſenſus operaretur.c.i.de mutuis pet. vbi Inno. Hoſt.& cõiter doct.quicquid Bar. dixerit.in.d.auct.& ꝯñter. Neqȝ ſi accederet conſenſus epiſcopi.c.ſi diligenti de foro compete. Vide oĩno Bald.in d.auc. ¶ In via tñ diſputatiuã tenerem ꝙ nullo modo clericus corã iudice laico recõueniatur, vt tenuerunt Cardin. Florẽ.vt refert & tenet Ant. de but.in d.c.at ſi clerici vbi refert olum fundamenta & rñdet cõmuni opinioni quã contra cõmunem tenuit etiam Petrus de bellaper.& Iac. Butr.vt refert Bar. in.d.auct. & conſequenter tenuerunt Martin.ſylim. archidiac. in.c. vno de cler.coniu.in.vi.Ioã.de lign. & Abb. poſt Butr.in.d.c.at ſi clerici. Gemini. in.c.cuius in agendo.iii.q. viii.capel. tolos.in deciſi.xcv.& hæc dicitur cõmunis ſecundũ addit.ad Fely.in.c.verum de foro compe.& pro hac pondera Bar.in auct.d. dum vult ita demum quẽ reconueniri ſi non recõuentus de ſuo conſenſu conueniri potuiſſet qd celebrat Curtius in.d.§.ſed & ſi agãt. ¶ Nec ob.ꝙ Bartol.ibidem rñdeat ꝙ ꝗuis clericus nõ proroget, & ſic vr ꝙ nõ recõueniatur tñ illud eſt in prorogatiõe hoĩs ſecus qñ a.l.vt in caſu noſtro quia nego fieri a.l.nã ꝗuis in auc. & conſequenter, &.l.cum papinianus, dicatur fieri reconuentionẽ, & ſimpliciter diſponatur tñ non cõpræhenditur caſus noſter cum iduceretur correctio legum de quibus in auct. ſtatuimus & in auct.nullus.C.de epiſco.& clericis. præterea.l.cum papinianus &c.eſt lex laicoꝝ: ergo non ligat clericos vt als habemus conſuetudinẽ laicoꝝ nõ ligare clericos per Barb.in.c. ꝙ clericus. de fo.cõpe.per Capel.tolos.in deciſi. cliiii. ¶ Nec iſtis iuribus ob. auct.clericus eod.titu. quia corrigitur vt ibi bal. & Paul. ¶ Nec ob.concluſioni ratio de qua in.d.auct.& conſequenter maxime in corp.vnde ſumitur quia neqȝ per illam rõnem potuit Iuſtinianus legem condere ſuper clericis ac tollere fauorem totius cleri.c.nouit de iudic. cum ſimil.& in auct.vt apud proprios epiſcopos &c.ſic reſpondetur ad ſecũdum fundamen. Barto.in auct.d. ¶ Et pondera verbum non dedignetur in d.l.cum papinianus quia in terminis habilibus.l.qui teſtamento.ff.de teſtamen.ſic vbi poſſet dedignari, quod nõ cadit in clerico cum etiã ſi vellet non prorogaret.d.c.i.de mut.petit.vbi cõmuniter & hæc dico in puncto iuris.

¶ Redeundo ad cõmunem opinio. de qua in.d.auct.& cõſequenter eam limitabis etiam vbi cauſa reconuentionis ꝗuis totaliter pecuniaria ſit talis eſſet,

ex qua clericus infamaretur Ioan.an. poſt Vgon. & alios, & ſequitur Butrius numero.xxvi.in.d.§.at ſi clerici concludentes etiam ꝙ nullo modo clericus de crimine quãuis ciuiliter intentando poſſit reconueniri, ſed bene in atrocioribus iudici laico puniendus remittetur,de quo late Abba.in.d.c. ¶ Articulus in cauſa ciuili vt ſupra viſtis eſt dubitabilis & ſiquis recte intueatur magis cõmunis eſt opinio canoniſtarum ꝙ nullo mõ clericus in cauſa ciuili coram laico reconueniatur. quod vero reconueniatur magis communis legiſtarũ. ¶ Ego quodammodo medium tenens in iudicando cum pręfata limitatione adhęſi Legiſtis,quia ꝙ reconueniatur dictat æquitas naturalis, vt dicit Bald.vbi ſupra. numero. xviii. argumen.iii.q. viii.c. cuius in agendo. Nam quamuis leges Imperatoris,clericos non ligent, nihilominus ratio de qua in.§.fina. in auct.de exequutor.colla.vii. ibi miſerandum & irriſibile erat vt ad diuerſos iudices &c.eſt fauorabilis religioni,& ſi inter laicos,fortius inter clericos obſeruanda eſt,ne a diuinis diſtrahantur argumen.c.ad hęc de conceſſio.præbendę. ¶ Nec obſt.canoniſtę magis communiter,quoniam ni fallor,in hoc iudicii lumen perdiderunt neq; mirum argumento rubricæ.C.ne quis in cauſa propria iudicet &c. ℭ Proſequamur,limitat communis opinio ſimiliter ſi cauſa eſſet præiudicialis.l. ordinata C.de liber.cauſa.puta reus vellet actorem qui pecuniariter egerat ſuper liberali cauſa reconuenire Barto. vbi ſup.ſed in hac conſenſus actoris laici operaretur prorogationem, qui reſultat ex non contradictione.c. quanto. de iudic.c.tuam de ord.cognit.docto. in.d.c.i. ¶ Vbi tamen iudex talis eſſet qui cognoſcere poſſet ſuper libertate, alias idem eſſet quod in ſpirituali ſic ſaluatur gl.& Barto.in.d.auct.& conſequenter numero.iii.Ita Soc.in.d.regula.cccxxxii. quarta fallen. In quo nota quod dicit Bald.in auct. dicta,videlicet ꝙ pִiudicialis dicitur illa quæ præiudicat liti & cauſæ non quæ cauſæ tantum ſic nume.iii. ¶ Similiter ſi ſuper cauſa ſummaria actor cõueniſſet ſup ordinaria nõ reconueniretur,niſi reconuentioni conſentiret cũ natura reconuentionis quæ eſt vt eodem tempore cauſæ terminentur docto.in.c.i. de mut.pet.ſtante cauſarum imparitate ſeruari non poſſet clemen. ſępe de verbo.ſignifica.vbi not.niſi Principis reſcripto prima cauſa ſummaria eſſet. glo.in clemeñ.alleg. in.§. verbum in verſicu.fin.vbi And. Barba.poſt Bald. & per Bal.in.d.§. reconuenire.l.ii.ff. de iudic.& in.d.auct.per.c. prudentiã. de offic.delega. ¶ Si vero prima ordinaria eſſet,reus nõ recõueniret in ſummaria,niſi priuilegio cauſę renunciaret. Barto.in auct.dicta & Apoſtill. ad Bald.ibidem. ¶ Vnde ſic dicendũ eſſet vt actor qui poſſeſſorio reintegrandæ egiſſet,petitorio non reconueniretur niſi poſſeſſorii priuilegio(quod eſt vt prius terminetur.c.ſuper ſpolia. de ordi.cognit.)vti non curaret. ¶ Nec diuerſum eſt in cauſa depoſiti Barto.in auct.d.nume.7. ¶ Nec diſſimiliter vbi actor cauſam intentaſſet requirentẽ celeritatem puta damni infecti, electionis vel alimentorum,aut ſimilem: docto.in.d.c.i. de mut. petit. Romañ.in ſingu.ccccccclxxiiii.& Soci.in regula dicta fallen.xi. ¶ Vbi etiam dicit coram arbitris etiam iuris non fieri talẽ reconuentionem fallen.x.ſed Rom.in ſingula.ccccccclxxvi. contrarium tenuit in arbitris iuris, cum ſe habeant ad inſtar iudiciorum hoc tenerem propter poteſtatem a iure conceſſam. ℭ In his etiam aduertẽdum eſt ita demum ex reconuentione fieri prorogationem ſi reconuentio fiat ante litis cõteſtationem, vel in ipſa ſeu ſtatim poſt, ante tamen ꝙ de calumnia iuratum ſit. l.rem non nouam.C.de iudic.ita Bal.

in auct.d.numero.viii. ¶ Quod intelli
gas, vt dicatur proprie prorogatio, cu
ius natura eſt vt vtraq; cauſa ſimul tra-
ctetur & terminetur, ſed improprie ca-
piendo prorogationem, videlicet eo
ſolo habito reſpectu ꝙ is qui alias erat
iudex incompetens iudex fiat per pro-
rogationem, cauſatam ex reconuentio
ne, ſemper pendente iudicio reconuen
tio fiet, quia ſemper viget illa ratio ne
actor dedignetur illum habere iudi-
cem &c.d.l.ſed cum Papinianus. Hęc
eſt opinio Bartol. in auct.d. numero.
ix.et.x. quam ęquiorem puto, quam-
uis multi contrarium tenuerint, vt in
Apoſt.ibidem. ¶ Et hoc ſi negocium
in prima cauſa non eſſet liquidatum,
quia tunc etiam impropria reconuen
tio ceſſaret. Bald.in auct.d.numer.9.
per.l. fina. C. de compenſationibus.
Confirmo quia iſto caſu, viget illa ra-
tio de qua in.d.§.illud.in auct.de exe-
quut. ❡ Prædictis adde Petrum de an
char.in.c.ea quæ de regu.iur.in.vi.in
q.xi.concludẽtem ꝙ ꝗuis vnus iudex
quandoq; cognoſcat de ſubdito alte-
rius iudicis, tamen non ipſe actualem
exequutionem facere, ſed alteri reſerua
re debet, quod etiam in cauſa reconuẽ
tionis procedere videtur, ſecundum
Lapum in allegat.cxviii.tu vide quæ
dixi in materia præuentionis circa
finem.

63 SECVNDA ſpe-
cies prorogationis
quæ fit a lege, dici-
tur cum quidam in
TERRITORIO
IVDICIS NON
SVI CONTRA-
XISSENT, hoc eſt vbi contrahens
domicilium non habet & promiſiſſet
ſimpliciter ſe quid ſoluturum vel fa
cturum. Quod capitur large pro qua
libet obligatione etiam non ex con
tractu vltro citroq; obligatorio deſcẽ
dente.l. omnem.ff.de iudic.nam ſe ob
ligando prorogauit forum, vt ſic co
ram iudice illius territorii ratione cõ
tractus conueniri poſſit eſt text. & ibi
glo.& omnes in.l.hæres abſens.in.§.
proinde.ff.de iudic.& vide Paul.in.d.
l.in.§.ſi quis tutela, & glo.in.l. fin.C.
de tritic.in.l.vinum.ff.ſi certum peta.
quamuis alibi ſit factum inſtrm, not.in
l.exigitur.ff.de iudic. ❡ Et hoc niſi in
contractu depoſiti vbi deponens con
traria depoſiti actione conueniretur
de qua in.l. ei apud quem.ff. depoſiti
hoc dicit Curtius in.§. proinde, in
princip.& niſi pactum ſit ne ibi conue
niatur Bald.in.§.ſi quis tutelam Fe-
lyn. in.c. dilectus filius. de reſcrip.
❡ Et niſi fuiſſet actum ꝙ de contract.fie
ret ſcriptura, nam tunc perficitur in
loco ſcripturę.l.contractus de fide in-
ſtru. ¶ Idem vbi cõtractus perficeretur
ſi a principio erat nullus per doctri.
Bartol. in.l.more, cum ſequenti.ff.de
iuriſd.om.iudic.Curt.in.d.§.proinde
¶ Et hęc ſi qui conuenitur ibi reperia-
tur.d.c.Romana.§.contrahentes, nã
non fit remiſſio, ſicut in delictis.c. po
ſtulaſti eo. ¶ Vnde non poſſet eum iu
dex excommunicare ne per viam indi
rectam cogeretur perſonal'r cõparere
contra tex.in.d.§.contrahentes poſ-
ſet tamẽ eum citare ad effectum miſſio-
nis faciendæ in bonis exiſtentibus in
territorio contractus vel alibi ſecun-
dum diſtinctionem præfati.§.vt not.
in.l.hęres abſens.ff.de iudi.arg.nota-
torum per gl.Bar.& Bal.in.l.cũ quæ
dam puella.ff.de iuriſdit.om.iudi.
¶ Hoc ſi diceremus eum nunꝗ in lo-
co contractus dico in iudicio iudicis
loci contractus comparuiſſe ſecus ta
men eſſet, ſi quandoq; comparuiſſet,
tunc enim iuriſditio illius iudicis lo
ci contractus quo ad omnes effectus
firmata eſſet textus eſt, vbi doctores.
in capitulo propoſuiſti de foro com
petenti. ¶ Idem ſi contrahens repe-
riretur continuo in loco contractus,
tunc.n.iudex.ipſe habet in eum om-
nino iuriſditionem tam in res quã in

perſonã; ſecundũ ꝙ natura cõtractus patitur.d.l.hæres abſens.&.d.§.contrahentes. ⸿ Vnde poſſet eum excommunicare & indirecte condemnare ſuper principali ſi cauſæ ſtatus hoc patitur innocen.in.c.ii.de dilation.& Maria.in.d.c.dilecti nu.xxiii. ⸿ Et qa dicimus in caſu iudicẽ poſſe extra territorium citare,aduertendũ eſt.in hoc eſſe plures opin.recitatas per innocẽ. in.c.fi.de foro competeñ. & Io. Ant. in.d.§.contrahentes, & per Marian. vbi ſupra.qui ſequitur dñicum in.d.§. dicens eum melius cęteris loquutum. non eſt proprie materia noſtra alibi ſeruabo commodiori loco videlicet in prorogatione fori ratione delicti. ⸿ Et an & quando iudex pręfatus pronunciare poſſit ad effectum vt fiat exequutio i bonis alibi ſitis per iudicẽ loci ipſorum. ⸿ Et quid ſi iudex ille facere nollet exequutionem videas eoſdẽ & Io. Monacum Archidiac. Io. Ant.& dnicũ in.d.§.contrahentes.addit Maria.vnum verbum in. d.c.dilectũ.nu. xxvi.ꝙ ſi iudex contractus ſcribat iudici loci,vbi degit reus,vt mittat actorem in poſſeſſionem bonorũ rei & ille alter iudex facere nollet(nam de iure debet ſi ſpecialiter iudex in pronũciatione dixerit exequendum in bonis alibi ſitis,& non generaliter dicendo exequendum in omnibus eius bonis Marian.in.d.c.dilecti,col.xiiii.qa actio territorio non circũſcribitur, dixit Apoſtill.ibidem poſt Alex.in.l.a, diuo pio.in.§.i.ff.de re iudi.) neq; cogi poſſet forſitan quia maior vel ęqua lis tunc ipſe iudex contractus poterit procedere ad ſententiam cum non detur actori aliud rem ędium. ⸿ Quod intellige per eum vbi reus non haberet domicilium in quo conueniri poſſit nam ſi haberet actor ibi reum conuenire poſſet,itaq; remedio non careret. ¶ Redeundo ad reum cõuentum in loco contractus, & ſi negaret reus ibi ſe contraxiſſe ſummarie cognoſci debet.anteq̃ ad merita deueniatur ſecundũ meliorem opin.iuri.in.d.§. contrahentes dñs Ant.in.c.ſuper literis ſupra.de reſcript. Bart.in.l.reſcripta. C.ſi cõtra ius vel vtil.pub. Imo. in.l.quidam conſul.ff.de re iudi. quicquid Bart.in.l.ii.ff.ſi quis in ius voc. non ierit.ſic Marianus nu.xvi. ⸿ Et aduertendum quia contractus attẽditur, quamuis conditio adiecta contractui impleta fuerit in alio loco gloſ. in.l. ſi vxor.ff.de iudi. ⸿ Nec ob.tex.ibidẽ quia procedit ratione cõmunis patrię quæ tollit ius reuocandi domũ ſic Marianus nu.liiii. ¶ Quæ omnia intellige tam in clerico cõtrahente in aliena dioceſi &c. quamuis ſine conſenſu ſui ſuperioris vt per Ang.in.l.i.de iudi.q̃ i layco Bar.in.l.i.ff.ſiquis in ius voc.non ierit,& per glo.in.d.§. ⸿ Dũ tamen in clerico intelligas vt nõ coram layco ſed eccleſiaſtico iudice q̃uis non ſuo conueniatur, quidam in caſu volebant vt etiam coram layco, videlicet ꝙ clericus fideiuſſiſſet pro altero de iudicatum ſoluendo, cum tunc non dicatur cõſenſiſſe in iudicem ſed id fieri iuris auctoritate propter contractum.contra quos Marianus in.c. dilecti nu.vii.quia ratione contractus coram ſuo iudice conueniri debet vnde vult ꝙ quia promiſit vt ſuꝑ.coram eccleſiaſtico quamuis non ſuo, vt ratione contractus conueniatur nõ aũt vigore ſententiæ latæ contra principalem pro quo fideiuſſit ſe habẽtis vt ſine alia tela iudicii mandetur exequutioni.ſecundũ not.in.l.i.ff.iudic. ſol. per Bart.& doct.in.l.fin.C.de vſu. rei iudi.nam non videtur ꝙ clericus poſſit conſentire in alium iudicem,quamuis eccleſiaſticum, vt taliter contra ſe exequatur. Anchar.in regula ea, quæ fiunt in.vi.in repet.q.xxii.Cyn. in.l. i.ff.ſiquis in ius vo.non ierit, ſequitur Marianus vbi ſupra. ⸿ Aduerte tamen ꝙ ſi clericus vere non contraxiſſet in loco iudicis coram quo conuenitur

quamuis eccleſiaſtici ſed non ſui, neq; ſolutionem ibidem deſtinaſſet, quãuis non excepiſſet, proceſſus non tenet la pus in.d.§.contrahentes. ¶ Niſi pronunciaſſet iudex ſe competentem quo caſu tenet, ſi notorie non conſtat alibi contractum eſſe, vel ibi non cõtractum de quo dñicus in.d.§.contrahẽtes. in.vi.& Marianus in.d.c. dilecti. nu.xvii. ¶ Eo tamẽ pronunciato proceſſus tenet ſi non ſit appellatum, vt per eoſdem. ¶ Et adde prædictis, ꝙ in loco contractus quãdoq; clericus nõ conuenitur, quod eſt quando de conſenſu ſui ſuperioris alibi ſit collata ſolutio. ſpecul.de competeñ.iud.adi.§. i.verſi.in clericis autem, & Ang.in.l.i. ff.de iudi. Quicquid Raphael tenẽs cõtrarium per.l.contraxiſſe de action.& oblig.iuncto.c.Romana.in.§.cõtrahentes, ſed ſi collata eſſet ſine ſuperioris conſenſu nullibi prorogaſſet, quãuis contrahendo ſine conſenſu prorogет Ang.& Curtius in.d.l.i.de iudic. ¶ Et concluſionem ꝙ in loco cõtractus quis conueniatur, intelligas, non tantum ſi ipſe cõtraxiſſet verũ ſi alter nomine ſuo, puta quia ipſe mandaſſet mandatarii.n.factum reputatur mandantis. vt ſic mandans ibi ſe defendere teneatur, & patiatur imiſſionem in poſſeſſionem.l. hæres abſens. in.§. apud Labeonem.ff.de iudi.per quem tex.dicebat Bal ꝙ Florentini ſortiuntur forum vbi degunt.& contrahunt eorũ factores. ¶ Et intelligas etiam vbi q contraxerit, eſſet alias priuilegiatus, puta legatus, qui in loco legatiõis cõueniri non poteſt de contractibus a ſe ibidem factis ante legationẽ, quin habeat ius reuocandi domũ, cõuenietur tamen ſi tempore legationis ibidẽ cõtraxiſſet, vel quaſi &c. deliquerit, vel quaſi &c.l.ii.§.oẽs de iudi.l.non alias §.eodẽ, & in iſtis delicta & contractus æquiparantur, aduerte quia dicunt ita demum legatum conueniri, vbi contraxit ſi ex alia ratione ibi forum ſortiebatur, nõ aliter ita Paul.& Curtius in.§.omnes in.d.l.ii.de quo dubito. ¶ Et intelligas non tantũ ratione cõtractus renũciari foro, ſed ẽt priuilegio fori, quod eſt ne vltra dietam.extrahi poſſit vnde ſi contra contrahentem impetratur iudex delegatus in loco diſtante a, loco contractus per vnã dietam quamuis diſtaret per mille dietas a loco domicilii delegatio tenet, & ſic etiam habes ratione contractus non tantum coram ordinario verum & corã iudice delegato conueniri, innocen.in.c.fin.de foro compet.Ang. in.d.l.hæres abſens.§.i.ff.de iudic.

64 ¶ Concluſio vera eſt, ꝙ ratione contractus quis conueniatur in loco contractus. ¶ Quæ primo principaliter nõ procedit ſi ALIBI SOLVTIO COLLATA FVISSET nam tunc non in oco contractus ſed ſolutionis conueniretur. ¶ Immo locus ſolutionis dicitur contractus ex ratione quia mens contrahentium fuit, vt in loco ſolutionis contractus expediatur, nam quia ſubſtantia contractus eſt cõſenſus, vt inſt.de oblig.ex conſenſu, q collatus fuit in loco ſolutiõis igitur &c. ſic ceſſat contrarium illud ꝙ ſicut in delictis non tantum in loco conſumati delicti verum etiam in loco mãdati qs punitur, vt dicemus in delictis nam offenſus non cõſenſit in loco mãdati, ſic Curtius in.l.hæres abſens in. §.apud Labeonem.ff.de iudi.& forſitã non peccaretur dicendo ꝙ verbũ intelligitur.in.d.l.contraxiſſe importet veritatem. ¶ Concluſio ꝙ in loco ſolutionis &c. tenetur per Bar.& cõmuniter doct.in.l.quæro.ff.de ſolut.& p cõmuniter Canon.in.c.Romana.in. §.contrahentes in.vi. Bal.& Ang.in. l.hæres abſens.§.i.ff.de iudic.& vbiq; omnes. ¶ Conueniretur in q̃ non ſtatim, ſed ineſt tacita dies qua poſſit ad illum locum perueniſſe.l.iii.§.ſi quis ita &.l.ii.de eo quod certo loco ad qd l.i.ff.ex quib.ca.maio.ibi vicena mil

lia paſſuum &c. ¶ In quo aduerte ꝙ p talem ſolutionem alibi collatam, vel contractum alibi factum, non tamen tanꝙ a viatore, videtur quis renúciaſſe priuilegio, quod eſt ne priuilegiatus extra ſuá diocesim trahi poſſet, eſt text. vbi gloſ. ii. in. d. c. dilecti. ☞ Non ſic vbi aliquid alibi fieri promiſſum eſſet exprimēdo locum, altitudiuem puta domus, cęteraq; ne alias promiſſio ſit incerta ſic nulla de quibus in. l. iii. §. ſiquis inſulam. ff. de eo quod certo loco &c. & in. l. qui inſulá &. l. ſtipulatus de verb. oblig. vbi Bart. & imo. nã tunc poſſet conueniri in loco domicilii vel alias vbi ſortiretur forum, vt id promiſſum impleatur in loco deſtinato, alias ſuccederet obligō ad itereſſe, vt in omnibus obligationibus faciendi. de quo in. l. ſtipulationes non diuiduntur. de ver. oblig. ſic Marianus in. c. dilecti nu. viii. & ad locum facti faciēdi, vt per eundem. nu. xxxiiii. dum dicit aduocatum conductum ex domo ſua vt aduocet ſenis itaq; ibi conueniretur. ¶ Et quod dictum eſt reū in loco ſolutionis collatæ cōueniri procedit. ☞ Et ſic primo ampliatur ETIAM QVOD PLVRA LOCA ESSENT & tunc. ¶ Vel alternatiue fuerunt appoſita, puta promiſit ſoluere Romæ, vel Mediolani. ¶ Vel coniunctiue. ¶ Vel ſub generalitate verborū, vel nullo modo. ¶ Primo caſu in oibus contraxiſſe videtur. d. l. contraxiſſe de actione. & oblig. ☞ Et eſt in electione actoris vbi reum cōuenire inſolidum velit. l. iii. in princ. ff. de eo ꝙ cert. loco. ne obligō reddatur inutilis, dum reus ſemp variaret. ☞ Quamuis non ſic in alternatiua ſummarum vt eſt regula ſn alternatiuis in. vi. ☞ Sed ante litem conteſtatam eſt in facultate rei conuenti quo in loco ſoluere velit. l. amplius non peti. ff. rem rat. hab. l. ſi ita ſtipulatus fuero mille. ff. iudi. ſolu. Bart. in. d. l. iii. ☞ Similiter poſt litem conteſta, quando loca appoſita gratia ſolſus rei conuenti fuiſſent. Bar. in. l. ſi is qui certo. ff. de eo ꝙ cert. loco. ¶ Effectus eſt quia ſi non eſt in facultate rei conuenti tenetur ipſe ad intereſſe quia in loco petitionis non fuerit ſolutum, ſic actio arbitraria eſſet. d. l. ſi is qui certo. ¶ Scdo caſu poſſit in vtroq; loco cōueniri nō inſolidū ſed pro portione puta tertiā ſi tria loca eſſent vel medietate ſi duo. l. iii. §. ſi qs ita ſtipuletur. ff. de eo ꝙ cert. loco. ſed ſi in vno locorum vellet inſolidū conuenire actio eſſet arbitraria pro parte, ſeu partibus quæ alibi peti debuiſſent niſi in illo loco alias domiciliū reus ſortiretur puta, quia vagabundus de quo infra vel quia Rom. &c. l. Roma. ff. ad municip. ¶ Tertio caſu dic ꝙ aut clauſula gñalis illa videlicet, QVOD ET SIBI SOLVATVR VBIQVE LOCORVM poſita eſt poſt aliqua loca ſpecificata cōiunctiue aut alternatiue. aut poſt nulla loca ſpecificata. ¶ Primo caſu, verba eſſent male concepta, & nihil operarentur habetur in. l. ſi conuenerit. ff. de iuriſd. om. iudi. per Canoñ. in. c. i. de iudic. ☞ Vn deconcipi debent ſic, promiſit ſoluere Florentiæ Rom. & vbiq; fuerit inuētus tunc cōmuniter doct. volunt ꝙ in omni loco etiam extra nominata cōueniri poſſit, dūmodo loca nō ſint diſtantiora nominatis arg. clem. nō poteſt de procurat. not. in. l. fin. §. cui dubia. ff. de oleo tritico legato. ¶ Niſi dictum ſit vbiq; locorum etiam diſtantiorum tunc & in diſtantioribus cōueniret. ¶ Niſi veriſimiliter fuerint incogitata. argu. not. per Bar. in. l. ſcio. ff. de annuis legat. & i. l. ſi mater. ff. de inoff. teſt. ☞ Et vbilibet conuenitur in ſolidum ita cōmuniter in. d. l. ſi conuenerit. ¶ Raph. Fulg. voluit ꝙ ſi duo puta loca ſpecificata ſint cum clauſula & vbicunq; fuerit inuentus, vt tūc pro tertia parte vniuſcuiuſq; loci pro alia tertia in aliquo loco illorum non ſpecificatorum, & ſequi videtur Marianus

in.d.c.dilecti.nu.xxx.ſubdens per eoſ
dem,ꝙ ſi actor conuenerit inſolidum
in vno locorum pro partibus quę pe
ti debuerant in aliis locis actio erit ar
bitraria ad intereſſe. ¶ Niſi loca ſpeci
ficata eſſent ſolūmodo duo vel tria, &
eſſent ſatis propinqua,tunc enim obli
gatio ſolutióis videtur eſſe diuerſa cū
ceſſet ratio Bartoli in.d.l.ſi conuene
rit & in.d.l.iii.ff.de eo ꝙ cert.loco il-
la videlicet quia ſi per loca diuidere-
tur eluſoria fieret deueniendo ad vnū
minimū. ¶ Si vero loca ſpecificata eſ
ſent alternatiue, & clauſula generalis
poſita alternatiue tunc in omni loco
inſolidum conueniretur non habita
ratione alicuius intereſſe. ¶ Niſi actor
eum conueniret in loco non ſpecifica
to neq; comprehenſo ſub clauſula ge
nerali,puta loco diſtantiori ſpecifica-
tis. ¶ Tertio caſu quando clauſula ge
neralis poſita eſt poſt nulla loca ſpeci
ficata:tunc bene ſe habet, dicēdo pro-
miſit ſoluere vbiq; locorū & inſolidū
actor petet vbi volet quia verba gene
ralia capiunt omnia loca in quibus
fuerit perſonaliter apprehenſus etiam
extra domicilium ſuum,vel patriā cō
munem.l.contraxiſſe.de verb.oblig.
Bar.in.l.titium & meuium.§.tutores.
ff.de admini.tuto.fuit opi.Iac. de are.
& Specu.de compe.iudic.adit. in.§.i.
verſic.quid ſi pactum: Imola & cōiter
in.c.i.de iudic.Pau.in.l. lucius la pri
ma.ff.depoſiti Alexander in.d.l.ſi con
uenerit in .x. fallentia. & in conſilio
xxxv. in.i. volumine.in penulti. col.
cum ſimil.vt per Decium in.d.c.prio.
¶ Moderantia tamen habita per do.
Anto.in.d.c.i.ꝙ ſi verba generalia tē-
derent magis ad arbitrium boni vi-
ri.q̄ ad liberam voluntatem. puta di-
ctum ſit vbicunq; tibi placuerit iuxta.
l.thais.§.ſororem.ff.de fideicō.libert.
de quibus denotantibus arbitrium
boni viri, habetur in.c.quintauallis.
de iureiu.& nō ſit dictam vbicunq; vo
lueris.de quo in.l.cum quidam.de le-
gat.iii.tūc generalitas debet reſtringi
vt actor eum cōueniat ad locū prout
bonus vir arbitraretur & ſi alibi eum
cōueniret actio eſſet arbitraria ſic Ma
rianus ex doctorum dictis, vltimo tu
practice ſi vis vt clauſula iſta vbiq; lo-
corum operetur, vt omnino in quo-
cunq; loco operetur poſſe reum con-
ueniri videas Bartolomęum Veron.
dico Cæpol.in cautela.lxx.incip.ſe-
piſſime &c. male allegata in.addit.ad
Marianum.tanq̄ centeſimaſecunda.ſe-
cundum quam regulabis omnia dicta
dn̄i Antonii, Abbatis, & Deci.in.c.i.
de iudi.& modernorum in.l.ſi conue
nerit.ff.de iuriſd.om.iudi.tradentium
iſtam materiam. ¶ Aduerto ſumpta oc
caſione, ꝙ in eadem facie Mariani eſt
alia additio ſub verbo.hanc &c. male
allegans Alexandrum in conſil.xxvi.
ꝙ peius eſt inueni multas additiones
non tantum falſo allegantes verū ex-
tra propoſitum loquentes & extra ve
ros terminos non dico extra materiā
neſcio cuius fuerint, nam additiōes ī
titulo inſerte cum dictis Mariani ſunt
additiones Bartolomęi volui dixiſſe
¶ Quarto caſu principali videlicet,
ſi in obligatione non ſit adiectus lo-
cus deſtinatæ ſolutionis neq; compre
henderetur ſub generalitate, & tunc
aut locus ſumi tacite poſſet ex ver-
bis cōtrahentium puta promiſiſti mi
hi centum & ego promiſi non petere
niſi Florentiæ clarum eſt,ꝙ Florentię
poſſum.tex.eſt in.l.bonefidei.ff.de eo
ꝙ cert.loco. ¶ Et ſi alibi petat ſucce-
dit arbitraria ad intereſſe propter lo-
cum vt in ſimilibus diximus ſic Bart.
intelligit illum tex.dum dicit ꝙ agen
ti in alio loco obſtat exceptio.&.l.ne
mo poteſt de leg.i. ¶ Aut nullo mo
do percipi poſſet tunc refertur ad lo
cum contractus exemplum Florenti-
nus & Peruſinus de lite vertēte Ianuæ
fecerunt compromiſſum ſenis promit
tendo ſoluere quicquid arbitrator iu
dicabit,qui iudicauit Mediolani.non

exprimendo

exprimendo locum ſolutiõis faciẽdæ:
attenditur locus ꝯtractus quo ad faciẽ
dam ſolutionẽ,itaq; cõpromiſſi:ſi mõ
non id egerint vt viatores per ea quę
diximus,Marian.xxxv.quę videre po-
teris in alio puncto extra materiam.
¶ Item ꝙ dictum eſt conueniri ſolum
in loco ſolutionis procedit itaq; am-
pliatur ſecũdo ſi ex interuallo ſolutio
adiecta ſeu collata fuiſſet per.l.quãuis
ff.de iudic.partes.n.recedere videntur
a primo foro vt Bar.ibidem nam põt
l.hæres abſens.§.i.ff.de iudic.in glo.
quę incipit ab negatiue: ſed Butrius &
Fely.in.d.c.ſi.de foro competẽ.dicũt
non eſſe receſſum a primo foro p tex.
in.l.certi conditio.in.§.penu.ff.ſi cer
tum peta.immo in vtroq; foro conue
niri poſſet hanc ſequor. ¶ Nec tex.in
d.l.quãuis cõtradicit dicit.n.alibi ſol
ui non tamen negat quin in primo lo
co agatur,vel melius Bartolũ ſequor
reſpectu ſolutionis per illum tex.vt ſic
receſſum videatur:alios vero reſpectu
facultatis agendi.¶ Secundo conclu-
ſio procedit etiam ſi alibi ſit collata ſo
lutio ex diſpoſitione legis puta qs pro
duxerit teſtes extra prouinciã videtur
enim tacite actum,vt de neceſſariis eis
ſubminiſtretur in loco vbi debet teſtifi
cari.c.ſtatutum.§.inſuper de reſcrip.
in.vi.l.quoniam liberi.C.de teſtib.
¶ Tertio concluſio ampliatur proce-
dere etiam ſi in loco contractus cõtra
hens non erat ſtatim receſſurus nõ.n.
habetur talis diſtinctio in.l.cõtraxiſſe.
de actio.& oblig.Pau.de caſt.in.l.hæ-
res abſens.§.i.ff.de iudic.¶ Quarto
ampliatur vt procedat etiam in loco
tacite deſtinato ſolutioni ſecundũ Are
ti.in.d.c.ſi.de foro compe.per caſum
l.ſi ſuſceperit.in.§.i.ff.de iudic.quem
in.d.c.ſequitur Fely.¶ Tacite deſtina-
tus etiam is locus dicitur in quo ſolui
ceptum fuiſſet per tex.in.l.ſi fideicom
miſſum.§.fin.ff.de iud.¶ Vnde ſequi-
tur ꝙ quia reſtitutio dotis deſtinatur
vt fiat in domicilio mariti,ideo mari-
tus ipſe non in loco contractus ſed do
micilii vel originis eſt conueniendus
Pau.de caſt.Ange.& Curtius in.l.exi-
gere dotem.ff.de iudic.contra rationẽ
Bartoli dicentis ſpeciale in dote imo
per eos dicas in dote ſeruari ius com-
mune vt ſupra niſi in quibuſdam caſi-
bus poſitis per Fely.in.c.i.de ſponſal.
in.xv.colum.& melius per Curtium i
l.exigere dotem.ff.de iudic.ponentem
plures queſtiones & et in quibus quo
ad dotem attendatur locus cõtractus.
¶ Sed aduerte contra ampliationem
hãc ſatis vrgere textum in.l.ſi fundus
ff.de euict.quem Curtius intelligebat
loqui de loco tacite deſtinato ne con-
trarius eſſet legi contraxiſſe.ff.de acti.
& obli.Reſponderem inſpici conſuetu
dinem loci contractus vt ibi non tamẽ
per hoc ſequi vt ibidem cõuẽtio faciẽ
da ſit:ipſa.n.ſequitur locum ſolutio-
nis eſt tex.in.l.ſed & ſi ſuſceperit in.§.
i.& ibi Barto.¶ Sed non procedit cõ
cluſio quam ſic primo limita quo ad
hoc vt ſatiſdetur de ſoluendo in loco
collatæ ſolutiõis nam in loco celebra
ti contractus conuenitur.Iaſon in.l.i.
ſi quis nõ ponat pro conſtanti.ff.de eo
ꝙ cert.loco vel bona ſequeſtrent vel
iuratorie caueatur:qđ mihi nõ placet
arg.l.veteribus.ff.de pa.niſi vbi ſua cul
pa deterioraſſet conditionem vt dicit
bal.de aduena in.l.hæres abſens in.§.
proinde.vel melius allego glo.in.l.ii.
in.§.ſed ſi dubitetur,& hoc equitatem
habet quãuis bartol.in.d.§.proinde
aliud velit in verſicu.quęro vtrum.
¶ Item non procedit quo ad ſolẽnita
tes in cõtractu conficiendas & ſic ſcđo
limita tunc.n.inſpicitur locus cõtra-
ctus non deſtinatæ ſolutionis neq; lo-
cus vbi reus conueniretur bart.& bal.
in.l.i.C.de ſum.tri.& fide catho.Petr.
de anch.in.c.canonum ſtatuta de con
ſti.¶ Tertio limita ne procedat quan-
tum ad interpretatione verborum cõ
tractus.bar.in.l.contraxiſſe & vbi ſu-
pra.¶ Etiam ſi partes eſſent forenſes.

Dominus Anto.in.c.i.de ſpon.& ipſi
cæteri. ¶ Vnde ſtatuto exſtante in lo
co contractus ꝙ de contractibus ſolua
tur gabella ſoluenda eſt ꝗs in loco
deſtinatę ſolutionis nō ſoluatur.bal.
vbi ſupra. quicquid idem in.l.multū
intereſt.C.ſi quis alteri vel ſibi ſic Ma-
rianus in.c.dilecti nu.xlvii.& Fely.
in.c.ſi.qui ſaluat cōmunem iſtā ab im
pugnatione Aretini.¶ Pro Aretino ſa
tis facit tex.à me ponderatus in.l.con
traxiſſe ibi intelligitur iuncta.l.vii.in
§.hæc verba de nego.geſt. ¶ Quarto
limita ſimiliter ſi ex contractu appa-
reat læſio propter quā veniret quis re
ſtituendus non locus vbi iudicium agi
tatur vel deſtinatę ſolutionis inſpice-
retur vbi forſitan non reſtituuntur ma
iores.xx.annorum.ſed locus contra-
ctus vbi reſtituuntur,ſi minores.xxv.
bar.vbi ſupra.& in.l.ii.ff.de eo ꝙ cer.
loco nā ſicut in actionibus deſcenden
tibus ex contractu inſpicitur locus cō
tractus ita in officio iudicis quicquid
Ang.in.l.i.C.vbi conuenitur &c.
¶ Sed in his quæ reſpiciunt iudicium
agitandū inſpicitur locus iudicii.bal.
in.l.i.§.eum qui.ff.de conſti.pecu.
¶ Quinto limita ne procedat vbi ſit
in cōtractu clauſula illa videlicet pro-
mittens ſoluere hic & vbiꝗ loco ꝓ An
ge.aret.in.§.præterea inſti.de actio.in
xii.colum.quē ſequitur Felyn.in.d.c.
ſina. ¶ Sexto limita quod dictum eſt
conueniri ſolum loco ſolutionis ne
procedat ſi locus cōtractus eſſet etiam
ſui domicilii vel fori,tunc.n.etiam in
loco cōtractus ſeu patriæ cōmunis cō
ueniretur glo.in.d.l.hæres abſens.§.
illud ſciendū.per tex.in.l.iii.ff.de bo-
nis auct.iud.poſſiden.Ray.Iaco.butr.
barto.Raph.Ang.& Pau.de caſt.dicūt
eſſe cōmunem in.d.§.Innocen.in.c.i.
de plus petition.¶ Licet glo.in.d.l.iii.
contrarium velit & in.l.eum qui.§.i.
ff.de conſti.pecu.¶ De quia ſatis miror
cum habeamus in loco domicilii vel
fori quem poſſe conueniri etiam ſi ali-
bi ſit cōtractum & alibi ſit collata ſo-
lutio tex.eſt in.d.§. ¶ Et ſi plura do-
micilii haberet in quolibet conueniri
poteſt.c.ſi.de foro compe.bart.in.l.ꝗ
ſi epheſi de eo ꝙ certo loco. ¶ Et hæc
procedunt etiam in clerico.c.Roma-
na.§.contrahentes de foro compete.
in.vi.qui per hunc modū ſiue licentiā
ſui epi prorogat ſicut qñ delinquit vt
habetur in.c.poſtulaſti eodē extra quā
uis expreſſe prorogare non poſſit vt
c.ſignificaſti & eſt in electione actoris
vbi velit eum conuenire:no.in glo.c.
dilecti eod.titu.Ibidem Marianus nu.
vii.vnde tranſibis cum limitatione cō
muni.¶ Et intelligas cōmunē dictā in
loco contractus cōueniri non rationē
cōtractus ſed domicilii per text.i.l.iii.
§.i.de bon.auct.iud.poſſi.quod aduer
tendum eſt ad modū agendi. ¶ Redeū-
do.vii.limita vt non procedat vbi ꝗs
in loco ſolutionis haberet ius reuocā-
di domum de quo in.l.ſi quis in lega-
tione vbi doct.ff.de iudic. ¶ Octauo
limita vt neꝗ procedat vbi non ſolu
tio,ſed ſolum negocium pro quo ſolu
tio fieri debet,alibi collatū fuiſſet,non
enim in loco negocii poteſt quis con-
ueniri vt negocium agat.,ſed in loco
promiſſionis,hr.in.c.Romana.in pri
cip.& quod ibi no.de foro compe.An
gel.ſed Marianus.cōtra in.c.dilecti.
nu.xxxiiii.dum dicit de aduocato,cū
quo tranſirem. ¶ Nono limita vt ne-
que procedat vbi in loco ſolutiōis nō
haberetur copia conueniendi reum,
nam tunc diſtingue per Maria.in.d.c.
dilecti.ꝙ. ¶ Aut reus eſt vagabundus
& vbiꝗ pōt cōueniri,& habetur ratio
intereſſe loci & tēporis quia non fuit
in loco cōtractus facta ſolutio. ¶ Niſi
alias actor fuiſſet in mora recipiendi,
vt in.c.damnū quod quis.de reg.iur.
in.vi.Quicquid de vagabundo dixerit
Florian.in.l.i.C.de quo cer.lo. ¶ Ad-
uerte quia & in loco ſolutionis poteſt
conueniri non quia locus eſt ſolutio-
nis ſed quia vagabundus. ¶ Aut non

eſt vagabundus,& non poteſt vbiq; cõ
ueniri,ſed in loco tantum,vbi als ſor
titur forum,& habetur ratio intereſſe
propter locum non dico tempus,tam
ex parte actoris,q̃ ex parte rei conuen
ti per tex.in.l.ii.et.iii.ff.de eo qđ cer.
loco in.§.nunc ex officio & in.l.i.C.
vbi cõueniatur qui cer.lo.prom.& in
§.loco.inſt.de action. ¶ Quicquid di
xerit Bar.de non vagabundo ꝙ vbiq;
cõueniri poſſit poſt Nicol.de Mattar.
in.d.l.i.ff.de eo quod cer.lo.per.l.ſi
duobus.§.i.ff de conſt.pecu.& per.l.q̃
certo.ff.de condi.indeb.quę gñaliter
loquũtur & quicquid Curtius in.l.hę
res abſens in.§.apud labeonẽ.ff.de iud.
nam iura ſupradicta debent intelli
gi & reſtringi ad loca idonea, vt p gl.
ibidem,poſt Azon.& cõmuniter doct.
& in.d.l.i. ¶ Sic etiam rñdetur ad oia
iura,ſimplr dicentia,vbicunq; poſſe cõ
ueniri argumen.l.vt gradatim.§.ſed ſi
lege.ff.de muner.& honor.tenet Flori.
in.l.i.C.de eo ꝙ cer.lo.& Soc.in cõſi.
ccxlvii.col.iiii.verſi.iii. ℂ Aduerte tu
tamen ad verbum Bar.vbi ſupra dum
dicit ad ſimilitudinem fugitiui, de quo
in.l.i.C.vbi decur.vel cohor.& in.l.i.
C.vbi cauſa ſtatus,nam per hoc ſalua
rem opi.ſuam in caſu quo ex coniectu
ris conciperet animum debitoris eſſe
nolle accedere ad locum aliquẽ ex his
in quibus conueniri poſſet argu.l.do
lum.C.de dolo.nam tunc crediderim,
vbiq; poſſe cõueniri ad ſimilitudinem
fugitiui,vt Barto.dixit. ¶ Quinimmo
in tali caſu eſt locus remiſſioni quãuis
regulariter in contractibus remiſſioni
locus non exiſtat Ange.in.l.hæres ab
ſens.§.i.ff.de iudic.poſt Baldum & vi
de quæ dicam in quaſi contractu ibi,
ſecundo principali modo &c. ℂ Et ad
uertẽdum eſt ꝙ ſi petatur alibi q̃ in lo
co deſtinatæ ſolutionis debet in libel
lo fieri mentio loci deſtinatæ ſolutio
nis,als plus peti diceretur,tex.eſt in.§.
loco inſt.de action.& ſufficit vt fiat in
narratione,quis non in concluſione

Bar.in.l.iii.in prin.ff.de eo quod cer
to loco. ¶ Vnde inferas,ꝙ ſi cõtractus
ſit ſimplex non faciens mentionem de
aliquo loco faciendæ ſolutionis tunc
mentio facienda non eſt quia actio tũc
non eſt arbitraria ad intereſſe.d.l.ꝙ ſi
epheſi,ſic Bar.ibidem,quicquid Guil.
de cun.in.l.quæ conditio de condit.
& demonſtr.nam intelligitur locus ex
preſſus vbi petitur. ℂ Cautelam igitur
habeas ꝙ contractus non fiat ſimplex
ſed exprimatur faciendam eſſe ſolutio
nem in loco ſaltim ipſius contractus
nam tunc eſſet arbitraria Marian.nu.
viii.c.dilecti. ℂ Et procedunt hęc tam
in actionibus bonefidei q̃ ſtricti iuris
numero.xii. ¶ Quomodo autem con
ſyderetur intereſſe tam ex parte actoris
q̃ ex parte rei,vide Bart.& doct.in.d.
l.ii.§.nunc de offõ.ff.de eo quod cer
to loco,& Marian.nume.xiii. ℂ Vnũ
no.ꝙ fideiuſſor,ad huiuſmodi intereſſe
non tenetur,niſi ſpecialiter ſe aſtrin
xerit,habetur in.l.centum capuę.ff.de
eo quod certo loco,& an & quãdo ſor
te ſoluta in alio loco q̃ vbi deſtinata
eſt ſolutio extinguat obligatio ad inte
reſſe propter locum paſſi vel patiendi,
& quid de proteſtatione facta per eum
qui recepit ſortem.videndi ſunt doct.
maxime Barto.in.d.l.centum capuę,
nam non eſt materia noſtra de hac ar
bitraria habetur in.§.præterea.inſti.
de action.vbi declara per doct.& in.d.
65 l.ii. ℂ Redeundo ad contractus ſecun
do principaliter quod dictum eſt con
ueniri quem in loco contractus non
procedit vbi contrahens ERAT RE
CESSVRVS ET SIC CONTRA
XIT VT VIATOR, nam tunc cõ
ueniri debet in loco domicilii.vt in.l.
hæres abſens in.§.proinde vbi Paul.
de caſtr.ff.de iudi.ſic ſecundam fallen
tiam demus. ¶ Quæ primo limitatur
niſi aliter conſuetudo ſe haberet, puta
ꝙ licet quis contrahat vt viator, tamẽ
ibi conueniri poſſit,ratione deſtinatę
ſolutionis tacite,nam in deſtinata ſo

lutione non habetur iſta diſtinctio viatoris. vt ſupra. ¶ Secundo limitatur niſi actor ignoraſſet eum eſſe ſtatim receſſurum. vt ibidē. §. proinde. ☞ Ignorare præſumitur eo ipſo quo reus habebat ibi domum, vel pergulam, & ſimile quid puta apothecam, officinam, armarium &c. vt in. d. §. primo, & in d. c. Romana. §. neq; etiam, Bal. in tracta. conſt. verſi. modo venio ad locum nam tunc poterit conueniri pro negociis pertinentibus ad talem pergulam vel armarium, non pro aliis vt notabiliter Paul. de caſtr. in. l. hæres abſens in. §. proinde. ff. de iudi. ☞ Idem ſi reus ibat ſeu incedebat tanq̄ vnus ciuis mercator nam fuit in culpa, non pandendo ſe ſtatim &c. Marian. in. d. c. dilecti, nume. viii. ☞ Vel quia erat indutus veſtibus illius patriæ Moder. & Curtius in. d. §. per textum in. l. item apud labeonem in. §. ſi quis virgines. ff. de iniuriis. ☞ Idem ſi aduena dixiſſet ſe non ſtatim receſſurum. l. finali. §. item ſi prędixerit alias actor ſcire præſumitur viatorem alias forenſem eſſe ſtatim receſſurum & in culpa eſt vnde ratione contractus eum ibidem conuenire non poſſet. ¶ Tertio limitatur niſi aduena conueniretur ex cauſa de qua in loco illo faciliter reſpondere poſſet vt puta ſi vendiderit ei q; tradiderit equum morboſum nam facile reſpondere poſſet ſecundum eum redibitoria poterit igitur conueniri. Raphael. in. d. §. proinde ibidem Angel. Marian. in. d. c. dilecti. ¶ Quarto limitatur niſi veriſimile eſſe appareret ꝙ actor dum contraxit in mente habuit non alibi q̄ in loco contractus experiri velle iſta eſt not. limitatio Abb. quē Marian. ſequitur in. d. c. dilecti, nume. xx. Dum dicunt ꝙ non eſt veriſimile ꝙ Aduocatus, vel Procurator conductus locaſſet operas ſuas vt poſtmodū ſequeretur clietulū ad locū domicilii, quicquid dixerit glo. communiter approbata in. d. c. fina. de foro compete. quā ſaluat, Marian. in caſu quo quis ex loco domicilii vtriuſq; duxit Aduocatum ad locū alterius feri & ibi cū eo de mercede cōuenit, ſic dicit praticari vidiſſe, limitationē ſequit Fely. i. c. fi. e. ¶ Quinto limitatur. niſi in iis quæ tēpore contractus expediri debent, puta vendidit ſibi equum, & tradere tenetur nam quamuis ſit ſtatim receſſurus tamen ibidem ad tradendum conueniri poteſt, & quia tradere recuſat, quaſi delinquere videtur. ergo &c. arg. l. hæres abſens in fine, & habes Cappell. tholos. in deciſ. ciii. cū addit. ¶ Sexto limitatur niſi aduena, ſit ſuſpectus de fuga. ſecūdū Bal. in. d. l. hæres. §. proinde. per. l. ii. §. ſed ſi dubitetur eodem & in concluſ. ſuis, illa videlicet quæ incipit, ſi contrahit cum aduena. ¶ Qđ intellige ſi poſt cōtractū ſuſpitio euenifſet, vt dicitur in. l. in oībus de iudi. & per Ang. de Aret. in. l. nemo carcerē C. de exact. trib. lib. x. & i. §. in omnibus inſt. de actioni. quam ſuſpitionem eueniſſe dicas eo ipſo quo recedere vellet vt declarat Bald. in rubr. C. de reuoc. his quæ in fraudem credit. colū. ii. vt petam eum retineri, donec mihi ſatiſfaciat vel fidem det de ſoluendo in domicilio ſequitur Felyn. in. d. c. fin. nu. xvii. intellige hoc vbi cōſtat ibi ſatiſfacere non poſſe. & fidem intelligas iuratoriā ſi aliam inuenire nequiret iuxta glo. in. l. ii. in verſi. ſed ſi dubitetur ff. de iudi. ita Felyn. poſt Rom. in. l. ſi. ff. ſolut. matr. ſequor quia ꝑetit fideiuſſorem debuerat Cautius negociari. l. veteribus. C. de pactis. ¶ Septimo limitatur, niſi agatur contra aduenam in loco contractus propter domiciliū poſtmodum ibidem ſuperueniens, per glo. mag. in. d. §. proinde in fine. glo. ¶ Et non ratione contractus conueniretur, ſed domicilii ſuperuenientis, ¶ Octauo limitatur niſi aduena contraxiſſet in loco in quo prius forum ſortiebatur, vt Romæ quæ cōmunis eſt patria. l. Roma. ff. ad munic. nam

eo loci conueniretur, per ea quę in.l.ii.§.omnes de iudic.& in.l.hæres abſens in.§.proinde, vbi Bar.& comuniter. ¶ Etiam ꝙ ibi eſſet propter aliquã neceſſariam cauſam vel probabilẽ, vel tanq̃ legatus, de quo dicemus in arti. ſuo incipien.quando forus prorogatur, ratione comunis patrię. ¶ Idẽ dicerem in qualibet ciuitate quæ ſit caput regni, prout Neapolitana. ¶ Vel non ſit caput quando loquimur in abſente vt ſupra vel legato. ¶ Nono limitatur niſi aduena ſolutionem conferret in locum non ſui domicilii, nã quamuis in alio loco non ſui domicilii contraxiſſet, nihilominus in loco ſolutionis conueniri deberet, quia ibi contraxiſſe videtur.c.Romana in.§.contrahentes de foro compete.in.vi. glo.Pet.Cyn.in.l.i.C.vbi conueniatur quis in loco Bar.& doct.in.l.quęro.ff.de ſolut.& in.l.i.ff.de eo quod cer.loco Bald.& Ang.in.l.hæres abſens in.§.fi.ff.de iud.& comuniter Canoni.in.d.§.contrahentes, per.l.contraxiſſe.ff.de action.& oblig. ☞ Nam idem eſſet ſi ſolutio collata ſit in loco contractus, quando ſtatim ſoluere debebat.vt ſupradictum eſt argu.§.fin.l.hęres abſens. ¶ Decimo limitatur niſi aduena conueniretur actione reali.videlicet rei vendicatione Rayn, in.l.ſi legatione.ff.de iudic.& in.l.fin.C.vbi i rẽ actio. ¶ Vndecimo limitatur niſi aduena cauere deberet iudicio ſiſti in loco domicilii ſui ſecundũ gloſ.in.d.§.proinde, iuncto.§.ſed ſi dubitetur. ☞ Hoc tamẽ reprobatur, p Bar. Ang. Raph.ibidem. ☞ Ad.§.ſi dubitetur, reſpondent ꝙ ibi legatus ſortiebatur forum, vel domicilium.habebat tamen priuilegiũ reuocandi domũ. ¶ Duodecimo limitatur.niſi partes ad locũ acceſſiſſent ea ſolum intentione, vt in illo loco contraherent, & ibi forum ſortiantur, quamuis ſtatim recedere intendant.nam tunc ibidem conueniri poſſent, cum implementum cõtractus in illo loco deſtinaſſe videantur. ☞ Et ſic ceſſat abſurditas & ratio de qua in.d.l.hæres abſens.§.i.ſic.d. Ant.in.d.c.fin.de foro competen. ☞ Quẽ ſequitur Maria.in.d.c.dilecti.nu.xxi.dicẽs eſſe notandum pro iis q̃ vadunt ad cõtrahendum in alio loco in quo Gabella non ſolueretur. ¶ Tertiodecimo limitatur niſi qui contraxit tanq̃ viator eſſet exemptus p priuilegiũ a loco contractus non autem iure cõmuni; quo inſpecto, ibi puta conueniri potuiſſet, nam quamuis id egerit tanquã viator, nihilominus, priuilegium tollitur cum facilius tollatur q̃ exẽptio naturalis.d. Ant.in.c.fin.de fo.cõpe. ☞ Sed Abb.ibidem quem ſequitur Marian.in.d.c.dilecti.nu.xxii.reprobat. d.Ant.dum.ii.ibidẽ volebat, ꝙ ſi exẽptus cõtraheret in loco exempto tãq̃ viator poſſet ibi conueniri, itaq; extẽdebat.c.i.de priuileg.in.vi. ☞ Et contra tenent optima ratione, quos vide, Ad.l.ii.in.§.omnes autem.ff.de iudi. reſpondent ꝙ legatus conuentus, tacẽdo ſibi præiudicauit in iure reuocandi domũ cui per taciturnitatem renũciatur, quod non eſt in exempto, nam potentius ius habet, & quantumcunq; non opponat, iudiciũ non tener.not. in.c.cum tempore de arb.Io.Ant.in regula ſcientibus lib.vi.in Mercur.

66 ¶ Tertio principaliter quod dictũ eſt conueniri quem in loco contractus, & non alibi niſi in domicilio nõ procedit, & ita fallit vbi actor ſeu creditor eſſet bãnitus, taliter, ꝙ i locis dictis cõparere non poſſet eſt gloſ.in.l.vſuras. C.de ſolut. Franci.de Crema in ſing. cxxiii.& miratur Bart.& Bal.ibi non aduertiſſe, quẽ ſequitur Rom. in ſing. lxxi.cum ſequutus eſt Bald.ibidem.& Felyn.in.c.cum ſit de foro competẽ. limitando cum ipſa.c. præfatum. ☞ Sed Caſtiloneus in addit.ad dictum ſing.Romani contrarium tenuit per tex.in.l.i.&.ii.ff.de eo quod cer.lo.& per glo.in.d.l.vſuras. ☞ Quæ parum

me mouent nihilominus cum ipſo te-
nerem ex ratione, ne ſit melioris con-
ditionis ſtultus, ſeu qui deliquit & bã-
nitus fuit q̃ ſapiens. c. eum qui de præ
beñ. in. vi. ¶ Ad gloſ. in. l. vſuras, reſpõ
derem ꝙ male exemplet tex. in. d. l. ibi
iuſta cauſa in eo qui eſt bannitus, me-
lius exẽplaretur in eo qui ſine ſui cul-
pa detineretur quicquid voluerit Cur
tius in. l. hæres abſens in. §. ſi quis tu-
telam. ff. de iudi. dicens ꝙ culpa nõ eſt
67 ordinata ad caſum. ¶ Quid in diſtra-
ctu an eius ratione quis forum ſortia-
tur, vide tradita per doct. in. l. qui cer-
to. ff. de eo qd cer. loco. & vide Rom.
in ſing. ccccl xx. ꝙ actor ſequi debet
forum diſtractus, nõ autem rei forum,
Butrius. in. c. poſtulaſti habes de hoc
textum in. l. Pomponius in. §. præ-
terea quem ad hoc notat Alexan. ff. de
acquir. poſſ. vide Iap. in allegatiõe. x.
allegatum in addit. ad Bar. ſuper. l. hę
res abſens in. §. ſi is qui tutelam. ff. de
iudiciis. per caſum in. l. in contracti
bus. §. in omni. C. de nõ numer. pecu.
vt ſimiliter abſolutionem a, iuramẽto
petere debeat in loco vbi contractus,
qui diſtrahi prætenditur fuerit confe-
ctus dubium ſtat ſi altera pars alibi ſit
quo modo citari poſſit extra locũ & c
d. §. contrahentes in. c. Romana. de
appel. in. vi. vide Felyn. in. d. c. fin. re-
ſtringit in caſibus non requirentibus
partis citationem in abſolutiõe quos
in. c. i. in. iiii. q. de iureiur. poſuit.

68 SECVNDA ſpe-
cies legalis proroga
tionis eſt, quaſi con
tract. nã eo caſu fo-
rus prorogatur.
¶ Quod contingit
pluribus modis.
¶ Primo dicemus quando hæres hæ-
reditatem alicuius adiret, tunc occa-
ſione ipſius defuncti, in loco vbi pote
rat conueniri defunctus quamuis non
domicilii vel fori ipſius hæredis, hæ-
res ipſe conueniri poteſt. l. hæres ab-
ſens in prin. de iudi. ¶ Nõ dicat in lo
co talis quaſi contractus, cum nõ ha
beat cauſam ſubſiſtentem per ſe. vt de-
clar. Bald. in. l. omnem. ff. de iudi. ſed
vbi poterat conueniri defunctus, & in
hoc differt a, contractu ita Paulus. de
Caſtr. in. l. de eo. ff. de iud. q dicit ꝙ ve
ritas eſt quamuis Curt. in. l. hæres ab-
ſens in. §. omnes dicto tit. velit conue
niri etiam in loco aditionis excepto
legato & videtur expreſſum in. d. l. de
eo. ibi ne impediat legatio & c. & hoc
ibidem tenere videtur Ang. quibus re
ſpondeo ꝙ ibidem defunctus conueni
ri poterat nec aliter in illo textu & in
dubio prẹſumendum eſt & hoc firmo
quamuis Bar. in. l. apud Iulianum in.
§. fin. ff. ex quibus cauſ. in poſſ. eatur
aliud innuat. ¶ Vnde diſtingue ꝙ aut
legatarii vel fideicõmiſſarii agerẽt ex
quaſi contract. inito per aditionẽ hæ
reditatis, aut ex contract. vel quaſi cõ-
fecto cum defuncto agerẽt creditores
hęreditarii, & declarat Bar. in. l. de eo.
de iudi. quicquid dicatur per text. in.
l. apud Iulianum. §. fin. eodem. ¶ Vñ
dic. ꝙ non attenditur proprium priui
legium hæredis, etiam ſi eſſet fiſcus.
¶ Quod declara reſpectu creditorum
ex perſona defuncti, quando inſtantia
cepta eſſet contra defunctum, de quo
tamen dic vt habetur in. l. ſi conſtãte.
§. fin. ſol. matrimo. vbi omnino vide
Alexan. & dixi in rubrica. C. de eden.
¶ Sed reſpectu legatariorum quia nõ
poteſt dici inſtantia cepta contra de-
functum, priuilegium attenderetur.
¶ Et ſic procedit reſpectu creditorum
defuncti iſta ſpecies, non obſtante pri-
uilegio inſerto in corpore iuris com
munis, vt patet in fiſco. ¶ Patet etiam
vbi hæres eſſet clericus, nam eius priui
legium in iure inſertum eſt, vt coram
layco, non cõueniatur. c. nouit de iu-
di. neq; ſi teſtator i teſtõ iuſſiſſet vt co
rã layco conueniretur conueniri poſ
ſet, Bald. in. l. ii. C. vt in poſſ. legatorũ
inſtantia tamen ceptą contra defunctũ

conuenitur, vt ſupra de fiſco dictũ eſt.
per.l.ſi cum hominem.ff.de fideiuſſor.
l.ſeruus.ff.de iis qui not.infam.arg.l.
vbi ceptum.&.l.de qua re.ff.de iudi.&
eſt caſus in.l.ſi cum hominem.ff.de ſi-
deiuſ.vt bene dixit Alex.in.d.l.ſi con-
ſtante in.§.fi. ¶ Et ita hæc per eum in-
telligas, quicquid dixerint Ang.in.d.
l.hæres abſens Canoni.in.c.quia.v.
de iudic.vbi Abb.& Io.an.in.c.is qui
de reg.iur.in.vi.in nouell. ¶ Nam cer-
te ratio in qua fundantur.videlicet il-
la quia fiſcus & clerici habẽt ſuos iudi-
ces tollitur meliori & ęquiori ratione
illa ſcilicet Alex.ꝙ cum ſuccedant reo
non debet ex hoc pati actor.vt expen-
ſas & tempus ſatiauerit arg.regulę al-
teri per alterum.in.vi. ¶ Et hæc de in-
ſtantia cepta cum defuncto, procedũt
etiam ſi hæres in loco, vbi defunctus
ſortiebatur forum non inueniatur, ſic
Ang.in.d.l.hæres abſens, per eaq̃ ha-
bent.in.l.ſi conſtante in.§.fin.ſolu.
matrimo.&.in.l.ſi is qui Romæ.ff.de
iudi. ¶ Fortius in his quæ cum defun-
cto ſunt conſumata ex cõuentione pu-
ta defuncti, nam in perſonam hæredis
ſeruãda ſunt nec ex priuilegio ſuo p-
ſonali hæres iuuari poteſt.l.i.&.ii.C.
ſi aduer.vẽd.pign.l.ad diem de verb.
obliga.& not.in.d.l.hæres abſens in
princ. ¶ Vnde quanto fortius in hęre-
de priuilegiato procedant, cuius priui-
legium non eſt inſertum in corpore
iuris cõmunis cuilibet ex prędictis in-
noteſcit, nam tunc etiam inſtantia nõ
cepta cum defuncto hæres adeũdo ſor-
titur forũ.vt not.in.d.l.hæres abſens
in princ. ¶ Et ſic procedit etiã quo ad
obligationes ceptas ex perſona hære-
dis & ibi Bart.dat exemplum de cleri-
co, qui allegaret priuilegiũ exemptio-
nis, puta ne poſſit conueniri corã epi-
ſcopo.nõ enim audiretur, vt eſt tex.in
d.l.ibi proprio priuilegio.& conſul-
uit Cyn.& habetur in addit.ad Abb.
in.d.c.quia.v.de iudi. ¶ Vnde ſi defun-
ctus erat Vicentinus, hęres vero Pata-
uinus, non conuenietur coram epiſco-
po Patauino, ſed coram Vicentino.
ſic ibidem Raph.& fuit opinio Marti-
ni. ¶ Quæ adeo vera ſunt, vt etiam ſi
teſtator in teſtamẽto ſuo iuſſiſſet vt hę-
res conueniri non poſſit coram iudi-
ce incompetenti ipſius hæredis, com-
petenti tamen ipſius teſtatoris, nihi-
lominus hæres conueniretur coram
iudice teſtatoris cum adeundo forum,
fuerit prorogatus, competenti inq̃ te-
ſtatoris, non tamen layco, vt ſupra di-
ximus per Bal.in.d.l.ii.C.vt in poſſ.
leg.nam diſpoſitio non valet, quia eſt
contra ius publicum.ita Bal.ꝑ gloſ.
ſingul.in.l.nemo poteſt de leg.i.quic-
quid gloſ.in.d.l.hæres abſens.in.§.ſi
quis tutelam in verbo abnegati ſe te-
nere videatur, iuncta.l.ſeruum filii.§.
eũ qui chyrographum.de leg.primo.
¶ Concluſio modo noſtra principa-
lis videlicet hæredem conueniri in lo-
co defuncti non procedit, vbi hæres
tueretur ex priuilegio proprio inſer-
to in corpore iuris cõmunis quod in-
tellige vt ſupra.non ſi eſſet particula-
rę priuilegium puta exemptiõis cõmu-
niter docto.in.d.l.hæres abſens. ¶ Ex
quo ſequitur ꝙ non procedit in fiſco,
quo caſu dicas ꝙ reſpectu temporis fu-
turi vtitur ſuo proprio iure ſed tem-
poris prętetiti, vtitur iure defuncti ca-
ſus eſt in.l.fiſcus in ſc̃do reſponſo.ff.
de iure fiſci puta ex cõtractibus defun-
cti, nam tenetur ad vſuras fiſcus hæres
quamuis ex perſona ſua nõ teneretur
eſt tex.in.l.cum quidam in.§.fiſcus.ff.
de vſur. ¶ Et ſequitur vt non procedat
in hærede qui tueretur priuilegio or-
dini conceſſo, vel priuilegio cõmuni
& vniuerſali. ¶ Exemplũ primi eſt vbi
clericus layco ſuccedit de quo dixi.
¶ Exemplum ſecundi erit ſi vidua ſeu
miſerabilis perſona ſuccederet non vi-
duę nec miſerabili.Ang.in.d.l.hæres
abſens de quo habetur in.l.i.C.quan-
do imp.inter pupill.& vid.per Cyn.
& doct.in auth.quas actiones de ſacro-

ſanctis eccleſi. Et ſequitur ex hoc, ꝙ non procedit in abſente a patria ſua ex cauſa neceſſaria, vel probabili, nã ſuccedendo alicui in loco abſentiæ, etiam Romæ vbi cõmunis eſt patria, habet priuilegium reuocandi domum in corpe iuriscõis inſertũ.l.de eo.ff.de iudi.dicitur in.l.ii.in.§.legatis.eodẽ. dũmõ ſatiſdet, vt dicã. Et niſi iſtãtia cepta fuiſſet cum defuncto, vt ſupra.

¶ Secundo principaliter et redeũdo, concluſio non procedit in deſcendentibus & initium ſumentibus in perſona hæredis vt in legatis & fideicõmiſſis.§.hæres inſt. de oblig. quæ ex quaſi contr.l.apud iulianum.§.fin.ff. ex q. ca.in poſſ.ea.& hoc probatur in.l.legatis, de iud. vbi gl.& Ang. Nam tunc conuenitur hæres in domicilio ſuo, iuxta ea quę diximus de domiciliis. ¶ Niſi hæres contra legatarios exciperet ꝙ alibi eſt maior pars hæreditatis, nam tunc vbi maior eſt pars, ibi debet conueniri.l.ſi fideicõmiſſum.ff. de iud. ¶ Quod vltimum procedit, niſi teſtator voluiſſet vt alibi cõueniretur, & nõ in domicilio. ¶ In quo eſt aduertendum ꝙ hæc voluntas quandoq; expreſſa eſt.l.in fi.princi.cum ibi not. quãdoq; tacite ſumit, & hoc pluribus modis. Vel ex qualitate rei legatæ puta quia reperiat alibi tantum, vel alibi ſit in vſu. Exemplum ſi legauerit decem rubias frumenti, nam iſta qualitate, vel proprius menſura vtũtur Romani tantum non Marchiani vel Apuli, vnde petitio Romæ facienda eſt nõ vbi maior pars hęreditatis, videlicet in Apulia, eſt text.in.d.l.ſed & ſi.§.ſi libertis ibi comparitionis genere, ſecundum vnam lec.ff.de iudic. Vel ſumitur coniectura voluntatis ex perſona legatarii, puta legauit alimenta cuidã cõmoranti in certo loco, nam ibi cõuenietur hæres, ſi ibi ſint facultates ex quibus fieri pręſtatio poſſet.d.§.ſi libertis ibi ſit ſufficiens, vel. Tertio ſumitur cõiectura ex qualitate ſeu dignitate perſonæ legatarii, vt in.d.§.ſi libertis.in pri.ſc de partis, nam relictũ clariſſi. viris vbi cõmorantur pręſtandum eſt ſi facultas adſit, nõ vbi maior pars hæreditatis vt in.d.§. ¶ Idę per illum tex. dicit ibidem Ang. pręſtandũ eſſe doctoribus excellentibus. ¶ Sed dicas idem de relicto perſonis omnibus priuilegiatis de quibus in.l.ad egregias.ff. de iureiurañ. vel etiam eccleſię vt Ang. vbi ſupra. Vel quarto ſumitur ratione minimi legati, ſeu minimę quãtitatis.d.§.ſi libertis, in verbo modica. ¶ Si vero in illis locis hęres nõ habeat facultatem pręſtandi legatum conuenietur vbi maior pars hæreditatis reperitur. Niſi alibi ſoluere cepiſſet.l.ſi fideicõmiſſum.ff. de iudi. Et niſi hæres ſe obligaſſet ad pręſtandum legatum alibi.l.quis eo.titu. Et niſi hęres alibi cõuentus excipere dimiſiſſet, ſic declinatoriam non omiſiſſet, & alibi litem conteſtatus eſſet.l.ſed & ſi ſuſceperit eo.titu. ¶ Tertio principaliter concluſio noſtra principalis: videlicet hæredem cõueniri in loco defuncti neq; etiam procedit in iis quæ abſq; facto hęredis nõ ſortiũtur effectũ, in his enim inſpicitur priuilegiũ hęredis, vt in caſu.l.cum filius.§.in hac de verb.obliga. vbi Iac. de Rau. ¶ Neq; procedunt in actitandis cum hærede, quæ diuidi poſſunt ab actitatis cũ defuncto.l.fiſcus in.ii.reſpon.ſecundum Ang.in.d.l.hæres abſens. Nihilominus cogita an ſuperfluum hoc ſit, per ea quæ diximus ſup de fiſco. ¶ Neq; procedit ſi in loco defuncti hæres nõ inueniatur.ſcdm Angel.in.d.l.hæres abſens, & videtur ibidem probari in verbo conueniatur. ¶ Neq; procedit irreuocabiliter, ſed reuocabiliter quãdoq;, videlicet ſi ſatiſdet de ſoluẽdo legatariis, & creditoribus in loco domicilii ipſius eſt tex.in.l.de eo.vbi gloſ. Bar.& doct.de iudi. ¶ Quod intelligas in abſente ex quacunq; cauſa, neceſſaria, vel probabili, nõ propter ſolam

lam

lam legationem vt per.d.l.iuncta.l.ii.§.legatis. ¶ Et ſiue ſolo animo hęreditatem adeat iuxta.l.gerit.ff.de acquir. hęredi.vt declarat glo.& doct.in.d.l.de eo ſiue faciendo actus qui citra ius & nomen hæredis geri nequirent. iux.l. pro hęrede.d.tit.nam.d.l.de eo loquitur generaliter. ¶ Et intelligas, etiã ꝙ voluntarie quis adiuerit hęreditatem. Ita cõmuniter non ex neceſſitate ꝗuis remota vt intellexit Iacob. Butri. illa videlicet aditione quæ fit vt hęreditas tranſmittaᵗ,iuxta.l.vnicam.§.in nouiſſimo.C.de cadu.tollen. licet nõ adeatur neceſſitate proxima.l.nec emere C.de iure deliberan.l. ſicut de repud. hęred. ¶ Et intelligas etiam, ſi adierit Romę,vbi & prius rõne loci poterat coueniri.d.l.de eo.iuncta.l. Roma.ff. ad municip.nam in his omnibus caſibus,quia ibi inueniebatur,ex cauſa neceſſaria vel probabili quãuis ſi contraxerit adeundo ſatiſdando tamen vt ſupra,domum reuocabit. ℣ Sed ſi non ſatiſdaret,cogeretur ibidem ſe defendere alias legatarii mitterentur in poſſeſſionẽ bonorum oĩum hæreditariorũ tantũ ex primo decreto.vt not.in.d.l. de eo autem,ſic & cæteri creditores hęreditarii. ℣ Si vero hęres non gauderet priuilegio in corpore iuris inſerto tũnc mitterentur ex primo & ſecundo decreto in bonis etiam ipſius hæredis l.certa forma.C.vt in poſſ.leg. videlicet poſt ſex mẽſes,vt not.in.d.l.de eo. ¶ Hodie vero pro menſura debiti declarati.per not.in auct. ei qui iurat.C. de bon.author.iud.poſſiden. ¶ Et hęc vera ſunt in bonis ipſius hęredis, niſi adiuiſſet cum beneficio inuentarii de quo in.§.ſi vero non fecerint in auct. de hæred.& falcid. ¶ Quæ vera vt dixi ſi non ſatiſdaret,ſed quo ad ſiſtendũ in iudicio in loco domicilii, non ſatiſdare,ſed cauere tantummodo tenetur, not.in.d.l.de eo eſt tex.in.l.ii.§. ſed ſi dubitetur de iudic. ℣ Et in hoc differt contractus a quaſi contract. Nam legatus contrahendo perdit priuilegium reuocandi domum vt ſuperius dictum eſt,non quaſi contrahendo,vt hic videlicet cum incerta perſona,quod fit adeundo,ſecus ſi quaſi contraxerit cum certa Marianus in.c.fi.ibi decima &c. Poſt Ang. ℣ Et ſicut non conuenitur adeundo,ſic etiam ſi per fideicommiſſ. ei ſit hęreditas reſtituta,etiam ꝙ egerit contra hæredem ſeu cogat ad adeundum. ℣ Sed contra hoc facit,quia legatus agendo etiam per officium iudicis tempore legationis, perdit ius reuocandi domum, vt dixi in articulo quãdo forus in genere prorogatur ratione communis Patriæ. Marian.poſt aliquos in.d.c.fi. conantur ſoluere ſed nihil agunt,vel forſitan litera eſt corrupta. ℣ Dic ergo ꝙ finito iudicio cõtra hæredem ab aliis conueniri nõ poteſt,quia hoc eſt concluſum in.d. articulo per omnes & minus vbicunqꝫ legatus ageret pendente iudicio,ex quo ſibi non eſt hæreditas reſtituta, & ante reſtitutionem conueniri non poteſt, vt inſti.de fideicom.hæred.cum ſimil. ¶ Secundo principali modo contingit a lege prorogari forum, videlicet quem conueniri ex quaſi cõtractu inſtantaneo non momentaneo, de quo ſupra. ℣ Exemplum,quis tutelam alicuius adminiſtrauit, vel alicuius negocia geſſit, in loco non ſui domicilii, ex quaſi cõtractu,remanet obligatus, ita ꝙ ibidem conuenietur. ℣ Vt quia indebitum vt ſibi debitum recepit.d.l. hęres abſens in.§. ſiquis tutelam, vbi glo.& omnes inſti.de obliga. quę ex quaſi contr.cum ſimil.fortius ſi adminiſtratio publica fuiſſet,eſt tex.in.l.i.& ſecũda.C.vbi de ratiocin.agi oportet: vide tex.in.c.ſcriptum de elec.vbi Abbas.in.v.not.& vide Spec.de compe. iudic.adit.in verſicu.xlvi. ℣ Et tene mẽti ꝙ ſi libros haberet alibi ꝗ in loco adminiſtrationis, non ſuperſederetur, ſi vellet dilationem ad producendos libros niſi ex iuſta cauſa alibi tranſlati

fuiſſent.l. argentarium, & ibi Bald.ff.
de iudic. ¶ Concluſio modo noſtra
procedit vt non tantum conueniatur
coram ordinario loci, verum, et corã
delegato intra vnam dietam hodie a
dicto loco licet ſatis diſtet a loco do-
micilii ipſius rei, vt per Innocẽ.in.c.
dilecti de foro competen. & Angel.in
d.§. ¶ Et procedit in aduena, nam qa
adminiſtrabat, præſumendum erat, nõ
eſſe ſtatim receſſurum non ſic in momẽ
taneo contractu de quo ſuperius, ſic
debet intelligi.d.verſic. proinde.l.hæ
res abſens, iuncta.l.omnem.eod. titul.
Neque habebit in iſto quaſi contractu
inſtantaneo beneficium reuocandi do
mum data ſatiſdatione, de qua in.l. de
eo. de iudic. etiam ꝙ non ceſſet ratio
illius tex. quam diximus, ſupra ſic in-
tellige textum in.l. interdum.§.fina.
d.titu.iuncta.d.l.hæres abſens.§.ſiqs
tutelam. ita Bart. poſt Cy. & antiquos
in.d.l.de eo. ¶ Et procedit etiam ſi il-
le qui quaſi contraxerit non reperire-
tur in loco quaſi contractus. ⁋ Quod
intellige non ꝙ fiat remiſſio perſonæ
debitoris vt in.d.§. ſiquis tutelam &
ibi nota.in glo. ibi ſupplent quidam
& eſt text. vbi omnes in.c. Romana, in
§.contrahentes. Innocẽ.in.c. licet ex
ſuſcepto. de foro competen. ſed reſpe-
ctu bonorum ſuorum, vt ſic fiat miſſio
in poſſeſſionem ex primo & ſecundo
decreto, patet in.d.§.ſi quis tutelam
ibi.poſſid. bona, nam per primum
decretum non poſſidentur.l.iii.§.fin.
de acqurend. poſſeſſio. ⁋ Bonorum in
loco quaſi cõtractus ſituatorum, quin-
immo ſituatorum in territorio alte-
rius iudicis hoc eſt per ipſum iudicem
territorii ad literas iudicis loci quaſi,
contractus, qui pronunciauerit de mit
tendo actorem in poſſeſſionem bono-
rum, ipſius rei tex. glo. & omnes. In.c.
Romana.in.§.contrahentes, de foro
competen. gloſ. & Barto. reſtringens
vbi bona in loco contractus, non ha-
beret. ⁋ Vnde melius dicit indiſtincte
Angel.in.d.l.hęres abſens.in.§.ſiquis
tutelam de iudic. Paul. de caſtro in.l.i.
70 ff. de eo quod certo loco. ¶ Sed circa
remiſſiones doct. variarunt, vnde bre-
uiter dico ꝙ in quaſi contract. ex ad-
miniſtratione tutelę qa tutelę munus
publicum eſt inſt. de excuſ.tut. in prin-
cipio remiſſio faciẽda ſit, moueor per
tex. in.l.i.C. vbi de ratiocl. agi oport.
¶ Et hoc ſi in loco adminiſtrationis
bona non poſſideret. Ita Bartol. tenet
in.d.§.ſi is qui tutelam, vel ſi poſſide-
ret idem dico, nam in.d.l.i.loquitur
indiſtincte. ⁋ Sed dum dicit alio titu
lo aduerto, quia natura dictionis alius
eſt importare ſimilitudinem, vt per di
ctioniſtas. Itaque intelligitur de onere
publico, & ſi rerum priuatarum admi-
niſtratio ſit, vt eſt tutela. quicquid glo.
prima ibidem dicens de procuratore.
⁋ Quod autem remiſſio fiat, videtur
velle glo. vltima ibidem, dum pro cla
ro firmat in terminis ſecundæ legis, &
certe verba legis ſecũdæ habentia ſe
per verbum oportet, importans neceſ
ſitatem, ſimiliter ponũtur in prima le-
ge. ¶ Aut eſſemus in quaſi contract. ex
alia adminiſtratione, tunc dicerem fa-
ciendam remiſſionem in duobus caſi-
bus Bartoli, videlicet ſi in loco quaſi
contractus, nil poſſideret (quod not.
pro negociorũ geſtoribus) vel ſi poſſi
deret, tamen alibi latitaret ſic ipſe, in.
d.§. ⁋ Et in iſto caſu tenerem cum Ioã
ne & Azo. relatis in glo. ibidem. ¶ Et
moueor quia eadem ratio videtur quę
eſt in delictis, nam cum adminiſtraue-
rit, nec rationem villicationis redde-
re paratus ſit, pręſumitur contrectaſſe
ſeu ſubripuiſſe, ſic etiam dicerẽ in quaſi
contractu momẽtaneo, qui reſultat ex
aditione hæreditatis. ⁋ Dicat quid ve-
lit Angel.in.d.§.ſequutus Ioan. and.
in.d.§.contrahentes, nullo modo re-
miſſionem fieri. ⁋ Quibus reſpondeo
ꝙ verum ſit in contractibus vt loqui-
tur.§.contrahentes, in quibus non ita
præſumitur contrectatio, vt ſupra, &

ſic diuerſa eſt ratio,neque parificantur cum contractibus,ſed immo cum deliſ ctis,vt Ioã.& Azo.quos ſic,ſaluo, & cõ cluderem cum Barto.vt vidiſtis,quam puto eſſe mœram veritatem. ¶ Pro hac opini.allego,& hoc voluit Rayn. in.l. i.C.vbi cauſa ſtatus dicens ꝙ vbi cauſa pecuniaria poſſit cauſam ſiue accuſa- tionem criminalem inducere, vt in ra tionibus reddendis,etiam ſi in tali cau ſa nõ poſſet agi criminaliter ſed tantũ de facili crimen in ea inſurgere poſſet, vt in falſo.l.i.§.ſi quis in rationibus ff.de falſis,tunc remiſſio locum habet vt Guil.in.l.i.ff.de eo quod certo loco per.l.ſi quando.C. de teſtamen.& in.l. apud eloquentiſſimum.C. de fide in- ſtrumen. ¶ Retenta nihilominus opi. Ange.poſt Ioan. quam etiam videtur tenere Innocen.in.c.licet ratione.de foro competen. ¶ Eam limitabimus, primo niſi iuraſſet ſiſtere in loco quaſi contractus,nam tunc ratione periurii quod eſt delictũ fieret remiſſio, vt per eundem Angelũ ibidem,per.§.ſi vero ibi exhiberi eum omnino iubeat, in au then.de exhiben. reis. ¶ Tu aduerte ꝙ procedit etiam ſi non iuraſſet,dummo do promiſiſſet,ita Bald.in.l.cum Ar- chimedoram.ii.colum.C.vt in poſſeſ- ſionem legatorũ:dicens fuiſſe opinio- nem antiquiſſimorum doctorum per plura tempora ante Accurſ.ſubdens ꝙ ſibi ipſi neceſſitatem impoſuit qui ſic promiſit,& probat ex ratione.l. ſi fide iuſſor.§.penul.ff.qui ſatiſd. cogan. ¶ Secũdo limita niſi renunciaſſet pri- uilegio fori vt eſt gloſ. in.l.i.ff. ſi quis in ius voca. non ier. quam pro nota- bili extollit Bal.in.d.l.cum Archime doram.& in conſi.cclvi.libro primo. Barto.eam ſequitur in.d.l.& in.l.hæ- res abſens in.§.ſi is qui tutelam.ff. de iudic.Alexand. & Iaſon.in.d.l.prima ſed Angel.ibidem & Rapha.contrariũ tenuerunt quia.d.§.contrahentes lo- quitur generaliter, quos Imola in.c. finali.de foro competen. ſequi videt-

dum dicit ꝙ cõmuniter ſeruatur con- tra gloſſam illam hoc ſequitur Maria. in.c. dilecti eodem. numero. xxxix.& ego ſequor quicquid dixerit Fely.in d.c.fina.nam dico ꝙ renunciando pri uilegio fori quis aſtringit ſe vt alibi poſſit aſtringi ad contractus obſerua- tionem,& conſequenter vt alibi citari poſſit vt ibidem aſtringatur non ta- men vt remittatur quia ſic offendere- tur.d.§.contrahentes,quandoq; inte- reſt potius alibi aſtringi propter pu- dorem:dum remittitur & hoc verum puto etiam ſi verba ſe haberent,vt poſ ſit vbiq; locorum conueniri nam in- telliguntur cum effectu ibidem.l. iii.§. hæc verba.ff.de nego. geſt. ¶ Tertio limita niſi reus eſſet debitor fiſci, ratio ne publici officii.l.ii. vbi de ratioci. agi oport. ¶ Quarto limita niſi eſſe- mus in cauſa ſtatus puta cum eſſet quis in quaſi poſſeſſione ſeruitutis, aufugit ad alium locum ibi ſe vendicando in libertatem,nam tunc remiſſio fiet,Cy. i.l.i.& ſecũda.C.vbi de ratio. ¶ Quin- to limita niſi ageretur de conditione perſonæ quæ diceretur aſtricta alicui collegio,vel vniuerſitati,a qua aufugit l.ii.C.vbi decur. vel cohart. ¶ Sexto limita niſi ob nimiam contumaciam. Bald.in.c.dilecti,per.l.conſentaneum C.quomodo & quãdo iudex. nimiam contumaciam intelligas vbi ſemel in loco contractus vel quaſi citatus fuiſ- ſet ita loquitur:ille tex. ¶ Septimo li mita niſi in caſu de quo text.in.§. ne- ceſſitate in auct.vt iudic.ſine quo.ſuffr. fiant. Vbi officiales de eorũ geſtis in officio,perſonaliter rationem reddere tenentur ſic lim.Ioan.and.in.d.§.cõ- trahentes. ¶ Nihilominus limitatio- nes vt puto darentur ad cõtractus,nõ autem ad quaſi contract.de quibus de- claraui. ¶ Octauo niſi a lege cognitio cauſæ certo iudici demandata fuiſſet, exemplum eſt in.l.I.C.ne lic.poten.& hęc in ciuilibus. ¶ Aduerte quoniam hodie remiſſiones, omnibus pene in

locis de conſuetudine ſublatæ ſunt. ¶ Vide quæ dicam in prorogatione ſequenti ratione delicti in verſi. ſecundo principali &c ¶ Nihilominus vbi remiſſio p̄onę non fit, procurandū eſt vt citetur per iudicē loci, vbi inueniatur. ¶ Vel ſi citare nolit iudex, ipſe loci quaſi cōtractus, citari procuret, vt poſſit ad omnia perueniri, ac ſi in loco ipſo quaſi contractus citatus extitiſſet, arg. eorū quæ hn̄tur i rota. ccccLxiiii. in fine. vnde quia dixi quaſi contractum cū delictis quo ad noſtros terminos parificari addo ꝙ in terminis delicti fuit dictum ſingulare Bartoli. ad reprim. in verbo per edictū col. penu. poſt Aretinum refert Hippol. in ſing. cciii. ſi vero neſciretur vbi reus comoraretur tunc nō alias per edictum citari poſſet Felyn. late in. d. c. licet ratione de foro competenti. ¶ Et hoc modo diſtinguerem etiam quæ ponūtur p dn̄os de rota. ī nouis. ccccLxiiii. incipien. ſi querituꝛ quę ſi aduertis: dū dicit citationem extra territorium factam non arctare ad perſonaliter cōparendum non loquitur de quaſi contractu. ¶ Quam deciſionem omnino videas, plene tradentem an extra territorium quis citari poſſit, etiam ab eo qui iudex eſt ratione rei ſitæ. ſi extra materiam prorogatiōis videre vis qn̄. citatio in alterius territorio facta vel intimatio arctet. Felyn. vbi ſupra legiſtę in. l. fin. ff. de iuriſd. om. iudic. ¶ Et dū deciſio ipſa loquitur de iudice contractus ꝙ eius citatio extra territoriū facta perſonaliter non arctet ſed ſolūmodo reſpectu bonorum in loco contractus ita reſtringas dicta Ioā. monachi, & Io. an. in. c. Romana. de iudi. in vi. in nouella in. ii. col. dum mouentur per illum text. ¶ Aduerte pręfata rota non dicit an iudex domicilii ad requiſitionem iudicis cōtractus reum citare poſſit vt ſic directe ad contenta in cōtractu condemnetur Butrius quē ſequitur Abbas in. d. c. fin. dicit ꝙ ſic, ſed contra hoc facit, quia inuitus per indirectum traheretur cōtra. c. Romana in. §. contrahentes. libr. vi. Felyn. ibidem Butriū ſaluare conatur dicens non eſſe verum ꝙ abſens indirecte trahi non poſſit. probat. per indirectum trahitur quādo fit imiſſio in poſſeſſionem bonorum. nam quia reo diſplicere debet per indirectum trahitur. quā imiſſionem nemo negat. ad. §. cōtrahentes reſpondet. ſolum alterius territorii violationem vetare voluiſſe per citationem iudicis contractus. quod ceſſat ſi a, iudice territorii citaretur. ¶ Breuiter conſydera. ꝙ ibi tex. vult. ne iudex contractus alibi exiſtentes inuitos trahere perſonaliter ad ſe poſſit. modo q̄a loquitur indiſtincte procedit etiam per quęcunq̄ citaretur. & ꝙ hoc velit aperte oſtendit. in fine dū vix concedit iudici alterius loci vt cōtra latitantem ad requiſitionem iudicis contractus faciat imiſſionē in poſſeſſionem bonorum vt ibi cum igitur ex regula ꝙ inuiti non trahantur. excipiat iſtum caſum ergo in cęteris regula firmatur conſequenter perſonaliter nō trahentur arg. l. cum pretor. ff. de iudi. tanto fortius quia maior ratio eſt perſonalis coactionis, per hoc eſt reſponſum dum Felyn. conſyderabat indirecte trahi per imiſſionem nā inuitus trahitur cum excōmunicatur ex quo perſona cogitur ipſa dum a, cęteris euitatur, & commercium interdictum eſt toto tit. de ſentētia excōm. & pœna capitalis eſt, nec imiſſio i poſſeſſionem id operatur. quamuis tędio eum afficiat vt in. l. iii. ff. quibus ex cauſis. in poſſ. eatur. ¶ Et ſatis miror ꝙ dominus Abbas adeo friuolā adduxerit rationem dicendo ꝙ quia inuitus trahitur in delictis, vbi de maiori agitur pręiudicio fortius dicendum eſt in cōtractibus. nam certe in delictis nō prohibetur vt in contractibus. d. §. & ratio eſt ne maleficia ſint impunita, vt iura clamant, quod in contractibus ceſſ

ſat.& pōdera ꝙ quamuis Abbas illud dixerit vt Butrium ſaluaret tamen magis contrarię opinioni adheſit. ¶ Illud eſt vltimo notandum ꝙ vbi remiſſio faciēda eſt tam in cōtractibus ꝗ in delictis anteꝗ fiat aliqualis cognitio faciēda eſt Petrus de ancha.in.c.dilecto de ſententia excōm.in.vi.& ſequitur Felyn.in.d.c.fin.cognitio videlicet ſuper contumacia rei conuenti dicit Bar.i.l.i.C.vbi de crim.agi oportet Aretin.contra nam etiam eo contumace non exiſtēte remittetur vt in.§.ſi vero in auṫ.de exhibē.reis. ¶ Vnde dicit cognitionem ſuper ſuſpitiōe delicti Felyn.in.d.c.fin.ſaluat Bartolum, ꝙ ex contumacia ſuſpitio naſcatur & vbi contumacia non ſit alia indicia habeantur.neqꝫ Bar.hoc negat, & neceſſaria ſunt priuſꝗ remittatur. glo.in clem.paſtoralis.de re iudi.quā Ang.approbat in.l.i.C.vbi cā ſtatus.

71 RATIONE delicti cōmiſſi forus prorogatur eſt tex.&ibi omnes in auctētica qua in prouincia. C.vbi de crimi.agi oportet. Bald.in.l. de quibus ff.de leg.per tex.in.§.ſiquis vero comprehenſus in auctē.vt nulli iud.habetur in.c.poſtulaſti &.c.fin.de foro competeñ.& in.c.i.de rapt.vbilibet per Canoniſtas,& delinquens efficitur de foro,non autem proprie ſubditus not.gloſ.in.c.nuper de ſenteñ. excōmunicat.& in clementina prima de foro competeñ. ¶ Vnde cum quis accuſatur de crimine cōmiſſo in alieno territorio, coram iudice illius territorii,vel ſi iquiratur dicas ꝙ AVT ACCVSATVS IBIDEM REPERITVR, AVT NON. ¶ Primo caſu aut negauit, & tunc ſiue negauerit ſimpliciter ſe deliquiſſe, vel non negauerit deliquiſſe, negauerit tamē in territorio ipſo deliquiſſe, iudex in vim declinatorię exceptionis,cognitionē ſumet arg l.ſiquis ex aliena.ff.de iudi. per quam ita tenet Anchar.in.d.c.poſtulaſti.ſpecul.de compet.iud.ad.verſ. ſed pone vbi Io.an.in addit.innocē. in.c.ſuper literis de reſcrip.non obſtāte verbo deliquerit in auct.d. ¶ Quin immo etiam ſi negaret territorium illum eſſe iuriſditionis illius iudicis, nā ſimiliter ipſe cognoſcet quod ſit ſine pręiudicio alterius iudicis,innoc.vbi ſupra. ¶ Quæ cognitio ſummarie fiet, ad fundandam tantū iuriſditionē, nā de delicto quamuis conſtaret tamē iterum & plenarie cognoſcendum erit, vt puniatur ſpec.vbi ſupra Io.an.in. c.i.de lit.cōt.lib.vi.Io.Cald.in repet. c.i.de raptor.Marianus in.d.c.poſtulaſti nu.ix.& in.c.tranſmiſſa eodem. ¶ Et ꝙ quando qualitate ſuper qua iuriſditio fundaretur negata per reum conuentum (puta negantem rem petitam eſſe feudalē) iudex ipſe ſup qualitate cognoſcere poſſit & conſequenter fundare ſuam iuriſditionē & ſummaria cognitio ſufficiat.vide Bar.in l.pręſcriptiōe.C.ſi contra ius vel vtil. publi.vide Bald.in.l.ii.C.cōi diuid. & in.d.l.pręſcriptione innocen.Butrius Abb.& Imol.in.c.ſuper literis, de reſcrip.& ſi qualitas non reperitur. adeſſe reus ad ſuū iudicē remittatur cōdemnando in expenſis actorē Maria. in.c.ſi clericus in.v.colū.de foro cōpeteñ. ¶ Et quando non exigitur vera, ſubſiſtentia qualitatis, & ad fundādam iuriſditionem dubietas ſufficit ꝙ tunc iudex abſqꝫ cognitione ſuper qualitate plenarie ſuper principali procedere poſſit Bart.in.l.ii.ff.in ius voc.vt eant.exempla ſi pro ſacrilegio ageretur vel re ſpirituali,aut vſurario contractu reus negaret eſſe ſacrilegiū, vel vſurariū &c.ſequitur Fulg.in.d.l.pręſcriptione,& eſt de mente.Ioan.an.in addit.ſpecul.de competē.iudi.adit.§. i.& Paul. de Caſtr.in.l.cum quædam puella.ff.de iuriſdi.om.iudic.& rō eſt quia de ſui natura talia ſpectāt ad ec

cleſiaſticū. ℣ Et quando requiritur vera ſubſiſtentia qualitatis ſufficiat qualitatē eſſe notoriam etiam ſi per reum conuentum negaretur puta rem a , ſe petitā eſſe eccleſiaſticam ꝙ ſufficiat ſummaria cognitio ſuper notorietate vide Marianum late.in.c.ſi clericus.in.viii.col.reprehendentem dn̄m Antoniū.de foro compet.quorum hęc dixiſſe ſat mihi fuit cū principaliter pro rogationem fori non competentiam dicturi ſumus, vt in principio tractatus dixi. ℂ Redeundo aut reus conuentus non negauerit,vel conuictus fuerit,& puniretur,iuribus priori loco allegatis,per iudicem loci criminis,& vide glo.in clementina.i.de ſuppleñ.neglig.pręl.ibidem Zabarell.& doct.de pręlato qui cōmiſit negligentiam circa reformationem, vel prouiſionē eccleſiæ ſitæ in aliena dioceſi.vnde ſeqtur.ꝙ ſi iudex ſeneñ.in cauſa ſua commiſerit examen cuiuſdam teſtis iudici Florentino,ſi falſum depoſuerit teſtis puniri poterit a Florentino. Bal.in.l.nullum.C.de teſtib.quem vide cū addit.doct.in.c.i.de pœnis. ℣ Similiter de nuncio qui retulerit feciſſe citationem extra territorium,cum non fecerit. ℣ Et quid de clerico qui depoſuerit falſum coram iudice layco innoc.in.c.verum de foro compet ꝙ laycus cognoſcere poſſet, non vt eum puniat nam id ſolum poteſt eccleſiaſticus, nō ob.d.l.nullum quia non comprehendit habentes ſpeciale priuilegium fori Marianus in.c.poſtulaſti. ℣ Item & punitur ſecundū ſtatuta loci delicti, communiter doct.vt tradit Calder.in.c.i.de rapt. Bar.in.l.i.de ſum.trin. Io.de lign.in clemētina ſcd̄a.de re iud.doct.in.c.qualiter.de accuſ. ℣ Loci delicti, non eſt materia noſtra doct.in.d.locis.& in auct.qua in prouincia.C.vbi de crim. ℣ Et an ſententia trahatur ad bona alibi ſita q̄ in territorio delicti, puta quo ad priuationē beneficii , vel bonorum per confiſcationē doct.cōmuniter ſequuti Hoſtieñ.dicunt,ꝙ ſic ſed exequutio per iudicem loci bonorum vel beneficii Marian.refert opin.nu.xvii.nec eſt materia noſtra. ℂ Redeundo, ex quibus etiam ſequitur ꝙ ſi laycus deliquerit ī eccleſia puniri poſſet per iudicem eccleſiaſticum Cyn.in.l.preſenti.C.de iis qui ad eccl.cōfug. Bar.contra in.l.ſi cui.ff.de accuſ.per l.ſiqs in hoc genus.C.de epiſcopis & cleri. ℂ Dic breuiter ꝑ Bartolomęū in addit ad Marian.in.d.c.poſtulaſti.nu.x.ꝙ ſi delictum eſt dumtaxat ſeculare Bart.dicat verum. ℂ Si totaliter ſpirituale Cynus . ℂ Si mixti fori tūc ſiue mixtum ſit ex ſe ipſo . ℣ Siue eo quia in eccleſia factum.ſic. ſacrilegiū.xvii.q.iiii.c.ſiquis contumax.§.ſacrilegium &.c.quiſquis.§.ſacrilegium.& c.ſiquis ſuadente.§.i.cum ſimil.locus erit preuentioni.l.placet.&.l.ſiquis in hoc genus.C.de epiſcopis & cleric. ℣ Quinimmo punitus per eccleſiaſticum.poteſt iterum puniri per laycum iudicem.in eo ꝙ pœna ſecularis excedit.c fin.de pœnis lib.vi.late in.c.de his de accuſ.& ſacrilegium fit violādo vel alia loca hoſpitalia puta, & ab vtroq; iudice punitur , ſic habetur per doct.in.c.cum ſit generale de foro cōpeteñ.extendentes illum textum.vide omnino.l.ii.C.d ſport.vbi Bal.Pau.de Caſtr. ℣ Nō tamen iudex laycus poteſt capere eum qui deliquerit in eccleſia,extrahendo,ſed epiſcopus ſeculari tradet auct.ſiquis ei.C.de adulter.

℣ Secus ſi extra deliquiſſet & ad eccleſiam confugiſſet.§.ſed neq; homicidæ in auct.de mand.princ. ℣ Hoc vltimū de iure ciuili ſecus canonico, quod obſeruandum eſt.c.inter alia.de im.eccl.xvii.q.iiii.c. ſi quis antiquitus &.c.id conſtituimus vbi ſimiliter dicitur vt ſupra de cōfugiētibus ad atria eccleſiæ, vel domos epiſcoporum & vbi de ſeruis. ℣ Quinimō ſiquis deliquerit prope eccleſiā vel &c.vt ſtatim ſecurus fieret in eccleſia dicitur in eccleſia deli

quiſſe Paul.in conſil.cccclix. ☞ Quid ſi poſt delictum euaderet clericus Ioã. an.in.c.i.de obliga.ad ratiocin.doct. in.c.peñ.de foro compet.& in.c.fin. vbi de eo, qui impetrauit beneficium exemptionis. ☞ An autem ratione delicti quis ſortiatur forum pœnitentiale doct.in.c.omnis vtriuſq; ſexus & Abbas.in.c.i.de rap.ꝙ non Feder.in.cõſil.xvii.Rom.in ſing.cccclііі. ☞ Nõ tamen hæc procedunt in religioſo vel monacho.non enim a iudice delicti, ſed ab Abbate punietur, niſi viarũ diſtantia aliud ſuaderet.Marian.nu.ii.& remittit ſe. ¶ Et quod dictum eſt puniri in loco delicti amplia primo, quãuis qui deliquerit ſit priuilegiatus,per delictum enim priuilegium perdit, ſi non ſit inſertum in corpore iuris cõmunis, Abb.in.c.fin.de foro compet. & Felyn.addens gloſ.in.l.hæres abſens in verbo excuſatum.ff.de iudi.& in auctẽ.qua in prouincia.C.vbi de crimi.agi oportet in verbo illic in fine,& in.l.ii.in verbo compellũtur.ff. de iud.addit.ad Bar.ad reprimendum in verbo non obſtante, nam priuilegium per hoc non eſſet inutile.cũ operaretur in ciuilibus.ita dicit Abbas.& Fely.quãuis aliter Abb. in.d.c.tuarũ in fine. ¶ Et hæc in priuilegiis perſonalibus,ſed in priuilegiatis reſpectu loci,vel exemptis.dic per eoſdem,pro delicto extra locũ cõmiſſo puniri.ſimil'r intra locum,ſi tamen effectus explicatus extra locum fuit, exemplum ſi mãdato ſuo quis extra locum fuerit occiſus, materia eſt in.c.i.de priuile.li.vi. vbi glo.doctoreſq;. ¶ Secundo quod dictum eſt puniri in loco delicti, procedit etiam ſi deliquiſſet maior, nõ tamen ſuperior, vnde Archiepiſcopus delinquens in territorio epiſcopi nõ ſui ſuffraganei ab illo puniri poſſet,cũ ibi vt priuatus habeatur. Ancha. Aan. in.c.i.de foro competeñ.Abb.in.c.ſane de foro compet.Felyn.cum alleg. in.c.cũ inferior de maior.& obedieñ. ſic in laycis Ang.in.l.hæres abſens.§. illud ſciendum.ff.de iudic. ☞ Vbi vero dubium eſſet in quo loco deliquiſſet,vt quia in confinibus iudices concordare debent, traditur in.d.auctẽ. qua in prouincia & per Bart. & doct. in.l. iuriſperitos.§. cum omnes.ff. de excuſ.tut. Specu.vbi ſupra. ☞ Sed vbi conuenire non poſſent, remittendus eſt ad iudicem domicilii,ſi iudices pares ſint,per not.in.c.dilectus de reſcri. & in.c.ex parte de foro competen. ſecus ſi vnus maior, vt præfectus, quia ipſe cognoſcet. ¶ Dubium ſtat,quid ſi in loco minoris iudicis domicilium haberet. nihilominus cognoſcet maior: Marianus eſt relator.q̃uis ordine diuerſo. ¶ Tertio procedit & ſi non deliquerit ipſe ſed delinqui fecerit, vt quia mandauerit etiam ſi mandaſſet exiſtẽs in alio territorio q̃ delicti. Per. Cyn.& Barto.in l.libellorum.ff.de accuſ.Canon. in.c.primo.de raptor.in c.qualiter & quando.de accuſ. & eſt cõmunis opin. ¶ Si tamen agitur de puniendo delicto conſumato. ¶ Sed aduerte ꝙ ſtatutum puniens delictum nõ habet locum in mandante Alexand.in conſil.lxv. lib.iiii. Sed ſi de puniendo mãdato,vt in atrocioribus in quibus punitur affectus, non ſequuto effectu. habetur in.l.ſi is qui cum telo.ff. de ſicar.tunc a iudice loci mãdati.probãt, per gloſ. in.l.prima.§. perſuadere.ff. de ſer.corr. & in.§.i. inſti. de oblig. quę ex quaſi del.& in.l.ſiquis ſeruo.C. de furt.quæ vult vt puniatur mandatum etiam non ſequuto effectu Marianus in.d.c.poſtulaſti,& vide Aretin.in tract.maleſi.in verbo exiſtens Florentiæ. ¶ Et hæc vera ſunt niſi ſequuto delicto,qui mãdauit fuerit in loco delicti punitus,nam tunc pœna mandati extincta eſt ſimiliter pœna tractatus de occidendo. Barto.in.l.ſi amicis.ff. de adulte. ☞ Sed ſi non punitus in loco tractatus puniri poſſet. ¶ Si tamen nõ ſteterit in mœris finibus volũtatis, ga

tunc non puniretur de Pœnit.diſtinc. prima.c.cogitatiõis vide omnino Barto.in.l.illud.ff.ad.l.aquil. vide not.p glo. Barto.& doct.in.l.qui de crimine C.de accuſ.in.l.nunq̃ plura.C.de priuat.delict.in.c.qualiter de accuſ. vide Moder.in.l.ſi familia.ff.de iuriſdi.om.iud.antiquos in.l.i.C. vbi de crim.agi oportet. ℭ Item niſi in loco delicti, illud haberetur pro non delicto,puta, quia in illo loco offenſus erat bannitus,nam tunc neque de mandato, neq; de tractatu alibi puniri poſſet doct.in c.qualiter de accuſ.& de ſimilibus caſibus vide Bald.in.l.i.C.de ſum.trinit. per.l.iii.ff.de ſicar. ¶ Sed vbi exiſtens in vno territorio,telo vel baliſta vulneraret exiſtentem in alio territorio, vel verbis iniuriaret,tunc vtriuſq; territorii iudex eum punire poſſet & eſſet locus preuentioni,Ioan.an.in regula in obſcuris.in.vi.Legiſtę in.l.libellorum.ff.de accuſ. & in.d.l.i. Canon.in d.c.qualiter & quando.& in.c.i.de raptor. ¶ Item ſiquis ſubripuerit rem Senis,& Florentiam eam portauerit, vbi cõtractauerit,poteſt a iudice Florẽtiæ puniri Bart.in.l.dominum.ff. de furt. Cuius opinio fecit plurimos decapitari & ſuſpendi inquit Abba. in.d.c.i.de rapto.quãuis contrarium conſuluerit collegium Bononienſe. ¶ Non ſic ſi Florentię ratum habuit delictum alibi factum pro ſe,puta quidam amicus occiderit alibi huius inimicum,vt ei gratificaret,nam tunc puniri debet in loco homicidii,dicunt cõmuniter doct. in.l.Item ſi pupilli.§. item quęritur. ff.de neg.geſt.per Dyn.in regula ratũ. in.vi. ¶ De ratihabitione tamen puniretur,ſi ſtatutum hoc dictaret videlicet quem ratificatione puniri, ſic reſtringunt dictum Anchar.in clem. prima, vt lite pen.ad quæ videnda ſunt quæ ipſe dixit in.c.i.de rapto. ℭ Hodie tamen aduerte ꝙ pro delicto alibi commiſſo , non punitur in domicilio , ſic Raph. in.l.hæres abſens.§. apud Labeonẽ.ff.de iud. ℭ Quod credo procedere de conſuetudine,non de iure, per .l.i.in fine.&.l.ii.C.vbi de crimi. agi oportet.& procedere credo niſi i enormioribus, quales ſunt graſſatores &c. ℭ Secundo principali caſu, videlicet quando qui deliquit non reperiretur in loco delicti, ſub diſtinguendum eſt. ꝙ AVT CITATIO COMPREHENDERIT EVM dum erat in territorio aut non. ℭ Primo caſu quia contumacia eſt contracta in illo loco, põt procedere quo ad omnes effectus perſonales,quos cauſæ qualitas pateretur, q̃ uc cõtra abſentes exerceri poſſent,excõicãdo cõfiſcãdo &c.innoc.in.c.pręterea de dilat.Io.Cald.in.c.i.de Rap. arg.c.tuæ,vt lite non conteſt.cum ſimil. ℭ Quod intellige dũmodo non offendat alterius territorium per.d.iura,videlicet dũmodo nõ alibi exequatur eſt textus ſecũdũ omnes in.l.extra territoriũ.ff.de iuriſd.om.iudi.dubiũ ſtat in excõmunicatione quæ vbiq; afficit,dicam infra. ℭ Aut citatio reum non apprehenderit, & variæ tũc ſunt opin.adeo ꝙ Ang.in.l.fi.ff.de iuriſd. om.iud.dixerit indigere deciſione cęſarea. ℭ Conſyderare & materiam intelligerem ꝙ aut neſciebat quo in loco cõmoraretur , & eſſet vagabundus, & poterit procedi , citariq; per edicta vt in.§.ſiquis vero comprehenſorum in auct.vt omnes obed.iudi.prouinc. videtur text.in.l.i.C.vbi de crimi.agi oportet,& excõmunicari per iudicem delicti , ſic vbiq; erit excõmunicatus, ita Cald.per.c.ex tuæ de cler.non reſident. ℭ Aut habetur notitia vbi ſit, tunc requiretur iudex illius loci, vt eũ citet.vel remittat,clementina paſtoralis de re iud.§.ſiquis comprehenſorũ in auct.vt omnes obed.iud prouinc. qui ſi citare nollet,iudex delicti citare poterit (quod quomõ procedat , videas omnino Bar.in.l.i.ff.de requirẽ. reis a quo non recedas,ſcdm Paul.de Caſtr.in.l.fin.ff.de iuriſ.omni iudic.

¶ Et ꝙ poſſit citare etiam per edictum alieno in territorio, vide Apoſtill. ad Barto. qui cócordauit opiniones Legiſtarum, & Canoniſtarum, vide Rotã in nouis. ccccclxiiii. Fely. in. c. licet ratione. de foro competen.) ¶ Et effectus qui poſtea ſequeretur, puta excõmunicatio, vel &c. porrigetur tm̃ intra territorium citantis, itaꝙ delicti, ſm Cald. in. c. i. de raptorũ. Ita intelligit Petrũ Iacob. de are. Cyn. in. l. omnes. §. ſi vero apparitor. C. de epiſcopis & cleri. allegantes caſum in. l. ii. C. de offõ præfec. præt. Reſpondentes ad. l. fi. ff. de iuriſd. om. iud. & c. fi. de conſtit. in. vi. ꝙ loquantur in actu exercẽdæ iuriſditionis extraterritorium. Ad quod Barto. & Alexan. in. l. i. ff. de requirẽ. reis Are. in conſi. lviii. et. cxxxvi. Soci. in cõſil. clxvii. vide Old. cõſi. lxxxviii. Corne. conſil. lxxix. Rotam. ccccccxxxvii. in antiquis. ℂ Aduertendum eſt, quia excõmunicatio, eũ afficit vbiꝙ itaꝙ alieno in territorio iuriſditio exerceret. ℂ Vnde dicas per Abba. in. c. fi. de foro competen. quem refert verbotenus vt ſolitus eſt Marian. in. d. c. poſtulaſti. quod opinio Calder. & aliorũ debeat reſtringi ad effectum vt contra bona tantum deueniatur, non contra perſonã, vt eſt excõmunicatio, videtur text. (dicit Abb.) in Clemen. paſtoralis. de iudi. ¶ Item quia intelligendo vt per Calde. per indirectum tolleretur diſpoſitio. c. Romana. in. §. cõtrahentes. de foro compeẽ. in. vi. ¶ Et ad. d. l. ii. & ad dictum. §. ſi apparitor, reſpondebatur, vt procederet in pręfecto vrbis, cuius gratia multa ſpecialia introducta fuerunt, vide Rot. in nouis. ccccclxiiii. ℂ Et hæc procedũt in iudicibus diuerſis nõ exiſtentibus ſub iuriſditione, ac poteſtate vnius. tunc. n. Barto. in. l. i. ff. de requiren. reis. dicit ꝙ vnus citaret in territorio alterius, & intellige tu ꝙ effectus talis citationis porrigeretur et iſto caſu extra citantis iuriſditionem. ¶ Et hęc eſt intentio Bart. contra quã domi. Abb. in. d. c. fi. per tex. in Clemẽ. paſtoralis, dum dicit Imperatorem potuiſſe punire ſi fuiſſet inuentus in diſtrictu, ergo non extra diſtrictum. ¶ Reſpondeo ꝙ loquitur in ſuis terminis, videlicet quia alter diſtrictus, erat ſuperioris videlicet Papæ nam propter reuerentiam non poteſt, vt Barto. dixit. ¶ Secundo Abb. mouetur per text. in c. Romana. §. cõtrahentes. de foro cõpeten. in. vi. vbi iudex contractus non trahit aliquem inuitum alibi exiſtẽ, ſed ſi excõmunicaret, inuitum ſaltem ꝑ indirectum traheret, ergo &c. ¶ Reſpõderem, ꝙ ſi arg. de indirecto &c. ſtaret, ſequeretur, ꝙ etiam poſtꝗ perſonaliter citatus fuiſſet a iudice delicti ſi alio abſentaret ſe non poſſet excõmunicari, quod eſt falſum, ſm omnes in. d. c. fi. & c. poſtulaſti. ℂ Vnde teneo vt dixi cũ Bar. quaſi hoc videatur permiſſum a ſuperiore amborum. Et hoc modo intelligo Imol. in cle. paſtoralis. de re iud. dicentem ꝙ remiſſio inter iudices eidẽ dño ſuppoſitos hodie vſitatur. ¶ Item aliter rñdeo ad. §. contrahentes: ꝙ nõ loquatur in delictis puniendis, vt nos, vbi maior eſt ratio ne maleficia remaneant impunita & hęc melior eſt reſpõſio. ¶ Aliam rñſionem habes ex Cyno ꝙ tranſeat cum erroribus Canoniſtarum, quicquid Abba. dixerit, tolerari poſſet cum nõn ſimus in ſpũalibus, in quibus, dic perCanoniſtas, eſt tex. in. c. placuit. xvi. q. i. ſed ſumus in ordine procedendi. ¶ Et vide præallegatã Rotam quę mihi videtur dura, dum dicit, citatum nõ arctat, & quia cõtra Bart. vtſupra ſaluatum, & quia ſi vult remiſſionem fieri fortius vr̃ dicendum citationem arctare, in caſu loquor, vbi iudex ille remittere nolit, nam aliter dicẽdo, maleficia remanerent impunita contra vulgaria. ¶ Quadere dicerẽ Rotam loquutam nõ vbi iudex remittere nollet, quia tunc ſtarem, cũ opinione Bar. vtſupra intellectam. ¶ Et hoc modo ambas concordarem.

¶ SI VERO LOQVEREMVR DE CITATIONE REALI hoc eſt captura delinquentis alieno in territorio facienda tunc dicendum eſt nullo modo per iudicem delicti fieri poſſe, cõmuniter doct. vbiq;. ℣ Sed ſi fieret & condẽnaretur, proceſſus non eſſet nullus, nec ſententia nulla, dicit Alex. in.l.ſi.ff.de iuriſd.om.iudic. ¶ Redeundo ſed iudex loci in quo delinquens inueniret, ad requiſitionem iudicis loci delicti remittere tenetur, ſiue iudex in quo degit, ſit iudex domicilii ſiue alter, quia tex.in.d.§.ſiquis vero comprehenſorum, loquitur indiſtincte, hoc teneas quicquid Aret.& Fely.voluerint.in.c.ſi.de foro compe.ꝙ remiſſio peti non poſſit ab eo qui non ſit iudex originis vel domicilii per tex.dicunt ſingularẽ in.c.i.de priuil.in.vi.nam certe ꝗuis ibi ſit caſus inter iudicẽ domicilii, & alterum delicti non tamẽ probat aſſumptum nec directo, neq; cõſequenter.itẽ nimis materia ſtringeretur.& ratio tolleretur fundata, quia de facili crimina probantur in loco delicti, vnde impunita remanere non debent, argumẽ.l. ita vulneratus.ff.ad.l.aquil.quæ ratio aperte colligitur in.§.i.in auct.vt nulli iudic.ſic, Ioã.Cald.in.c.i. de raptoribus. Pet.de ancha.in.c. poſtulaſti.de foro competẽ.& ibi Abba. & aliqui in c.fin.eod. ℣ Tenetur inꝗ remittere ex neceſſitate, non vrbanitate, quia iura omnia loquuntur per verba importãtia neceſſitatẽ.d.§. ſiquis vero.d.c.de rap.ii.q.i.c.ſi peccauit.arg.l.cõgruit. ff.de offic.pręſid. Ad quod tex.in auct. vt iudic.ſine quoquo ſuffragio.§. ſiqs autẽ & tex.in.l.capitalium.§. famoſos ff.de pœnis. ¶ Etiã ꝙ delinquens eſſet vagabundus. Innoc.in.c.i.de raptor. quem ſequitur Abb. in.d.c.poſtulaſti. quicquid dixerit Cald.in.d.c. primo. ℣ Alias puniri poſſet per ſuperiorem Cyn.& cõmuniter in auct.qua in prouincia.C.vbi de cri.agi opor. Eſt text. expreſſus pœnaliter diſponens cõtra non remittentẽ in auct.ſi vero criminis.C.ad.l.iuliã.de adult.ibi triũ librarum auri, vbi Salyce. dicens ꝙ eo ipſo quo literis etiam dicẽtibus, hortamur ſeu rogamur, non pareatur ipſo iure pœna incurritur ꝗuis coactio facti nõ per ſcribentẽ fiat ſed per ſuperiorẽ qui ſi non adſit denegans nõ excuſatur ab iniquitate & vinculo iuris hoc dicit Imola in Clemẽ.paſtoralis in.xv.col. de re iudi. vbi probauit leges ciuiles de remiſſione loquẽtes locũ & inter ẽpos habere.ſic Fely.in.d.c.ſi. ¶ Concluſio fallit primo in caſu quo ageretur de leuiori delicto. ℣ Aut ſi ciuiliter ageretur ex crimine, tunc remittere nõ tenetur, quia ceſſarent rõnes dictę, ſic Cald. tu videas Rotam in nouis.cccclxiiii. ℣ Aut iudex domicilii hẽret aptas probationes ſic Ancha. ℣ Alias nõ remittens puniretur per ſuperiorem vel etiã cogeretur ad remittendũ. ¶ Scdo fallit, ſi iudex loci in quo degit adhuc nõ habuerit aliqualem cauſæ cognitionẽ, nam tunc nõ ſtatim remittere tenetur. ℣ Immo non debet (ne infamet remiſſum) cum cuſtodia, vel etiam ligatum. quod Bart.in.l.i.C.vbi de crimi.agi opor.debet igitur haberi cognitio. ℣ Neque tenetur credere petenti remiſſionem, ꝗuis epiſcopo.argu.c.nullus. &.c.placuit.vi.q.iii. ℣ Non habuiſſe cognitionẽ intelligas ſi notorie nõ cõſtet, vel ſi non fuerit citatus, quia ſi fuerit & non comparuit, præſumptio naſcetur, quæ erit pro cognitione. ¶ Tertio fallit in caſu in quo iudex domicilii præueniſſet. Pet.de anch.in c.poſtulaſti.de foro compe. quem ibidem ſequitur Bartholomæus in addi. ad Marian. ℣ Vel ſi non prçueniſſet, probationes tñ in promptu haberet, hoc vult Marian.in.d.c.in verſic.quo ad tertium articulum &c.in medio.ad c.primum de rapto.rñdet, ꝙ ideo non recipit iudex domicilii eum qui alibi deliquerat, quia fuerat a iudice delicti excõmunicatus vnde recipi nõ debet

ab alio donec ſatiſfiſat. ¶ Quarto fallit in caſu quo extaret conſuetudo, ne fiat remiſſio ad locum delicti. ℣ Quod intelligas in iudice domicilii, nam remittere non teneretur cum ipſe punire poſſet. Sed vbi nolés remittere eſſet alter iudex teneretur, neq; quo ad ipſum cõſuetudo valeret, cum per eam impunita maleficia remanerent Cal. vbi ſupra, quē ſequitur Maria. xv. ℣ Cõſuetudinē intelligas ex crebra petitione denegata per longū tēpus ad quod Bar. in. l. ſepulchri. ff. de ſepulch. violato, Ang. in. §. ſi vero. de exhibē. reis Fely. in. d. c. fi. ¶ Quæ ſequor in atrocioribus cum illa ſint quæ tranſeunt in exēplum Cald. in. d. c. & Abb. in. c. fin. eodem. de foro competen. nam hæc ratio fuit inductiua remiſſionis Fely. ibidem nu. ii. ¶ Quinto fallit vbi remitti non peteretur condēnandus ſed condēnatus nā non fiet. Ita Bal. poſt Dynum. in. l. exequutorē in col. i. ibi. quęro vtrum &c. C. de exequ. rei iud. quod Anch. in. c. poſtulaſti. de foro competen. Saly. in. l. i. C. vbi de cri. agi opor. & Fely. in. c. fin. eodem ſequuti fuerunt quicquid quidam contra tenentes vt per Fely. in. d. loco ſubdentē poſt Baldum niſi cõdenatus vera pœna nō fuiſſet quia tunc remitti petitur vt ſuppletiua pœna inferatur. ſic etiam Bart. in l. ſepulchri. ff. de ſepulchro violato.

¶ Sexto fallit in caſu quo remiſſio p iudicem ipſum delicti petita non fuiſſet. Ioan. de anan. in. c. i. de rapt. quem Fely. vbi ſupra ſequitur: nam iudex domicilii eum punire poſſet pro delicto alibi cõmiſſo, caſus eſt ſecundū Fely. in l. i. C. vbi de cri. agi oportet. & ampliatur etiā ſi procederetur per inquiſitionem, ſecundū Ang. in. l. ſi vacantia. C. de bonis vacan. lib. x. ¶ Septimo fallit vbi iudicum vnus altero ſit ſuperior nam remittere nō tenetur Butr. & Ancha. in. d. c. pręfectus, præſidi nō tenetur remittere, ſic de ſingulis. Specul. de compe. iud. ad. §. i. vbi Ioā. and.

¶ Aduertas ꝙ hodie ex generali conſuetudine non fit remiſſio quāuis ambe ciuitates eidem principi ſubiacēt originale dictum Bartoli. in. l. ſi ſepulchri. ff. de ſepulchro violato ſequitur Bal. Ang. & Paul. in. l. hæres abſens in §. ſiquis tutelā. ff de iud. quod Abbas ſ cõſil. xxix. Rodulphus. in prima pte limitat vbi iudex loci in quo delinquēs reperitur contra eum non procederet vel eum punire nollet, nam tunc iudex delicti petere poſſet vt ad eū remitteret ſequitur Curt. in. d. §. ¶ Vltimo tenementi ꝙ forus delicti, vel &c. mutari non poteſt ex ratione quia facta pro infectis haberi non poſſunt. vt eſt text. in. l. in bello. §. factæ. ff. de capt. not. Alexan. in. l. quędam puella. ff. de iuriſdi. om. iud. Angel. & Paul. in. l. ii. C. eodem. Fran. de aret. in conſi. cxxxvi. colum. ii. ¶ Prædictis adde ꝙ rõne relegationis quis ſortitur forum durante relegatione, in loco ipſo vbi eſt relegatus. l. filii. §. relegatus. ff. ad municip. ℣ Non ſic in bannito dicit Ang. in. l. hæres abſens in. §. proinde. ff. de iudic. ℣ Contra quem tenerem per. d. §. relegatus. ¶ Ex quibus ita digeſtis, qlibet capiet forū prorogatum ex quaſi delicto de quo, ſeu quibus habetur per tex. inſti. de oblig. ex quaſi del. vt ſic dicendum ſit non fieri remiſſionem, per ea quæ ſupra diximus, non fieri, ſi de leui delicto ageretur fallit in caſu. l. ii. C. vbi de ratioci. agi oportet vbi iudex officio functo remittetur ad locum vbi adminiſtraſſet.

ET hæc omnia procedunt in perſonalibus actiõibus, ſed in realibus alr̄ dicendū eſt, ꝙ forus prorogetur ab ipſa lege, etiā rõne rei ſitæ qa lex ita diſponit eſt tex. in. l. fin. C. vbi in rē actio. vult. n. ꝙ non tm̄ reus conueniri poſſit in domicilio ſuo verū et vbi res eſt ſituata, ſic Bal. Pau. & oēs eſt text. in

c.ſane.de fo.comp.arg.tex.in.l.ſi prę dium.C.de pręd.minoꝶ.vbi requiritur decretũ pſidis loci vt poſſit imobilis alienari.& arg.tex.in.l.forma.in fi.§.i.ff.de cenſi.&.l.fi.C.de pſcri.lõ.tẽ. ¶ Quæ aũt ſint actiões reales tã ciuiles q̃ ptorię patet inſt.de act.in.§.omniũ & in.§.ſed iſte. ¶ Tñ attende ꝙ pignoratitia nõ'eſt realis,inno.& Io.and.in c.poſtulaſti.de fo.cõpe.in fi.verb.Specu.de ꝯpetẽ.iud.adi.§.i.ver.vii. ¶ Vñ eſt in electione actoris velit ne in loco domicilii vel rei ſitæ reũ conuenire in actionibus prędictis,ſm doct.cõiter in d.l.fi.maxime p dictionẽ,ſed &. ¶ Nec ob.verbum iubemus.in.d.l.quia eſt reſpectu rei,vt rñdere teneatur. ¶ Ad tex.in.c.ſane de fo.cõpe.rñdent loqui ſm cõiter accidẽtia.vt cõiter ibidẽ canon.& per Innocẽ.in.c.dilectus.de reſcrip. ¶ Et ſi delegatus ab actore impetraret, ꝯputatio dietaꝶ fiet a loco domicilii vide de hoc Maria.in.d.c.ſane. ¶ Aduerte,quia Pau.de caſt.in.d.l.fin.dicit Spec.in ti.de citatiõe.§.i.ver.& nota: eſſe ꝯtrariũ Bartolo.i.d.l.fi.ſed nõ inuenio Spec.contrariũ,imo concordẽ, vt in actiõe pſonali nõ habeatur talis forus. ¶ Et verũ eſt etiã ſi ab aliqua re, occaſione ſumpta moueret Bar. in.d.l.fi.vbi in rẽ actio.quẽ ſic allegat Maria.in.d.c.licet.& apoſtil.ibidẽ allegãs Ro.i cõſi.cccxcvii. ¶ Niſi ſit in rẽ ſcripta.Nam hæc ẽt in realibus mixtis,videlicet actionibus in rem ſcriptis vt in reſtõne rei ſubtractæ per violentiã, q̃a interdictũ perſonale eſt in rem tñ ſcriptum.vt in.l.i.ff.de interdic.in fin.ſic Inno.in.c.ex parte.b.de fo.ꝯpe. & ſic de ſimilibus de quibus i.§.quædã inſt.de actionibus cũ ibi not.per gl.& doc. ¶ Quinimo,ſi non ageret ad reſtõnẽ ſed pro violentia ſimil'r in loco rei ſitæ Spec.vbi ſupra verſic.xx. ¶ Etiã ꝙ violentia nõ in loco rei ſitæ ſed extra cõmiſſa eſſet Bal.in.l.i.C.vbi de crim.agi oportet. ¶ Q d nõ habet dubiũ in re imobili,ſed re mobili vel ſe mouẽte dubitatur. ¶ Final'r cõcluditur ꝙ aut eſt mãſura in loco ſit idẽ quod de imobili per.d.iura. ¶ Aut nõ eſt manſura ſed tranſitoria,vel quia tranſeuntes,eã ferant,vel cã cuſtodiæ ibi ſit, & tunc reus,iudicium ibi ſuſcipere nõ cogef, arg.l.debitor.ff.de pignor. &.l.in cœuia.§.vxori.ff.de ann.leg. cum ſi.ſm Placeñ.& gl.Pet.& Io.an.in add.Specu.i.d.ver.xx.& Bar.dicens ꝙ tunc res non dr̃ eſſe,per.l.primã & ſecũdã.ff.de ver.ſig.& per.l.quæ ſitũ.§.i.de leg.iii.& Bal.in.d.l.fi. ¶ Dũmodo reus ſatiſdet de re nõ cõmutãda, vel trãſportanda,& ea exhibenda quoties &c.per.l.ſenatus.ff.de off.pſi.&.l.ſi fideiuſſor.§.fi.ff.qui ſatiſ.cog. ¶ Et ſi nõ ſatiſdet in loco ſequeſtretur.vt ſequi Spe.de ſatiſd.§.i.in prin.& Fran.de are.in ꝯſi.xcv.dicẽs de tranſeũte cũ ęquo vel aliqua re mobili. ¶ Crederẽ ꝙ vltra ſequeſtrũ teneatur ibidem iudiciũ ſuſcipere rõne pñtis poſſeſſionis,quam rõnem cõſyderat Bald.in.l.fi.cum crediderim hanc rõnem per ſequeſtrũ nõ eſſe ſublatã.

¶ Et quod dictũ eſt ſi ſatiſdet fallit in legato,quia ſtatur ſuæ iuratoriæ cautioni.l.ii.§.ſi dubitetur.ff.de iudic.ita Bal.& Pau.de ca.in.d.l.fi. ¶ Niſi poſt legationẽ poſſidere ibi cœpiſſet, tunc non attenditur priuilegiũ, ſicut neq̧ attenditur ius reuocãdi domũ,vt in.l.ſi eo tpe.ff.de iudi.& fortius nõ attẽditur ſatiſdatio.de qua ſu p̃. ¶ Quę ſatiſdatio neq̧ exonerat ſi locus rei ſitę q̃uis nõ perpetuo per manſuræ cõis patria ſit,vt Roma.ſic Pau.in.d.l.fi. a cõtrario ſenſu.l.nõ al's.§.fin.ff. de iudic. ¶ Idẽ puto in legato de quo vide in materia iuris reuocãdi domũ. ¶ Quæ oĩa procedunt ſi reus in loco rei ſitæ reperiatur vel appręhẽſus per citationẽ qñq̧ fuit,vt ſic iudiciũ procedat, & ſuper re ſñia feratur,ſi non ſatiſdederit vt ſu p̃.etiã ꝙ ſequeſtrauerit,ni fallor. ¶ Sed ſi reus ibidem repertus nõ fuiſſet an alibi citari poſſit variarũt. Nihilominus dicas per Inno.& Io. an.c.ſi.&

pſonalis actio

pcedunt

c.ſane.de foro cōpe.per Spe.de cōpe teñ.iud.ad.in.§.i.verſi.ſed qūo iudex, & magis cōiter doct.ꝙ citare nō poſſit cū extra territorium careat iuriſditio ne.l.fi.ff.de iuriſ.om.iud.citabitur igit vt abſens per edictum. de quo in.l.pro perandū.§.ſinaūt reus.C.de iudic.quo nō veniente,miſſio in poſſeſſionē rerū petitaꝝ fiet,cū ēt fiat in abſentes cauſa reipub.qui non ſunt cōtumaces.l.ait prætor.§.ho: aūt.ff.qui.ex ca. maio. l.pupillus.ff.de priuileg. cred. ℣ Nec aliter iudex facere poſſet, eſt text.in.c. Romana.§.ꝯtrahentes.de fo. cōpe.in vi.q̄uis loquatur de foro ꝯtract.℣ Tñ idē eſt in foro rei ſitę ſm doct.cum hic forus nō ſit fortior illo.Ita Pa.de ca.i. d.l.fi.C.vbi in rē act.& forus ꝯtractus eſt minor domicilii,cū in foro domici lii cōueniatur & ſi ibi præſens nō ſit. ℣ Quicquid voluerint quidā, vtſupra iudicem poſſe citare & excōicare ſi eſt eccleſiaſticus,quoꝝ opi. ſm cōiter docto.non aliter vera eſt q̄ ſi vltra rei ſituationē reus cōuentus in loco rei ſitę violentiā cōmiſiſſet rōne tunc delicti excōicaretur. ℭ Quæ ēt procedunt in ſpūalibus & bñficiis non requirentibus reſidētiā arg.d.c.ſane.&.c.dilectus de reſcri,ſed in requirentibus natura ſui reſidentiam, rōne potius domicilii q̄ ſituationis,ibidem cōueniretur argu. notatoꝝ in.c.ex tenore de priuil.q̄uis aliqua ex cā a reſidētia excuſaretur docto.in.c.tuæ de cleri.non reſi. ℭ Et ſi plura beneficia ſint in loco cuiuſq; gl. & doct.in.c.quia in tm̄ de præbeñ.facit Bar.in.l.i.ff.ad' municip. ℭ Alter eſt caſus ꝙ locus domicilii præfertur, videlicet vbi vnus eps rem ſituatam in ſua dioceſi ab altero peterevellet,nam ipſe nō eſt iudex argumēto rubricę ne quis in cā ꝑpria &c. Neq; archieps,cū careat iuriſditione in perſonas ſuffraganei ſui tanto minus carere in rebus dicendum eſt, ſic Marianus poſt dn̄m ſuum, videlicet Abbaten in.c.ſane in verſi.quarta declaratio de foro competen.quadere ſequi debet domiciliū rei conueniendi : ſic limitant pręfatū capitulum. ℭ Quod notandum puto in iudicibus ſęcularibus & multo fortius cū iudex ſęcularis,protpe fiat ſibi igitur imputandum eſt ſi finem tempo ris non expectat,arg.l.pars literarum ff.de iudi. ℭ Dubitatur de re in confi nio prouinciarum ſita concluditur p Hoſtié. Io.an.Abbaten Zabbarel. & Marianum, ꝙ vterq; Archiepiſcopus cognoſcere poterit, vel ambo ſimul cōmittere cauſam, arg.c.cū illorū in. §.ſi vero clauſtralis, de ſententia excōmu.vel iſto caſu recurratur ad Papam argu.c.ſane.de officio delegat.vide late Felyn.in.c.ſuper literis in verſic.an ſua in.viii.fallentia.de reſcript.℣ Quibus non inepte Marianus in.d.c.ſane de foro cōpe.in ver.octaua declaratio addit,ſingulare dictum innocentii.in. c.poſtulaſti.de foro compeṫē.ꝙ. ℣ Forus rei ſite non poteſt adiri pro delicto cōmiſſo in perſonam loci ſiue ciuitatis in quo ſita eſt dūmodo ſit cōmiſſum extra locū ipſum. ℣ Vnde ſi Florentinus ſenis fuiſſet occiſus bona occiſoris quæ ſunt Florentiæ non conſiſcantur.℣ Niſi ſtatutum ſtaret ꝙ pro delictis cōmiſſis contra Florentinos, bona confiſcentur ſequuntur Abbas. & Marianus reſpondentes ad Hoſtienſem.℣ Et hęc de loco rei ſite intelligas cum qualitate ipſius conueniendi, vt ſic ſi conueniendus eſt laycus corā iudice layco. ℭ Etiam ꝙ auctor ipſius conueniendi eſſet clericus puta,qui rē quæ petitur vendiderit ipſi layco,conueniendo ſpecul.de.i.&.ii.decreto in. §.reſtat. Bal.in.l.i.C.vbi in rē actio. ℣ Similiter ſi conueniendus, eſt clericus corā eccleſiaſtico iudice illius loci nō ſęculari cōueniri debet Archid. xi.q.i.in.c.clericum, oltrad.in cōſil. lxxxiiii. ℣ Mutatur igitur locus non qualitas perſonæ cum nequeat mutari per tex.in.auct.ſtatuimus,& in auc. nulli.C.de epiſcopis & cleric. dicen

tem indiſtincte ꝙ coram iudice layco
pro ciuili non conueniatur per text.
in.c.qualiter & qñ.de accuſ.& per.c.
ſi diligenti, de foro compet. dum dicit
indiſtincte.in tẽporalibus cauſis. ☞ Et
quia ratio quæ viget in perſonalibus,
habet etiam locum in realibus; nã in-
directe ſaltim perſona clerici corã lay
co traheretur ne rem amitteret.c.fin.
de iudi.& ꝙ in ſimili. Ioã.an.in.c.Ro
mana.in.§.contrahentes de foro cõ
pe.lib.vi.ſic Bartolomęus in addi ad
Maria.i.d.c.ſane ver.noua &c. ¶ Per
quã rõnẽ ſeqtur, ꝙ neq; in defectũ ſeu
negligentiam iudicis.eccleſiaſtici, tra
hi poſſet coram iudice layco, quicqd
dixerit Hoſt.in ſumma.de foro cõpe.
§.ii. ¶ Quinimmo ſi quæſtio realis
ſit inter laycos coram iudice layco &
petatur ſequeſtrari rem exiſtentem pe
nes clericum.per eccleſiaſticum iudi-
cem non laycum ſequeſtratio fiet, ſic
Maria.in.d.c.ſane in verſi.vndecima.
☞ Et qa ſpeciale eſt in ca feudi.c.ſoli-
te.de maiorit.& obed.ergo in contra
rium eſt quo ad reliqua.l.i.ff.ad muni
cip.ad.c.qualiter & quando de accuſ.
dum dicit ad iudicium ſęculare, ſubau
diunt de facto. ¶ Item hæc intelligas
cum qualitate cauſę. vt ſicut attẽditur
perſona conuenti vt modo dictum, ita
& cã videlicet. ſi ſit de foro tm̃ eccleſia
ſtico vt decimarũ. nõ attẽdatur, ꝙ res
ſit profana Marianus in.d.c.verſicul.
decima &c. Hoc prius conſydera-
uit Bal. quem inueni in auct.& conſe
quenter.C.de ſententiis, & interlog.
nu.xviii.dum dicit aut propter quali
tatem ipſius cauſæ &c.

76 RATIONE cauſę
prorogat forus iu-
ris diſpoſitione ſci-
tur enim ꝙ actor ſe
quitur forum rei.l.
i.C.de iuriſdi.om.
iudi. ¶ Nihilomi-
nus actor ſi eſſe vellet eo qa timeret ve
riſimiliter ſe futurum reum & propte-
rea ſuper exceptione ſibi competenti
agere vellet qd quãdoq; poteſt.l.ſi cõ
te. dat.ff.de fideiuſſ.c.i.de iureiur. an-
teq̃ ipſe cõueniatur forum aduerſarii
non ſequeretur, nam ex natura iſtius
cauſæ forus ipſius actoris p̃ſentis erit.
quare hoc iudicium accidentaliter in
tẽtatur & cauſa iſta ad cauſam propter
quam iſte intentans erat futurus reus
acceſſoria eſt; vnde magis principalis
attendi debet. exemplum.in.d.l.habe-
bat, ſed principalis intentari debuerat
coram iudice iſtius timentis & intẽtan
tis ergo &c. ad quod eſt gloſ. ſing.in.
l.aurelius. in.§.centũ.ff.de liber.leg.
quæ ſenſit, vt tutus exceptione etiam
anteq̃ conueniatur iudicis officiũ ad
ſilentium aduerſario imponendum, &
iudicium non inchoandum implora-
re poſſit. ¶ Quod intelligunt doct.
vbi de facto moleſtaretur vel veriſimi-
liter moleſtari timeretur de quo in.l.
diffamari.C.de ingen.& manumis.in
l.i.C.vt nemo inuitus.in.c.conquerẽ
te de officio ordin. ¶ Item intelligũt
in vera exceptiõe ſecus in impropria
quæ competit etiam non ſtimulato.
de qua Abbas.in.c.ſuper eo.de elect.
Alex.in.l.ſi tibi.§.ſi de pignore.ff.de
pact. nam hæc naturam actiõis habet.
c.ſuper his.de accuſ. ☞ Exemplum in
exceptione, quæ contra dictum con-
firmandum opponeretur.c.dilecti.de
dolo & contumacia cum ſimil. eſt.n.
quęſtio priuilegialis de ſe nec aliud iu
dicium expectat.c.fin.de elect.in.vi.
¶ Secũdus caſus ſiue cauſa daretur in
ſententia lata per arbitros laycos in-
ter clericum, & laycum quam ſenten-
tiam ſiue laudum ad arbitrium boni
viri reduci peteretur. tũc enim ſi com
promiſſum in rebus eccleſię verteba-
tur quamuis ſit clericus actor nihilo-
minus forus iudicis eccleſiaſtici, ſiue
layci erit, vt ipſi clerico placuerit.
Anch.in.c.ea quæ de regul.iur.in.vi.
q.xvii.ita intelligens.c.expoſita &.c.
peruenit de arbitris. ☞ Non ſic vbi de

propriis clerici rebus ageretur, quia tunc actoris & rei diſtinctio haberetur vt ſic iudex adeatur ille qui cauſę principalis iudex eſſet niſi cauſa compromiſſa fuiſſet. Bart.in.l.ſi ſocietatē in.§.arbitrorum.ff.pro ſocio. Anch.refert.in.c.cum ſit generali.de foro cōpeten.vbi Marian.nu.ix.Bart.& Bal.in.l.ii.C.vbi & apud quos nam vt dicunt doct.in iſto caſu & in caſu reſtitutionis in integrum de qua infra clericus magis videtur reus ꝗ actor & in ſimil. ¶ Tertius caſus eſt vbi quis teſtes ad perpetuam rei memoriam peteret examinari nam coram iudice proprio examinabuntur licet cauſa corā iudice rei conuenti ſiue conueniendi ventiſſari debuiſſet. Bart.in.d.§.& in.l.cū hi.§.tranſactiones.ff.de tranſact.vbi Ang.& Anch.vbi ſupra.cum allegatis per Abb.in.d.c. ¶ Similiter teſtes ſuper ſuſpitione de fuga debitoris quinimmo, & ipſe debitor carcerari poſſet.nec de in competentia dicens audiretur. Anch.in conſil.ccxlii. incip.vnum eſt,& idem Rom.in.l.de pupillo. in.§.meminiſſe de noui operis nunc.ēt clericus debitor a iudice layco carceraretur vt per eoſdem relatos & defenſos vt latius videre eſt in apoſtil.ad Lanfr.in.c.quoniam cōtra in verbo.recuſationes in addit.quæ incipit, quia Forenſis. prope finem.

¶ Quartus in exemplatione inſtrumenti propter vetuſtatem vel ſimilem cauſam corraſi, vt per eundem.& per doct.in.c.fin.de fide.inſtr.ſimiliter dicendum eſt in publicatione teſtamenti vt habetur in.l.conſulta diualia.C.de teſtā. ¶ Quintus caſus eſt cauſa feudalis tūc enim coram dn̄o feudi quis pro tali cauſa conueniri debet. nam dn̄s quicunq; ſit inter vaſſallos in concernentibus feudum ordinarius iudex eſt vel ſit principatus aut comitatus vl' caſtellania. ¶ Etiam ꝙ dn̄s alias vilis, aut ruſticus eſſet eſt tex.in.c.i.§.pręterea.ſi inter.de prohib.feud.alien.per Freder.ſiue dn̄s ſit laycus ſiue clericus c.cęterum de iudi.c.ex tranſmiſſa,& c.ſequen.de foro competen.vbi Abb.& doct.vel ſi vaſſallus clericus eſſet.

¶ Sed ſi quęſtio ſit inter dn̄m & vaſſallum, tunc PARES. hoc eſt quidam ſic nominati iuriſditionem ordinariā habent a lege.ſiue conſuetudine feudorum.de quibus.per Bal.in.d.§.pręterea.eſt tex.in.c.i.de controuerſia feudi apud pares terminanda, & ſi cauſa vertitur inter duces pares a dn̄o & vaſſallo electi debent eſſe duces, ſi cauſa comitum pares comites, & ſic de ſingul.qui pares eliguntur ſi ab eodē domino feudi ſimile feudum recognoſcerent.per hoc dicuntur pares a, paritate innocē.& doct.in.d.c.cęterum.

¶ Et ſi pares in loco non īuenirētur, vel ſuſpecti allegarentur tunc ordinarius iudex ipſius dn̄i adiri debebit Abbas.in.d.c.& Marian.in.c.ex trāſmiſſa col.v.in verſi.vii.quæro. quicquid dixerit inno.diſtinguendo an dominus, vel an vaſſallus agat, quo ad nos hæc dixiſſe ſufficiat. ¶ Sed vbi quomodo, & quale iudicium feudale ventiletur, non eſt materia noſtra ſed in vſibus feudorum, & multa per Marian.in.d.c.ex trāſmiſſa. ¶ Sextus caſus ſiue cauſa eſt reſtitutionis in integrum petita per clericū aduerſus laycū intelligas pro re non ſua ſed ipſius eccleſiæ per ea, quæ ſupra in.ii.caſu, nam coram eccleſiaſtico iudice ventilabitur.inno.in.d.c.cum ſit generale. nam quoniam fundatur in deceptione doloſa vel dolo re ipā puta magna lęſione quæ equiperantur.l.ſi quis cū aliter de verbo.oblig.iuriſditio eccleſiæ fundata eſt Abbas. & Marian.vbi ſupra laycus tamen petens reſtitutionem iudicem rei conuenti adire debebit.l.ii.C.vbi & apud quem. ¶ Idem in priuilegio Canonis reintegrande Calderin.poſt inno.in.c.cum ad ſedē.de reſtit.ſpol.& poſt gloſ.in.l.penul.ff.ꝙ metus cauſa. ¶ Idem in nunciatiōe no

ui operis a.clerico facta. ¶ Idem ſi eccleſia alienationē rei ſuę a,clerico male factā, vel propter defectū ſolennitatis reuocaret notabiliter per inno.in c.ad audientiam.de rebus eccleſię &c. non ſic in clerico qui venit ad defendendum laycum, nam non coram eccleſiaſtico trahit.l.venditor.ff.de iudi. habetur in.l.ii.C.vbi in rē actio.doct. in.c.quoniam.§.quaſi, vt lite non cōteſt. ℂ Septimus caſus.i omnibus cauſis in quibus laycus a,clerico corā eccleſiaſtico iudice conueniri poteſt. ¶ Puta ſtante negligentia iudicis ſęcularis,eſt tex.& ibi omnes in.c.licet ex ſuſcepto.de foro competen. ¶ Et an & quando littere impetrate a, iudice eccleſiaſtico ante cōmiſſam negligentiā ſęcularis valeāt.ibidem vide vbi ꝙ ſic ſi a, miſerabilibus perſonis impetrate fuiſſent vel aliter oppreſſis,quę magis ſub protectione iudicis eccleſiaſtici. eſſe dicuntur. ¶ Et an & quando negligentia cōmiſſa per maiores iudices vł non recognoſcētes ſuperiorem ad Papā vel Imperatorē recurri poſſit.ibidē doct.& vide Felyn.in.c.ex tenore. ¶ Idem in caſu defectus iuriſditionis iudicis ſęcularis.puta ceſſerit vel deceſſerit prouincię pręſes.§.ſi vero i auct. vt differen.iudic.an autem & quando vacante principatu ſeu toto regno iuriſditio ad Papam vel Imperatorem deuoluatur ſunt opin.in.d.c.licet ex ſuſcepto. cōmunis eſt, vt ſi principes non recognoſcerent ſuperiorē ad Papam recurrēdum ſit quia nemo debet eſſe accephalus.xciii. diſtinct.c. nulla Cardin.in clem.paſtoralis.de re iudi. & in clem.pręſenti.de cēſibus.moder. in.c.nouit.de iudic. ℂ Octauus eſt caſus in cauſa grauaminis & appellationis,in quo dicas per doct.in.d.c.licet ꝙ aut qui iudicauit nō recognoſceret ſuperiorem & ad eccleſiaſticum appellaretur niſi qui iudicauit eſſet Imperator Butr.in.c.cum Johannes.de fide inſtr.& in.d.c.licet.nam tum non appellatur etiam ſi appellans eſſet clericus,vel miſerabilis perſona cum a, ſententia ſua non appelletur.l.i.ff.a, quibus appel.non licet. ¶ Quod obſeruatur etiam in clericis doct.in.c.ꝙ clericis.de foro competen. ¶ Sed a,ſententia inferioris quamuis non recognoſcentis ſuperiorem appellaretur cum non prohibeatur ſicut a,ſententia Imperatoris,& talis non recognitio potius de facto eſt habeť per doct.c.ſolite de maior.& obedieñ.& ideo non eſt arguendum. ℂ Aut inferior recognoſcit ſuperiorem tunc ſi appellans miſerabilis, vel eccleſiaſtica perſona ſit nihilominus ad ſuperiorem laycū appellari debebit.per.l.vbi ceptum.ff.de iudi.Felyn.in.c.ex tenore.de reſcrip. ad.c.licet.reſpondetur ꝙ erat ibi conſuetudo vt a, ſententia ad Papam, vel ad Epiſcopū appellaretur.patet in verbis ibi.hactenus obſeruatū eſt. ℂ Nonus eſt ratione ſuſpitionis puta ſi iudex ſęcularis eſſet ſuſpectus, nam tunc Epiſcopus ei aſſociaretur.auct.ſi vero. C.de iudi.& in auct.vt differentes iudi. §.ſi vero, ſi tamen iudex ſęcularis nō haberet immediatum ſuperiorem niſi Imperatorem ſecundū Marianum in.c.licet nu.xiii. dicens ita practicari. ſed reprobatur in addit.ibidem ꝙ immo contrarium practicetur, & vt per Bal.in auct.pręfata vt ſic ſi non haberet immediatum ſuperiorem, tamen auct.dicta,de conſuetudine,non ſeruatur,nec Maria.viderat Hoſtienſem in.c.nouit quē pro ſe allegauit itē pars litigans petere poteſt vt alius iudex & non epiſcopus ſibi aſſocietur. Salyc. in.l.apertiſſimi.C.de iud. ℂ Decimus eſt timoris ratione vbi actor corā iudice rei propter ipſius rei potentiam cōpetere perhorreſceret.c. ſtatutum.§. cum vero de reſcript.in.vi.tunc ad requiſitionem iudicis actoris, rei iudex alium iudicem eligere debet Bar.in. tract.repreſal.in.ii.queſt. ℂ Vndecimus eſt conſuetudinis ratione puta extaret

taret conſuetudo vt a grauamine lay-
ci iudex eccleſiaſticus adiri deberet eſt
text.in.d.c.licet vbi Hoſti.& omnes.
ſpecul.de compet.iud.adit.verſi.xliii.
quid ſit de quaſi conſuetudine ſecun-
dum quam clericus vocat laycum co-
ram Papa vel eius delegato.doct.con
cludũt idem quod ſupra in.c.ii.de or-
din.cognit.quos pulcre refert Abbas
in.d.c.licet.& Marian.vide quæ dixe
ram in cœleſti militia de non clericis
in eccleſia ſeruientibus. ¶ Duode-
cimus ratione ambiguitatis fidei nam
eius reſolutio ad iudicem eccleſiaſticũ
ſpectat.c.venerabilem.qui filii ſint le-
git.ſed interpretatio dubiorum lega-
lium ad iudicem laycum vel ad princi
pem pertineret.l.i.C.de legibus.l.fin.
C.d ſentẽtiis. ¶ Niſi determinatũ eſſet
a iure canon.nã tunc in poteſtate ſua
eſt ſi ius canonicum ſequi vellet Bart.
in tract.ad reprim.in verbo. per edi-
ctũ. ¶ Pręterea & decimotertio in caſi
bus criminalibus eccleſiaſticis vel mi-
ſtis etiam inter puros laycos, iudex ec-
cleſiaſticus adiri debet ex iuris diſpoſi
tione ſic ratione caſus prorogatur fo
rus.c.cum ſit.de foro compete. ¶ Vt
eſt cauſa vſurariorum nã vſuraria cau
ſa eſt quodãmodo, ſeu largo mõ ſpiri
tualis.Io.an.in.c.ex literis de iureiu-
rañ.& pertinet ad eccleſiaſticũ. ¶ Tã
ſi queſtio eſſet ſup eo an ſit vſura nec
ne, vt dicam in prorogatione fori ra-
tione delicti prope principium, q̃ vbi
etiam certum eſſet,& ageretur ad repe-
tẽdas vſuras.Lap.i alleg.lvii.&.lxxiii.
Hoſtieñ.in ſumma videtur velle idem
& ſpecul.de compet.iud.ad.§.i.verſi.
ii. Bald.in.l.omni.C.de ſacroſanctis
eccleſi. ¶ Tamẽ hęc opinio limitatur,
vt non procedat vbi ageretur de repe
tendis vſuris, ſolutis vltra modum a iu
re ciui. permiſſum, nam tunc, & lay-
cus adiri poteſt. Bart. Bald.& Paul.&
doct.in.l.titia.ff.ſolu.matrimo. Bald.
Fulg.& doct.in.l.ii.ff.de iuriſdit.om.
iud.dñs Anto.Io.de lig.Zabbar.Ma-
rianus poſt Abb.in.c.cum ſit de foro
competeñ.pro repetendis in q̃, & an
fuerint ſolutę nec ne, ſiue exactæ ſic
docto.allegati.nam vt inquit Zabar-
talis materia temporalis eſt q̃uis con-
currat cum peccato, ſi enim aliter di-
ceremus, ſequeretur ex toto fere anni-
hilari iuriſdictionem temporalem con
tra.c.nouit de iudi. ¶ Dubium ſtat an
laycus adiri poſſit indiſtincte pro repe
titione vſurarũ, ſtante eo ꝙ hodie videa-
tur indiſtincte prohibitę per ius autẽ-
ticorũ, ſed tñ quia ſunt opi.an indiſtin
cte hodie &c. Io.de imo.in.d.c.cũ ſit.
Concludit non eſſe tutum dicere ꝙ iu
dex laicus cognoſcat. ¶ Dic ergo bre
uiter per Marian. ꝙ vbi ius ci. aperte
prohibet, vt eſt in traiectitiis contracti
bus,& ſpeciebus fœnori datis vltra cẽ-
teſimas, vel inter illuſtres perſonas vl-
tra trientes, vel inferiores, exercentes
tñ licitam negociationẽ vltra beſſem,
tũc indiſtincte cognoſcat iudex laicus
ſi velit actor, hoc eſt de vſura & cõtra-
ctu, ſic tenet. ¶ In quo diſſentio, nam
non video quõ ius ci.prohibendo ac-
quirat cognitionẽ ſuper ſpũali. Vnde
dico procedere, prout diſtinctũ eſt, hoc
eſt in repetendis,&c. quicquid ipſe vo-
luerit qui multa cõgerit. ¶ In hoc tñ
aduertendũ eſt ꝙ q̃uis eccleſiaſticus adi
tus ſuper vſuris procedere ſimpliciter
& de plano poſſit, vt not. gl. in verbo
vſuris: in clemẽ.ii.de iudic.tñ ſi laicus
iudex ſuper vſuris adeatur ordinẽ iu-
diciariũ ſeruar debet, nõ.n.ius canon.
ordinẽ iuri ciuili dare põt: in procedẽ
do, ſic doc.ibidem Inno.Ioã.an.& cõ
muniter: doct.in rubri. de conſuetud.
¶ Et hoc nota in oibus cauſis miſti fo
ri, nam vbi agitur corã iudice laico ẽt
ſi clericus agat ſeruandę ſunt leges hu
manę, Hoſt.in ſumma de teſt.§. quali-
ter. ¶ Cuius dictũ doct.reſtringunt ad
ordinẽ procedendi ſic Marian. in.c.ꝙ
clericis.de foro cõpe.vide gl.& Bald.
in.l.i.C.quę ſit longa conſuetudo: &
in.l.i.C.de ſũma trinit.in pen.q.& ibi

Barto.in prima vide Abba. in.c.i.de conſtit.& Decium in.c. eccleſia ſanctæ Mariç.xvii.col.eodē & ecōuerſo ſi laiçus agit corā eccleſiaſtico, ſeruatur ordo iuris canon.vt per eoſdē. ¶ Et an & qñ laicus de vſuris cognoſcat. Alex.in conſi.ix.in lib.iiii.& qñ per eccleſiaſticum inhiberi poſſit ibidem & per Soc. in cōſi.ccxix. ¶ Quo etiā modo diſtinguendū eſt in cauſa matrimoniali dicit Apoſtil. ad Marian.in.d.c.cum ſit.allegat Paul.de caſt.in conſi.ii. in.ii.libr. per totum, ſicut de vſuris dictū eſt, illud nota de vſuris in laicum vt arbitratorem poſſe cōpromitti Fely.in.d.c.tanꝗ de re ſpūali. ¶ Addas caſum ſingul. vtriuſque fori.de iis qui carius vendūt annonam, hr.in.c.i.de emp.& vēdi.ibi Hoſtiē.Abb.& doct. ¶ Item vbi notorie conſtat de pctō laicorū puta ſi cęrę venali immiſceat quis aliam materiā. Romanus in ſingul.5 8 6. poſt Ioan. an.in nouell.in.c.i.de emp. & vend.p illum tex.vbi Hoſtiē.& Abb. ¶ Scdo adulterii crimē vtriuſq; fori eſt, in quo diſtinguunt ꝙ in foro pnali pertinet ad eccleſiaſticum, per ea quæ ſupra ſilr in temporali ſi agitur ad ſeparationē thori, & his duobus caſibus dicunt eſſe mœre eccleſiaſticum. ¶ Aut agitur ad aliam pœnam, tunc ſi eſt in ferenda ſacerdoti fiet per eccleſiaſticū argum.c. quidam clerici.lxxxi. diſtinct. Fede.in conſi.1 6 2. ¶ Si laico tunc ſi pœna ſanguinis, ad ſęcularē.c.ſniam, ne clerici vel mona. ¶ Si alia pœna, tunc ad vtrūq; iudicem.c.conſuluit.de appell. & in.c.i. de offi.ordi.melius Marian. probat. in.c.cū ſit, quia per adulteriū violatur matrimoniū, quod eſt maximum ſacramentū.c.debitū de bigam. vnde diceretur ex hoc etiā eccleſiaſticum. Plura adducit, ſubdens ꝙ vbi agitur vt adultera detrudatur in monaſterium per ſęcularem, iuxta auct. ſed hodie.C.de adult.exequutio erit eccleſiaſtici. ¶ Vide omnino de pœna adulterii, Rom.in ſingu.6 6 7. reprobantem Io.an. qui falſo allegatur in apoſt. ad Marian.in.c.cum ſit. ¶ Cōcubinatus etiam eſt mixti, nam ꝗuis per leges ciuiles directo non prohibeatur, tñ prohibetur per indirectum, per tradita in auct.de Lenon.& in auct.ne luxurien. contra nat. & quia.L L.Caſtitatis ſunt amatrices.§.illud in auct.quibus mo. nat.effi.legit. ¶ Vnde quia cognoſcit vterque iudex, eſt mixtus ſm Goffr. in ſumma.de foro competē. ſic.d. Anto. & Marian.poſt Abbatē quicquid Hoſt. in ſum.& Specu.de competeñ.iud.ad. dicentes eſſe mœrū eccleſiaſticū. ¶ Tertio pœna falſificantis apoſtolicas lras de qua.in.c.ad falſariorū.C.de crimi. fal.tunc enim crimē eſt mixtum & per vtrūq; iudicem &c.nā ſęcularis ad pœnā ciuilē procedet, de ꝗ.ff.&.C. de fal. ¶ Et ſimiliter ſi teſtes falſa depoſuiſſent corā iudice eccliaſtico Matth.de Affli. in deciſi.2 1 9.nam & abſolutus p iudicem laicū poſſet per eccleſiaſticū puniri Ioā.an.in.c.filius.in nouel.quinimmo clericus deponens falſum corā laico ab ipſo puniretur: ſecundū Alex. in.l.i.de iudic.in apoſtil.ſed vide eundem ad Baldū in.l.nullum.C. de teſtibus. ¶ Quarto crimen ſortilegii & diuinationis mixtum.C.de malef.& mathem.per totū &.xxii.q.iiii.c. epi niſi tale eſſet quod ſuperaret hęreſim manifeſtam, quia tunc per ſolum eccleſiaſticum cognoſcitur, ad quę faciunt quæ dicūt doct.in.c.i.de ſortileg. ¶ Quinto criminis contra naturam cognitio mixti fori eſt.c.clerici.de exceſ. prǽl. ¶ Sexto crimen fractæ pacis. c.i.§. de treuga & pace.c.nouit de iud.& ibi. Decius vide Fely.in.c.cum ſit de foro cōpeten. Spe.de competē. iud. ad.§.i. ¶ Septimo crimen aſſaſſinatus.c.i. de homicid.in.vi.& ibi de crimine concernente ſtatum totius chriſtianitatis. ¶ Octauo cōtra notorie crimínoſos, contra pyratas & omnes alios turbatores xpianę religionis.d. Antonius in.d.c.cum ſit. ¶ Nono contra op-

preſſores,& occupatores certarũ perſonarum priuilegiatarũ, vt viduarũ, pauperũ,libertorum & pupillorũ.xxix.q.iii.c. ſiquis de potentibus. lxxxvii.diſtinct.per totum.de verb.ſignifi.c.nouimus maxime ſaltim ſecũdario Spe.de compe.iud.ad.§.i.per.c.ex tenore.de foro comp. Hoſtiẽ.in ſumma.de foro compe.§.ii.ver.item libertoꝝ, &c. Vbi dicit ꝙ quãtum ad petitoriũ hoc intelligitur in defectum ſæculariũ, ſed quãtũ ad poſſeſſorium tenet indiſtincte per.c.ex parte. B. de foro competẽ.& ſic quãtum ad defenſionem & tuitionẽ & ne inferiores,a potentibus opprimãtur.d.c.ſiquis.de potẽtibus &.c.ſequẽ.&.c.licet de cenſ.ſed in mœro petitorio., ad ſæcularem pertinet cognitio. xxiii.q.v.c.Regum. &.C.quãdo Imp. inter pup.& vid.l.vnica. de off.lega. ❡Quę fortius procedunt vbi vidua vel pupillus, pauper eſſet nam tunc dr̃ perſona miſerabilis actu & habitu. nõ habitu tantum ſicut qñ diues eſt Ioan.and.& Abb.in.c.ſignificãtibus.de offi.deleg. ❡Quę miſerabilis etiam dicitur prout iudicis arbitrium erit Alexand. in.l.nec quicq̃.§.fin.ff.de off.proconſul.doct.in.d.l.i. ❡Quid de peregrinis agricultoribus,nauigãtibus,& Romipetis Inno.in.c.ſignificantibus de off.leg.& in.c.fi.de treuga,& pace. xxiiii.q.iii.c.ſi quis romipetas.Inno. in.c.i.de rapto.Anchar.in reg.ea quæ in.vi. Bald.in auct. Ad hæc.C.de vſur. ❡Et his omnibus locus eſt præuentioni,cuius præuentionis materiam ſuperius tractauimus in domiciliis. ❡Decimo quandoq; crimen periurii videtur mixtum,quod eſt reſpectu obſeruantiæ. ❡Sed vt clara ſint omnia dicas ꝙ expeditum eſt in foro pœnitentiali cum laicus careat clauibus.c. paſtoralis.de offi.ordin.c.omnis &.c. nona de pœniten. ❡Idem ſi de remiſſione iuramenti ageretur.c.i.de iureiurand.c.ii.de ſponſal.c.quanto.& in.c.debitores, eodem vbi dubitatur an epiſcopus & Papa remittere poſſint. ❡Idem ſi dubitatur an iuramentum ſit licitum & ſic ſeruandum ſit,nam ſolus eccleſiaſticus,&c.c.venerabilem de electio. ſed ſi certum ſit de viribus, & ad pœnam tranſgreſſionis ageretur,tam laicus ꝙ eccleſiaſticus cognoſcet. xxiii. q. v.c. rex debet.habetur in.c.nouit.de iudi. vide Romañ.in ſingul.421. ❡Sed & ſi agitur vt iuramentum ſeruetur, vel ſi de eo exciperetur & validum ſit, ſecũdum vtriuſq; iuris diſpoſitionem, ita vt actio & exceptio daretur, vterq; iudex competens erit, & accumulatur foro forus,Anch.in.c.quãuis de pact.in.vi.dicit ſe pluries practicari vidiſſe. ❡Sed ſi iure ci.nec actionem produceret,nec exceptionem,de quo Bartolus in.l.ſiquis pro eo.ff. de fideiuſ.& Imo.in.c.cum contingat.de iureiuran.tunc certum eſt per eccleſiaſticum iudicem poſſe iurantem aſtringi cum & ex nudo pacto agi poſſit habetur in.c.i. de pactis. itaq; fortius ex iuramento.c.nouit.de iudi.dubium eſt an laicus adiri poſſit.concludit Mariañ. ꝙ non de rigore quia tamen in concernentibus animæ ſalutem,ciuiles leges,ſacros canones imitantur.c.fina. de præſcrip. ideo ſæcularis iudex ſimiliter ius dicere ſicut eccleſiaſticus tenetur, poſſetq; per eccleſiaſticum compelli.c. fina.de iureiuran.in.vi.argumen.c. fina. eod. ❡Hæc de iuramento fidelium, & ſi uis plene an & quando ſuper iuramento laicus iudex adiri poſſit vide Felyn.in c.præterea.de ſpon. ❡De infidelium vero nõ eccleſiaſticus ſed laicus iudex adeatur.l.quoniam de hæret.c.primo de pace iur.fir.vbi Bald. Sed Marian. contra,in.d.c.cum ſit, quia de hęreticis & excõmunicatis eccleſia iudicat, item & de iudæis. vt de iud. per totum & excõmunicantur per indirectum.c.& ſi iudęos,cum ſimil. dicto titulo. ❡Sed tamen aduerto,ꝙ non percepit rationem Baldi dũdixit, ꝙ ſacramẽtalia,nec actiue nec paſſiue cadunt in ip-

ſos. ¶ Et hæc intelligas procedere reſpectu animę ſed reſpectu obſeruantię iuramenti omnes a iudice laico poſſunt aſtringi, toto titulo. ff. de iureiuran. Credo dixiſſe vnum verbum, in opuſculo meo ſuper auct. ſacramēta puberum. C. ſi aduerſ. vendit. in princip. ¶ Vndecimo item & crimen violentię in rebus eccleſiaſticis. c. penu. de immunita. eccleſi. & in. c. ii. ſecundum vnum intellect. de ord. cogn: vnde coram eccleſiaſtico agetur interdicto vti poſſidetis, propter res ipſius eccleſiæ, Lapus, allega. lxv. &. lxxii. quem doct. ſequuntur in. c. conqueſtus de foro cōpetenti de violētia tali & etiam in perſonam clerici vide Cappell. tolos, in deciſi. 210. ¶ Quid autem ſit in rebus patrimonialibus clerici, dicas per Butri. in. c. ſi clericus. de foro competen: idem eſſe quia ſunt obligata pro adminiſtratione: & ſic dicit ſeruari per conſuetudinem: quod intelligit in violentia expulſiua & ablatiua vel compulſiua quid autem ſit in inquietatiua diſtingue per eum, & ꝙ de vi expulſiua dictū: eſt ſimiliter eſt de raptu Butrius, in. c. cū ſit numero. viii. eod. ¶ Quinimmo ſi dicatur contractum confectum, de rebus eccleſię, fraudolentum, aut nullū, eccleſiaſticus de fraude ſummarie cognoſcet, qua cognita procedet in principali, annullatione, ſed ea non inuenta remittet laicum ad iudicem ſuum cōdemnando clericum in expēſis. ¶ Sed aduerte quia Barto. in. l. ii. ff. ſi quis in ius voc. nō ierit, vult, vt abſq; alia ſummaria cognitione ſuper allegata qualitate procedere poſſit: dummodo allegata ſit, & hęc eſt opi. communis, ſecūdum addit. ad præfatā Cappel. tolos, in adit. parua in prædictis concludo ſuper hoc ſecundum ea quæ dicam in prorogatione fori ratione delicti paulopoſt principium. Vide Lap. in allega. lix. dum dicit de clerico emente rē pecuniis eccleſiæ qui fecit inſtm in alterius perſonā confici, idē allega. lxv. lxvi. lxxii. ¶ Fraudem intelligas in ipſo contractu, vel etiam extra ſumptam ex detentione rei mala fide inchoata, vt quia fuerit denunciatus antequā emeret, vt ab emptione abſtineret, quia res erat eccleſię Marian. in. d. c. cum ſit numero. xviii. prope finem: per. l. ſi fundus. C. de rei vend. iuncta. l. pen. ff. de vſuc. ¶ Sed ſi contractus erat validus quāuis ventret irritandus tamē laicus iudex debet adiri ſic Innocen. in d. c. cum ſit, niſi in caſu quo irritandus eſſet iure ſpeciali puta per in integrū reſtitutionem nā eccleſiaſticus tūc &c. vt quidam eum intelligunt. recitat Marian. vbi ſupra. ¶ Et aduerte ꝙ in crimine iſto iudex laicus poteſt cognoſcere de voluntate eccleſiæ Butri. in. c. final. de iudi. ¶ Præterea iuris diſpoſitione prorogatur forus in nō criminalibus cauſis, quę tamen ſui natura, ad eccleſiaſticum ſpectant. c. tuam. de ordi. cognit. ¶ Vt eſt, crimen hęreſis nam mere eccleſiaſticum eſt, ita vt nullo modo laicus ſe intromittat, niſi quo ad exequutionem, & requiſitus ab eccleſiaſtico. c. vt inquiſitionis. §. prohibemus de hæret. in. vi. nec etiam pœnā augere poteſt. Maria. in. d. c. cum ſit. ¶ Item ſymoniæ crimen. de ſymon. per totum. vbi Hoſtieñ. & Ioan. An. ¶ Vt etiam eſt cauſa fidei. ccxxiiii. q. i. c. quoties. ¶ Et cauſa matrimonialis. d. c. tuam vbi doct. de ordine cognit. ¶ Sed aduerte hoc intelligi, quo ad eius validitatem & an de iure ſubſiſtat ſed ſi ſit quęſtio facti videlicet an matrimonium ſit contractum ſæcularis iudex cognoſcere poſſet Bart. in. l. ii. ff. de iuriſd. om. iud. in. l. quoties. C. de iudi. doct. in. l. iii. ff. ſolut. matri. quos Neapolitanus afflictus in deciſ. ccxix. ¶ Decimarū toto tit. d. decim. ¶ Mortuariorum a, defunctis relictorum, vt in. §. ſiquis autem pro redemptione, in auct. de eccleſ. titul. ¶ Iuris patronatus eccleſiæ. c. ii. c. quanto de iudi. ¶ Et cauſa feudalis eccleſię. doc. in. c.

ex tranſmiſſa de foro compete. vbi vi de. Mar. ¶ Seruorum eccleſiæ heremitarum, & ſimilium. ¶ Vt hoſpitalium aliorumq; diximus in militia clericali, ſiue cœleſti. ¶ Pupillorum viduarū & miſerabilium vt doc. in. d. c. cum ſit generale. xxix. q. iii. in. c. ſiquis. ¶ Et pauperum quamuis non clericorū ſic notabiliter innoce. in. d. c. cum ſit. ſequitur Marian. nu. xviii. Ang. in cōſ. lii. Barb. in. c. ſi clericus eodem de foro competeñ. quāuis quandoq; mixti fori ſit, vt ſupra vidimus. ¶ Item natiuitatis. c. cauſam. &. c. lator. qui fil. ſint legit. nam moere ſpiritualis eſt vt ibi gloſ. fin. ¶ Peregrinorum, agricultorum, & nauigantium in. d. c cum ſit. ¶ Adminiſtrationis aſſumptæ a laycis de rebus eccleſiæ. xc. diſtin. c. iudicatum doct. in. c. ii. de iudi. ¶ Collectæ, impoſitæ a laycis eccleſiæ, vt in auct. item nulla. C. de ſacroſan. eccl. ¶ Denunciationis euangelicæ habetur in. c. nouit de iud. ¶ Item ſi agitur ratione alicuius rei ipſius clerici quāuis clericus ageret contra laycū in. c. ſi clericus ſe remittit. ¶ Item ratione mixturæ puta conuenienda ſit vniuerſitas, in qua layci ſint & clerici. an aūt i tali mixtura requirat vt ſit maior numerus clericorum ad hoc vt eccleſiaſticus forus adeat diximus. ¶ Et late p Marianū in. c. ſi quis clericus in. xiiii. declaratione. de foro competē. ¶ Vbi habes apoſtillam, ꝙ ſi ſolus rector ſit clerius & vniuerſitas delictum cōmittat. occaſione illius tota vniuerſitas coram iudice eccleſiaſtico conuenitur conſuluit Marian. & refert & ſequitur Bartholomęus Socin. in. l. cū ſenatus circa finem. ff. de rebus dubiis. ¶ Et ratione connexitatis cauſæ, ne continētia cauſę diuidatur. c. fi. de mut. petit. ¶ Et ſimiliter ratiōe indiuiduitatis Mathes. in ſingul. cxliiii. ¶ Item ſi non fuerit exceptum. c. ii. de ord. cognit. & ſic ratione prorogationis. ¶ Et ratione promiſſionis factæ per laycum clerico etiam de re temporali concernente tamen ſpiritualitatem. c. cū eſſent, vbi doct. de ſymon. ¶ Et ratione nullitatis proceſſus iudicis ſęcularis agitati inter clericum & laycū. de qua poteſt cognoſcere, etiam eccleſiaſticus c. fin. de iud. &. c. cum eccleſia de conſ. ¶ Ratione pœnitentiæ defuncti quę apparuerit ex ſignis, nam eccleſiaſticus exercere poteſt iuriſditionem in hæredes laycos. c. a nobis. el. ii. de ſententia excōicat. ¶ Et generaliter ratione cuiuſcunq; peccati. Lap. alleg. lxx. glo. in. d. c. cum ſit. & in omnibus concernentibus totius Chriſtianę religionis decorem. c. iudęi de teſtibus, & in clem. de teſtibus & in. c. i. de homicid. vbiq; doct. ¶ Et in omnibus caſibus, in quibus reperitur ꝙ iudex eccleſiaſticus, poteſt excōmunicare, nam etiā in illis poterit cognoſcere inter puros laycos. ¶ Vltimo dico ꝙ i omnibus prædictis caſibus iuris diſpoſitione prorogatur forus iudicis eccleſiaſtici. ¶ QVOD INTELLIGE RESPECTV LAYCORVM quia regulariter eccleſiaſtico iudici non ſubiacent. c. nouit. de iudi. cum ſimil. ſed reſpectu clericorum non dicitur prorogari forum eccleſiaſticum, nam tunc i clericis eccleſiaſticus vtitur iure ſuo, d. c. nouit. ¶ Verum eſt ꝙ Papa reſpectu omnium etiam laycorum dicitur vti iure ſuo. c. ii. de ordin. cogn. ſecundum vnum intellectum. & ibi dn̄s Abbas. ¶ Nec obſt. ꝙ iuribus Pape nō ſit credendum. argu. tex. in rubro. & nigro. C. ne quis in cauſa propria iudi. vel ius ſibi dicat. quia reſpōdet inno. in. c. licet ex ſuſcepto, cuius verba refert ibidem Marian. de foro compete. ¶ Vlterius & decimoquarto ratione caſus prorogatur forus iudicis layci per clericum vt ſi coram iudice layco depoſitum ſuſcepiſſet Bald. in. l. acceptam. C. de vſur. quem ſequitur Alex. in. l. i. ff. de iudi. ¶ Alter caſus eſt vbi clericus corā iudice layco falſum de

poſuiſſet de quo tamen ſupra dixi.

¶ Alter quando actus celebrari debet corã iudice layco.& oporteret citare illos quorũ intereſſet, nam & clericus citari poteſt,vt compareat ſi ſua putauerit intereſſe Bal.in.l.teſtamenta.C. de teſtam.Alex.vbi ſupra & Curtius.

¶ Alter quando inſtantia tranſiuerit de layco in clericum. de quo dixi in prorogatione legis ratione quaſi cõtractus. ¶ Alter eſt caſus quando clericus reconueniretur: de quo in materia reconuentionis habuimus. ¶ Alter vbi cauſa eſſet feudalis diximus & habetur in.c.ex tenore de foro compe. not.in.c.ſolitę.de maior.& obedi.

¶ Cęteri caſus in quibus clericus coram iudice layco conuenitur ponuntur per Socyn.in regula.lvi.ſed non procedunt propter ipſas cauſas ſiue caſus,ſed propter odium clerici quia priuilegium perdat vel ob aliã rationem ideo minime referam.

77 SEQVITVR effectus prorogationis ęquidem ille eſt, vt alicuius iudicis iuriſditio amplietur, quod quandoq; voluntarie ac principaliter fit,vt ſuccedit in hominis prorogatione de qua.l.i.ff.de iudi.quandoq; ſecundario,vel incidenter, vt in prorogationibus legis vnde ſequitur non eſſe diuerſam iuriſditionem argu. l.priuatorum.ff.de iuriſd.om.iud.ſed eandem primã ampliatam. ¶ Non igitur mirum, ſi quando prorogata eſt eiuſdem naturæ qualitatiſq;, ſit ſicut prius Pau.in.l.i.ff.de iud.vbi Curtius iunior (quem putaui repetiiſſe ſuper auct.ſacramẽta puberum quia teſtatur patruum ſuum, itaq; ſeniorem, vt ibi dixi.prope princ.ibi ampliat vltimo &c.ideo dixi præceptorem meum in principio illius opuſculi) allegat. in argu.l.etiam.ff.de iure doct.&.l.inter ſocerum.§.cũ inter.ff.de pact. dotal.

¶ Vnde ſi iuriſditio ante prorogationẽ erat vt ſũmarie ſine ſtrepitu &c. procederetur, ſimiliter prorogata in cauſa procedetur Bart.in.l.epiſcopalẽ.C.de epiſcopis & cleri.Rom.in.l. ſi quis arbitratu.ff.de verb.obliga.

¶ Et ſi talis iudex erat a,quo non appellabatur neq; etiã a, prorogata appellaretur. Bart.vbi ſupra ita intelligens illum tex.in.l.epiſcopalem qcquid Curtius in.d.l.ſ.de iudi.nam cõſideratio ſua eſt violatio quia Bar.ibi non dicit ꝙ a, ſententia epiſcopi non appelletur lata vigore prorogationis quamuis dicat in.l.ex conſenſu.ff.de appel.&hęc noſtra eſt cõmunis opin. vt Curtius teſtatur. ¶ Quam tamen intelligas quo ad laycos prorogantes, ſed clerici appellarẽt. Abbas in.c.cauſam quæ in.i.col.ff.de re iud.quinimmo & layci ſemel non bis appellarent ſicut clerici prorogantes, ita Felyn. ibidem.per tex.in auct.ſi quis litigantium.C.de epiſcopali audien. ¶ Tamẽ tu aduerte ꝙ non loquitur de iuriſditione prorogata vt eum glo.intelligebat & Salyc.quod etiam probo ꝑ tex. in auct.vnde ſumitur nam loquitur de laycis adeuntibus epiſcopum contra clericos itaq;, vt ordinarium, vnde ꝙ ſemel per laycos appelletur dubito.

¶ Inſuper neſcio videre quomõ opinio prędicta ſit cõmunis,nam Bar.in d.l.ſi quis ex cõſenſu. recitat Dinum fundantem ſe in.d.l.epiſcopalem vbi non video probari. neq; Bartolus illud ibi videt.cum quo finaliter tenerẽ licet cõmunis ſit vt ſupra per Curtiũ. Redeundo facit ad ſupradicta Iapus.in c.fin.de except.lib.vi.ꝙ layci prorogantes iuriſditionem epiſcopi iudicentur ſecundum canones,non ſecundum leges, quod intelligit Marian.in.c.ſignificaſti.de foro competẽ.quantũ ad ordinatoria, & pręparatoria in qbus leges & ſtatuta conſuetudineſq; loci iudicii inſpiciuntur ſecus quo ad deciſoria. ¶ Quæ omnia vera ſunt quamuis

prima, fronte videatur ne prorogata eiuſdem potentiæ cum ordinaria ſit ex ratione ꝙ a, partibus prorogantibus deſcendere videtur nō a, lege vt ordinaria deſcendit.l.more.&.l.& quia ff.de iuriſdi.om.iudi.nā certe quia lex confirmat vt patet in.l.i.de iud.ſatis a, lege deſcēdiſſe dicetur quamuis mediate non enim curatur quo ad prorogationem an non immediate deſcendat ita Curtius in.d.l.i. ℂ Sequitur etiam ex prędictis habentibus ſe ꝙ prorogata eiuſdem naturę ſit, ꝙ ſi delegati iuriſditio prorogaretur eadem ſit neq; ordinaria fiat ſpecul.de compet.iudi. adit in.§.i.verſi.ſed qualē quicquid q̄dam contratenentes ante ipſum gloſ. in.c.p.g.de officio delegat Bal.in.d. l.i.Marianus vbi ſupra inferentes per hoc appellandum eſſe ad delegantem ſicut ante prorogationem,ſed videtur nec a, ſententia lata vi prorogationis appellari poſſit propter conſenſum partium quę prorogarunt nihilominus Butrius reſpondet eas in perſonā non in dictū conſenſiſſe patet ex notatis in.c.pręſentium de teſti.& in.c.ſuper queſtionum.de officio delegat.itē ſequitur ꝙ p delegantē in cauſa prorogata procedere inhiberetur iuxta.l.iudicium ſoluitur.ff.de iudi.Butrius in. c.p.g.nume.xxix. ℂ Inſuper ſequitur ꝙ in cauſa prorogationis ad pronunciandum cōpelleretur ſicut in cæteris ante prorogationem. ſpecul.de competen. iudi. adit.in.§.i. verſi.ſed an is.per.l.ſancimus.C. de aduoc.diuerſ.iud.per.l.munerum.§.iudicandi ff.de muner.& honor. ℣ Quod verum putat ſi iudex in prorogatione conſenſiſſet,vt dicitur de arbitro per.l.iii. §.tam & ſi.ff.de arbitr.not.gloſ.in.c. pręſentata de teſtibus in.c.ſuſpitionis. &.d.c.p.g.quomodo autem cōſenſiſſe dicatur tacite quod ſufficit latius diximus in tertio eſſentiali prorogationis.ante vero litis conteſtationem ſicut ipſe iudex partes compellere non potuiſſet ad prorogandum ita nec ab ipſis conſentire compelleretur Abbas & Marianus. ℂ Vlterius etiā ſequitur ꝙ iudex cognoſcens virtute prorogationis cauſam delegare poſſit ſi tamē ſit qui alias delegandi poteſtatem haberet Abbas.& Marianus vbi ſupra volentes & ante litis cōteſtationem poſſe delegare quicquid contrarium ſpecul.de competen. iudi.adit.verſic. ſed nunc. ℂ Sequitur pręterea ꝙ reconuentio coram iudice prorogato fieri poſſit per.l.eſt receptum vbi Bart. & doct.ff.de iuriſd.om.iudi. ℂ Et ſequitur vt idem iudex, qui in cauſa prorogata ſentētiam tuliſſet eam exequatur. ſpecul.vbi ſupra in.§.i.verſi.ſed quid exequat̄.Guido Papę.i deciſ.cccclxii. quamuis aliter dixerit in deciſ.lxxvii. ℣ Dūmodo ſit ordinarius.l.iiii.§.ait prętor.ff.de re iud.vel delegatus principis.c.quęrenti.de officio deleg.ſecus inferioris.l.a, diuo Pio.& ibi omnia vide.ff.de re iudi. ℣ Dūmodo exequi poſſint puta, quia intra territorium alias,qui ſententiam tulit alteri iudici (cuius eſt cōmoditas) reſcribet.Io. an.in adit. ſpec.ibidem arg.l.fin.ff.de iuriſd.om.iudi.&.c.ii.in fine.de conſtit.lib.vi.vide quæ ſuperius dixeram de iudice contractus & iudice delicti. ℂ Quæ vera ſunt non tantum ſi partes expreſſe prorogaſſent vt etiam ſententiam exequeretur ſed etiam ſimpliciter prorogando, & de exequutione nihil loquerentur, nam prorogata ſimpliciter iuriſditio prorogata etiam videtur quo ad poteſtatem exequendi Butrius in.d.c.p.g.de officio delegat ℣ Sed ſi alias exequi non potuiſſet vel defectu poteſtatis, vt eſt delegatus. vel diuerſi territorii vt ſupra tunc neq; expreſſa mentio partium operaretur.d. l.priuatorum. Butricarius dat caſum ſingularem in.l.epiſcopale.C.de epiſcopali audien.& allegat glo.in.l.ii. ff.ſi quis in ius voc.non ierit. ℂ Vltimo loco ſciendum eſt effectum proro-

gationis porrigi tantum quo ad litigatores non quatenus interreſſe alterius verſaretur. Card. in. c. p. g. de officio delega. queſtione. xiiii. vel iudicis in ſportulis iuxta not. in. l. ii. ff. ſi quis in ius voc. non ierit, ita Paul. in. l. i. in §. & poſt operis. ff. de nou. operis nunciat. ¶ Neq; facta intelligitur quo ad patrem alterius fori qui habet cōſentire filio iuxta tex. in. l. fin. in. §. neceſſitatē. C. de bonis quę liber. ¶ Minime quo ad teſtes alterius fori. Ioā. an. in. c. romana in. §. contrahentes in. vi. Ang. in. l. i. ff. de iud. vbi textus ibi iter cōſentientes a cōtrario ſenſu. ¶ Inde ſequitur ꝙ non prorogatur de tempore ad tempus vbi tempus magis fauore alterius q̄ litigantium appoſitum eſſet arg. l. ſi ita relictum in. §. Pegaſus de legat. ii. ad quod Cardi. in. c. de cauſis in. i. not. de officio delegat. ſimiliter de loco ad locum ſi puta fauore eccleſiæ pro qua litigaretur locus a delegante pręfixus eſſet. nam delegationis forma ſeruari debet. c. cum dilecta. de reſcrip. Ang. in. l. i. ff. de iudi. & vide, de prorogationibus de loco ad locum & de tempore ad tempus quæ ſupra diximus.

78 VLTIMO loco dicemus qualiter prorogatio facta finiatur. doct. inſtant in c. nouit. de offō legat. Specul. eodem §. nunc dicamus & §. penulti. Marianus aliquatenus confuſe in. c. ſignificaſti. de foro competē. nihilominus diſtinguit ꝙ aut de his iudicibus loqueremur qui duplici ſpecie iuriſditionis, aut de his qui vnica ſpecie fungerentur in primo membro, exemplum per Specu. in verſi. quid ſi duo Piſani conſentirent in iudicem lucanum, concluditur ꝙ aut conſenſerūt in eum ratione poteſtarie, tunc eo ab officio recedente ſic ſuo tempore finito prorogatio non finitur. ſed eius ſucceſſor cauſam ad quam prorogatum eſt fini tradet. per. l. municipiis. ff. de rebus dubiis. per. c. quoniam Abbas. de offi. delega. & per. c. paſtoralis. §. primo. de offō ordin. cum ſimil. ¶ Aut ratione alterius iuriſditionis quam is idem poteſtas haberet, & idem poterit diffinire argumento. c. requiſiuiſti. de teſtamen. ſequitur Marianus vbi ſupra dummodo in ciuitate lucana illa alia iuriſditione vti potuiſſet, alias nō.

¶ Secundo principali membro videlicet in his qui vnica tātum ſpecie funguntur dicunt aut loquimur de habētibus ſucceſſorem, aut de non habentibus vt eſt legatus, nam quamuis mitteretur alter legatus tamen non ſucceſſor ſed alter legatus diceretur. argu. c. dilectus. de prębeñ. & vt eſt iudex delegatus. ¶ Primo caſu. non tantū ſi prorogatio ſub nomine dignitatis ſed et ſi ſub nomine proprio facta eſſet per ſucceſſorem cognoſceretur, quia ſucceſſor ille idem dicitur cuius iuriſditio prorogata fuit. l. i. ff. quis & a quo c. quoniam Abbas. de officio delegat. clem. & ſi principalis, de reſcript. nam non obſtante nomine proprio videtur in ipſum prorogatum vt in habētem iuriſditionem cum neq; in nō habentem prorogare potuiſſent. l. priuatorum. C. de iuriſdi. om. iudi. Paul. de Caſtr. in. l. i. ff. de iudi. & Abb. in. d. c. nouit. neq; per hoc tollitur partibus quin (ſi nolint) poſſint concordare ne coram ſucceſſore litigent, & ſi de ſucceſſore non confidiſſent prouidere debuiſſent, quod ſequor quicquid aliter Curtius in. d. l. i. ff. de iudi. ſequens Bartolū in. l. cum apud. ff. iudi. ſolui.

¶ Secundo caſu ſpecul. in. c. nouit. de officio legat. poſt Hoſtiē. & idem ſpec. in tit. de legato. in. §. quando & vbi legatus, in fine vult ꝙ ſiue expreſſo ſiue non expreſſo nomine proprio finita delegatione ſiue legatione prorogatio finiatur. per. c. quoniam Abbas. de officio deleg. ſed tamen, quia tex. ille

non loquitur in eo qui nõ habet ſuc-
ceſſorem ideo dicas melius per Abba.
in.d.c. nouit hoc probari ex ratione
ſumpta ex.l. priuatorum.ff.de iuriſdi.
om.iudi.ſubdentem de iudice qui ſibi
nomine proprio reſeruauit expenſa-
rum taxationem vt finito officio taxa
re non poſſit tradit Bart.in.l. termina
to.C.de fruct.& litis expenſ. ¶ An au-
tem delegans tunc cognoſcere poſſit
non eſt materia noſtra dicas tamen ꝙ
non Abbas ibidem cum abſurdum di-
cere eſſet vt prorogantes puta Romæ
locum delegantis puta Hyberniam ac
cedere tenerentur, ſic etiam Butrius in
c.ſignificaſti.de officio delegati. ¶ Ex
mente igitur ipſorum dicere poteris ꝙ
abſurdo ceſſante itaq; delegante præ-
ſente puta in eadem prouincia exiſten
te iuxta.l.fin.C.de pręſcrip.longi tem
poris ipſum delegantem adire deberét
ex veriſimili mente prorogantium re-
ſpectum habentium ad prorogantem:
ita intelligo Petr.& Cy.in.l.ſi quis.ex
conſenſu.C.de epiſcopali audien. q̃uis
Marianus ita demum hoc voluerit ſi
ſub nomine dignitatis prorogata fuiſ
ſet argumento.l.penul.ff.ſi quis caut.
nam aduerto ꝙ non datur iſte caſus in
delegato, cum non habeat dignita-
té delegantis, immo pedaneus dicitur,
toto titulo maxime in.l.ſi quis, ad pe-
daneos.C.de pedan.iudic.& in.l. pla-
cet: eum ſaluare poſſes vbi expreſſiſ-
ſent prorogamus in delegatum talis:
ſed tamen quia proferuntur hęc ad de-
ſignandum illum a quo delegatus ſit
ideo cõcludo ſicut ſupra & ꝙ nil aliud
operentur argumento.l. non omnis
ff.ſi certum peta. ¶ An delegantis iu-
riſditione finita prorogata iuriſditio
finiatur, dicas ꝙ non ſi coram delega-
to lis in cauſa delegata conteſtata fuiſ
ſet.l. venditor.§.iudices.ff.de iudic.
& ibi Angel. ¶ Prętereа proroga-
tio finitur ſi delegatus cuius iuriſditio
prorogata erat a delegante reuocare-
tur iuxta.l.iudicium ſoluitur.ff.de iu-
dic.quia cum extinctum fuerit princi-
pale &c.c.cum principale.de reg.iur.
in.vi. Paul.de caſtro.in.l.ii.in.§.ſed
ſi iudex.ff.de iudic. Butrius.in.c.p.g.
de officio delega.numero.xxx.in ver-
ſicu.per hoc apparet &c.& generaliter
dicas quouis modo fundamentum ceſ
ſet ordinaria iuriſditio ſit ſiue delega-
ta.d.c.acceſſorium quicquid dixerit
Specul.de competen.iudic.adit.in.§.
primo ver.ſed quid in delegato.in.iii.
colum.volens ꝙ ſi remotus delegatus
eſſet poſt litis conteſtationem is idem
cognoſceret propter reliquias primi
mandati de quo is idem in titulo de le-
gato in.§.qñ & vbi in fine.§.recedit.
¶ Sed anteq̃ ordinaria vel delegata
expiret ſicut ſupra vel propter delictũ
de quo in.c.ſciſcitatus.de reſcrip.cum
ſimil.ita demum prorogatio finitur ſi
iudex in cauſa ad quã prorogatum eſt
diffinitiue pronũciaret.l.iudex poſtq̃
ff.de re iudic.& exequeretur ſicut in ar
ticu.pręcedenti diximus. ¶ Similiter ſi
ſuſpectus allegaretur qđ intellige pro-
pter iuſtam ſuſpitionis cãm poſt pro-
rogationem ſuperuenientem argumẽ-
to.l.de ętate in.§.ex cauſa.ff.de inter-
rog.action.pro quo adduco poſita de
creditore qui primo tempore obliga-
tionis, debitorem contrahẽdo appro-
bauit, vt per Barto.in.l.ait prętor.in
§.ſi debitorem.ff.de his quę in fraud.
credit.ſicut iudicem approbat ille qui
prorogat, nihilominus ex cauſa ſuper
uenienti vt ſuſpectum retineri obtinet,
vt per Bal.in.l.apertiſſimi.C. de iudi.
& per Angel.in.l.ſi arbitro.in.§.ſi ex
cauſis.ff.qui ſatiſd.cogan.vbi elegãter
ſubdit ꝙ ſi ſciens diu tacuerit non ob-
ſtante cauſa noua ſibi præiudicaret ita
in iudice prorogato ex conſenſu par-
tium dicemus. ¶ Sed non ſic in iudice
prorogato a lege quia tunc ratio Bar
toli in.d.§.ſi debitorem ceſſat vñ qua-
cunq; etiam veteri cauſa ſuſpitionis vt

ſuſpectus dummodo infra tempus hoc eſt litis conteſtationem allegaretur ſicut in ſimili eſt doctrina Guil. de cun. in.l.ſiquis ex conſenſu.C.de epiſcopali audien.dicentis arbitros iuris poſſe vt ſuſpectos recuſari, quod Lanfran.in c.quoniã contra, in verbo recuſationes in primis verbis ſequitur. Itaq; ſic iuriſditio prorogata finitur. ℭ Vnũ tamen nota ꝙ non finit irritato proceſſu nam ſi iudex pronunciaret proceſſum nullum & actor iterum ageret reus qui in primo proceſſu omiſerit allegare incompetentiam itaq; prorogauerit excipere de incompetentia nunc minime poſſet. Guil. de cun. in l.eum qui.ff.de conſtit.pecun. quem ſequitur Angel. in.l.ſi quis poſtea.ff. de iudic. non ſic ſi poſt prorogationem dum ventilatur proceſſus primus, noua exceptio incompetentie ſuperueniret nam quãuis prorogatio reſpectu exceptionis primę finita non ſit nihilominus per ſecundam propoſitam finiretur probatur per tex.in.l. hos accuſare in.§.hoc beneficio.ff. de accuſ. allegatus per Ang.ſed ad diuerſum caſum. Ita fini trado quod onus aſſumpſerim ne caloribus ęſtiuis mens defatigaret ſit Benedictus qui de cœlo deſcendit vt pro nobis crucifigeretur.

LAVS DEO.

Tabula huius operis.

1 PRincipalis diuiſio.

2 ¶ Prorogatio fori quid ſit

3 ¶ Cur ſit introducta.

4 ¶ Subſtantialia prorogationis fori quæ ſint. ¶ De iudice Cartulario. ¶ Et qualiter is cuius iuriſditio prorogatur iuriſditiõi debeat preeſſe. ¶ Et an recte dicat̃ p̃rogari forus.

5 ¶ Quæ iuriſditio ſit prorogabilis. ¶ De ordinaria de delegata an, & quando ſui natura vel per accidens alteratę dicantur, ne prorogari poſſint. ¶ Quid de iuriſditione quæ iure ſpeciali cõpetit. ¶ De iuriſditione ſpũali. ¶ Vel eius qui pręſit vniuerſitati. ¶ Aut cõſeruatoris. ¶ De notione arbitri. ¶ Et iuriſditiõe iudicis appellationis. ¶ Quid de feudali iuriſditiõe. ¶ Vel voluntaria.

6 ¶ Breuis concluſio prędictorum.

7 ¶ Quę cauſę ſint habiles ſeu apprehẽſibiles a, iuriſditione proroganda. ¶ Et de ſimilitudine poteſtatis.

8 ¶ An & quando cauſæ alteratę ſui natura vel ex trinſecus ſint ita ꝙ alterius iudicis iuriſditio ad eas prorogari non poſſit.

9 ¶ Quorũ conſenſus in prorogatiõne faciẽda requirat̃, & an & quãdo partium conſenſus ſit neceſſarius.

10 ¶ Quæ perſonæ prorogare poſſint, vbi de Papa, Cardinalibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, cęteriſq; conſtitutis in dignitate, de exẽptis, de Imperatore, Regibus, Ducibus, & ſimilibus.

11 ¶ An & quando priuatę perſonę prorogare poſſint & ipſorũ ihabilitate.

12 ¶ Partium conſenſus quomodo pręſtetur, & primo expreſſus.

13 ¶ Tacitus cõſenſus partium quomodo. quibuſue caſibus pręſtitus dicatur, vbi de patiẽtia partium, ſubmiſſione, omiſſione, & conſequẽtia quę reſultat ex quadã renũciatiõe.

13 ¶ An & qñ conſenſus iudicis cuius iuriſditio prorogatur ſit neceſſarius, & in qua ſpecie prorogatiõis. ¶ De ignorantia errore, vel iudicis dubietate, an impediant prorogationẽ.

14 ¶ An & quando conſenſus ſui immediati ſupioris requiratur & an prodeſſe poſſit. ¶ Et quid de ſpũalibus.

15 ¶ An & quãdo, & quorũ diſſenſus impediat fieri fori prorogationẽ, & primo expreſſus. ¶ Et de iudice expulſo a ſua dioceſi.

16 ¶ Tacitus diſſenſus & quorum impediat fori prorogationẽ. ¶ Quid de ignorantia, an partium, an & quando pręſumatur, & fori prorogationẽ impediat. ¶ Quid de errore aut eorum dubitatione. ¶ Quid ſi dolo quis ad prorogandum inductus fuerit, ſeu metu, aut compulſione, vel nimia reuerẽtia. ¶ Quid ſi actus poſſet ſe habere ad aliud ꝙ ad prorogationẽ. ¶ Vel ſi factus ſit ex neceſſitate, vel talis actus ſit qui a iure improbaretur.

17 ¶ Diſſenſus iudicis declinãdi tacitus vel expreſſus, an & quando impediat fori prorogationem.

18 ¶ Diſſenſus tacitus iudicis cuius iuriſditio prorogatur an & quando impediat prorogationem.

19 ¶ Genera prorogationum, quæ ſint. ¶ Et quæ ſint ſpecies prorogatiõis hominis, de quibuſue rebus ab hoíe prorogatio fiat.

20 ¶ An & quando prorogatio de perſona ad perſonam fieri poſſit.

21 ¶ An & quando de re ad rem.

22 ¶ An & quãdo de tempore ad tẽpus. ¶ Quid de tpe inſtãtię ſiue officii.

23 ¶ An & quando de loco ad locum.

24 ¶ An & quando de caſu ad caſum.

25 ¶ An & quando de cauſa ad cauſam.

26 ¶ Quot ſint ſpecies fori prorogationis, quæ ſit a lege.

27 ¶ An & quando origine propria, & natiuitate ſiue paterna forus a lege prorogetur, vt ibidem conueniri poſſit. ¶ Quid quo ad honores, &

tutelas. ¶ An quādo talis forus mu
tari poſſit ſiue amitti mutatiōe mo-
nachatione, terremotu, vel ſimili ca
ſu aut matrimonii fauore.

28 ¶ Quid de origine ficta puta cauſata
ꝑ baptiſmū vel adoptionē. ¶ Quid
de pręſumpta puta per legitimatio
nem manumiſſionem, vel emanci-
pationem.

29 ¶ Quomodo facto & voluntate pro-
pria forus in genere prorogetur.
¶ De domicilio accidentali ſiue ha
bitatione, an & quando eam quis fa
cere dicatur vel declarata volunta
te aut tacite ſumpta ſignis, vel con
iecturis. ¶ De longa habitatione.

30 ¶ Et an forus iſte dignior exiſtat. ¶ Et
per quam perſonam domiciliū cō
trahi poſſit, vt forus prorogatus
eſſe dicatur.

31 ¶ An forus domicilii, ſiue habita-
tionis poſſit eſſe multiplex in per-
ſonam vnius & tunc qui magis at-
tendi debeat.

32 ¶ Pręuenire quid ſit & per quem iudi
cem pręuentio fieri poſſit & an, &
quando fieri poſſit.

33 ¶ Quomodo & per quos actus, iudi
ces iuriſditionem pręueniſſe dican
tur. ¶ Et quid ſi pro eodem nego-
cio quis a, pluribus iudicibus eadē
die citatus extitiſſet, & an & quando
ſibi credatur de prioritate citatio-
nis, & quid agendum ſit vbi iudex
pręuentus pręuentioni acquieſce-
re nolit, & an vtriuſq; iudicis con
dēnatio valere poſſit.

34 ¶ Si tempore inchoati iudicii actor
erat vnius fori, & eo pendente mu
taret forum, quis debeat eſſe iudex.
¶ Quid ſi reus mutaret forum.

35 ¶ An & vbi vagabundus conueni-
ri poſſit.

36 ¶ An & quando forus a, lege proro-
getur per militię aſſumptionem.
¶ Quid đ cœleſti militia, an & corā
quo iudice clerici, vel non clerici,
ſed ſeruientes in eccleſia cōueniri
poſſint, quid de familia clericorum
oblatis & conuerſis eccleſiarum, &
vxoribus eorum.

37 ¶ An & coram quo iudice vniuerſitas
non ex ſolis clericis conſtituta, cō
ueniri poſſit, quid de intrātibus ali
quam religionem aut regulam ap
probatā de fratribus pœnitentibus
hyeſuatis, Canonicis ſęcularibus,
hęremitis, & rectoribus ſęcularibus
piorum locorum, hoſpitalariis, le
proſariis & ſimilibus.

38 ¶ An & quomō litterali militia forus
prorogetur & corā quo iudice ſcho
lares conueniantur de quatuor iu-
dicibus eorum, & an ſcholares con
uēti corā vno aliū eligere poſſint.

39 ¶ An & cuius forus prorogetur ꝑ ex-
ercitium agriculturę vel per fabri-
lem artem.

40 ¶ An & quomodo forus proroge-
tur mediāte pręſcriptione vel con
ſuetudine. ¶ De pręſcribendis his
quæ ſunt ordinis ſiue caracteris,
aut aliis iuriſditionalibus. ¶ An &
quando conſuetudo det iuriſditio-
nem ſuper ſeruientes filios puta ſer
uos vel mercennarios, & vxorem,
& an non extante conſuetudine ſu
per his habeant aliquam iuriſditio-
nem taliter, ꝙ inter eos ius dicere
poſſit in criminalibus & ciuilibus.
¶ Et quid in cauſa propria; iudex
an eſſe poſſit.

41 ¶ An & quando iuriſditio legitime,
pręſcripta dicatur & quanto tēpo-
re & qñ conſuetudine quæſita ſit.

42 ¶ Prorogatio quæ fit ꝑ pręſcriptio-
nem ſeu conſuetudinem per quos
actus fiat. ¶ Et quando in genere re
ſpectu perſonarum prorogatio ta
lis facta dicatur. ¶ Et quādo vniuer
ſaliter vel particulariter actum iū
riſditionalem exerceret puta cōtra
certam perſonam.

43 ¶ An & quādo forus in genere reſpe-
ctu ſpecierū iuriſditionis proroge-.
¶ Et an ſi cōſuetudine ſit vſus vna [illegible]

ſpecie iuriſditionis alias ſpecies acquiſiuiſſe dicatur, vt ſic forus a, lege prorogatus ſit.

44 ¶ An & qñ reſpectu rerum in genere prorogatus dicatur.

45 ¶ An & qñ reſpectu cauſarum.

46 ¶ An & qñ reſpectu temporis in genere prorogatum dicatur.

47 ¶ An & qñ reſpectu locorum. ¶ Et an forus taliter, quęſitus ad hęredes trãſmittatur. ¶ Et an ſi inferior eo modo quęſierit iuriſditionem ſuperioris ipſe ſuperior eam amiſerit.

48 ¶ An & qñ forus a, lege in genere prorogetur propter cõem patriã. ¶ Quid ſit ius reuocandi domũ. an & quando competat abſentibus ex neceſſaria, vel probabili cauſa ſi in loco abſentie cõuenirẽtur. ¶ Quid de accedentibus patriam cõmunem cauſa legationis, vel a principe vocati, aut ad appellandum, vel cauſa iudicandi, ſeu reddendę adminiſtrationis. vel viſitatum filios in ſtudio cõmorantes, neceſſarias vel coniunctas perſonas. voti cauſa, vel peregrinationis.

49 ¶ An & quando ratione contractus veri vel ficti in loco abſentie confecti quis perdat ius reuocandi domum. ¶ Quid in actiõibus realibus vt qa abſens rẽ in loco abſentię poſſidere cepiſſet. ¶ Quid ſi ratione contractuum cõfectorum per filios ſeu ſeruos conuenirentur.

50 ¶ An & qñ propter finitã legationẽ quis perdat ius reuocandi domũ.

51 ¶ An & qñ perdat ius reuocãdi domũ, quia abſẽtes in loco agere cepiſſent.

52 ¶ An & qñ perdatur ius reuocãdi domũ quia abſentes ipſi conueniantur ob cauſam requirentẽ celeritatem, vel quę tempore peritura eſſet.

53 ¶ An & qñ perdatur quia abſens de iudicio ſiſti in domo cauere nollet. ¶ Et de iure differendi iudicium.

54 ¶ An & qñ perdatur quia tpe abſẽtię rem aliquam poſſidere cepiſſet.

55 ¶ An & quando ceſſet ius reuocandi domum fauore dotis.

56 ¶ An & qñ ceſſet quia ante litis conteſtationem exceptum nõ fuiſſet.

57 ¶ An & qñ locum non vẽdicet ius reuoc. domum quia poſt ceptum proceſſum ſuperueniſſet.

58 ¶ An ius reuocãdi domum in Romana curia locum vendicet. ¶ Et quomodo procedatur añ q̃ a iudice ius reuocandi domũ cõcedatur.

59 ¶ An & quomodo forus a lege in ſpecie prorogetur per recõuentionẽ factam a lege vel ab homine corã iudice rei conuenti tantum vel ipſius reconuenientis.

60 ¶ An & quãdo reconuentio ceſſet qa conuentio facta fuit propter neceſſitatem. ¶ Et an reconueniri poſſit qui voluntarie & non eligendo iudicẽ adiuiſſet & ibidem breuis concluſio materię.

61 ¶ An & quando quibuſue cauſis recõuentio fieri impediatur.

62 ¶ An & quando & in qua cauſa clericus a laico reconueniri poſſit.

63 ¶ An & quando forus in ſpecie prorogetur ratione contractus. ¶ An iudex loci contractus citare poſſit extra territorium contractus. ¶ Et an exequutio alibi ſententiæ ſuæ facienda ſit.

64 ¶ An & qñ in loco deſtinatę ſolutionis quis conueniri poſſit, & hic late vide materiam.

65 ¶ An & qñ contrahens, vt viator cõueniri poſſit in loco contractus, & late materiam habes.

66 ¶ An creditor bannitus in loco contractus & domicilii alibi debitorem conuenire poſſit.

67 ¶ An & vbi ratione diſtractus quis forum ſortiatur.

68 ¶ An & quando ratione quaſi cõtractus quis forum ſortiatur. ¶ An & qñ hęres in loco vbi defunctus poterat conueniri poſſit diffuſius examinatur.

69 ℂ An & quãdo ratione alicuius adminiſtrationis forus prorogetur ita ꝙ in loco adminiſtrationis conueniri poſſit.

70 ℂ An & quando iudex vbi reus reperiatur ipſum ad iudicem cõtractus vel quaſi contractus ſeu delicti remittere teneatur.

71 ℂ An & quando ratiõe debiti quis coram iudice laico vel eccleſiaſtico loci delicti conueniri poſſit.

72 ℂ An & quando iudex loci delicti poſſit delinquentem alibi cõmorãtem verbaliter citare, & quomodo contra eius bona deueniatur.

73 ℂ An & quando realiter citare, ſeu ad capturam exiſtentis alieno in territorio puenire poſſit. ¶ Et an iudex illius territorii reum ad iudicẽ delicti remittere tenea. latiſſime dicitur

74 ℂ An & quomodo in loco quaſi delicti reus conueniri poſſit.

75 ℂ An & quãdo forus ab ipſa lege prorogetur ratione rei ſitę vt ſic actione reali quis nõ alibi q̃ in loco vbi res eſt ꝯueniri ꝑ oſſit latiſſime habet.

76 ℂ An & quando ratione cauſæ ſiue caſus prorogetur forus vt ſic quis coram iudice non ſuo cõueniatur laico ſiue clerico tam in ciuilibus q̃ in criminalibus amplisſime dicitur.

77 ℂ Quis ſit effectus prorogationis, & an iuriſditio per prorogationẽ ſui natura ſit vel non ſit alterata tal'r ꝙ ſicut ante prorogationẽ iudex procedere valebat ita in cauſa prorogatiõis procedere poſſit. ¶ Et ad quos prorogationis effectus nõ porrigat.

78 ℂ Qualiter prorogatio facta finiatur & an tranſeat ad ſucceſſorem in officio. ¶ Quando finiatur per delegati reuocationẽ. ¶ Per delegati pronunciationem. ¶ Vel ſi iudex prorogatus ſuſpectus allegaret. ¶ Vel per proceſſus irritationem.

Impenſis Antonii Bladi Aſulani. Kl. Decemb.
Anno Dñi. M. D. XLVII.

Extat Motus proprius pœnalis ne quis per decẽnium Imprimat in terris eccleſiæ vel alibi impreſſum in quouis volumine vel cum aliis adiunctum in eiſdem terris eccleſiaſticis vendat.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE